

merbelastning under 1960-talets första hälft. Inom en mycket nära framtid och för ett avsevärt antal år framåt stegras sålunda kraven på landsarkivens arbetsinsatser högst väsentligt. Dessa arkiv bör därför enligt min mening erhålla mer tillfredsställande personella resurser för att rätt kunna fullgöra sina betydelsefulla uppgifter. Jag är emellertid inte beredd att tillstyrka personalförstärkning i hela den utsträckning riksarkivet begärt. För nästa budgetår förordar jag i nära anslutning till statskontorets förslag inrättande av följande nya tjänster, nämligen en som arkivarie i lönegrad Ao 21 vid landsarkivet i Uppsala och en som arkivassistent i lönegrad Ae 10 vid vardera av landsarkiven i Lund och Härnösand.

Utöver vad jag nu föreslagit ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande förevarande anslag än sådana, som beror på automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 023 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 80 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för landsarkiven, som föranledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	387 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	465 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	153 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000
<u>Summa kronor</u>	<u>1 023 000</u>

c) till *Landsarkiven: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 023 000 kronor.

[8] 6. Landsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	169 300	172 562
1959/60 (statsliggaren s. 476)	176 000	
1960/61 (förslag)	160 300	

I fråga om detta förslagsanslag föreslår riksarkivet en sänkning med 6 400 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 20 800 kronor)	+ 1 500
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 70 000 kronor)	— 4 000
3. Övriga expenser (nu 82 200 kronor)	
a) städning	+ 1 950
b) engångsanvisningar	+ 22 350
c) bortfall av engångsanvisningar	— 28 200
	<hr/>
	— 6 400

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Den begärda ökningen motiveras med att traktamentena höjts.

Bränsle, lyse och vatten. Den företagna nedräkningen föranledes av att övergång till oljeeldning skett vid arkivet i Göteborg.

Övriga expenser. Städning. De för detta ändamål ökade kostnaderna är av automatisk karaktär och hänför sig till samtliga arkiv.

Engångsanvisningar. Till inredning av nya tjänstelokaler och till hyllinredning i nytillkomna magasin vid arkivet i Visby äskas 11 800 kronor. För arkivet i Lund begäres medel för ny räknemaskin (838 kronor), för stegar i magasinen (300 kronor) och för snabbkopieringsapparat (1 400 kronor), tillhopa i runt tal 2 550 kronor. Till anskaffning av klädskap för arkivet i Göteborg äskas 1 450 kronor. Till hyllinredning m. m. för nytillkomna lokaler vid arkivet i Härnösand begäres 5 150 kronor. Till anskaffning av en snabbkopieringsapparat för arkivet i Östersund äskas 1 400 kronor.

Statskontoret anser, att höjningen av anslagsposten till reseersättningar bör begränsas till 1 000 kronor. Emot ökningen av delposten till övriga expenser för ökade städningkostnader med 1 950 kronor har ämbetsverket intet att invända. Av den för engångsanskaffningar yrkade medelsförstärkningen under samma delpost tillstyrker statskontoret 7 400 kronor för hyllinredning vid arkivet i Visby, 2 550 kronor för räknemaskin, stegar och snabbkopieringsapparat vid arkivet i Lund samt 5 150 kronor för hyllinredning m. m. vid arkivet i Härnösand eller tillhopa 15 100 kronor. Då från medelsanvisningen till övriga expenser skall frånräknas ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 28 200 kronor bör delposten enligt ämbetsverkets mening för nästa budgetår minskas med 11 150 kronor. I övrigt har riksarkivets uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen. Med hänsyn till de höjda traktamentena förordar jag, att anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 1 000 kronor. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör i överensstämmelse med föreliggande förslag nedräknas med 4 000 kronor. Under delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning av medelsanvisningen till städningkostnader med 1 950 kronor samt anvisande av 13 550 kronor till engångsutgifter. Ur sistnämnda belopp bör utgå 7 400 kronor till hyllinredning vid

arkivet i Visby, 1 150 kronor till inköp av räknemaskin och stegar vid arkivet i Lund samt 5 000 kronor till hyllinredning m. m. vid arkivet i Härnösand. Å andra sidan bör delposten minskas med 28 200 kronor, motsvarande för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp. Delposten till övriga expenser bör alltså minskas med 12 700 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår sänkas med 15 700 kronor till 160 300 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 160 300 kronor.

[9] **7. Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	5 200	5 361
1959/60 (statsliggaren s. 477)	5 200	
1960/61 (förslag)	5 200	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 1 800 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon ökad medelsanvisning under ifrågavarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 5 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 200 kronor.

[10] **8. Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	12 700	12 901
1959/60 (statsliggaren s. 477)	12 700	
1960/61 (förslag)	12 700	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en uppräknig av förevarande reservationsanslag med 4 200 kronor. Tillika föreslår riksarkivet ånyo, att influtna inkomster för kopior får tagas till uppbörd under anslaget och i mån av behov användas till bestridande av utgifter under detta. I anslutning därtill föreslås — liksom för innevarande budgetår — viss ändring i anslagets rubrik.

Departementschefen. Den av riksarkivet förordade anslagsökningen är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget bör således för nästa budgetår upp-

föras med oförändrat belopp, 12 700 kronor. Med anledning av vad riksarkivet i övrigt föreslagit vill jag endast erinra om att Kungl. Maj:t den 17 april 1959 meddelat bestämmelser angående fördelningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget på respektive landsarkiv. Därvid har bland annat föreskrivits, att de sålunda fördelade anslagsbeloppen skall ha karaktär av särskilda reservationsanslag, å vilka de genom bokbinderi-, konserverings- och reproduktionsverksamhet inflytande inkomsterna i förekommande fall skall tagas till uppbörd och i mån av behov användas till bestridande av utgifter för bokbindning samt konservering och reproduktion av arkivalier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 12 700 kronor.

[11] 9. Kungl. biblioteket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 459 000	1 419 019
1959/60 (statsliggaren s. 477)	1 556 000	
1960/61 (förslag)	1 698 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *riksbibliotekarien* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

Personalökningar

1. En bibliotekarietjänst i Ae 21 (centrala administrationen).
2. En kontorist i Ae 9 med halvtidstjänstgöring (centrala administrationen).
3. En bibliotekarietjänst i Ae 21 (förvärvsavdelningen).
4. En expeditjonsvaktstjänst i Ae 7 (katalogavdelningen).
5. En förste biblioteksassistenttjänst i Ae 17 (bokvårdsavdelningen).
6. En bokbinderibiträdestjänst i Ae 5 (bokvårdsavdelningen).
7. En fotobiträdestjänst i Af 1—Ae 5 (bokvårdsavdelningen).
8. En förste biblioteksbiträdestjänst i Ae 9 (kartavdelningen).
9. En förmanstjänst i Ae 9 (depåbiblioteket).
10. En chaufförstjänst i Ae 7 (depåbiblioteket).

Övriga förslag

11. Kansliskrivare i Ao 10 i stället för kontorist i Ao 9 (centrala administrationen).
12. Bibehållande av två för budgetåret 1959/60 beviljade biblioteksbiträdestjänster i Ag 9 (katalogavdelningen).
13. Ökning av medelsanvisningen till accessionskatalogens 10-årsregister (nu 15 200), till 5-årskatalogen (nu 10 000) och till bokbinderiarbetare (nu 7 700) med respektive 300, 200 och 150 kronor (katalog- och bokvårdsavdelningarna).
14. Förste bibliotekarie i Ao 26 i stället för bibliotekarie i Ao 23 (bokvårdsavdelningen).

15. Konservator i Ae 15 i stället för bokbinderiförman i Ae 9 (bokvårdsavdelningen).
16. Förste fotobitråde i Ae 7 i stället för fotobitråde i Ae 5 (bokvårdsavdelningen).
17. Indragning av en amanuens tjänst (bokvårdsavdelningen).
18. Fem förste bibliotekarier i Ao 26 i stället för i Ao 24.
19. Ökning med 1 000 kronor av medelsanvisningen till bibliotekets kursverksamhet (nu 6 000 kronor).
20. Indragning av medelsanvisningen (15 000 kronor) till tillfällig arbetskraft.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 3, 5, 8, 17 och 20. Vid 1959 års riksdag fattades beslut om en förstärkning av kungl. bibliotekets personalorganisation i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag (prop. 1959:1 VIII ht s. 20 ff; SU 43 s. 5 ff; Rskr 114). Enligt detta beslut skulle förstärkningen genomföras under två budgetår, det innevarande och det nästkommande. Den första etappen av förstärkningsprogrammet har således redan förverkligats. De under nu ifrågakvarande punkter upptagna anslagsförändringarna överensstämmer helt med de av statsmakterna fastställda grunderna för programmets andra etapp.

Punkterna 9 och 10. I propositionen 1959:111 föreslogs inrättande av en biblioteksdepå, avsedd främst för de statliga biblioteken i Stockholm, riksdagens verk och Uppsala universitetsbibliotek. Därvid förutsattes bland annat, att ledningen av och verksamheten vid depån skulle uppdragas åt kungl. biblioteket och att bibliotekets personal med anledning därav skulle utökas med en för depån avsedd föreståndare i Ae 9. Riksdagen biföll förslaget (SU 109; Rskr 264). Främst för att ernå den med depåverksamheten åsyftade rationaliseringseffekten beräknar emellertid riksbibliotekarien för sin del det för depåverksamheten erforderliga personalbehovet till en förman i Ae 9 och en chaufför i Ae 7.

Punkt 12. För innevarande budgetår har medel beräknats till en tillfällig förstärkning av bibliotekets personalorganisation med två biblioteksbiträdestjänster i Ag 9, avsedda för vissa övergångsåtgärder i samband med katalogväsendets omläggning. För dessa åtgärders slutförande är det enligt riksbibliotekarien nödvändigt, att nämnda två biträdestjänster bibehålles även under nästa budgetår.

Statskontoret har intet att erinra mot att de av fjolårets riksdag beslutade personalförstärkningarna nu genomföres. Av de i övrigt äskade nya tjänsterna anser sig ämbetsverket endast kunna tillstyrka, att den för centrala administrationens del begärda kontoristtjänsten i Ae 9 med halvtidstjänstgöring inrättas. Statskontoret motsätter sig inte att den för katalogväsendets omläggning avsedda tillfälliga arbetskraftsförstärkningen bibehålles även under nästa budgetår. Förslaget om ökad medelsanvisning till bibliotekets kursverksamhet kan ämbetsverket däremot ej biträda.

Statens lönenämnd, som såvitt gäller lönegradsuppflyttningar haft att yttra sig beträffande det under punkten 11 redovisade förslaget, har inte ansett sig kunna tillstyrka detta förslag.

Departementschefen. I enlighet med statsmakternas förra året fattade beslut skall för nästa budgetår vid kungl. biblioteket inrättas följande tjänster, nämligen två som bibliotekarie i lönegrad Ae 21, varav en för centrala administrationen och en för förvärvsavdelningen, samt en som förste biblioteksassistent i lönegrad Ae 17 för bokvårdsavdelningen och en som förste biblioteksbiträde i lönegrad Ae 9 för kartavdelningen. Å andra sidan skall från och med nästa budgetår indragas dels en tjänst som amanuens vid bokvårdsavdelningen och dels den nuvarande medelsanvisningen av 15 000 kronor till extra arbetskraft. Jag beräknar alltså nu medel i enlighet härmed.

Enligt vad jag under hand inhämtat torde den för biblioteksdepån planerade nybyggnaden vara slutförd tidigast i början av år 1961. Med hänsyn härtill anser jag det tillräckligt om medel här beräknas för anställande från och med den 1 januari 1961 av en för verksamheten vid depån avsedd uppsyningsman i lönegrad Ae 9.

I överensstämmelse med riksbibliotekariens, av statskontoret biträdda förslag bör den för katalogväsendets omläggning beviljade tillfälliga personalförstärkningen bibehållas även under nästa budgetår.

I övrigt räknar jag under förevarande anslag ej med andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur.

Jag beräknar kungl. bibliotekets hela avlöningsanslag för nästa budgetår till 1 698 000 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 142 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	486 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	926 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	256 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	28 600
<u>Summa kronor</u>	<u>1 698 000</u>

c) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 698 000 kronor.

[12] 10. **Kungl. biblioteket: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	255 500	282 946
1959/60 (statsliggaren s. 478)	420 200	
1960/61 (förslag)	383 900	

Riksbibliotekarien föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 440 700 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 2 000 kronor)	+	400
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 75 000 kronor)	+	5 000
3. Övriga expenser (nu 146 100 kronor)		
a) löpande utgifter	+	19 027
b) engångsutgifter	+	495 300
4. Publikationstryck (nu 193 000 kronor)	—	79 000
		<u>+ 440 727</u>

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Höjningen sammanhänger med att det under nästa budgetår kommer att uppstå kostnader för resor till den nyttillkommande biblioteksdepån och med att överinseendet över landsbiblioteken m. m. ställer krav på ökad reseverksamhet.

B r ä n s l e , l y s e o c h v a t t e n. Den föreslagna höjningen motiveras med tillkomsten av biblioteksdepån.

Ö v r i g a e x p e n s e r. *Löpande utgifter.* På grund av prisstegring beräknas en höjning med sju procent av den nuvarande medelsanvisningen till löpande utgifter, vilket innebär en ökning med 10 227 kronor. — Städningkostnaderna för nästa budgetår beräknas automatiskt öka med 800 kronor på grund av nytt avtal. — Till driftkostnader för en transportbil för stockholmsbiblioteken begäres 6 000 kronor. — Driftkostnaderna för en transportbil för biblioteksdepån uppskattas till 2 000 kronor.

Engångsutgifter. För anskaffning av en transportbil för biblioteksdepåns behov äskas 12 000 kronor. — För inventarier till biblioteksdepån (möbler,agnar, truckar, biblioteksstegar, skrivmaskin och viss armatur) föreslås en medelsanvisning av 40 000 kronor. — Den för depån avsedda byggnaden beräknas vara färdig för inflyttning i början av år 1961. Kungl. bibliotekets redan nu ytterst trängda localsituation gör det nödvändigt att då omedelbart till depån överflytta huvuddelen av det material, som i framtiden skall förvaras där. Överflyttningen avser i första hand ett ytterst omfattande tidningsbestånd, som nu förvaras i kungl. biblioteket och i ett av biblioteket disponerat bergsskyddsrum, samt cirka 7 000 meter böcker, nu förvarade i biblioteket eller i förhyrda källarlokalerna. För ändamålet erforderliga medel beräknas till 35 000 kronor. — För anskaffning av en bil för interna transportbehov och daglig låneservice mellan forskningsbiblioteken i Stockholm begäres 12 000 kronor. — För komplettering av en rörpostanläggning äskas 2 200 kronor. — Under budgetåret 1960/61 beräknas fyra, för nya befattningshavare avsedda, provisoriska tjänsterum inredas vid sidan av den pågående ombyggnaden. Möbleringen av dessa beräknas kosta 2 000

kronor per rum eller tillhopa 8 000 kronor. — För nyanskaffning av skrivmaskiner och additionsmaskin äskar riksbibliotekarien 10 000 kronor. — För att öka kapselreserven med ytterligare 2 900 kapslar begäres för nästa budgetår 2 100 kronor. — Bibliotekshuset i Humlegården befinner sig för närvarande under ombyggnad och den nu pågående andra etappen bedrivs som beredskapsarbete; kostnaderna för såväl byggnadsarbeten som inredning m. m. bestrides med medel, som ställts till förfogande av arbetsmarknadsstyrelsen. Då tredje etappen enligt riksbibliotekariens mening måste såvitt möjligt följa i omedelbar anslutning till andra etappen och det är ovisst om medel till inredning m. m. för denna etapp kommer att ställas till förfogande av arbetsmarknadsstyrelsen, anser sig riksbibliotekarien nu böra äska 374 000 kronor för inredningskostnader i anslutning till denna tredje etapp.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. För kungl. bibliotekets årsredogörelse beräknas i likhet med föregående år 3 000 kronor.

För *accessionskatalogen* framlades i petita för innevarande budgetår en utförlig redogörelse för de fortlöpande kostnaderna enligt den nya utgivningsplanen (1959 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 28 ff.). Med förmälan att de planerade systematiska delarna till årsvolymerna 1956, 1957, 1958 och 1959 och den separata systematiska index 1950 icke kommer att utgivas utan avses skola ersättas av en samlad systematisk del 1956/60 beräknar riksbibliotekarien medelsbehovet för budgetåret 1960/61 enligt följande:

Alfabetisk del av accessionskatalogen 1958 (29 ark à 1 430 =)	
41 470 + korrektur 12 000	53 470
Accessionskatalogens tioårsregister 1946—1955 (hela kostnaden 183 600 kronor, avsedd att uppdelas på tre år)	57 500

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten publikationstryck uppgår alltså för nästa budgetår till (3 000 + 53 470 + 57 500 =) 113 970 kronor eller i avrundat belopp 114 000 kronor.

Statskontoret har anfört bland annat följande.

Statskontoret har icke något att erinra mot att delposten till bränsle, lyse och vatten på grund av tillkomsten av biblioteksdepån uppräknas med föreslaget belopp, 5 000 kronor. Det synes statskontoret tveksamt, om någon uppräknning bör ifrågakomma beträffande det under delposten till övriga expenser angivna beloppet för löpande utgifter. Med hänsyn till vad under hand upplysts rörande bibliotekets anskaffningsbehov under budgetåret 1958/59 vill ämbetsverket emellertid icke motsätta sig viss ökning av ifrågavarande anslagsmedel, förslagsvis med 3 900 kronor till 150 000 kronor. För inventarier till fyra nya tjänsterum tillstyrker ämbetsverket 4 000 kronor. Däremot kan statskontoret icke tillstyrka medelsäskandena i vad de avse dels anskaffning av bil för länservicen mellan biblioteken i Stockholm, dels omkostnader m. m. för dylik bil, dels ock skrivmaskiner. Till frågan om medelsanvisning till inredningskostnader för etapp 3 av kungl. bibliotekets ombyggnad kan ställning icke nu tagas. Statskontoret vill i förevarande sammanhang framhålla, att vid beräkningen av medelsbehovet för övriga expenser torde böra beaktas bortfallet av vissa för budgetåret 1959/60 anvisade engångsbelopp, nämligen 23 000 kronor till anskaffning av katalogkapslar och 5 000 kronor till anskaffning av möbler.

Departementschefen. Anslagsposten till reseersättningar samt delposten till bränsle, lyse och vatten torde böra uppräknas med respektive 100 och 1 300 kronor.

För nästa budgetår bör enligt min mening under delposten till övriga expenser beräknas medel till en transportbil, avsedd i första hand för biblioteksdepån, till inventarier för nämnda depå, till transportkostnader för överflyttning av böcker m. m. till depån och till inventarier för nytillkommande tjänsterum i kungl. bibliotekets huvudbyggnad. För dessa ändamål tillstyrker jag en sammanlagd engångsanvisning av 66 500 kronor. För löpande utgifter bör delposten vidare uppräknas med 2 800 kronor, varav 800 kronor för ökade städningskostnader och 2 000 kronor för driftkostnader för den i första hand för biblioteksdepån avsedda transportbilen. Då jag inte räknar med någon medelsanvisning för övriga av riksbibliotekarien under förevarande delpost begärda ändamål, bör delposten sålunda höjas med 69 300 kronor. Å andra sidan bör denna delpost — med hänsyn till bortfallet av för innevarande budgetår för anskaffning av katalogkapslar och möbler anvisade engångsbelopp — minskas med 28 000 kronor. Sammanlagt bör alltså delposten till övriga expenser höjas med 41 300 kronor.

Därest tredje etappen av kungl. bibliotekets ombyggnad kommer till utförande såsom beredskapsarbete men de i anslutning därtill uppkommande kostnaderna för inredning m. m. ej kommer att bestridas med av till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande ställda medel, bör beställningsbemyndigande lämnas för anskaffande av sådan inredning m. m. till ett värde av högst 374 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Då riksbibliotekariens uppskattning av medelsbehovet under anslagsposten till publikationstryck ej givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att denna anslagspost nedräknas med 79 000 kronor.

Vardera av utgifts- och inkomstposterna, avseende reproduktionsverksamheten, bör för nästa budgetår uppräknas med 10 000 till 30 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör hela omkostnadsanslaget sänkas med 36 300 kronor till 383 900 kronor. Vidare torde böra utverkas riksdagens medgivande att under angiven förutsättning beställa för tredje etappen av kungl. bibliotekets ombyggnad avsedd inredning m. m. till ett värde av högst 374 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att för tredje etappen av kungl. bibliotekets ombyggnad avsedd inredning m. m. må under angiven förutsättning beställas till ett värde av högst 374 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 383 900 kronor.

[13] **11. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	420 000	419 968
1959/60 (statsliggaren s. 479)	440 000	
1960/61 (förslag)	490 000	

Riksbibliotekarien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 110 000 kronor. Till stöd härför åberopar riksbibliotekarien den alltjämt fortgående kostnadsstegringen med avseende på såväl böcker som bindning. Vidare understryker riksbibliotekarien vikten av att anslaget kraftigt uppräknas, så att icke kungl. biblioteket genom en förnyad eftersläpning av inköpsverksamheten i framtiden först sätts ur stånd att fullgöra sina grundläggande uppgifter och senare tvingas till nya och för statsverket oekonomiska kompletteringsaktioner. Anslaget bör enligt riksbibliotekariens mening utgå med ungefär samma belopp som universitetsbibliotekens motsvarande anslag. Riksbibliotekarien erinrar därvid om att kungl. biblioteket vid sidan av sina traditionella uppgifter som landets nationalbibliotek och centralt forskningsbibliotek för huvudstaden jämväl skall fungera som humanistiskt-samhällsvetenskapligt universitetsbibliotek därstädes.

Statskontoret föreslår oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 50 000 kronor till 490 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kronor.

[14] **12. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek.** Under en följd av år har under riksstatens åttonde huvudtitel anvisats medel till verksamheten vid psykologisk-pedagogiska institutet. Sålunda upptogs för budgetåret 1958/59 ett förslagsanslag av 70 600 kronor till Psykologisk-pedagogiska institutet och ett reservationsanslag av 20 000 kronor till Bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket. I propositionen 1959:105 angående ökat stöd åt forskning m. m. föreslogs, förutom annat, *dels* att psykologisk-pedagogiska institutet skulle nedläggas med utgången av budgetåret 1958/59, *dels* att dess dittillsvarande uppgift att fördela medel till psykologisk-pedagogisk forskning skulle överflyttas på ett i samma proposition förordat statens råd för samhällsforskning, *dels ock* att det pedagogiska biblioteket skulle under benämningen statens psykologisk-pedagogiska bibliotek underställas en särskild styrelse, bestående av ordföranden i statens råd för samhällsforskning jämte två av rådets ledamöter, utsedda av rådet bland ledamöterna av dess sektion för psykologisk och pedagogisk forsk-

ning. Vidare hemställdes, att under riksstatens åttonde huvudtitel för budgetåret 1959/60 måtte i stället för de dittillsvarande anslagen till psykologisk-pedagogiska institutet och till bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket uppföras ett förslagsanslag av 65 000 kronor till Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek och ett reservationsanslag av 20 000 kronor till Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek. Riksdagen beslöt i enlighet härmed (SU 126; Rskr 294).

Ordföranden i styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek äskar för nästa budgetår en höjning av nu förevarande anslag med 7 600 kronor. Höjningen föranledes, förutom av automatiska utgiftsökningar, av förslag om anställande av ett kanslibitråde i Ag 7 och om ökning av anslagsmedlen till expenser från 5 000 till 6 000 kronor. Vid bifall till inrättandet av en kanslibiträdetsjänst torde ett under icke-ordinarieposten nu beräknat belopp av 5 600 kronor, avseende tillfällig skrivhjälp och viss vaktmästarersättning, kunna indragas. Till stöd för den begärda ökningen av medelsanvisningen till expenser åberopas, att såväl den interurbana lånereörelsen som övriga grenar av bibliotekets verksamhet ständigt utvidgas. Därjämte framhålles, att bibliotekslokalerna nyligen utökats.

Departementschefen. Anslagsmedlen till expenser bör enligt min mening uppräknas med härutinnan äskat belopp, 1 000 kronor. I övrigt anser jag mig beträffande förevarande anslag icke kunna tillstyrka medelsanvisning för andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur. Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till 66 900 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 900 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av staten i följande hemställan. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

S t a t

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	51 500	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 800	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500	60 800

Omkostnader

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	100	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	6 000	6 100

Summa kronor   66 900

b) till *Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 66 900 kronor.

[15] **13. Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek.** Såsom framgår av den under nästföregående punkt lämnade redogörelsen är detta anslag för innevarande budgetår uppfört med 20 000 kronor.

Ordföranden i styrelsen för statens psykologisk-pedagogiska bibliotek hemställer för nästa budgetår om en anslagsökning med 15 000 kronor. Såsom skäl härför åberopas huvudsakligen följande.

Psykologin och pedagogiken genomgår för närvarande en synnerligen expanderande utveckling. Antalet studerande inom ämnesområdet är ständigt växande ävensom antalet forskare och företrädare för den tillämpade verksamheten. Detta har medfört, att anspråken på pedagogiska biblioteket och dess standard har stigit år från år. Bibliotekets ställning som centralt specialbibliotek och de mycket höga krav som måste ställas på ett sådant innebär, att en kontinuerlig utbyggnad av såväl bok- som tidskriftsbeståndet är inte bara önskvärd utan helt nödvändig. En ändamålsenlig nyan-skaffning av relevant litteratur är emellertid mycket kostnadskrävande. Vetenskapliga tryckalster har under det senaste året ökat i pris med i runt tal 10 procent. Med den tilltagande specialiseringen inom här berörda ämnesområden — dikterad av psykologins allt vidare tillämpnings-möjligheter och samhällets behov av specialexpertis — har framför allt behovet av obrutna serier av vetenskapliga tidskrifter blivit allt mera nödvändigt att tillgodose. En förskjutning av litteraturbehovets tyngd-punkt mot specialiserad facklitteratur kan förmärkas inom praktiskt taget alla vetenskapsområden, men den är måhända något mer accentuerad inom de psykologiska vetenskaperna, där utvecklingen just nu är mest språng-artad.

Departementschefen. En viss förstärkning av förevarande anslag synes mig erforderlig. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår upp-föres med 25 000 kronor, vilket är 5 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bokinköp och bokbindning vid statens psykolo-gisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[16] **14. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	341 000	318 715
1959/60 (statsliggaren s. 479)	350 000	
1960/61 (förslag)	362 000	

Landsbiblioteksorganisationen avser att på grundval av de större stifts- och läroverksbiblioteken skapa en biblioteksform, som skall utgöra en för-bindelselänk mellan folkbiblioteken och de stora vetenskapliga biblioteken, bland annat genom att tjänstgöra som central för övriga inom respektive län belägna bibliotek. Genom särskilda riksdagsbeslut har fyra sådana bib-

liotek tillkommit, nämligen år 1926 i Linköping, år 1937 i Skara, år 1952 i Västerås och år 1953 i Växjö. Med landsbiblioteken i stort sett analoga uppgifter har centralbiblioteken, vilka upprättats i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 24 januari 1930 (nr 15) angående understödjande av folkbiblioteksväsendet (numera i hithörande delar ersatt av kungörelsen 1955: 540). Centralbiblioteken, vilka ej får inrättas i län, där landsbibliotek finns, skiljer sig från dessa bibliotek däri, att de är kommunala institutioner, som i egenskap av lånecentral inom länet erhåller statsunderstöd. Enligt den plan, som låg till grund för förstnämnda kungörelse, skulle i varje län upprättas ett landsbibliotek eller ett centralbibliotek. Genom inrättandet av biblioteket i Växjö har denna plan blivit fullföljd.

För nästa budgetår hemställer styrelsen för biblioteket i *Linköping* om anvisande av 5 000 kronor till en arvodesbefattning för katalogisering samt om uppflyttning av expeditionsvaktstjänsten från Ao 7 till Ao 8. Styrelsen för biblioteket i *Västerås* föreslår inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9 och en tjänst som expeditionsvaktsbiträde i Ae 5 samt uppflyttning av expeditionsvaktstjänsten i Ao 7 till tjänst som uppsyningsman i Ao 9. Styrelsen för biblioteket i *Växjö* hemställer om uppflyttning av landsbibliotekarietjänsten från Ao 24 till Ao 26 och av expeditionsvaktstjänsten från Ao 7 till Ao 8. Vidare begär sistnämnda styrelse anvisande av 3 000 kronor till extra arbetskraft för kameralt arbete samt höjning med 5 000 kronor av den nuvarande medelsanvisningen för katalogiseringsarbeten (5 000 kronor). I övrigt ifrågasättes från biblioteksstyrelsernas sida inga andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär.

Riksbibliotekarien finner en höjning i lönegrad av landsbibliotekarietjänsterna i Skara och Växjö till nivå med motsvarande tjänster i Linköping och Västerås vara ett lönemässigt rättvisekrav. De äskade uppflyttningarna av expeditionsvaktstjänsterna vid biblioteken i Linköping, Växjö och Västerås betecknar riksbibliotekarien som i hög grad befogade. Vad särskilt beträffar biblioteket i Västerås anser riksbibliotekarien för sin del, att den från förevarande anslag avlönade personalen vid detta bibliotek bör utökas, i första hand med en tjänst som förste biblioteksbiträde i Ae 9 och i andra hand med den av biblioteksstyrelsen begärda kontoristtjänsten i Ae 9. Kostnaderna för den av nyssnämnda styrelse äskade tjänsten som expeditionsvaktsbiträde i Ae 5 bör enligt riksbibliotekariens uppfattning ej belasta statsverket. I övrigt har biblioteksstyrelsernas förslag under avlöningsanslaget ej givit riksbibliotekarien anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 362 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 12 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med

avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	140 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	161 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000
Summa kronor	362 000

b) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 362 000 kronor.

[17] **15. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	11 000	10 776
1959/60 (statsliggaren s. 480)	11 000	
1960/61 (förslag)	11 000	

I fråga om anslagsmedlen till expenser (nu 2 550 kronor per bibliotek) föreslås av biblioteksstyrelserna i *Linköping* och *Skara* höjning med 750 respektive 450 kronor samt av biblioteksstyrelserna i *Västerås* och *Värjö* höjning med 1 450 kronor för vardera biblioteket.

Departementschefen. Jag är inte beredd att tillstyrka någon höjning av detta anslag, som alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 11 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 kronor.

[18] **16. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	71 700	71 662
1959/60 (statsliggaren s. 480)	76 700	
1960/61 (förslag)	80 000	

I fråga om detta reservationsanslag hemställer *biblioteksstyrelserna* om höjningar med tillhoppa 40 100 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

Bokinköp och bokbindning

Linköping (nu 18 700)	+ 6 300
Skara (nu 15 500)	+ 9 500
Västerås (nu 15 250)	+ 9 750
Växjö (nu 14 250)	+ 10 550

Konserveringsarbeten

Skara (nu 1 500)	+ 500
Västerås (nu 2 750)	+ 2 250
Växjö (nu 2 750)	+ 1 250
	+ 40 100

Vidare hemställer *riksbibliotekarien* om oförändrad medelsanvisning, 4 000 kronor, till fortsatta konserveringsarbeten vid stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs (jfr 1957 års åttonde huvudtitel, p. 16).

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en höjning av förevarande reservationsanslag med 3 300 kronor till 80 000 kronor. Anslaget torde liksom hittills bära fördelas av Kungl. Maj:t. För att därvid de angelägnaste önskemålen skall kunna i möjligaste mån tillgodoses, torde förslag till fördelningen bära avgivas av riksbibliotekarien efter hörande av vederbörande biblioteksstyrelser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[19] 17. Nationalmuseet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 044 000	1 034 482
1959/60 (statsliggaren s. 480)	1 132 000	
1960/61 (förslag)	1 189 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *museichefen* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Utbrytning ur den nuvarande avdelningen för slottssamlingar och utom museet deponerade konstverk av slottssamlingsavdelningen och i samband därmed förändring av en tjänst som intendent i Ae 23 till förste intendent i Ao 26.
2. Omläggning av den omedelbara ledningen av avdelningen för modernt måleri och modern skulptur m. m. (innebärande utbyte av en tjänst som intendent i Ao 23 mot en tjänst som föreståndare i ABp 24 och av en halvtidstjänst som amanuens mot en heltidstjänst som intendent i

- Ao 23 samt inrättande av en särskild inköpsnämnd till en kostnad av 1 440 kronor).
3. Uppflyttning av en tjänst som intendent i Ao 21 till Ao 23.
  4. Förändring av tre tjänster som museivakt i Ao 7 till expeditionsbiträden i Ao 9.
  5. Förändring av en halvtidstjänst som kanslibitråde i Ae 7 vid avdelningen för modernt måleri och modern skulptur till heltidstjänst som kontorist i Ae 9.
  6. Extra-ordinariesättning av en på två halvtidstjänster uppdelad institutionsvaktmästartjänst i Ae 9.
  7. Inrättande av två tjänster som museivakt i Ae 7.
  8. Portvaktsarvode vid moderna museet (kostnad 400 kronor).
  9. Extra arbetskraft för museets kansli m. m. (kostnad 6 000 kronor).

Till stöd för de under *punkterna 2, 5, 7 och 8* redovisade förslagen anför museichefen huvudsakligen följande.

2. Omläggning av den omedelbara ledningen av avdelningen för modernt måleri och modern skulptur m. m. Personalfrågan vid moderna museet har till följd av den livliga aktiviteten och det stora besökarantalet blivit alltmera brännande. Sälunda har museet sedan invigningen den 9 maj 1958 och fram till den 9 maj 1959 besökts av cirka 118 000 personer. Museet har haft visningar för 17 200 skolbarn och kvällsvisningar för 190 föreningar av skilda slag, företrädesvis konstföreningar, vilka besökts av cirka 7 000 personer. Tre tillfälliga utställningar har anordnats och 116 konstverk tillförts samlingarna genom gåvor och inköp. Den filmverksamhet avseende konstfilm och konstnärlig film, som påbörjades 1956, har utvecklats alltmer. Allmänhetens intresse har varit mycket stort, och alla filmserierna har blivit slutsålda i förväg. En filmserie för barn och ungdom kombinerad med konstdemonstrationer har varit mycket livligt besökt och visat sig vara ett gott medel att draga ungdomen till museet.

En av grundtankarna bakom skapandet av det moderna museet var att detta, som namnet utsäger, skulle vara ständigt aktuellt och ha intim kontakt med det samtida konstnärliga skeendet både inom och utom landet. Huvudansvaret för att denna grundtanke verkligen realiseras så, att museet i angivna hänseende kommer att motsvara sitt ändamål bör naturligen vila på den som i egenskap av föreståndare för den moderna avdelningen har den dagliga ledningen av arbetet inom denna. Hittills har som föreståndare fungerat en självständigt föredragande intendent i lönegrad Ao 23. Som kompetenskrav för innehav av denna intendenttjänst gäller enligt museets stadgar filosofie licentiatexamen i ämne tillhörande museets ämnesområde eller, undantagsvis, i annan ordning ådagalagda jämförbara kunskaper. Med dessa kompetenskrav är emellertid kretsen av tänkbara kandidater till tjänsten för närvarande inskränkt till konsthistoriker med universitetsutbildning, medan exempelvis en utövande konstnär, konstkritiker eller konstsamlare utan sådan examen men med ådagalagd lämplighet för uppgiften ställes utanför. Med den karaktär som moderna museet är avsedd att ha förefaller detta förhållande mindre lyckligt. Kompetensbestämmelserna bör därför ändras därhän att som alternativ till kravet på licentiatexamen i konsthistoria sättes ingående kännedom om modern konst

inom och utom Sverige samt framstående praktisk skicklighet inom utställningsteknik och andra till skötseln av ett modernt museum hörande färdigheter. Allmän initiativkraft och uppslagsrikedom bör under alla förhållanden vara särskilt meriterande. Kravet på ständig aktualitet hos museet bör vidare medföra att innehavet av befattningen som föreståndare göres tidsbegränsat i form av ett förordnande av Kungl. Maj:t på förslagsvis sex år. Möjlighet till förnyat förordnande bör dock föreligga. Den nuvarande tjänsten som intendent i lönegrad Ao 23 — för närvarande vakant — bör därför förändras till en tjänst som föreståndare i lönegrad ABp 24. Det moderna museets många skiftande arbetsuppgifter föranleder vidare, att vid detta förutom föreståndaren bör finnas en intendent med placering i lönegrad 23 i stället för som tidigare en amanuens med halvtidstjänst. Om föreståndaren skulle komma att väljas bland icke museiutbildade kandidater synes denna personalförstärkning helt oundgänglig.

En fråga av särskild vikt när det gäller skötseln av nationalmuseets moderna avdelning är nyförvärv genom inköp för de statliga anslagsmedel, som under museets anslag till underhåll och ökande av samlingarna särskilt anvisats till inlösen av svenska konstnärers arbeten. Dessa inköp beslutas för närvarande enligt § 15 museistadgarna av överintendenten efter samråd — i vad gäller moderna avdelningen — med avdelningsföreståndaren utan hörande av museinämnden. Med hänsyn till att museets inköp av levande svenska konstnärers arbeten inte bara tjänar att berika statens samlingar utan också utgör ett officiellt ställningstagande inom konstlivet av ganska stor betydelse för vederbörande konstutövare, synes det lämpligt att konstnärskåren som sådan tillerkännes ett visst inflytande. Detta torde bäst kunna ske genom inrättandet av en särskild inköpsnämnd. För att vara så handlingsduglig och snabb i sina beslut som möjligt bör denna nämnd vara liten. Två konstnärer (en målare som fungerar när det gäller måleri och en skulptör när det gäller skulptur) bör tillsammans med föreståndaren för moderna museet få rätt att besluta om ifrågavarande inköp. För vardera konstnärsledamoten bör utses suppleant. Endast om föreståndaren och vederbörande konstnärsledamot icke är eniga skall uppkommen inköpsfråga, om en av dem så begär, såsom hittills lämnas till överintendenten för avgörande. De båda ledamöterna av inköpsnämnden bör, liksom för dem utsedda suppleanter, tillsättas på en tid av två år och utses av Kungl. Maj:t på förslag av akademien för de fria konsterna och Konstnärernas riksorganisation. Konstnärsledamöterna bör tillerkännas arvode med samma belopp som ledamöterna av statens konstråd, för närvarande 720 kronor om året. För detta ändamål erfordras alltså anvisande av särskilda anslagsmedel, tillhoppa 1 440 kronor om året. Eventuellt uppkommande kostnader för resekostnadsersättningar och traktamenten åt konstnärsledamöterna och deras suppleanter torde få bestridas ur nationalmusei omkostnadsanslag.

En oundgänglig förutsättning för här avgivna förslag till nya anställningsvillkor för föreståndaren och nytt inköpsförfarande i vad gäller anslagsmedlen till inlösen av svenska konstnärers arbeten synes mig vara att avdelningen för modernt måleri och modern skulptur blir en självständig avdelning inom museets organisation utan att därför brytas ut ur denna.

5. Förändring av en halvtidstjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid avdelningen för modernt måleri och modern skulptur till en heltidstjänst som konto-

rist i Ae 9. Föreståndaren för avdelningen för modernt måleri och modern skulptur har som biträdeshjälp för närvarande endast ett halvtidsanställt kanslibitråde. Verksamheten vid det moderna museet kräver emellertid ofrånkomligt en utökning av arbetskraften även på denna punkt. Den kontakt med det aktuella konstnärliga skeendet både i Sverige och i utlandet, som är absolut nödvändig när det gäller en avdelning för modern konst, kräver, att avdelningsföreståndaren vid sin sida har ett biträde, vars hela arbetsdag får tagas i anspråk. Biträdet måste därtill ha minst de kvalifikationer, som vanligen brukar krävas av ett biträde i 9 lönegraden. Avdelningens många utländska kontakter gör att biträdet absolut måste ha goda språkkunskaper — i första hand bör hon kunna skriva ut brev på främmande språk och på egen hand sätta upp förslag till enklare dylika men hon bör även kunna muntligen göra sig förstådd på ett eller flera främmande språk. Det förhållandet att avdelningsföreståndaren och amanuensen ofta är upptagna av göromål utanför tjänsterummet och då icke själva kan taga emot besök och telefonsamtal gör vidare, att av biträdet måste krävas förutom god allmänbildning ett gott omdöme och förmåga till inlevelse i avdelningens arbetsuppgifter.

7. Inrättande av två tjänster som museivakt i Ae 7. Det synes orimligt, att det moderna museet på Skeppsholmen till bestridande av alla museivaktsgöromål av skilda slag endast disponerar en enda museivakt. Hittills gjorda erfarenheter har tillfullo bekräftat detta. Det är även angeläget, att museivaktspersonalen i den gamla museibygnaden förstärkes.

8. Portvaktsarvode vid moderna museet. Vid moderna museet utgick tidigare ett portvaktsarvode om 900 kronor för år och ett maskinistarvode om 1 000 kronor för år. Sedan maskinisten avflyttat från museibygnaden och museets uppsyningsman, vilken tjänstgör som portvakt och härför uppbär nyssnämnda portvaktsarvode, till följd härav fått ökade åligganden utöver sina direkta tjänsteåligganden, har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 juli 1959 föreskrivit, att den befattningshavare vid museet, som fullgör portvaktsgöromålen, skall från och med den 1 juli 1959 äga uppbära arvode med 1 500 kronor för år att utgå ur anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Det hittillsvarande maskinistarvudet har härmed delvis tagits i anspråk. Däremot finnes några anslagsmedel icke anvisade till portvaktsarvode åt den museivakt som tjänstgör som portvakt och fastighetsskötare vid moderna museet å Skeppsholmen. Sedan våren 1959 har museet tillgång till en vaktmästarbostad, som genom byggnadsstyrelsens försorg inretts i museibygnaden å Skeppsholmen. I denna bostad bor numera den av museivakterna, som har sin tjänstgöring förlagd till moderna museet. Då tillsyn och skötsel av fastigheten icke kan rymmas inom hans ordinarie tjänstgöringstid och då fastighetsskötarpuppgiften förutsätter en viss form av jourtjänstgöring, synes det nödvändigt, att medel anvisas till portvaktsarvode jämväl åt denne museivakt. För ändamålet torde erfordras ett belopp av 800 kronor. Då av de anslagsmedel, som tidigare avsågs till maskinistarvode, enligt nyssnämnda nädiga beslut den 9 juli 1959 kvarstår ett odisponerat belopp av 400 kronor, erfordras till portvaktsarvode vid moderna museet en anslagshöjning med 400 kronor.

Statskontoret förordar för sin del inrättande av en tjänst som museivakt i Ag 7 vid moderna museet. Kostnaderna för denna tjänst bör emellertid enligt ämbetsverket bestridas med museets föreläsningsmedel. I fråga om det föreslagna portvaktsarvodet vid moderna museet har statskontoret intet att erinra mot att museivakten medgives att — inom ramen för hitills för dylikt ändamål anvisade medel — åtnjuta ett årligt arvode av 400 kronor. Någon anslagshöjning med anledning härav skulle således enligt statskontoret icke vara påkallad. Av museichefen i övrigt framförda förslag avstyrkes av statskontoret.

Akademien för de fria konsterna och Konstnärernas riksorganisation tillstyrker i huvudsak museichefens förslag beträffande moderna museets organisation. Akademien ifrågasätter dock om ej den föreslagna inköpsnämnden bör tilldelas en enbart rådgivande funktion. Riksorganisationen anser för sin del, att antalet ledamöter i nämnden bör vara fyra.

Departementschefen. De krav i fråga om såväl ständig aktualitet som intim kontakt med det konstnärliga skeendet, vilka helt naturligt måste ställas på det moderna museet, påkallar enligt museichefens åsikt en omläggning av den omedelbara ledningen av detta museum av i huvudsak följande innebörd. Moderna museet upptages som en självständig avdelning i nationalmuseets organisation utan att därför brytas ut ur denna. Den tjänst som intendent i lönegrad Ao 23, med vilken föreståndarskapet varit förenad och vilken för närvarande är vakant, utbytes mot en för moderna museet avsedd föreståndartjänst i lönegrad ABp 24. Förordnande på sistnämnda tjänst meddelas av Kungl. Maj:t för begränsad tid, förslagsvis sex år, dock med möjlighet till omförordnande för en och samme tjänst innehavare. Till innehavare av tjänsten må utses ej blott den som avlagt licentiatexamen i konsthistoria utan även den som ej avlagt sådan examen men som visat sig äga ingående kännedom om modern konst inom och utom landet samt besitta framstående praktisk skicklighet inom utställningsteknik och andra till ett modernt museum hörande färdigheter. För beslut angående moderna museets nyförvärv genom inköp inrättas en särskild nämnd, bestående av föreståndaren för moderna museet och två konstnärer jämte suppleanter.

För egen del har jag funnit starka skäl anförda för att den av museichefen sålunda förordade omläggningen av den omedelbara ledningen av det moderna museet genomföres från och med nästa budgetår. Jag tillstyrker därför hans förslag härom, dock med följande avvikelser. Den för föreståndartjänsten föreslagna lönegradskonstruktionen kan jag inte godtaga. Med hänsyn till att även tjänsteman med Ag-anställning kan förordnas för viss begränsad tid och med beaktande av att sådan anställning numera — efter viss tids tjänstgöring — är förenad med pensionsförmåner förordar jag

i stället inrättande av en tjänst som museiföreståndare i Ag 26 vid moderna museet. Tjänsten bör tillsättas av Kungl. Maj:t efter förslag av museichefen. Så länge denna tjänst är inrättad, torde den å personalförteckningen för nationalmuseet uppförda tjänsten som intendent i lönegrad Ao 23 ej få återbesättas eller uppehållas med vikarie. Särskilda medel för den av mig förut tillstyrkta nämnden för beslut angående moderna museets nyförvärv genom inköp torde ej böra beräknas under förevarande anslag. Vid bifall till mina nu framlagda förslag torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela med hänsyn härtill erforderliga bestämmelser.

Den av museichefen i anslutning till hans förslag om omläggning av den omedelbara ledningen av moderna museet gjorda framställningen om förändring av en halvtidstjänst som amanuens till heltidstjänst som intendent i Ao 23 anser jag mig icke böra tillstyrka.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för en kontorist i Ae 9 i stället för ett kanslibiträde i Ae 7 vid moderna museet. Någon särskild medelsanvisning för utökning av tjänstgöringstiden för denna tjänsteman från halvtid till heltid är jag däremot ej beredd att tillstyrka.

Det synes mig motiverat, att moderna museets personal för nästa budgetår utökas med en museivakt i lönegrad Ae 7. Jag beräknar därför nu medel till en sådan tjänst.

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att den museivakt, som tjänstgör som portvakt och fastighetsskötare vid moderna museet, tillerkännes särskilt arvode för nämnda göromål. Vid bifall härtill torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut beträffande storleken av ifrågasvarande arvode. I avvaktan härpå uppräknar jag arvodesposten med 400 kronor.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande detta anslag än sådana, som beror på automatiska utgiftsökningar. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 189 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 57 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	426 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	5 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	560 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	177 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	20 500
Summa kronor	1 189 000

b) till *Nationalmuseet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 189 000 kronor.

[20] 18. **Nationalmuseet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	144 500	184 444
1959/60 (statsliggaren s. 482)	173 500	
1960/61 (förslag)	173 900	

Museichefen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 20 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 7 500)	+ 500
2. Övriga expenser (nu 106 000)	+ 12 500
3. Publikationstryck (nu 0)	+ 5 000
4. Föreläsungsverksamhet (nu 0)	+ 2 000
	+ 20 000

Av museichefens framställning inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Den begärda höjningen motiveras, förutom med prisstegringar, med angelägenheten av att medel för resor i tillräcklig utsträckning står till förfogande. Därjämte framhålles, att ett bifall till det för nästa budgetår framförda förslaget om en särskild inköpsnämnd för moderna museet torde föranleda ett ökat medelsbehov för resor. Dessutom föreslås att av förevarande anslagsmedel för internordiska tjänsteresor avdelas ett belopp av 500 kronor.

Övriga expenser. Av den begärda höjningen avser 3 100 kronor renhållning och städning, 2 000 kronor skrivmateriel m. m., 3 000 kronor telegram, telefon m. m. samt 4 400 kronor upprustning av brandskyddsmateriel m. m. Därjämte hemställes, att ett för innevarande budgetår för nyanskaffning av utrustning för tavelkonserveringsateljén avsett engångsbelopp av 16 200 kronor måtte få för anskaffning av hopfällbara montrar bibehållas även under nästa budgetår.

Statskontoret anför för sin del huvudsakligen följande.

Mot bakgrunden av sitt ställningstagande till förslaget om inrättande av en särskild inköpsnämnd föreslår statskontoret, att anslagsposten till reseersättningar uppföres med oförändrat belopp. Den för löpande utgifter

begärda höjningen av delposten till övriga expenser torde böra begränsas till 3 000 kronor, avseende bland annat ökade utgifter för städning. Därest kostnaderna för den ifrågasatta upprustningen av brandskyddsmateriel vid museet icke anses böra täckas av förevisningsmedel, torde för ändamålet få beräknas ett engångsbelopp av 3 000 kronor. Förslaget om anvisande av medel för inköp av hopfällbara montrar är statskontoret icke berett att tillstyrka. De framförda önskemålen om särskild medelsanvisning till publikationstryck och föreläsningsverksamhet avstyrkes.

Departementschefen. Med hänsyn till traktamentshöjningen bör anslagsposten till reseersättningar höjas med 500 kronor. På grund av belastningen bör nationalmuseets anslagsmedel till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 10 000 kronor. I fråga om museets anslagsmedel till övriga expenser tillstyrker jag en uppräkning med 6 100 kronor på grund av automatiska utgiftsökningar för renhållning och städning samt telegram, telefon m. m. Å andra sidan bör dessa anslagsmedel minskas med 16 200 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp till nyanskaffning av utrustning för tavelkonserveringsateljén. Sammanlagt bör alltså nationalmuseets anslagsmedel till övriga expenser sänkas med 10 100 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 400 kronor till 173 900 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 173 900 kronor.

[21] **19. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna**

m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	142 000	149 067
1959/60 (statsliggaren s. 482)	142 000	
1960/61 (förslag)	245 500	

Ökat stöd åt konst och musik

Frågan om ökat stöd åt konst och musik blir alltmer aktuell. Jag har ansett det lämpligt att i förevarande sammanhang upptaga denna fråga till behandling. Jag vill först erinra om att betänkanden med förslag till vissa åtgärder för främjande av det svenska konst- och musiklivet framlagts av 1948 års konstutredning och 1947 års musikutredning (SOU 1956: 13 respektive SOU 1954: 2). Över förslagen har yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och organisationer, vilka i huvudsak tillstyrkt utredningarnas förslag.

Som *konstutredningen* själv framhållit är dess förslag av sådan art och omfattning, att de ej kan prövas i ett enda sammanhang. Jag avser att be-

handla allenast de förslag, som rör nationalmuseets inköpsverksamhet samt konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader. I anslutning härtill ämnar jag även beröra vissa stipendiefrågor.

Konstutredningen har bland annat föreslagit, att till museichefens förfogande måtte ställas ett årligt anslag av 50 000 kronor till inköp av konst för de tre riksomfattande konstbildningsorganisationerna s v a n d r i n g s u t s t ä l l n i n g a r. Enligt utredningens förslag bör inköpen verkställas av museichefen eller representant för honom i samråd med företrädare för nämnda organisationer. Nationalmuseet torde böra handha in- och uppackning av dessa vandringstställningar liksom behöfvlig renovering och restaurering av de ambulerande konstverken.

Beträffande n a t i o n a l m u s e e t s d e p o s i t i o n s v e r k s a m h e t har utredningen förordat, att den för ändamålet avsedda anslagsposten, som nu är uppförd med 30 000 kronor, måtte höjas med 10 000 kronor till 40 000 kronor. Utredningen har därvid erinrat om att posten, som budgetåret 1947/48 var uppförd med 40 000 kronor, från och med budgetåret 1951/52 sänkts till 30 000 kronor. Därjämte har utredningen framhållit, att kraven på depositioner vida överstege vad museet med nuvarande anslagsmedel kunde tillgodose. Utredningen har därför funnit en återgång till en anslagssumma av 40 000 kronor vara ett minimikrav. Jämväl *museichefen* har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt önskemål härom.

Såvitt gäller k o n s t n ä r l i g u t s m y c k n i n g a v s t a t l i g a b y g g n a d e r får jag erinra om att efter beslut av 1947 års riksdag medel anvisats för detta ändamål under ett särskilt å r i k s s t a t e n s å t t o n d e h u v u d t i t e l uppfört reservationsanslag. Anslaget, som till en början utgick med 150 000 kronor, höjdes för budgetåret 1952/53 till 175 000 kronor och för budgetåret 1953/54 till 200 000 kronor, med vilket belopp anslaget alltjämt är uppfört. Utredningen har påpekat, att 1937 års riksdag godkänt en annan princip i fråga om formen för medelsanvisning till här ifrågavarande ändamål. Denna princip innebar, att vid beviljandet av anslag till statliga nybyggnader, lämpade för konstnärlig utsmyckning, i anslaget skulle inbegripas ett för sådan utsmyckning avsett belopp, i allmänhet ej understigande en procent av byggnadskostnaderna. Utredningen har för sin del förordat en återgång till den av sistnämnda riksdag i princip godkända formen för den medelsanvisning det här gäller.

För nästa budgetår har *statens konstråd* äskat en höjning av ifrågavarande anslag med 400 000 kronor.

Vidkommande de för konstnärer avsedda s t i p e n d i e r n a vill jag erinra om att en särskild för ändamålet avsedd anslagspost sedan länge varit uppförd under konstakademiens stipendieanslag. Från och med budgetåret 1958/59 höjdes denna anslagspost från 3 000 till 40 000 kronor. Med detta belopp har posten upptagits även innevarande budgetår. Enligt

gällande bestämmelser må de under posten anvisade medlen användas dels till högst fem konstnårsarvoden såsom stöd åt konstnärer i deras konstnärliga verksamhet och dels till ett antal större stipendier såsom uppmuntran åt konstnärer vid lösandet av deras konstnärliga uppgifter. Konstnårsarvode utgår med 2 000 kronor per år och må av samme konstnär innehas längst tre år. För uppmuntran avsett stipendium utgår med belopp, som vid varje tillfälle bestämmes, och må icke innehas av samme konstnär två år i följd. Såväl konstnårsarvode som för uppmuntran avsett stipendium utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av akademien.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *konstakademien* bland annat hemställt, att den anslagspost det här gäller måtte höjas med 60 000 kronor till 100 000 kronor. Akademien har därvid framhållit, att dessa stipendier verkar befrämjande på konstlivet i stort samtidigt som de bidrar till konstnärens sociala trygghet. De fyller sålunda enligt akademien ett mycket viktigt behov, som emellertid med nuvarande medelstilldelning ej kan tillgodoses i tillfredsställande omfattning.

Musikutredningen har för sin del understrukt vikten av att det statliga stödet åt musiken utbygges och reformeras i den ordning, som bäst överensstämmer med musiklivets allmänna villkor. Med hänsyn härtill har utredningen särskilt betonat önskvärdheten av att de av utredningen framställda förslagen i fråga om stöd åt tonsättare, musikstuderande med flera snarast möjligt förverkligas. Jag vill med anledning härav erinra om att bland de för musikaliska akademien under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda anslagen sedan länge finnes ett anslag till stipendier m. m. åt tonsättare. Från och med budgetåret 1956/57 är detta anslag uppfört med 40 000 kronor. Enligt gällande bestämmelser kan anslaget användas till stipendier åt yngre svenska musikdickare med anlag för tonsättningskonst, till uppmuntran av inhemska tonsättare för åstadkommande av musikaliska arbeten av högre värde samt till belöningar åt äldre framstående svenska tonsättare för av dem utförda musikaliska arbeten. Tonsättarstipendierna utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av akademien.

Utredningen har framhållit, att våra tonsättare arbetar under svåra ekonomiska förhållanden och att det statliga stödet åt denna kategori av skapande konstnärer därför enligt utredningens mening bör väsentligt förstärkas. Utredningen har härefter riktat vissa erinringar mot den nuvarande uppdelningen av anslaget på stipendier, uppmuntran och belöningar samt för sin del föreslagit, att tonsättarstipendierna uppdelas på hederspensioner, ett resestipendium och övriga stipendier.

Hederspensionerna bör enligt utredningens uppfattning reserveras för ett fåtal ledande kompositörer, vilkas produktion genom sin art och kvalitet varit av särskild betydelse för svensk tonkonst. Antalet sådana pensioner bör enligt utredningens förslag begränsas till två å fyra och det årliga pen-

sionsbeloppet bestämmas till 6 000 kronor. Då sådan hederspension torde böra betraktas som en nationell hedersgåva till en framstående tonkonstnär, bör någon ekonomisk behovsprövning icke företagas. Resestipendiet bör enligt utredningens förslag utgå med 10 000 kronor och bör endast i undantagsfall få uppdelas på två stipendier, vardera på 5 000 kronor. Resestipendiet bör enligt utredningens mening stå öppet för tonsättare i alla åldrar, hederspensionärer undantagna. Övriga stipendier har föreslagits utgöra en särskild grupp stipendier, avsedd för tonsättare i producerande åldrar. De skulle alltså ersätta de hittillsvarande kategorierna »stipendier» och »uppmuntran». Sålunda förordad stipendium har föreslagits utgå med lägst 2 000 och högst 4 000 kronor. För övriga stipendier räknar utredningen med en medelsanvisning av 40 000 kronor, avsedd att fördelas på omkring 15 stipendier. Läggas härtill det belopp, som skall disponeras för det föreslagna resestipendiet på 10 000 kronor och för de föreslagna hederspensionerna (12 000, 18 000 eller 24 000 kronor, beroende på antalet pensioner) uppgår det enligt utredningens förslag erforderliga medelsbehovet till tonsättarstipendier till i runt tal 70 000 kronor.

För nästa budgetår har *musikaliska akademien* för sin del äskat höjning av det nuvarande anslaget till tonsättarstipendier med 20 000 kronor till 60 000 kronor.

Utredningen har vidare föreslagit, att studerande vid musikhögskolan och statsunderstött musikkonservatorium bör beredas möjlighet till statlig studiehjälp i form av ej blott studielån utan även studiebidrag och stipendier.

Övriga förslag

Museichefen föreslår, att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 26 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Avdelningen för handteckningar och gravyrer (nu 7 700 kronor)	+ 1 500
2. Biblioteket (nu 7 800 kronor)	+ 5 000
3. Inköp av konst för deposition (nu 30 000 kronor)	+ 10 000
4. Östasiatiska museet (nu intet)	+ 10 000
	<hr/>
	+ 26 500

Till stöd för de under punkterna 1 och 2 redovisade förslagen åberopas, förutom prisstegringar, vissa närmare angivna nyanskaffningsbehov, som enligt museichefens uppfattning ej kan tillgodoses inom ramen för den nuvarande medelstillsdelningen.

Statskontoret föreslår oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen

Ö k a t s t ö d   å t   k o n s t   o c h   m u s i k. Det råder ingen tvekan om att ett stort antal konstutövare i vårt land lever och arbetar under otillfredsställande ekonomiska villkor. Den standardförbättring, som nu-

mera allt flera folkgrupper kommit i åtnjutande av, har i otillräcklig grad kommit dessa yrkesutövare till del. En i eminent mening kulturskapande yrkesgrupp har, kan man säga, ställts på undantag, medan övriga grupper i stigande omfattning tillgodogjort sig standardhöjningens materiella fördelar. Det skulle bli olyckligt för vårt kulturliv, om skillnaden i fråga om levnadsvillkor mellan flertalet konstutövare och övriga bleve så stor, att konstnären eller tonsättaren i gemen tvingades att dagtinga med sitt konstnärliga samvete och avstå från vad han känner vara sin egentliga uppgift.

Den mindre tillfredsställande situation, i vilken ett flertal konstutövare befinner sig framstår än mer påtaglig då man beaktar, att de under sin utbildning ej har samma förmåner som flertalet av dem som bedriver högre studier. De studerande vid universitet och högskolor har tillgång förutom till räntefria studielån och studielån med statlig kreditgaranti jämväl till naturastipendier. De ungdomar som studerar vid våra högre skolor för konstnärlig verksamhet åtnjuter inte samma förmåner. Därtill kommer att undervisningen vid konst- och musikhögskolorna ej är tillförsäkrad lika goda resurser som undervisningen vid universitet och högskolor i övrigt.

För att i stort förbättra villkoren för våra konstnärliga yrkesutövare är det av vikt för det allmänna att nu öka sina insatser till förmån för konst och musik. Insatserna måste som framgår av det föregående göras i många former. Ett ökat stöd på dessa områden bör genomföras successivt och därvid med koncentration på ett mindre antal åtgärder. Det synes mig naturligt att man i första hand främst koncentrerar de ökade insatserna på ett stöd åt konstutövarna under deras utbildning, dels genom att starkt förbättra de studiesociala förmånerna för de studerande, dels genom att förstärka undervisningsresurserna. Bland de åtgärder, som bör komma i främsta rummet, bör enligt min mening även vara en ökad stipendiegivning åt utövande konstnärer och tonsättare. Vidare finner jag det angeläget, att staten redan nu ökar sin inköpsverksamhet för att därigenom även bidra till förbättring av utkomstmöjligheterna för de utövande konstnärerna.

De unga människor som vill ägna sig åt konstnärlig verksamhet måste, som jag nyss antytt, nu beredas samma förmåner som annan studerande ungdom under studietiden. Jag kommer därför senare att förorda, att särskild proposition förelägges årets riksdag om införande av *studiestipendier* jämväl för bland andra de studerande vid konst- och musikhögskolorna.

I syfte att förstärka *undervisningsresurserna vid konst- och musikhögskolorna* kommer i det följande att framläggas olika förslag. Sålunda kommer jag att förorda återbesättande av en sedan 1941 vakantsatt professur i målning vid konsthögskolan. Anslagen till undervisningsmateriel m. m. föreslås bli uppräknade. Jag ämnar också föreslå en sådan utökning av musikhögskolans resurser, att högskolan därigenom beredes fullgoda resurser för utbildning av omkring 170 elever. Jag avser även att framlägga

förslag om förstärkta undervisningsresurser vid musikkonservatoriet i Göteborg.

Såsom jag framhållit, är det angeläget att det nuvarande *stipendiestödet åt de utövande konstnärerna och tonsättarna* förstärkes. Jag förordar därför, att den nuvarande medelsanvisningen till dessa båda ändamål från och med nästa budgetår fördubblas. Vid bifall härtill bör såväl den under reservationsanslaget till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m. uppförda anslagsposten till stipendier som anslaget till Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m. höjas från 40 000 till 80 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande myndigheter och organisationer, meddela närmare föreskrifter beträffande stipendiernas fördelning och utdelning ävensom de bestämmelser i övrigt som må finnas erforderliga.

En annan form för att stödja konstnärlig verksamhet är, som jag redan antytt, att bereda *ökade arbetsmöjligheter åt svenska konstnärer* och ökad avsättning av deras alster. Statsmakterna bör enligt min mening medverka härtill genom att öka sina insatser i fråga om inköp av konst för olika ändamål. I anslutning till vad jag tidigare anfört finner jag det vara nödvändigt att därvid i första hand koncentrera stödet på en förstärkning av nationalmuseets möjligheter att förvärva modern svensk konst. Jag föreslår därför, att de under förevarande anslag uppförda anslagsposterna till inköp av konst för deposition och för inlösen av svenska konstnärers arbeten, nu tillhoppa 66 800 kronor, uppräknas med sammanlagt 75 000 kronor. I anslutning till konstutredningens förslag förordar jag därjämte att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 25 000 kronor till inköp av modern svensk konst för konstbildningsorganisationernas vandringsutställningar. Sistnämnda belopp bör uppföras såsom en särskild anslagspost under förevarande anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörande myndigheter och organisationer framdeles meddela närmare föreskrifter beträffande dispositionen av här berörda anslagsposter.

Med hänsyn till att frågan om de här avsedda studiesociala åtgärderna ännu ej är slutligt beredd, är det nu inte möjligt att exakt ange slutsumman av de anslagshöjningar som för nästa budgetår fordras för att genomföra samtliga de åtgärder, jag här berört. Den i riksstatsförslaget inräknade utgiftsökningen för ifrågavarande olika ändamål uppgår till sammanlagt omkring en miljon kronor.

Övriga förslag. Jag tillstyrker att anslagsposten till avdelningen för handteckningar och gravyrer i överensstämmelse med museichefens förslag uppräknas med 1 500 kronor. Anslagsposten till biblioteket bör enligt min mening ökas med 2 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör anslaget för nästa budgetår höjas med 103 500 kronor till 245 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, såvitt gäller här förevarande anslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 245 500 kronor.

[22] 20. **Livruskammaren: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	256 000	256 368
1959/60 (statsliggaren s. 483)	263 500	
1960/61 (förslag)	275 000	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 24 500 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Förändring av tjänsten som biblioteksassistent i Ae 10 till tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13.
2. Uppflyttning av livrustmästartjänsten från Ao 9 till Ao 11.
3. Uppflyttning av förste museivakttjänsten från Ao 8 till Ao 11.
4. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 275 000 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 11 500 kronor. Anslaget torde bära fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	129 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	100 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 300
Summa kronor	275 000

- b) till *Livruskammaren: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

[23] 21. **Livruskammaren: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	35 500	35 535
1959/60 (statsliggaren s. 483)	32 700	
1960/61 (förslag)	33 700	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 1 600 kronor, varav 1 025 kronor hänför sig till delposten till övriga expenser (nu 10 700 kronor) och 575 kronor till anslagsposten till konservering av riddarspelsrekvisita (nu 3 900 kronor). Det ökade medelsbehovet under delposten till övriga expenser föranledes dels av att utgifterna för nattbevakning till följd av förhöjda taxor stigit med 125 kronor och dels av önskemål om en engångsanvisning av 900 kronor till inköp av en skrivmaskin. Till stöd för detta önskemål åberopas, att livrustkammarens kansli för närvarande förfogar över allenast två starkt förslitna, i slutet av 1940-talet inköpta skrivmaskiner. Den begärda ökningen av anslagsposten till konservering av riddarspelsrekvisita motiveras, förutom med prisstegringar, med angelägenheten av att konserveringen i fråga intensifieras.

Departementschefen. Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag en höjning av delposten till övriga expenser med 1 000 kronor, varav 900 kronor utgör engångsanvisning för anskaffning av en skrivmaskin och återstoden avser de ökade utgifterna för nattbevakning. Då jag i övrigt icke ifrågasätter några ändringar beträffande förevarande anslag, bör detta för nästa budgetår höjas med 1 000 kronor till 33 700 kronor. Jag hemställer alltså, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen

att till *Livruskammaren: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 33 700 kronor.

[24] 22. **Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 334 000	1 287 183
1959/60 (statsliggaren s. 484)	1 365 000	
1960/61 (förslag)	1 392 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *vetenskapsakademien*, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Förändring av en tjänst som assistent i Ao 12, fyra tjänster som preparator i Ao 9 och en tjänst som preparator i Ae 9 till tjänster som konservator i Ao 13.
2. Förändring av tre museibiträdestjänster i Ao 7 och sex i Ae 7 till Ao 9.
3. Inrättande av en tjänst som instrumentmakare i Ao 11 vid mineralogiska avdelningen.

4. Inrättande av en kryptogamavdelning med en professor i Bo 3 som föreståndare.
5. Inrättande av en amanuens tjänst i Af 15 vid paleozoologiska avdelningen.
6. Inrättande av två preparatorstjänster i Ao 9 vid paleozoologiska avdelningen.
7. Inrättande av en personlig ritarebefattning i Ae 12 vid paleozoologiska avdelningen.
8. Inrättande av en intendentstjänst i Ao 23 vid entomologiska avdelningen.
9. Inrättande av en konservatorstjänst i Ao 13 vid entomologiska avdelningen.
10. Höjning av biblioteksarvodet vid entomologiska avdelningen (nu 2 000 kronor).
11. Inrättande av en preparatorstjänst i Ao 9 vid vertebratavdelningen.
12. Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9 vid vertebratavdelningen.
13. Inrättande av en museibiträdestjänst i Ao 9 vid vertebratavdelningen.
14. Förändring av en tjänst som eldare i Ae 7 till gårdskar i Ae 7.

Till stöd för den föreslagna ändringen av en eldartjänst till en tjänst som gårdskar åberopas, att arbetsbelastningen vid museets värmeanläggning till följd av anläggningens modernisering minskat. Därjämte understrykes angelägenheten av att den för museiområdets skötsel tillgängliga arbetskraften förstärkes.

Departementschefen. Frågan om naturhistoriska riksmuseets framtida ställning och organisation är för närvarande föremål för utredning av särskilda jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade sakkunniga, vilka antagit benämningen riksmuseiutredningen. Med hänsyn främst härtill torde det ej vara lämpligt att nu företaga några ändringar i museets personalorganisation. Som redan torde ha framgått föranledes emellertid det begärda utbytet av en eldartjänst i lönegrad Ae 7 mot en tjänst som gårdskar i samma lönegrad närmast av att behovet av denna eldartjänst numera upphört. På grund härav och då jag inte är beredd att tillstyrka någon förstärkning av den för museiområdets skötsel avsedda personalen torde ifrågavarande eldartjänst böra indragas från och med nästa budgetår. I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med utgiftsförändringar av automatisk natur.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 392 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 27 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	700 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	453 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	192 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	21 400
	Summa kronor 1 392 000

b) till *Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 392 000 kronor.

[25] **23. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	181 400	174 726
1959/60 (statsliggaren s. 485)	194 000	
1960/61 (förslag)	212 200	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att delposten till bränsle, lyse och vatten (nu 124 000 kronor) uppräknas med 6 000 kronor samt delposten till övriga expenser (nu 60 000 kronor) med 1 000 kronor. Sammanlagt föreslås sålunda en anslagsökning med 7 000 kronor. Till stöd för uppräknningen av förstnämnda delpost åberopas främst, att vattenförbrukningen efter tillkomsten av nybyggnaden för Sveriges geologiska undersökning kraftigt ökat. Höjningen av delposten till övriga expenser föranledes av ökade städningskostnader på grund av nytt kollektivavtal.

Departementschefen. Under riksmuseets materielanslag har för innevarande budgetår anvisats ett sammanlagt belopp av 13 200 kronor för tjänsteresor såväl inom som utom landet. Medel för ändamålet bör från och med nästa budgetår beräknas under nu ifrågavarande anslag, som med anledning härav bör ökas med nyssnämnda belopp. Med hänsyn till belastningen bör delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 4 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör höjas med äskat belopp, 1 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 18 200 kronor till 212 200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 212 200 kronor.

[26] **24. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	234 000	239 221
1959/60 (statsliggaren s. 485)	204 000	
1960/61 (förslag)	211 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 318 200 kronor enligt följande sammanställning.

1. Samlingarnas vård och bearbetning samt lokalernas inredning och utrustning (nu 190 800 kronor)	+ 275 400
2. Tjänsteresor i Sverige (nu 6 200 kronor)	+ 28 800
3. Tjänsteresor till utländska museer (nu 7 000 kronor)	+ 14 000
	+ 318 200

I fråga om den närmare motiveringen för akademiens förslag torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår bära uppföras med 211 000 kronor, vilket är 7 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Reellt innebär detta en anslagsökning med 20 200 kronor, då medel till tjänsteresor för nästa budgetår beräknats under riksmuseets omkostnadsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 211 000 kronor.

[27] **25. Statens etnografiska museum: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	197 000	186 932
1959/60 (statsliggaren s. 486)	198 200	
1960/61 (förslag)	202 100	

Vetenskapsakademien hemställer, på förslag av *museiföreståndaren*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 15 800 kronor. Höjningen betingas av följande förslag.

1. Inrättande av en tjänst som amanuens i Af 13.
2. Ökning med 350 kronor av medelsanvisningen till bevakningsbiträden (nu 17 120 kronor).
3. Ökning med 400 kronor av medelsanvisningen till vikarier för nattvakten under dennes semester och frinätter (nu 2 500 kronor).

De ökade kostnaderna för bevakningsbiträden föranledes av nytt kollektivavtal. Den begärda höjningen av anslagsmedlen till vikarier för nattvakten motiveras med att dessa medel visat sig vara otillräckliga.

Departementschefen. Förslaget om inrättande av en tjänst som amanuens i Af 13 är jag inte beredd att biträda. Däremot tillstyrker jag, att anslagsmedlen till bevakningsbiträden och vikarier för nattvakten ökas med härutinnan äskade belopp, 350 respektive 400 kronor. Förutom av vad jag sålunda förordat föranledes ett ökat medelsbehov under anslaget av 1959 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner och av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 202 100 kronor, vilket innebär en höjning med 3 900 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	86 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	86 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Summa kronor 202 100

b) till *Statens etnografiska museum: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 202 100 kronor.

[28] **26. Statens etnografiska museum: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	63 900	60 775
1959/60 (statsliggaren s. 486)	65 800	
1960/61 (förslag)	65 300	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att delposten till övriga expenser och därmed anslaget i dess helhet för nästa budgetår höjes med i runt tal 8 400 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

Övriga expenser (nu 35 400 kronor)

a) ökade utgifter för städning på grund av nytt avtal	+ 350
b) engångsutgifter:	
inredning av magasinslokaler med stålmeکانinredning ..	+ 8 866
c) bortfall av engångsanvisning för budgetåret 1959/60	— 850
	+ 8 366

Departementschefen. Jag biträder akademiens förslag utom i vad avser anvisande av medel till stålmeکانoinredning. Förevarande anslag torde sålunda för nästa budgetår böra minskas med 500 kronor till 65 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 65 300 kronor.

[29] **27. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	6 000	5 640
1959/60 (statsliggaren s. 486)	6 000	
1960/61 (förslag)	6 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor till 7 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna biträda akademiens förslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp, 6 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

[30] **28. Medelhavsmuseet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	120 300	120 502
1959/60 (statsliggaren s. 487)	124 400	
1960/61 (förslag)	128 800	

Från detta förslagsanslag bestrides utgifterna för såväl avlöningar som omkostnader för medelhavsmuseet enligt en av riksdagen godkänd stat.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har, efter förslag av *museiföreståndaren*, dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels hemställt om följande förändringar i den nuvarande medelsanvisningen.

1. Vaktmästare i Ae 7 och samtidigt indragning av ett för vaktmästargöromål beräknat belopp av 1 000 kronor	+ 10 292
2. Museibitråde i Ae 7	+ 11 292
3. Övriga expenser (nu 15 500 kronor)	
a) utökning av bildarkivet	+ 1 000
b) konserveringsarbeten	+ 600
c) museiguider	+ 500
d) bokinköp	+ 4 000
e) bortfall av engångsanvisning	— 2 000
	+ 25 684

Akademien har vidare, efter förslag av museiföreståndaren, äskat uppförande av ett särskilt reservationsanslag av 5 000 kronor till ökande av museets samlingar.

Departementschefen. Beträffande förevarande anslag räknar jag för nästa budgetår ej med andra ändringar än sådana av automatisk karaktär. Anslaget i dess helhet beräknar jag för nästa budgetår till 128 800 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 4 400 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med staten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medelhavsmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

S t a t		
<i>Avlöningar</i>		
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	93 100	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 700	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	<u>1 900</u>	111 700
 <i>Omkostnader</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	<u>17 000</u>	17 100
		<hr/> Summa kronor 128 800

- b) till *Medelhavsmuseet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 128 800 kronor.

[31] **29. Bidrag till nordiska museet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	516 800	526 600
1959/60 (statsliggaren s. 487)	526 200	
1960/61 (förslag)	588 600	

Nordiska museets nämnd anholder, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 14 200 kronor. Uppräkningen beror på den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner och på författningsenliga förändringar i personalens löneklassplaceringar.

Departementschefen. Till viss undervisnings- och forskningsverksamhet vid nordiska museet utgår för innevarande budgetår ett bidrag av 48 200 kronor, upptaget under en utgiftspost i den för Stockholms högskola fastställda huvudstaten. För nästa budgetår bör detta bidrag uppföras såsom

en särskild anslagspost under nu förevarande anslag, som på grund härav bör höjas med 48 200 kronor. Därutöver bör anslaget i överensstämmelse med museinämndens framställning ökas med 14 200 kronor. Sammanlagt bör anslaget sålunda höjas med 62 400 kronor till 588 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 588 600 kronor.

[32] 30. **Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	86 700	86 700
1959/60 (statsliggaren s. 488)	86 700	
1960/61 (förslag)	88 400	

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige anholder, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 1 700 kronor. Uppräkningen beror helt på den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner.

Departementschefen. I överensstämmelse med föreningens framställning bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 1 700 kronor till 88 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 88 400 kronor.

[33] 31. **Bidrag till musikhistoriska museet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	67 000	67 000
1959/60 (statsliggaren s. 488)	67 000	
1960/61 (förslag)	67 000	

Musikaliska akademien föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 13 500 kronor. Härvid föreslår akademien förändring av befattningen som museiföreståndare (arvode 19 400 kronor) till extra ordinarie tjänst i Ae 24, höjning av årsarvodet åt en assistent från 11 016 kronor till 15 384 kronor och ökning av medelsanvisningen till omkostnader med 1 686 kronor.

Departementschefen. Jag är inte beredd att tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 67 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 67 000 kronor.

[34] 32. Bidrag till Drottningholms teatermuseum

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	43 000	43 000
1959/60 (statsliggaren s. 488)	43 000	
1960/61 (förslag)	43 000	

Drottningholms teatermusei nämnd hemställer, med tillstyrkan av *riksmarskalksämberet*, för nästa budgetår om en höjning av detta anslag med 3 000 kronor. Höjningen motiveras med ökade kostnader för avlöning och pensionering av personalen vid museet.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke böra tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 43 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 43 000 kronor.

[35] 33. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet. Detta anslag har, sedan det uppfördes på riksstaten från och med budgetåret 1947/48, utgått med 10 000 kronor. Det är avsett såsom bidrag till bestridande av stiftelsen Thielska galleriets löpande utgifter. I enlighet med en av styrelsen för stiftelsen gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[36] 34. Bidrag till svenska skolmuseet. Detta anslag är sedan budgetåret 1947/48 uppfört med 3 500 kronor. *Skolöverstyrelsen* och *styrelsen för federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening* föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 500 kronor till 5 000 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 3 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

[37] 35. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem. Detta anslag utgår med 15 000 kronor och är avsett såsom bidrag till stiftelsens driftkostnader. I enlighet med en av stiftelsens styrelse gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

C. Kyrkliga ändamål

[38] **1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar.**
2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader. Under förevarande båda anslag har för innevarande budgetår på riksstaten anvisats 1 040 800 kronor respektive 158 700 kronor.

Stiftskansliutredningen har den 12 december 1958 avgivit sitt slutbetänkande angående stiftskansliernas organisation m. m. Detta jämte vissa tidigare av utredningen avgivna delbetänkanden är nu efter vederbörlig remissbehandling föremål för överväganden inom ecklesiastikdepartementet. Särskild proposition i ämnet avses skola föreläggas 1960 års vårriksdag.

Vidare har kammarkollegiet och statskontoret på Kungl. Maj:ts uppdrag gemensamt verkställt av 1959 års riksdag (SU 87 p. 30; Rskr 235) begärd översyn av hittills tillämpade principer för finansieringen av domkapitlens verksamhet och den 2 december 1959 inkommit med redogörelse härför jämte förslag i ämnet.

Domkapitlens anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 beträffande här ifrågavarande båda anslag samt vad de nyssnämnda ämbetsverken anfört rörande finansieringen av domkapitelsverksamheten synes mig lämpligen böra behandlas i samband med att ställning skall tagas till stiftskansliutredningens förslag. Anslagen torde i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1960/61 beräkna

a) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 081 500 kronor;

b) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader* ett förslagsanslag av 188 300 kronor.

[39] **3. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Kostnader för skogsbiträden.** Detta förslagsanslag uppfördes första gången på riksstaten för budgetåret 1954/55 (se 1954 års statsverksproposition, VIII ht, p. 41). Ur anslaget gäldas kostnader för avlöning m. m. åt sådana skogsbiträden som är anställda för skötseln av de under stiftsnämndernas förvaltning stående ecklesiastiska arrendegårdarnas skogar. Ifrågavarande kostnader, som för budgetåret 1957/58 beräknades till 42 500 kronor, för budgetåret

1958/59 till 44 200 kronor och för innevarande budgetår beräknats till 46 600 kronor, skall emellertid helt täckas med uppbördsmedel ur kyrkofonden. Anslaget är därför uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Att kostnaderna för nämnda skogsbiträden, vilka innehar tjänstemannaanställning, ansetts böra formellt gäldas ur anslag å riksstaten men slutligt bestridas ur kyrkofonden sammanhänger med att detsamma sedan länge gäller beträffande kostnaderna för stiftsnämndernas övriga skogligen befattningshavare (stiftsjägmästarna m. fl.). Kostnaderna för sistnämnda befattningshavare gäldas nämligen formellt från domkapitlens och stiftsnämndernas gemensamma avlönings- och omkostnadsanslag, men riksstaten tillgodoföres ur kyrkofonden ett beräknat belopp för täckande av dessa kostnader. Anledningen till att ett särskilt anslag uppförts å riksstaten för skogsbiträdenas avlöning m. m. är att anvisande av medel härför å nyssnämnda domkapitels- och stiftsnämndsanslag skulle på grund av föreliggande speciella förhållanden avsevärt inveckla regleringen av dessa två anslag.

Kungl. Maj:t har den 6 september 1957 meddelat föreskrifter angående anställande av skogsbiträde för skötseln av ecklesiastik arrendegårds skog.

Beträffande dispositionen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till kostnader för skogsbiträden gäller av Kungl. Maj:t den 8 maj 1959 meddelade föreskrifter. Enligt dessa får de olika stiftsnämnderna under budgetåret 1959/60 disponera följande belopp:

Stiftsnämnden i Uppsala	9 300
» i Skara	11 300
» i Västerås	2 200
» i Växjö	12 100
» i Göteborg	600
» i Karlstad	11 100
	Summa kronor 46 600

För budgetåret 1960/61 begär stiftsnämnderna i Uppsala, Växjö och Karlstad uppräknig av de till deras förfogande stående beloppen med respektive 380, 200 och 1 100 kronor. Højningarna är av närmast automatisk natur.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att de nu utgående anslagsmedlen till stiftsnämnderna i Uppsala, Växjö och Karlstad höjes med respektive 380, 200 och 1 100 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde ett sammanlagt belopp av (46 600 + 380 + 200 + 1 100 =) 48 280 eller avrundat 48 300 kronor böra för nästa budgetår ställas till vederbörande stiftsnämnders förfogande för bestridande av kostnaderna för här avsedda skogsbiträden. I enlighet med vad jag förut framhållit i min redogörelse för anslagets konstruktion torde

emellertid anslaget även för nästa budgetår böra uppföras med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Vid anvisande av nämnda anslag torde erforderliga medel, beräknade till förslagsvis 48 300 kronor, få disponeras ur kyrkofonden för täckande av de verkliga kostnaderna å riksstatsanslaget.

Under återopandande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.*: *Kostnader för skogsbiträden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[40] **4. Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.: Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlen och stiftsnämnderna i Skara och Strängnäs.** Genom nådigt beslut den 13 december 1957 medgavs, att till bestridande av kostnaderna för uppdelning medelst glasväggar av två rum i domkapitlets och stiftsnämndens i Skara tjänstelokaler, vilka är inrymda i det domkyrkan tillhöriga konsistoriehuset, finge ur kyrkofonden förskjutas högst 2 500 kronor. Kungl. Maj:t förklarade Sig vilja framdeles taga under övervägande, huruvida och i vad mån ifrågavarande förskott skulle ersättas kyrkofonden.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *statskontoret* och *kammarkollegiet* finner kostnaderna för ifrågavarande ombyggnadsarbeten böra i enlighet med hittills tillämpad praxis beträffande ombyggnad av domkapitels- och stiftsnämndslokaler fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Efter beslut av 1955 och 1956 års riksdagar har för vissa ombyggnadsarbeten å det Strängnäs domkyrka tillhöriga s. k. domkapitelshuset anvisats tillhoppa 53 000 kronor, varav hälften av statsmedel och hälften ur kyrkofonden.

Domkapitlet i Strängnäs har anhållit om ett ytterligare anslag av 3 487 kronor 50 öre för vissa i samband med ombyggnaden tillkomna extra arbeten.

Byggnadsstyrelsen har icke något att erinra mot bifall till framställningen.

Statskontoret har icke i och för sig någon erinran att göra mot att förevarande arbeten kommit till utförande men finner möjlighet föreligga att finansiera dem med domkyrkans tillgängliga medel.

Kammarkollegiet hänvisar till vad föredragande departementschefen i 1955 års statsverksproposition anförde i fråga om bestridandet av kostnaderna för den då aktuella ombyggnaden av domkapitelslokaler och finner, att de finansieringsgrunder, som tillämpats för huvudarbetena, torde böra vinna tillämpning också beträffande de extra arbetena.

Departementschefen. Kostnaderna för ombyggnadsarbetena vid domkapitlet i Skara har bestritts genom ett ur kyrkofonden anvisat förskott å

2 500 kronor. Dessa kostnader torde enligt hittills tillämpad praxis bära fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden. Jag förordar, att för gäldande av statsverkets del av det ifrågavarande beloppet anvisas 1 250 kronor på riksstaten för nästa budgetår under den inledningsvis angivna rubriken samt att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande till att återstoden av beloppet får slutligt bestridas ur kyrkofonden.

Jag tillstyrker vidare den begärda ytterligare medelsanvisningen till ombyggnadsarbetena å domkapitelshuset i Strängnäs. I likhet med kammarkollegiet finner jag de uppkomna merkostnaderna för ifrågavarande arbeten bära fördelas enligt samma grunder som huvuddelen av kostnaderna, d. v. s. med hälften å statsverket och hälften å kyrkofonden. För bestridande av statens andel av kostnaderna (1 743 kronor 75 öre) torde under förevarande anslag bära anvisas ett avrundat belopp av 1 750 kronor, medan återstoden (1 743 kronor 75 öre) torde få utgå ur kyrkofonden.

Här ifrågavarande riksstatsanslag bör således uppföras med (1 250 + 1 750 =) 3 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Domkapiteln och stiftsnämnderna m. m.: Iordningställande av vissa lokaler för domkapiteln och stiftsnämnderna i Skara och Strängnäs* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 3 000 kronor;

b) medgiva, att ur kyrkofonden må för iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Skara utgå ett belopp av 1 250 kronor; samt

c) medgiva, att ur kyrkofonden må för iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Strängnäs utgå ytterligare 1 743 kronor 75 öre.

[41] 5. Kleresistaten

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	7 000	7 967
1959/60 (statsliggaren s. 497)	7 000	
1960/61 (förslag)	7 000	

Ur detta anslag utbetalades tidigare dels ersättningar för vissa friheter från prästutlagor, dels indelningsersättningar till pastor primarius samt vissa domkyrkosysslomän, klockare och organister, dels ock s. k. djäknepenningersättning till en av domkyrkoorganisterna. Från och med budgetåret 1942/43 utgår ur anslaget endast indelningsersättningar till domkyrkosysslomän. Övriga ersättningar har avförts ur anslaget eller indragits, dock med viss rätt för tjänst innehavare, som tillträtt sin befattning före den 1 juli 1942, att bibehållas vid indelningsersättning, så länge han kvarstår i tjänst. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 7 000 kronor,

torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 kronor.

[42] **6. Vissa ersättningar till kyrkofonden.** Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med i avrundat tal 5 050 800 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

[43] **7. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	67 000	62 769
1959/60 (statsliggaren s. 498)	72 000	
1960/61 (förslag)	81 600	

Enligt kyrkomusikerstadgan skall kantorstjänst i regel vara inrättad i kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. Genom ändring i kyrkomusikerstadgan (1958: 369) har vid sidan av dittillsvarande kantorstjänst, d. v. s. tjänst såsom kyrkomusiker och folk- eller småskollärare, i fortsättningen benämnd skolkantorstjänst, införts en ny typ av självständig kyrkomusikalisk tjänst, benämnd kyrkokantorstjänst.

För utbildningen av skolkantorer anordnas varje år särskilda sommarkurser, vilka är öppna för elever och — i mån av utrymme — förutvarande elever vid folkskoleseminarium ävensom vid lärarhögskolas småskolläro- och mellanskolläro- och linje. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorsexamen, vilken utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för anställning som kantor. Vid lärarutbildningsanstalterna meddelas för närvarande under terminerna specialundervisning av elever, som deltagit i eller anmält sig till deltagande i här avsedda sommarkurser. Denna undervisning, som bekostas med medel ur anslagen till vederbörande läroanstalter, och den efterföljande utbildningen vid sommarkurserna avser att sätta deltagarna i stånd att i samband med eller kort efter lärarexamen avlägga organist- och kantorsexamen. Enligt gällande bestämmelser skall sommarkurserna börja omedelbart efter vårterminens slut och pågå i sex veckor med en undervisningstid av 83 timmar i veckan för varje kurs. Såsom deltagare i kurserna skall i första hand ifrågakomma dels sådana musikbegåvade elever, som i fråga om kunskap och färdighet icke nått högre än som normalt motsvarar första årets undervisning vid folkskole-

seminarium (lärarhögskola), dels ock ett antal något mera försigkomna elever, vilka kan beräknas vara färdiga att under kursåret eller nästpåföljande år avlägga organist- och kantorsexamen. Antalet deltagare i varje kurs får vara högst 24 och dessa utses — efter förslag av rektor vid vederbörande seminarium (lärarhögskola) — av styrelsen för musikaliska akademien. Kurserna står under akademiens inseende. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad kursledare som uppbär arvode samt resekostnadsersättning och traktamente. Undervisningen bestrides vid varje kurs av två till fyra lärare, vilka åtnjuter arvode och resekostnadsersättning.

Till kyrkokantors åliggande skall höra att meddela viss fri musikundervisning. För behörighet till kyrkokantorstjänst krävs därför utöver den kyrkomusikaliska behörigheten en särskild pedagogisk examen för kyrkokantorer. För avläggande av sistnämnda examen anordnas från och med innevarande läsår särskilda kurser, vilka utgöres av brevkurser i musikhistoria och pedagogik samt sommarkurser i metodik jämte övningsundervisning. Musikaliska akademien fastställer brevkurserna och timplan för sommarkurserna. Varje sommarkurs får omfatta minst 16 och högst 24 deltagare. Antalet deltagare i brevkurserna bestämmes med hänsyn tagen till sommarkursernas omfattning. Deltagarna utses av musikaliska akademien styrelse. Undervisningen bestrides vid varje sommarkurs av två till tre lärare, varav en förordnas av akademien att tillika vara kursledare. Lärare åtnjuter arvode och resekostnadsersättning, varjämte kursledaren uppbär särskilt arvode.

Kurser för avläggande av organist- och kantorsexamen samt pedagogisk examen för kyrkokantorer må under vissa villkor anordnas jämväl vid svenska diakonsällskapets diakonskola å Stora Sköndal.

Censor vid organist- och kantorsexamen eller vid pedagogisk examen för kyrkokantorer erhåller arvode samt resekostnadsersättning och traktamente, varjämte till examinator vid organist- och kantorsexamen utgår resekostnadsersättning.

Under sommaren 1959 har fem kurser för avläggande av organist- och kantorsexamen anordnats, nämligen vid folkskoleseminarierna i Uppsala, Linköping, Lund och Umeå samt vid Annedals folkskoleseminarium i Göteborg. Examina har under den gångna sommaren förrättats på kursorterna.

Genom beslut den 8 maj 1959 har Kungl. Maj:t förordnat, dels att till ledare för kurs för avläggande av organist- och kantorsexamen skall utgå grundarvode med 150 kronor för varje kurs samt tilläggsarvode med 40 kronor för varje seminarium (lärarhögskola), varifrån elever må uttagas till under hans ledning stående kurs, under förutsättning att han är närvarande under de vid läroanstalten i fråga anordnade inträdesprövningarna för kursen, dels ock att till ledare av kurs för avläggande av pedagogisk examen för kyrkokantorer skall utgå arvode med 150 kronor för varje kurs.

Musikaliska akademien föreslår, att i likhet med föregående år medel beräknas för fem kurser för utbildning av skolkantorer under sommaren 1960. Vad kurser för avläggande av pedagogisk examen för kyrkokantorer beträffar, gav akademien i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår uttryck åt den meningen, att år 1960 endast en sådan kurs borde anordnas och först därefter, sedan erfarenhet vunnits rörande uppgjorda kursplaners lämplighet, eventuellt flera. I överensstämmelse härmed begär akademien för budgetåret 1960/61 anslag till endast en dylik kurs trots att 96 anmälningar inkommit till de brevkurser, som föregår densamma.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 hemställer akademien att anslaget uppräknas med sammanlagt 9 900 kronor.

Akademien upprepar sin tidigare gjorda framställning om höjning av grundarvodet till kursledare från 150 till 200 kronor och räknar för detta ändamål med en anslagshöjning av 300 kronor. Vidare äskar akademien 960 kronor till tryckning av en broschyr med upplysningar rörande organist- och kantorsexamen samt pedagogisk examen för kyrkokantorer. Övriga av akademien beräknade kostnadsökningar hänför sig helt till den nya pedagogiska kursen och examen för kyrkokantorer och avser i huvudsak de därmed förknippade ökade kostnaderna för kurslärare, kursledare och censorer.

Departementschefen. Det ånyo framlagda förslaget om uppräknande av arvoden till kursledare kan jag icke biträda. Däremot tillstyrker jag att 960 kronor anvisas till tryckning av oförmälda upplysningsbroschyr.

För den föreslagna sommarkursen för avläggande av pedagogisk examen för kyrkokantorer samt de med denna examen sammanhängande kostnaderna räknar akademien med ett ökat medelsbehov av sammanlagt 12 940 kronor. Mot dessa beräkningar har jag intet att erinra. Det torde i fortsättningen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att årligen, efter förslag av akademien, bestämma antalet deltagare i brevkurserna.

Innevarande budgetår har under anslaget anvisats vissa belopp av engångsnatur å tillhopa 4 300 kronor, vilka bör fråndragas vid anslagsberäkningen.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppräknas med $(960 + 12\,940 - 4\,300 =)$ 9 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 81 600 kronor.

[44] **8. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken.** Ur detta anslag utgår för närvarande tre stipendier,

varav två för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett företrädesvis för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium utgår med ett belopp av 1 600 kronor om året och utdelas för högst tre år i sänder med 800 kronor för varje lästermin, dock att stipendium må utgå med 1 200 kronor för termin, då ej flera än två stipendiater finnes. I enlighet med framställning av domkapitlet i Luleå föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken*, för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 4 800 kronor.

[45] **9. Ersättningar till kyrkor**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	80 000	92 255
1957/58	90 000	92 064
1958/59	90 000	95 026
1959/60 (statsliggaren s. 500)	90 000	
1960/61 (förslag)	100 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhopa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Efter medgivande av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och enligt beslut av 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförbara ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att av särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Kyrkorådet i Mariestads församling har — under förmälan att vissa fastighetsägare till och med år 1946 erlagt kronotionde till förutvarande domkyrkan i Mariestad med belopp för år, motsvarande medelmarkegångspriset för de senaste fem åren för 26,3792 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn — anhållit om ersättning till domkyrkan såsom för indraget ränte- och tiondeanslag med enligt markegångspris uträknat belopp från och med år 1947.

I ärendet är upplyst, att orsaken till att kronotionde från och med år 1947 ej inbetalts till domkyrkan är den, att debetsedlar å kommunalutskyl-

der i och med den nya uppbördsförordningens ikraftträdande ej längre utfärdas av drätselkammaren i staden och att kronotiondet sålunda från nämnda år ej debiterats vederbörande fastighetsägare.

Statskontoret, kammarkollegiet och riksräkenskapsverket förklarar sig icke ha något att erinra mot att domkyrkan i Mariestad från och med den 1 januari 1947 tills vidare medgives uppbära ersättning för ifrågavarande tiondeavgifter med ett belopp, för varje år motsvarande årets medelmarkgångspris å angivna kvantitet spannmål. Sistnämnda ämbetsverk finner dock att, då tiondeavgifterna jämlikt förordningen den 23 juli 1869 angående förändring av grundräntor och kronotionde synes ha bort indragas till statsverket mot ersättning i penningar till domkyrkan samt därefter bort med stöd av författningarna den 5 juni 1885 och den 2 december 1892 om nedsättning och avskrivning av grundskatt bliva föremål för avskrivning men så icke skett, frågan om ersättning till domkyrkan bör underställas riksdagens prövning.

Departementschefen. Alltifrån år 1952 har i varje års statsverksproposition vid anmälan av medelsbehovet under förevarande anslag uttalats, att den tidigare aktualiserade frågan om indragning av de från detta anslag till vissa domkyrkor och de från förslagsanslaget till Kleresistaten till vissa domkyrkosyssломän utgående indelningsersättningarna samt dessa gamla statsanslags ersättande med moderna statsbidrag syntes böra prövas först sedan 1951 års kyrkomöteskommitté fullgjort den åt kommittén uppdragna utredningen rörande kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. och ställning kunnat tagas till i vad mån frågan berör prästerskapets privilegier. Kyrkomöteskommittén avlämnade i december 1955 sitt betänkande (SOU 1955: 47). Betänkandet är alltjämt föremål för överväganden inom ecklesiastikdepartementet.

Jag finner det skäligt, att ersättning ur här ifrågavarande anslag får utgå till förutvarande domkyrkan i Mariestad, räknat från och med den 1 januari 1947 tills vidare med belopp för år motsvarande årets medelmarkgångspris för 26,3792 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn.

Med hänsyn till belastningen å anslaget samt den kostnadsökning för statsverket, som följer av vad jag nu förordat, torde anslaget böra uppräknas med 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[46] 10. **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kronor, bör för nästa

budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[47] **11. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden.** Under denna rubrik har från och med budgetåret 1951/52 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. Anslaget var under budgetåren 1951/55 uppfört med 20 000 kronor och har från och med budgetåret 1955/56 höjts till 25 000 kronor.

Svenska ekumeniska nämnden har, under åberopande av att Kyrkornas världsråd riktat en hemställan till medlemskyrkorna att med hänsyn till den höjda prisnivån öka sina avgifter med 15 procent, anhållit om ett med 3 750 kronor förhöjt bidrag till Sveriges avgift för år 1960.

Departementschefen. Någon höjning av ifrågavarande anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka utan föreslår, att det uppföres med oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

D. Akademier m. m.

[48] **1. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien.** Under en följd av år och senast för budgetåret 1958/59 uppfördes under riksstatens åttonde huvudtitel tre anslag till verksamheten vid vetenskapsakademien, nämligen Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik, Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland och Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt. För innevarande budgetår har anvisats endast ett anslag till vetenskapsakademien, nämligen förslagsanslaget till Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien. Detta är uppfört med 500 000 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Slätis, S. H. E., laborator i lönegrad Bo 1, personligen, <i>förslagsvis</i>	37 100
2. Laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i lönegrad Ae 24, <i>förslagsvis</i>	30 200
3. Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	437 600
	Summa kronor 504 900

Då de vetenskapsakademien för budgetåret 1958/59 tilldelade statsanslagen uppgick till sammanlagt 708 900 kronor utgjorde anslagsminskningen cirka 208 900 kronor. Genom anslagsminskningen bortföll helt statsbidragen till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning med 70 000 kronor, till Kristinebergs zoologiska station med 15 300 kronor, medan anslaget till vetenskapsakademins forskningsstationer i Övre Norrland sänktes med 36 600 kronor och återstoden, 30 200 kronor, endast kom att avse utgifterna för avlöning av laboratorn och föreståndaren för Abisko naturvetenskapliga station. Även anslaget till hyra för arbetsplats vid zoologiska stationen i Neapel — 6 500 kronor — bortföll (jfr 1959 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 75—85).

Vetenskapsakademien erinrar i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om att särskilda sakkunniga tillkallats för att utreda frågan om naturhistoriska riksmuseets och vissa andra institutioners framtida ställning till universitetet i Stockholm (riksmuseiutredningen). Akademien har, då vissa av dess institutioner kommer att beröras av förevarande utredning, ansett det riktigast, att — i avvaktan på resultatet av utredningens arbete — för nästa budgetår äska samma grundbelopp till sin verksamhet som för innevarande budgetår eller 500 000 kronor. Till detta grundbelopp bör emellertid enligt

akademiens beräkningar läggas *dels* 4 900 kronor, motsvarande utgifterna för den redan från och med innevarande budgetår genomförda lönegradsuppflyttningen för laboratorn S. H. E. Slätis (från Ao 26 till Bo 1), *dels* ock 1 500 kronor, motsvarande kostnaderna för en av akademien förordad uppflyttning av tjänsten som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station från lönegrad Ae 24 till Ae 26. För nästa budgetår äskas sålunda en sammanlagd medelsanvisning av 506 400 kronor.

Departementschefen. Beträffande förevarande anslag räknar jag för nästa budgetår ej med annan förändring än den som betingas av den för laboratorn Slätis redan genomförda lönegradsförbättringen. Anslaget bör således ökas med 4 900 kronor till 504 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 504 900 kronor.

[49] **2. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 927 000	1 919 497
1959/60 (statsliggaren s. 501)	1 968 000	
1960/61 (förslag)	2 031 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

P e r s o n a l f ö r s t ä r k n i n g a r

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

1. En konservator i Ae 19 (tekniska avd.).
2. En amanuens i reglerad befordringsgång (administrativa avd.).
3. Ett kanslibitråde i Ae 7 (tekniska avd.).
4. Ett kanslibitråde i Ae 7 (administrativa och kamerala avd.).
5. Ett kanslibitråde i Ae 7 (studieavd.).
6. En expeditivsvakt i Ae 7 (biblioteket och arkivet).
7. Ett fotobitråde i Af 1—Ae 5 (tekniska avd.).

Riksantikvarieämbetet m. m.

8. En föredragande av ärenden, vilka avses i en förväntad lag om byggnadsminnen, i Ae 26.
9. En arkitekt i Ae 23 (byggnadsminnesavd.).
10. En antikvarietjänst i Ae 21 och samtidigt indragning av en amanuens-tjänst i Af 13—Ae 19 (fornminnesavd.).
11. Två amanuenser i Af 13—Ae 19 (fornminnesavd.; en för löpande ärenden och en för fornminnesinventeringen).

12. En amanuens i Af 13—Ae 19 med halvtidstjänstgöring (runverket).
13. En förman i Ae 9 för arbetena å Björkö m. fl. platser (fornminnesavd.).
14. Ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång (byggnadsminnesavd.).

Statens historiska museum m. m.

15. Två amanuenser i Af 13—Ae 19.
16. En hantverkare i Ae 8.
17. Ett laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång (osteologiska avd.).

Uppflyttning av tjänster

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

18. En byråsekreterare i Ao 19 till förste byråsekreterare i Ao 23.
19. En kassör i Ao 12 till Ao 13.
20. En biblioteksassistent i Ae 10 till Ae 12.
21. Höjd lönegradsplacering för en maskinist i Ao 9.

Övriga förslag

22. Ordinariesättning av tre tjänster som antikvarie i Ae 21 (en vid fornminnesavd., en vid myntkabinettet och en vid osteologiska avd.).
23. Ändrad benämning på tjänsten som konservator i Ao 21.
24. Ökning med 8 500 kronor av medelsanvisningen till extra museivakter.

Till stöd för förslaget om ändrad benämning på tjänsten som konservator i lönegrad Ao 21 har akademien anfört huvudsakligen följande.

Efter beslut av 1947 års riksdag inrättades från och med den 1 juli samma år för fil. doktorn Agnes Geijer en personlig tjänst som e. o. textilkonservator i dåvarande lönegrad Ce 24. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 hemställde akademien, att nämnda tjänst måtte ordinariesättas i lönegrad Ao 21. Som skäl för ordinariesättningen framhölls, att det gällde en tjänst, beträffande vilken ett stadigvarande behov ansågs vara fullt styrkt. Akademien föreslog vidare, att tjänsten måtte benämnas antikvarie. Tjänsten ordinariesattes också jämlikt beslut av 1958 års riksdag men erhöll tjänstebenämningen konservator. Spörsmålet om doktor Geijers tjänstebenämning bör omprövas, då antikvaries tjänstebenämning för hennes vidkommande är den riktiga. Hon har med stor framgång ägnat sig åt kontrollen av den till riksantikvarieämbetet och statens historiska museum knutna textilkonserveringsateljéns arbeten och därmed förenade forskningsuppgifter. Den inom denna institution bedrivna verksamheten på textilforskningens och textilvårdens områden har under hennes ledning successivt erhållit allt större omfattning och betydelse. Såväl konst- och kulturhistoriskt som tekniskt är det arbete som inom institutionen numera bedrivs på detta område av sådan art, att det blivit fruktbärande icke endast för vårt eget land utan även i internationella sammanhang. Att så blivit fallet beror dels på den höga vetenskapliga standard som karakteriserar doktor Geijers insatser och dels på den särskilda uppmärksamhet som under hennes ledning ägnats även de tekniska vårdnadsproblemen. Akademien skulle finna det mycket tillfredsställande om hon erhöle en tjänstebenämning, som mera adekvat än konservatorstiteln svarar mot den betydande och internationellt erkända forskningsinsats hon presterar och som väsentligt har bidragit att höja studiet av textilierna från ett amatörmässigt till ett vetenskapligt plan.

Akademien har vidare erinrat om att den i sin anslagsframställning för innevarande budgetår framhållit, att verksamheten vid och organisationen av riksantikvarieämbetet och statens historiska museum, som varit i princip oförändrad under de senaste två decennierna, enligt akademiens mening bör i vissa avseenden underkastas en översyn av för ändamålet särskilt tillkallade sakkunniga.

Statens lönenämnd, som så vitt gäller lönegradsuppflyttningar haft att yttra sig beträffande de under punkterna 18 och 19 redovisade förslagen, har inte ansett sig kunna tillstyrka dessa förslag.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har för riksantikvarieämbetets och historiska museets vidkommande icke blott äskats personalförstärkning för nästa budgetår utan även framställts önskemål om en översyn av dessa institutioners verksamhet och organisation. Med anledning härav vill jag nämna, att jag har för avsikt att inom en nära framtid upptaga till prövning frågan om en sådan översyn. Jag anser mig inte nu böra föreslå någon ändring av nämnda institutioners personalorganisation. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om ändrad benämning på tjänsten som konservator i lönegrad Ao 21 och med beaktande av att benämningen antikvarie är gemensam för alla tjänstemän med vetenskaplig kompetens vid riksantikvarieämbetet och historiska museet tillstyrker jag emellertid, att ifrågavarande tjänst från och med nästa budgetår uppföres såsom antikvarie i lönegrad Ao 21.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag allenast med utgiftsökningar av automatisk karaktär.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 2 031 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 63 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	931 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	769 100
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	297 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	32 900

Summa kronor 2 031 000

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 031 000 kronor.

[50] **3. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	320 900	326 458
1959/60 (statsliggaren s. 503)	328 900	
1960/61 (förslag)	345 300	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår måtte höjas med 78 700 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 59 000 kronor)	+ 15 000
2. Övriga expenser (nu 127 000 kronor)	+ 28 200
3. Övriga utgifter (nu 7 000 kronor)	+ 5 000
4. Växlande utställningar (nu 6 000 kronor)	+ 4 000
5. Material m.m. för tekniska avdelningen (nu 1 500 kronor)	+ 1 500
6. Studieverksamheten (nu 4 000 kronor)	+ 6 000
7. Fotograferingsverksamheten (nu intet)	+ 4 000
8. Laboratoriet för radioaktiv datering (nu 65 000 kronor) ...	+ 15 000
	+ 78 700

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Akademien erinrar om de prisstegringar, som ägt rum under den senaste tiden, och framhåller, att anslagsposten trots uppräknigen med 1 000 kronor från och med innevarande budgetår är för knappt tillmätt.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Av den föreslagna ökningen avser 2 200 kronor nattbevakning, 2 700 kronor renhållning och städning, 4 800 kronor telefon, 9 800 kronor annonsering, 6 000 kronor ny stegutrustning samt 2 700 kronor diverse expenser. Ökningen motiveras främst, förutom med prisstegringar, med den fortgående expansionen av såväl riksantikvarieämbetets som historiska museets verksamhet. Ny stegutrustning betecknas såsom nödvändig från säkerhetssynpunkt.

Departementschefen. Med hänsyn till inträffade prisstegringar bör anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 400 kronor. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör på grund av belastningen ökas med 5 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser föreslår jag en höjning med 11 000 kronor, varav 6 000 kronor utgör engångsanvisning för anskaffning av ny stegutrustning. Då jag i övrigt inte anser mig kunna förorda någon ändring beträffande detta anslag, bör detsamma alltså för nästa budgetår ökas med sammanlagt 16 400 kronor till 345 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 345 300 kronor.

[51] **4. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	50 000	68 495
1959/60 (statsliggaren s. 504)	50 000	
1960/61 (förslag)	50 000	

För budgetåren 1939/60 har för inredning och utrustning av statens historiska museums nya lokaler vid Narvavägen anvisats tillhoppa 1 045 000 kronor. Ursprungligen angavs ett belopp av 400 000 kronor som den ram, inom vilken kostnaderna för inredning och utrustning av museilokalerna samt flyttning av samlingarna borde hållas. Sedermera har akademien, bland annat med hänsyn till inträffade prisstegringar, framlagt flera generalplaner för dessa arbeten, den sista i skrivelse den 1 november 1949. Enligt sistnämnda plan skulle totalsumman av de anslag som ansetts erforderliga för ändamålet uppgå till 1 305 000 kronor. Statsmakterna har emellertid icke ansett sig kunna binda sig för någon generalplan. (Se åttonde huvudtiteln för åren 1950, 1951 och 1952, s. 57, s. 55 respektive s. 79.)

Akademien framhåller, att fortsatt medelsanvisning för inredning och utrustning av historiska museet är erforderlig, och hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor. Till stöd härför åberopas bland annat följande.

Nu tillgängliga medel har huvudsakligen reserverats för fullföljandet av nyuppställningsprogrammet beträffande myntkabinettets sista utställnings-etapp, allmän mynthistoria, och medeltidsavdelningens textilgalleri. Denna sistnämnda nyuppställning är med hänsyn till textilierna icke endast önskvärd utan nödvändig. Den ram, som för mer än femton år sedan skapades kring museets utomordentligt dyrbara medeltida textilsamling, var såväl estetiskt som museitekniskt tillfredsställande. Men det mindre hållfasta material, som av ekonomiska hänsyn användes för monterkonstruktionerna

och som ansågs försvarligt med hänsyn till en planerad snar ombyggnad, måste nu ur värdsynpunkt, d. v. s. med tanke på dammsäkerhet etc., anses mindre tillfredsställande. De båda nu aktuella inredningsuppgifterna beräknas draga en sammanlagd kostnad av 150 000 kronor, eller måhända troligare 200 000 kronor (exakta kostnadsberäkningar har ännu ej kunnat verkställas), varav myntkabinettets »allmänna mynthistoria» belöper sig på cirka 50 000 kronor och medeltidsavdelningens textilgalleri på cirka 150 000 kronor. Återstoden av 1959/60 års reservationsanslag kan delvis täcka utgifterna för myntkabinettets sista utställningsetapp. Eftersom både myntkabinettets och medeltidsavdelningens förut berörda utställningsplaner bör realiseras utan dröjsmål — medeltidsavdelningens av hänsyn till föremålens vård — och då båda inredningsföretagen utan hinder för museet som helhet kan bedrivas jämsides, får akademien hemställa, att för nästkommande budgetår såsom en engångsåtgärd måtte anvisas ett belopp dubbelt så stort som närmast föregående år eller 100 000 kronor. Med denna medelstildelning skulle båda inredningsarbetena kunna påbörjas samtidigt.

Departementschefen. Jag föreslår oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[52] **5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	600 000	546 082
1959/60 (statsliggaren s. 504)	600 000	
1960/61 (förslag)	603 700	

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1955: 68 har riksdagen godkänt nya grunder för statens bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen. Bestämmelserna i ämnet, vilka meddelats i kungörelsen 1955: 317 (ändrad genom kungörelsen 1957: 387), innebär bland annat, att landsantikvarie skall vara anställd hos organisation med kulturminnesvårdande uppgifter, att landsantikvaries verksamhetsområde i regel skall vara visst län, att statsbidrag må utgå till avlöning åt såväl landsantikvarie som, efter medgivande av riksantikvarieämbetet, amanuens i landsantikvarie-distrikt, att statsbidrag till avlöning åt landsantikvarie utgår med viss procent av den kontanta lönen i löneklass 26 å löneplan A i statens löneförordning, nämligen med 66 $\frac{2}{3}$ procent, om statsbidrag utgår jämväl till avlönande av amanuens, och eljest med 90 procent, att statsbidrag till avlönande av amanuens utgår med 50 procent av den kontanta lönen i löneklass 17, att till främjande av kulturminnesvården å Gotland må, utöver statsbidrag enligt förutnämnda bestämmelser, efter medgivande av riksantikvarieämbetet utgå statsbidrag till avlönande av en särskild antikvarie i distriktet med 90 procent av den kontanta lönen i löneklass 21, att från

fastställt statsbidrag skall avräknas avkastningen av förefintlig, anvisad lönefond, försåvitt denna ej överlämnats till statskontoret med rätt för statsverket att disponera avkastningen, *att* statsbidrag för visst budgetår utbetalas av riksantikvarieämbetet efter årets utgång *samt att* förskott å statsbidraget må under löpande år utbetalas med högst 90 procent av det belopp, vartill bidraget kan beräknas komma att uppgå.

Ur förevarande förslagsanslag utgår, förutom statsbidrag enligt de i det föregående redovisade grunderna, jämväl bidrag enligt särskilda bestämmelser till en landsantikvarie i Borås och en museiföreståndare i Varberg (se statsliggaren s. 504).

Akademien beräknar för nästa budgetår det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till i avrundat tal 651 000 kronor och föreslår därför en anslagshöjning med 51 000 kronor. Därvid har akademien beräknat medel för två nya tjänster, nämligen en som landsantikvarie i Stockholms län och en som antikvarie i Västerbottens län. Höjningen i övrigt beror på den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra beräkna medel för inrättande av en landsantikvarietjänst i Stockholms län. Ej heller kan jag biträda förslaget om anställande av en antikvarie i Västerbottens län. I övrigt har jag ingen erinran mot akademiens anslagsberäkningar. Med hänsyn till det anförda beräknar jag det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 603 700 kronor. Anslaget bör sålunda höjas med 3 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:*
Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen
för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 603 700 kronor.

[53] **6. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	52 000	50 340
1959/60 (statsliggaren s. 505)	52 000	
1960/61 (förslag)	52 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 36 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Underhåll och ökande av de under akademiens inseeende ställda samlingarna (nu 23 000 kronor)		+ 21 000
2. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket (nu 22 000 kronor)		+ 8 000
3. Vård och underhåll av antikvariskt-topografiska arkivet (nu 7 000 kronor)		+ 7 000
		+ 36 000

Till stöd för förslaget återopas, förutom prisstegringar, vissa närmare angivna anskaffningsbehov, som enligt akademiens uppfattning ej kan tillgodoses inom ramen för den nuvarande medelstilledningen.

Departementschefen. Jag anser mig inte böra tillstyrka någon ökning av detta anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 52 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m.m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 52 000 kronor.

[54] **7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	275 000	293 757
1959/60 (statsliggaren s. 505)	275 000	
1960/61 (förslag)	275 000	
<p><i>Akademien</i> hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 180 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.</p>		
1. Fornlämningars vård och undersökning (nu 33 500 kronor)		+ 30 000
2. Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning (nu 211 500 kronor)		+ 145 500
3. Oförutsedda arkeologiska undersökningar (nu 10 000 kronor)		—
4. Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4 ⁴³ i Ekerö socken (nu 20 000 kronor)		+ 5 000
		+ 180 500

Av akademiens framställning inhämtas i huvudsak följande.

1. **Fornlämningars vård och undersökning.** De alltmera omfattande fältundersökningar, som ämbetet har att utföra, nödvändiggör en ökning av anslagsposten. Antalet fornminnesplatser, vilka erhåller en kontinuerlig vård genom ämbetets försorg, har ökat under de senaste åren. En höjning av anslagsposten motiveras även av höjda arbetslöner och större materiellkostnader.

2. **Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning.** För Lau kyrkas restaurering erfordras för nästa budgetår 50 000 kronor. Till konserveringsarbeten å Näs borgruin, Tynnelsö slott och Å kyrkoruin bör beräknas sammanlagt 134 000 kronor. För underhåll av Visby ruiner, Mälsåkers slott och övriga byggnader under akademiens vård och förvaltning beräknar akademien tillhoppa 95 000 kronor. Akademien framhåller därvid, att betydande donationsmedel under de senaste åren ställts till

förfogande för konserveringsarbeten på Visby ruiner. I fråga om underhåll och vård av fasta fornlämningar från medeltid och nyare tid, för vilka riksantikvarieämbetet jämlikt fornminneslagen har att svara, beräknar akademien ett medelsbehov av minst 50 000 kronor. Slutligen erfordras för konsultation av sakkunniga byggnads- och orgeltekniker, för undersökningsarbeten och tillfällig arbetsledning samt för fotografering i samband med undersökningsarbeten sammanlagt 28 000 kronor.

4. Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4⁴³ i Ekerö socken. För detta ändamål har hittills anvisats 131 600 kronor. Kostnaderna, inberäknat förvärvat av fastigheten, beräknades ursprungligen till 116 200 kronor (se 1955 års åttonde huvudtitel, punkt 62). I akademiens anslagsäskanden för innevarande budgetår framlades en av undersökningarnas ledare, förste antikvarien W. Holmqvist, upprättad plan rörande fortsatta undersökningar av ifrågavarande fornlämningsområde under en femårsperiod. Kostnaderna för planens totala genomförande kalkylerades till 269 000 kronor. Ett av undersökningsledaren förordat partiellt genomförande av planen, vilket tillstyrktes av akademien, beräknades kosta 127 000 kronor. Såsom en andra medelsanvisning för nyssnämnda femårsperiod äskas nu ett belopp av 25 000 kronor.

Departementschefen. Akademiens förslag om ökad medelsanvisning under förevarande anslag är jag ej beredd att biträda. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 275 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kronor.

[55] **8. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	160 000	162 383
1959/60 (statsliggaren s. 505)	144 000	
1960/61 (förslag)	144 000	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av åtta extra ordinarie antikvarier och amanuenser (fältarkeologer) och fem ritbiträden, som året runt är sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning, bestrides från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 192 000 kronor. Därest ett av akademien framfört förslag om anvisande under riksantikvarieämbetets avlöningsanslag av medel till avlöning åt en ny amanuens,

avsedd för arbetet med fornminnesinventeringen, inte vinner bifall, beräknas dock medelsbehovet under förevarande anslag stiga till 208 000 kronor. Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

Enligt meddelande från rikets allmänna kartverk skall verkets kartläggning för ekonomiska kartan under budgetåret 1960/61 omfatta cirka 110 kvmil, därav i Älvsborgs län 20 kvmil, i Skaraborgs län 20 kvmil, i Västmanlands län omkring 10 kvmil och i Västerbottens län 60 kvmil.

Nedgången i kostnaderna beror delvis på att arbetsområdena kan ha omfattat mindre fornminnesrika områden, men framför allt på att den för arbetsuppgiften anlitate extra personalen efter flerårigt deltagande förvärvat stor förtrogenhet med arbetet. Rationaliseringar av arbetet har självfallet också bidragit till kostnadsminskningen.

Departementschefen. Någon uppräknig av detta anslag anser jag mig ej böra tillstyrka. Anslaget bör således uppföras med oförändrat belopp, 144 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 144 000 kronor.

[56] **9. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	462 000	465 342
1959/60 (statsliggaren s. 505)	464 400	
1960/61 (förslag)	515 700	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlägger *akademien* följande förslag.

1. Inrättande av en professur i stadsplane Konst i Bq 1.
2. Inrättande av en tjänst som assistent i Af 15—Ae 19 vid arkitekturskolan.
3. Ökning med 3 200 kronor av medelsanvisningen till undervisningen i trädgårds Konst (nu 4 000 kronor).
4. Återbesättande av en vakant professur i målning i ABq 23.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

2. Inrättande av en tjänst som assistent i Af 15—Ae 19 vid arkitekturskolan. För den högre arkitekturundervisningen vid konsthögskolan erfordras ett omfattande och aktuellt material för de uppgifter, som skall studeras och bearbetas. Material av skiftande art, måste sålunda anskaffas från olika myndigheter och institutioner och delvis bearbetas, innan det kan läggas till grund för undervisningen och komma till användning vid lösandet av de ställda uppgifterna. Uppgiften att sammanföra och bearbeta detta anses alltför betungande för professorn

i arkitektur. Han synes dessutom behöva en medhjälpare i institutionsarbetet samt vid arbetet i ritsalarna. Till uppgifter och omfattning kan den tjänst som här avses närmast betraktas som en motsvarighet till assistenttjänsterna vid universiteten.

4. Återbesättande av en vakant professur i målning i ABq 23. Enligt gällande personalförteckning förfogar konsthögskolan över fyra professorstjänster i målning i ABq 23. Som ett led i de extraordinära åtgärder, vilka bland annat i besparingssyfte vidtogs under krigsåren, vakantsattes år 1941 en av dessa tjänster, som då blivit ledig. De skäl, som därvid framfördes för vakantsättningen synes ej längre äga giltighet och vårt rikt facetterade konstliv gör enligt akademiens mening en ny lärartjänst synnerligen önskvärd, särskilt som årligen mer än 100 sökande måste avvisas från akademien. Åtskilliga av dem torde ha förutsättningar för att göra en värdefull insats i svenskt konstliv. Endast 10 nya elever kunde beredas plats inom målarskolan vid ingången av läroåret 1958/59. Då elevantalet vid målarskolan för varje år efter 1950 — efter hård gallring av de inträdessökande — genomsnittligt överstigit 83, innebär detta att varje lärare i genomsnitt haft att handleda 27 à 28 elever, ett antal som kunnat stiga ytterligare och vissa år för vissa lärare kunnat överstiga 30 genom att eleverna har möjlighet att välja lärare i enlighet med sin inriktning. Detta antal torde, då det gäller individuell konstundervisning, vara alldeles för stort. Med fyra professorer skulle elevantalet i varje ateljé röra sig omkring 20, vilket redan måste betraktas som mycket högt. Som maximum brukar för individuell konstnärlig undervisning anges 15 och detta antal kan svårligen överskridas utan att vårdnaden om eleverna blir lidande. Ifrågavarande vakantsättning inverkar sålunda menligt på undervisningens kvalitet och föranleder dessutom, att det nutida måleriets olika riktningar blir otillräckligt företrädade inom skolan.

Departementschefen. Till frågan om inrättande vid konsthögskolan av en professur i stadsplanekonst, som i sin tur sammanhänger med frågan om den högre arkitekturundervisningen, ansåg jag mig i fjol ej beredd att taga ställning utan ytterligare synpunkter från berörda myndigheters och utbildningsanstalters sida. På lämpligt sätt borde enligt min mening redovisas förutom akademiens egna synpunkter även de tekniska högskolornas och den kulturgeografiska sakkunskapens meningar i ämnet. En dylik redovisning har nu lämnats. Denna visar, att frågan om inrättande av en professur i stadsplanekonst i sin tur reser den större frågan om en organiserad samverkan på forskningens och utbildningens områden mellan de kulturgeografiska, sociologiska, tekniska och konstnärliga disciplinerna. Det är av vikt att dessa betydelsefulla problemkomplex blir föremål för ytterligare överväganden. Jag är därför ännu ej beredd att taga upp den fråga det här gäller till slutlig prövning.

Som jag redan framhållit vid min anmälan i det föregående av reservationsanslaget till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna (B 19) anser jag det angeläget, att den sedan år 1941 vakantsatta professu-

ren i målning nu återbesättes. Härför erforderliga medel torde därför böra anvisas från och med nästa budgetår.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en tjänst som assistent i Af 15—Ae 19 vid arkitekturskolan tillstyrker jag bifall till detta förslag.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag allenast med utgiftsökningar av automatisk karaktär.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 515 700 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 51 300 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	318 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	63 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	61 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	64 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 500
Summa kronor	515 700

- b) till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 515 700 kronor.

[57] **10. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:
Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	98 700	104 005
1959/60 (statsliggaren s. 507)	104 400	
1960/61 (förslag)	107 400	

Akademien hemställer, att delposten till övriga expenser (nu 61 000 kronor) och därmed anslaget i dess helhet höjes med 3 000 kronor. Till stöd härför åberopas främst anslagsbelastningen under det sistförflutna budgetåret.

Departementschefen. Jag biträder akademiens förslag. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår höjas med 3 000 kronor till 107 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 107 400 kronor.

[58] **11. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	66 300	91 493
1959/60 (statsliggaren s. 507)	58 000	
1960/61 (förslag)	66 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 18 800 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Till undervisningsmateriel m. m. (nu 22 000 kronor)	+ 6 000
2. Till levande modeller (nu 20 000 kronor)	+ 5 000
3. Till undervisning i speciella ämnen vid skolan för dekorativ konst (nu 7 200 kronor)	+ 7 800
	<hr/>
	+ 18 800

Till stöd för sina förslag framhåller akademien huvudsakligen följande.

1. Anslagsmedlen till undervisningsmateriel m. m., har hittills åtgått för sådant arbetsmaterial som lera och gips för skulpturskolans elever samt kopparplåt, papper och syror för grafikerskolans elever ävensom modeller m. m. för arkitekturskolans elever. Målarskolornas elever har däremot själva måst hålla sig med färg, olja, terpentin, duk och penslar. Utgifterna härför är betungande och detta särskilt med hänsyn till att elevernas ekonomiska ställning nästan genomgående är mycket brydsam. Det synes därför synnerligen angeläget, att behövande elever vid målarskolorna får hjälp till färg, duk och penslar, så att de inte hindras i sina studier och i sitt arbete genom brist på material.

2. På grund av ökade löneanspråk från modellkårens sida har anslagsmedlen till levande modeller visat sig otillräckliga. Sedan budgetåret 1956/57, då dessa anslagsmedel senast uppräknades, har modellernas timpenning måst höjas från 5 kronor till 6 kronor 50 öre, d. v. s. med 30 procent.

3. Anslagsmedlen till undervisning i speciella ämnen vid skolan för dekorativ konst användes för att täcka utgifter, som uppkommer i samband med undervisningen i sådana speciella ämnen som muralmålari, framställning av freskoplattor, glasmålning, gipsgjutning, bronsgjutning, svetsning m. m. Främst ingår dessa ämnen i målarskolans undervisning, men även skulpturskolan sysslar delvis med till skolan för dekorativ konst hänförliga uppgifter. Den begärda ökningen av anslags-

medlen avses för att tillgodose föreliggande önskemål om utvidgning av undervisningen i speciella ämnen för framförallt skulptur- och grafikerskolornas vidkommande.

Statskontoret förordar för sin del en till 2 000 kronor begränsad uppräknings av anslagsmedlen till levande modeller. Akademiens övriga förslag om anslagsförstärkningar anser sig ämbetsverket ej kunna biträda.

Departementschefen. Under erinran om vad jag tidigare anfört beträffande ökat stöd åt konst och musik (jfr B 19) föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 66 000 kronor, vilket är 8 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av akademien, meddela närmare bestämmelser angående anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 66 000 kronor.

[59] **12. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	80 200	69 373
1959/60 (statsliggaren s. 507)	80 200	
1960/61 (förslag)	127 400	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 81 700 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Elevernas studieresor (nu 7 000 kronor)	+	3 500
2. Stipendier (nu 40 000 kronor)	+	60 000
3. Ökning från två till tre av antalet resestipendier för studier i utlandet å 7 200 kronor (nu 14 400 kronor)	+	7 200
4. Kostbidrag åt mindre bemedlade elever (nu 18 800 kronor)	+	2 000
5. Inrättande av tre stipendier å 3 000 kronor för forskning inom arkitektur och stadsplanekonst (nu intet)	+	9 000
		+ 81 700

Till stöd för det under punkten 3 redovisade förslaget har akademien anfört bland annat följande.

För närvarande står två resestipendier å 7 200 kronor till akademiens förfogande att utdelas till målare, skulptör eller arkitekt, vilken icke uppnått en ålder av 35 år. Före det senaste världskriget utgick tre stipendier av denna art, vilket gjorde det möjligt att varje år låta en målare, en skulptör och en arkitekt företaga en långvarig utländsk studieresa. I vår tid, då de internationella förbindelserna på konstens område spelar en långt större roll än tidigare är det av vikt att de mest förtjänta konstutövarna får tillfälle att efter avslutad utbildning bedriva ingående studier utomlands.

Departementschefen. Anslagsposten till stipendier bör i överensstämmelse med vad jag förordat vid min anmälan i det föregående av reservationsanslaget till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna (B 19) höjas med 40 000 kronor. Vad jag därvid anfört beträffande studiestipendier även åt studerande vid konsthögskolan föranleder mig emellertid att här räkna med oförändrad medelsanvisning till kostbidrag åt dessa studerande. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om anvisande av medel till ytterligare ett utlandsstipendium biträder jag detta förslag. Den för ändamålet avsedda anslagsposten bör därför ökas med 7 200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör hela anslaget höjas med 47 200 kronor till 127 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 127 400 kronor.

[60] **13. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 444 000	1 442 807
1959/60 (statsliggaren s. 508)	1 572 000	
1960/61 (förslag)	1 676 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Uppflyttning av tjänsten som akademiens sekreterare från Ao 26 till Bo 1.
2. Ändring av anställningsformen för en lärare i körsång och kördirigering, en lärare i sång, en lärare i violoncellspelning ävensom en lärare i harmonilära samt musik- och gehörslära från biträdande lärare till extra ordinarie lärare.
3. Slopande av bidraget från kungl. teatern till undervisningen i operaklassen.
4. Inrättande av en tjänst som förste bibliotekarie i Ae 24.
5. Inrättande av en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 12.
6. Inrättande av en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 7.
7. Ändring av anställningsformen för en extra expeditionsvakt i Ag 7 till extra ordinarie expeditionsvakt i Ae 7 vid biblioteket.
8. Inrättande av en kanslibitradestjänst i Ae 7 vid musikhögskolan.
9. Utökning och förbättring av undervisningen (kostnadsökning omkring 104 400 kronor).
10. Ökning med i runt tal 11 100 kronor av medelsanvisningen till musikhögskolans praktisk-pedagogiska utbildning (nu 24 200 kronor).
11. Anvisande av i runt tal 94 300 kronor för utbildning av musikfurirer till musikunderofficerare.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

2. Ändring av anställningsformen för en lärare i körsång och kördirigering, en lärare i sång, en lärare i violoncellspelning ävensom en lärare i harmonilära samt musik- och gehörslära från biträdande lärare till extra ordinarie lärare. Akademien anser, att innehavarna av sådana lärarbefattningar, av vilka behovet är permanent, bör erhålla extra ordinarie anställning, under förutsättning att anställningen är förenad med tillräckligt omfattande tjänstgöring. I sistnämnda hänseende har gränsen så vitt angår lärare i rent musikaliska ämnen dragits vid 6 veckotimmars tjänstgöring. Akademien föreslår sålunda, att följande biträdande lärare, som uppfyller nämnda förutsättningar, från och med budgetåret 1960/61 erhåller extra ordinarie anställning, nämligen läraren i körsång och kördirigering Eric Ericson, som innehaft sin anställning sedan den 15 september 1953 och har 9 veckotimmars tjänstgöring, läraren i sång Kerstin Lindberg-Torlind, som innehaft sin anställning sedan läsåret 1958/59 och har full tjänstgöring, läraren i violoncellspelning Gunnar Norrby, som innehaft sin anställning sedan den 15 januari 1957 och har 11,5 veckotimmars tjänstgöring, ävensom läraren i harmonilära samt musik- och gehörslära Valdemar Söderholm, som innehaft sin anställning sedan läsåret 1956/57 och har full tjänstgöring. Av dessa fyra lärare innehar Söderholm en med pensionsrätt förenad tjänst såsom kantor i Hedvig Eleonora församling i Stockholm. Tjänsten är emellertid helt kommunal, och beträffande densamma gäller ej bestämmelser, som torde omöjliggöra dess förening med statlig pensionsberättigande tjänst. Enligt vad som under hand meddelats från statskontorets pensionsbyrå, skulle från dess sida ej finnas något att erinra mot tjänsteföreningen, under förutsättning att Söderholm medger, att storleken av pensionen vid musikhögskolan skall bestämmas av Kungl. Maj:t med beaktande av pensionen på kantorstjänsten. Frågan synes dessutom ha kommit i ett nytt läge genom besluten om allmän tilläggspensionering och det nya pensionsreglementet för statsanställda. Tilläggspensionen kommer nämligen att beräknas på den sammanlagda löneinkomsten och skall i sin helhet avdragas från den statliga bruttopensionen, varigenom samordning uppkommer automatiskt.

7. Ändring av anställningsformen för en extra expeditionsvakt i Ag 7 till extra ordinarie expeditionsvakt i Ae 7 vid biblioteket. Biblioteket förfogar för närvarande över en förste expeditionsvakt i Ao 8 och två expeditionsvakter, varav en i Ae 7 och en i Ag 7. Förste expeditionsvakten svarar för bokbinderiet och måste i stor utsträckning tagas i anspråk för den nyinrättade fotostatavdelningen. Som hjälp åt expeditionsvakten i Ae 7 tjänstgör expeditionsvakten i Ag 7. Arbetet är i hög grad knutet till läneexpeditionen och består ej blott i framtagning och inordning av litteratur och musikaler ur bokmagasinen, inslagning och uppackning samt kontroll av paket med musikaler, som utlånas interurbant, utan omfattar även transporter till och från posten, budskickning, iordningställande av kapslar för småtryck och musikaler, textning av etiketter m. m. Den extra expeditionsvakten har också måst avdelas som portvakt de kvällar biblioteket hålles öppet för allmänheten. Då behovet av denna tjänst är stadigvarande, bör tjänsten enligt akademiens mening ombildas till extra ordinarie.

9. Utökning och förbättring av undervisningen. I syfte att öka utbildningskapaciteten i fråga om musiklärare och organister framlade akademien i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 en plan för successiv ökning av antalet elever i musiklärarklassen från 68 till 120 och i organistklassen från 20 till något över 40. Den för detta ändamål erforderliga ökningen av antalet lärartimmar beräknades för musiklärarklassens vidkommande till sammanlagt 175, fördelade på budgetåren 1956/57—1959/60 med respektive 60, 30, 25 och 60 lärartimmar. För organistklassens del uppskattades behovet av ökat antal lärartimmar till 20 för vart och ett av budgetåren 1956/57, 1957/58 och 1958/59. För budgetåren 1956/57—1959/60 har erhållits en ökad tilldelning av antalet lärartimmar, uppgående till respektive 40, 30, 30 och 50 för musiklärarklassen samt 12, 15, 20 och 15 för organistklassen.

Akademien föreslår nu en utökning av undervisningen i examensklasserna med 70 veckotimmar, varav 40 avser musiklärarklassen, 15 organistklassen och 15 de musikpedagogiska kurserna. Härutöver begär akademien 50 nya veckotimmar för annan undervisning.

Av de nya undervisningstimmarna, sammanlagt 3 520 (110 veckotimmar under 32 veckor), anses 160 böra ankomma på ordinarie lärare och 3 360 på biträdande lärare. Kostnaden blir i runt tal 104 400 kronor.

Såvitt gäller musiklärar- och organistklasserna framhåller akademien, att den årliga examinationen inte motsvarar det föreliggande behovet, som ej visar tendenser att avtaga. Även för nästa budgetår kräves därför enligt akademien en ökning av antalet veckotimmar för att intagningen skall få en tillfredsställande numerär.

I föreliggande förslag till nytt reglemente för musikhögskolan finns vissa punkter, som går ut på en förstärkning av undervisningens kvalitet och ändamålsenlighet och som bör genomföras utan tidsutdräkt. Här avses tillkomsten av obligatoriska fyllnadsämnen (viola till violin, violin till viola o. s. v.), frivilliga tilläggsämnen och icke minst behovet av en mera allsidig undervisning i den s. k. huvudskolan. De av akademien begärda 50 nya veckotimmarna för annan undervisning avser denna förstärkning.

De musikpedagogiska kurserna vid musikhögskolan, vilka är tvååriga och avslutas med examen, har blivit mycket efterfrågade, eftersom det råder brist på specialutbildade musikpedagoger. Kurser finns för närvarande i fem ämnen, sång, piano, violin, violoncell och klarinett. En förbättring av denna undervisning anser akademien synnerligen angelägen.

Akademien framhåller, att det jämväl i fortsättningen torde bli nödvändigt att öka utbildningen av organister och musiklärare, inte minst därför att många av de utbildade och examinerade söker sig till andra musikaliska arbetsfält än kyrka och skola, t. ex. som musikledare. Det synes emellertid rimligt, att utbildningen inte helt koncentreras till musikhögskolan utan decentraliseras, varvid musikkonservatoriet i Göteborg i främsta rummet bör komma i fråga som utbildningsanstalt vid sidan av musikhögskolan.

10. Musiklärarnas praktisk-pedagogiska utbildning. För provårskursen 1960/61 beräknas ett behov av 230 undervisningsserier för vilka erfordras 26 handledare, berättigade till särskilt arvode om 450 kronor per handledare och läsår. Den stora ökningen av antalet serier beror på den starka tillväxten av elevantalet i musiklärarklassen under de senaste åren. Då seriearvodet är 100 kronor per serie, blir totala

anslagsbehovet inklusive arvode till instruktörer — 20 timmar à 29 kronor 5 öre — $230 \times 100 + 450 \times 26 + 20 \times 29:05 = 35\ 281$ kronor.

Statskontoret anför bland annat följande.

Med anledning av förslaget om ändrad anställningsform för fyra biträdande lärare vill statskontoret i anslutning till sin härutinnan tidigare uttalade, av statsmakterna godtagna uppfattning framhålla, att för befattning som extra ordinarie lärare endast bör avses biträdande lärare, vilken icke redan innehar pensionsberättigande tjänst. Av förevarande framställning framgår, dels att av ifrågavarande fyra lärare är E. Ericson, Kerstin Lindberg-Torlind samt G. Norrby icke innehavare av pensionsberättigande tjänst, dels att Kerstin Lindberg-Torlind innehaft anställning såsom biträdande lärare endast från och med läsåret 1958/59. Därest ytterligare tjänster såsom extra ordinarie lärare anses böra inrättas, synes i första hand såsom innehavare härav böra ifrågakomma E. Ericson och G. Norrby.

Yrkandet om avveckling av kungl. teaterns bidrag till operaklassen kan statskontoret icke biträda.

Förslagen om förstärkning av personalen vid biblioteket kan statskontoret ej heller biträda i vad avser nya tjänster. Då enligt vad ämbetsverket under hand erfarit stadigvarande behov föreligger av den vid biblioteket inrättade expeditionsvaktstjänsten i Ag 7, vill ämbetsverket icke motsätta sig, att tjänsten överföres på extra ordinarie stat.

Mot bakgrunden av den ökning av elevantalet, som ägt rum inom musikhögskolan under de senaste budgetåren synes viss förstärkning av högskolans kontorspersonal motiverad. Personalökningen bör dock enligt statskontorets mening begränsas till en halvtidstjänst för biträde i reglerad befordringsgång.

Förslaget om anslagshöjning för möjliggörande av en utökning av undervisningen anser sig statskontoret endast i begränsad utsträckning kunna biträda. Statskontoret håller före, att någon ytterligare ökning av elevantalet i organistklassen icke nu bör ifrågakomma. Däremot torde icke något vara att erinra mot en ökning av antalet elever i musikleärarklassen med 5 till 120, motsvarande en ytterligare timtilldelning av 15 veckotimmar. Kostnaderna härför kan uppskattas till 15 000 kronor. För förbättring av undervisningen i övrigt i sistnämnda klass torde vidare böra beräknas 5 000 kronor. I fråga om musikpedagogiska kurser och annan undervisning torde större ökning av medelsanvisningen icke böra medgivas än den som genomförts för innevarande budgetår, eller med 10 000 kronor. Medelsökningen för undervisningen i examensklasserna m. m. bör således enligt statskontorets mening för budgetåret 1960/61 begränsas till högst $(15\ 000 + 5\ 000 + 10\ 000 =)$ 30 000 kronor.

Riksbibliotekarien, vars yttrande avser punkterna 4—7, förordar för sin del de under punkterna 6 och 7 redovisade förslagen.

Departementschefen. Akademiens förslag om ändring av anställningsformen för fyra biträdande lärare till extra ordinarie lärare anser jag mig i anslutning till statskontorets yttrande böra biträda såvitt gäller de ifrågavarande lärarna i körsång och kördirigering respektive violoncellspelning.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör å personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan antalet lärartjänster i lönegrad Ae 21 ökas från 12 till 14.

Då stadigvarande behov föreligger av den vid biblioteket inrättade extra expeditionsvaktstjänsten bör denna från och med nästa budgetår ombildas till extra ordinarie tjänst som expeditionsvakt i Ae 7.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen framlades i akademiens anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 en plan för en successiv ökning av antalet elever i musiklärarklassen från 68 till 120 och i organistklassen från 20 till något över 40. Den för planens genomförande erforderliga totalökningen av antalet lärartimmar beräknades för musiklärarklassen till 175 och för organistklassen till 60. I anslutning härtill har för de senaste fyra budgetåren beräknats medel för ökning av timtilldelningen i dessa klasser med sammanlagt 150 respektive 62 lärartimmar. Akademien har nu äskat en ytterligare ökning av timantalet i de klasser det här gäller och till stöd härför framhållit, att den årliga examinationen i klasserna ej motsvarar föreliggande behov av musiklärare och organister. Därjämte har upplysts, att elevantalet i organistklassen numera uppgår till 47.

För egen del finner jag det angeläget, att musikhögskolan även för nästa budgetår ges ökade resurser för att möjliggöra förbättrad och mer omfattande musikutbildning. Jag erinrar om vad jag tidigare anfört i fråga om ökat stöd åt konst och musik (jfr B 19). Jag föreslår, att timtilldelningen i examensklasserna för nästa budgetår ökas med ytterligare 55 veckotimmar, varav 40 för musiklärarklassen och 15 för organistklassen. Kostnaderna härför torde kunna beräknas till omkring 52 000 kronor. Ett bifall till mitt förslag innebär, att musikhögskolan från och med nästa budgetår skall kunna meddela en fullgod undervisning i examensklasserna för omkring 170 elever, varav 120 i musiklärarklassen. Jag anser mig vid sådant förhållande kunna räkna med en betydande ökning i framtiden av den årliga examinationen av musiklärare och organister.

Med hänsyn till ökningen av antalet deltagare i den praktisk-pedagogiska utbildningen förordar jag en uppräknings av medelsanvisningen till denna utbildning med 10 000 kronor.

Utöver var jag sålunda förordat ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till 1 676 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 104 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien

med musikhögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	695 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	772 800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	179 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	21 400
Summa kronor	1 676 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 676 000 kronor.

[61] 14. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	83 000	109 050
1959/60 (statsliggaren s. 510)	96 900	
1960/61 (förslag)	104 300	

Akademien anhåller, att delposten till övriga expenser (nu 78 000 kronor) och därmed anslaget i dess helhet höjes med 1 400 kronor. Højningen avser att möjliggöra anskaffning av en mörklägningsinredning.

Departementschefen. På grund av medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret torde delposten till bränsle, lyse och vatten böra uppräknas från 34 000 till 44 000 kronor. Under delposten till övriga expenser har för innevarande budgetår anvisats 2 600 kronor för utgifter av engångskaraktär. Med hänsyn härtill och då jag inte anser mig böra förorda någon medelsanvisning till anskaffning av mörklägningsinredning bör sistnämnda delpost sänkas till 75 400 kronor. Hela anslaget bör alltså för nästa budgetår ökas med 7 400 kronor till 104 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 104 300 kronor.

[62] 15. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	41 000	43 861
1959/60 (statsliggaren s. 511)	46 500	
1960/61 (förslag)	46 500	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 13 400 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Inköp och bindning av böcker och musikaler för biblioteket (nu 36 500 kronor)	+ 2 000
2. Vård och underhåll av instrument (nu 5 000 kronor)	+ 4 000
3. Inköp av undervisningsmateriel (nu 5 000 kronor)	+ 7 400
	<hr/>
	+ 13 400

Akademien äskar vidare uppförande av ett särskilt reservationsanslag av 80 000 kronor till inredning och utrustning av nya lokaler och anför därvid huvudsakligen följande.

Den andra etappen i akademiens nybyggnad skall inrymma orgelsal, administrationslokaler m. m. För denna etapp har beräknats en byggnadstid av två år. Med undantag för viss del av anslaget till den för orgelsalen avsedda stora orgeln kommer anslaget till inredning och utrustning till den andra etappen att belöpa sig på det andra byggnadsåret. Byggnadstiden för en orgel av den storleksordning, varom här är fråga, utgör två år, varför instrumentet måste beställas samtidigt med att den andra etappen börjar byggas. Enligt gällande praxis skall vid orgelns beställning erläggas en tredjedel av kostnaderna. Med hänsyn till att för innevarande budgetår beviljats 650 000 kronor till igångsättande av den andra etappen av akademiens nybyggnad och då leveranstiden för en orgel av den storleksordning det här gäller är mycket lång anser akademien en medelsanvisning av 80 000 kronor behövlig för nästa budgetår.

Departementschefen. Någon höjning av förevarande anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Akademiens förslag om medelsanvisning till inredning och utrustning av nya lokaler anser jag mig såtillvida böra biträda som jag förordar, att beställningsbemyndigande lämnas för anskaffande av sådan inredning och utrustning till ett värde av högst 80 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör förevarande anslag uppföras med oförändrat belopp, 46 500 kronor. Vidare torde böra utverkas riksdagens medgivande att beställa inredning och utrustning för nya lokaler för musikaliska akademien med musikhögskolan till ett värde av högst 80 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för nya lokaler för musikaliska akademien med musikhögskolan må beställas till ett värde av högst 80 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 46 500 kronor.

[63] **16. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	40 000	40 000
1959/60 (statsliggaren s. 511)	40 000	
1960/61 (förslag)	80 000	

Under hänvisning till vad jag förordat vid min anmälan i det föregående av reservationsanslaget Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna (B 19) beträffande förevarande anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 80 000 kronor.

[64] **17. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor. Genom beslut den 17 april 1959 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att som villkor för anslaget åtnjutande skall gälla, bland annat, att musikaliska akademien äger inspektera verksamheten vid konservatoriet och meddela erforderliga föreskrifter för densamma.

Göteborgs orkesterförening anhåller, att anslaget för nästa budgetår höjes med 70 000 kronor. Orkesterföreningen framhåller därvid, att den nuvarande medelstilledningen visat sig vara otillräcklig med hänsyn till undervisningens omfattning vid konservatoriet. För läsåret 1960/61 räknar föreningen med ett elevantal av 50 och en undervisningstid av 33 veckor.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker den begärda anslagshöjningen.

Departementschefen. Jag vill erinra om att jag i det föregående förordat ökade statliga insatser till förmån för bland annat musikutbildningen (jfr B 19). Det är därför angeläget, att även musikkonservatoriet i Göteborg nu ges ökat stöd för sin utbildningsverksamhet. För nästa budgetår föreslår jag en anslagsuppräkning med 35 000 kronor till 135 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[65] 1. Universitetskanslersämbetet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	296 000	294 803
1959/60 (statsliggaren s. 511)	419 000	
1960/61 (förslag)	488 000	

Universitetskanslern hemställer, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 68 000 kronor enligt följande sammanställning:

	Ökning
1. Ordinariesättning av tjänsten som byrådirektör i Ag 26	—
2. Höjning av anslagsposten till experter och tillfällig personal (nu 70 000)	50 000
3. Förändringar i icke-ordinarie personals löneklassplacering ...	13 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	4 400
Summa kronor	68 000

Till stöd för förslaget om ordinariesättning av tjänst som byrådirektör i Ag 26 åberopas, att de arbetsuppgifter och det ansvar, som åvilar innehavaren av denna tjänst, motiverar en fastare ställning i ämbetets organisation än den nuvarande. Behovet av tjänsten måste också bedömas som klart stadigvarande.

I fråga om höjningen av anslagsposten till experter och tillfällig personal anför kanslern i huvudsak följande.

Kostnaderna för de av kanslern för innevarande budgetår föreslagna tjänsterna, vilka Kungl. Maj:t icke tillstyrkte — bland annat en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23 — skulle ha uppgått till 69 000 kronor. Anslagsposten till experter och tillfällig personal m. m. föreslogs av mig bära uppföras med 25 000 kronor, men höjdes av Kungl. Maj:t till 70 000 kronor. I förhållande till mitt förslag föreligger sålunda brist å (25 000 + 69 000 — 70 000 =) 24 000 kronor. Nämnada anslagspost bör i första hand höjas med detta belopp. Härjämte erfordras en ytterligare förstärkning av anslagsposten på grund av det ökade behovet av experter och tillfällig personal, som förväntas under nästa budgetår och som föranledes bland annat av ökad omfattning av arbetet med uppgörande av förslag till organisationsplaner för examensämnen hörande till de filosofiska fakulteterna. Jag föreslår, att anslagsposten uppräknas med sammanlagt 50 000 kronor till 120 000 kronor.

Departementschefen. En ytterligare förstärkning av kanslersämbetets personella resurser — utöver den som beslutades av 1959 års riksdag — synes mig med hänsyn till arbetsbelastningen vid ämbetet nödvändig. I anslutning till kanslerns 1958 framlagda förslag anser jag, att denna förstärkning bör ske i den formen, att en tjänst som förste byråsekreterare inrättas. Denna tjänst bör tills vidare placeras i Ag 23. Vid bifall härtill torde den av kanslern äskade höjningen av anslagsposten till experter och tillfällig personal m. m. kunna begränsas till 25 000 kronor. Jag vill i anslutning härtill erinra om att ifrågasättande anslagspost är avsedd huvudsakligen för anställande av tillfälliga arbetskrafter. Förslaget om ordinarie-sättning av tjänsten som byrådirektör i Ag 26 är jag inte beredd att biträda.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som är av automatisk natur.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 488 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 69 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t	
1. Arvode till universitetskanslern	46 044
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	155 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	95 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	135 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49 956
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kronor	488 000

- b) till *Universitetskanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 488 000 kronor.

[66] 2. **Universitetskanslersämbetet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	35 000	32 980
1959/60 (statsliggaren s. 512)	44 000	
1960/61 (förslag)	58 000	

Universitetskanslern hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 14 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Reseersättningar (nu 8 000)	+ 2 000
2. Övriga expenser (nu 30 000)	+ 10 000
3. Kanslerskonferenser (nu 3 000)	+ 2 000
	<hr/>
	+ 14 000

Beträffande dessa poster anför kanslern:

1. Under nästa budgetår torde organisationsplanarbetet kräva ett ökat antal resor för ämbetets tjänstemän ävensom ett ökat anlåtande av experter och tillfällig personal m. m. Med hänsyn härtill synes posten till reseersättningar böra höjas med 2 000 kronor.

2. Den fastighet, vari kanslersämbetet för närvarande har sina lokaler, beräknas komma att rivs under slutet av innevarande budgetår. Ämbetet avses skola erhålla nya lokaler i det andra höghuset vid Hötorget från och med den 1 april 1960. Dessa lokaler kommer att vara närmare femtio procent större än de nuvarande och omfatta betydligt fler rumsenheter. Det torde vara svårt att redan nu bedöma medelsbehovet under förevarande anslagspost men klart är att såväl städnings- som telefonkostnaderna kommer att stiga. På grund av en ökad arbetsvolym vid ämbetet torde jämväl andra expensutgifter komma att öka. Jag beräknar, att posten till övriga expenser för nästa budgetår behöver höjas med 10 000 kronor till 40 000 kronor.

3. Den pågående kraftiga expansionen av universitets- och högskoleverksamheten medför ett ökat behov av kanslerskonferenser för diskuterande av olika gemensamma problem. Jag föreslår, att posten till kanslerskonferenser höjes med 2 000 kronor till 5 000 kronor.

Departementschefen. Kanslerns uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har ej givit mig anledning till erinran. Anslaget torde sålunda böra för nästa budgetår höjas med 14 000 kronor till 58 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 kronor.

[67] **3. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Avlöningar.** I riksstaten finns från och med innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag till Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, vilket är upptaget med 70 000 kronor till avlöningar och 20 000 kronor till omkostnader eller med sammanlagt 90 000 kronor (statsliggaren s. 472).

Utrustningsnämnden hemställer, att medelsanvisningen till avlöningar höjes med 67 000 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag, nämligen inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ae 26, en tjänst som byråingenjör i Ae 19 och en tjänst som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5. Vidare föreslås en med i runt tal 3 200

kronor förhöjd medelsanvisning för tillfällig arbetshjälp och vikariatsersättning m. m.

I fråga om sin verksamhet framhåller utrustningsnämnden bland annat, att den har till uppgift dels att vid granskning av framlagda utrustningsförslag från en institution tillse att, samtidigt som institutionens önskemål i rimlig utsträckning tillgodoses, utrustningsförslagen likväl begränsas till vad som från allmän synpunkt oundgängligen bör anskaffas, dels att för Kungl. Maj:t framlägga förslag till anvisande av utrustningsanslag, dels ock att i sin inköpsverksamhet tillse, att den från skilda synpunkter ändamålsenligaste utrustningen förvärvas och att så sker till för det allmänna förmånligaste pris. Nämnden konstaterar i samband härmed, att den är ett organ lika mycket för effektivisering och rationalisering av inrednings- och utrustningsverksamheten på detta område som för vinnande åt staten av kostnadsbesparingar och bästa möjliga utnyttjande av anvisade anslagsbelopp.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i övrigt bland annat följande.

Inom nämndens och dess kanslis vardagliga arbete ligger en stor myckenhet planerings- och granskningsarbete samt, särskilt i samband med inköpsverksamheten, en mycket stor mängd detaljarbete av olika slag. Planeringsarbetet i form av rådgivning till institutionerna vid deras upprättande av utrustningsförslag och vid dessas realiserande samt granskning och »nedbantning» av avgivna dylika förslag är sålunda omfattande och bedömes inom nämnden väl så betydelsefullt som den egentliga inköpsverksamheten. Beträffande den egentliga inköpsverksamheten må framhållas, att ett utrustningsförslag för en större undervisnings- och forskningsinstitution omfattar tusenden olika poster inredning och utrustning. Många av dem avse apparater och dylikt, envar till betydande kostnad. Flertalet poster är till kostnadsbeloppen små eller i varje fall relativt sett ej särskilt stora. Det visar sig, att alla poster kräver noggrann genomarbetning, innan slutligt bestämmande av inköp sker. Infordrande av anbud, granskning av inkomna anbud, slutande av köpeavtal samt övervakandet av leveranser kräver stor omsorg och mycket arbete.

En ofrånkomlig förutsättning för att verksamheten skall kunna bedrivas på avsett sätt är, att sakkunnig och för uppgifterna lämpad personal av olika slag står till nämndens förfogande i tillräckligt antal. Det är för nämndens verksamhet sålunda av synnerlig vikt, att de personer, som inom dess kansli i Stockholm bestrider vissa nyckelposter, knytes fast till nämnden. Härmed avser nämnden, att förste revisorn O. Tell och byråingenjören H. Kihlman snarast bör erhålla extra ordinarie anställning hos nämnden. Ett byte av innehavare på nämnda poster kan eljest lätt bli en realitet och skulle innebära ett allvarligt avbrott i kontinuiteten och ett avstående från sådana speciella erfarenheter och färdigheter, som har en alldeles särskild betydelse för nämndens verksamhet. Ett beredande av extra ordinarie anställning för Tell såsom byrådirektör i lönegrad Ae 26 innebär icke någon merkostnad. Tell åtnjuter nämligen för närvarande ersättning för avstädd lön å egen tjänst i lönegrad Ae 23 löneklass 24 jämte dagarvode enligt kommittékungörelsen, vilket sammanlagt till och med något överstiger den föreslagna lönen enligt 26 lönegraden.

I särskild skrivelse den 21 september 1959 har utrustningsnämnden dessutom föreslagit, att för nästa budgetår anslag beviljas med 500 000 kronor till förberedande åtgärder för inredning och utrustning av vetenskapliga institutioner och andra inrättningar, vilkas inredning och utrustning enligt redan eller framdeles meddelade uppdrag skall ankomma på nämnden. Nämnden anför i samband härmed i huvudsak följande.

Beträffande flertalet av de utrustningsuppdrag, som meddelats, har gällt att viss, i flera fall avsevärd tid förflutit från tidpunkten för uppdragets meddelande till den tidpunkt, då inköpsverksamheten kommit igång och större behov av anslagsmedel förelegat. Det är därför angeläget, att mellantiden utnyttjas till effektiv planering och andra förberedelser för de förestående inrednings- och utrustningsarbetena, så att dessa därefter skall kunna igångsättas och drivas snabbt och ändamålsenligt samt i huvudsak vara slutförda samtidigt med att den aktuella nybyggnaden står färdig för inflyttning.

De förberedelsearbeten, som i angivna syfte måste vidtagas, avser i detta sammanhang främst verksamheten inom vederbörande institution för upprättande av institutionschefens inrednings- och utrustningsförslag, vilket skall avlämnas till utrustningsnämnden såsom grundval för nämndens slutliga förslag till Kungl. Maj:t. Erfarenheten visar, att numera inom en institution som regel icke finnes disponibel personal, som kan i tillräcklig utsträckning biträda institutionschefen i det omfattande och tidsödande arbetet med ett utrustningsförslag. Upprättandet av ett sådant förslag kräver därjämte normalt och på ett tidigt stadium medverkan av inredningsarkitekt och stundom även av annan expertis. I de fall, då utrustningsanslag ännu ej hunnit beviljas, har kostnaden för med nämndens medgivande anställd särskild biträdeshjälp måst förskottas — i vissa fall genom benägen medverkan av byggnadsstyrelsen — samt överenskommelser fått träffas med inredningsarkitekten om arvodesbetalning först framdeles, då anslag ställts till förfogande. Erfarenheten visar vidare, att det i vissa fall är nödvändigt att anskaffa inredning eller utrustning, som måste installeras på ett tidigt stadium av en institutionsbyggnads uppförande och långt innan det i övrigt blir aktuellt att igångsätta inrednings- och utrustningsverksamheten. Det är här som regel fråga om relativt mindre kostnader, för vilka dock medel bör stå till förfogande i rätt tid. Behovet av medel för ifrågakommande förberedande åtgärder av olika slag har givetvis växt allteftersom nämnden tillförts nya uppdrag. I motsvarande mån har olägenheterna accentuerats. Nämnden finner det därför nödvändigt, med hänsyn dels till antalet och omfattningen av de redan meddelade uppdrag, vilka nu befinner sig på ett förberedande stadium, dels ock till de uppdrag, som kan förväntas komma att meddelas nämnden, att den äger tillgång till medel för bestridande av kostnader för förberedande åtgärder.

Departementschefen. Utrustningsnämnden har i särskild framställning hemställt om anvisande av medel till förberedande åtgärder för inredning och utrustning av vetenskapliga institutioner och andra inrättningar. Jag delar nämndens uppfattning, att det är angeläget att förutsättningar skapas för nämnden att redan på ett tidigt stadium förbereda olika inrednings- och utrustningsfrågor. Jag är dock inte beredd att för nästa budget-

år föreslå, att särskilda medel anvisas för ändamålet. Enligt min mening bör i stället medelsbehov av förevarande slag tillgodoses genom att nämnden beredes möjlighet att ur de till byggnadsstyrelsens förfogande för olika byggnadsobjekt ställda anslagen förskottsvis få disponera visst belopp för förberedande inrednings- och utrustningsåtgärder.

I sin framställning angående avlöningar har nämnden ingående redogjort för hittills meddelade utrustningsuppdrag och de till och med budgetåret 1959/60 beviljade anslagen för utrustningsändamål. Av denna redogörelse framgår bland annat, att de uppgifter, som närmast åvilar nämndens kansli, är mycket omfattande.

Jag delar helt utrustningsnämndens uppfattning om betydelsen av den verksamhet, som nämnden har att svara för. Enligt min mening har nämnden i sin anslagsframställning vidare till fullo klargjort angelägenheten av att sakkunnig och för uppgifterna lämpad personal står till nämndens förfogande.

Vid nämndens kansli finns nu inrättade — förutom vissa biträdestjänster — en tjänst som byråchef. Såsom jag framhöll i fjol vid min anmälan av spörsmålet om särskilt anslag för utrustningsnämnden, är det för att konsolidera och ytterligare effektivisera arbetet med utrustningsfrågorna och vad därmed äger samband nödvändigt att åtminstone successivt bereda den vid nämndens kansli heltidsanställda personalen extra ordinarie anställning.

Under beaktande härav samt jämväl av vad nämnden härom anfört i sin anslagsframställning har jag för nästa budgetår ansett mig böra förorda inrättande vid nämndens kansli av ytterligare en kvalificerad tjänst, nämligen en tjänst som byrådirektör i Ae 26. Däremot är jag inte beredd att nu tillstyrka inrättande av de föreslagna tjänsterna som byråingenjör och som kontorsbiträde. I övrigt biträder jag nämndens förslag.

Jag beräknar medelsbehovet för avlöningar för nästa budgetår till 106 400 kronor. Ifrågavarande medel torde böra anvisas under ett särskilt anslag, benämnt Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Avlöningar. Anslaget torde böra fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Den föreslagna byrådirektörstjänsten torde böra upptagas i personalförteckningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	89 400
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 400
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600
	<hr/>
	Summa kronor 106 400

c) till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 106 400 kronor.

[68] 4. **Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Omkostnader.** Å riksstaten torde för nästa budgetår böra uppföras ett anslag med förevarande rubrik.

Utrustningsnämnden föreslår, att medelstilledningen för omkostnader (nu 20 000 kronor, vilket belopp är upptaget under anslaget till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor*, statsliggaren s. 472) för nästa budgetår höjes med 25 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 200)	+ 200
2. Reseersättningar (nu 6 000)	+ 14 000
3. Expenser (nu 13 800)	+ 10 800
	<hr/>
	+ 25 000

Av utrustningsnämndens framställning inhämtas bland annat följande.

1. En höjning med 200 kronor av posten till sjukvård motiveras främst av förslag om personalförstärkningar.

2. Posten till reseersättningar har för innevarande budgetår beräknats till 6 000 kronor, vilket belopp enligt vad det numera visat sig i stort sett motsvarar vad enbart byråchefen uppburit i reseersättningar för budgetåret 1958/59. Vid postens beräkning för budgetåret 1960/61 har därjämte beaktats, att enligt meddelad föreskrift endast resekostnaderna för byråchefen och de två extra ordinarie kvinnliga befattningshavarna nu belastar denna anslagspost. Med hänsyn till sitt förslag om inrättande vid nämnden av ytterligare två tjänster samt till den förutsebara resefrekvensen finner nämnden, att ifrågakvarande anslagspost till reseersättningar m. m. icke bör för budgetåret 1960/61 beräknas till lägre belopp än 20 000 kronor.

3. Under posten till expenser beräknas de särskilda delposterna sålunda. För kostnader för telefon bör för det starkt utökade kansliet för budgetåret 1960/61 beräknas lägst 9 000 kronor. För samma budgetår måste vidare utgifterna för skrivmateriel, inventarier, blankettryck, annonser, tidskrifter m. m. beräknas till sammanlagt minst 11 400 kronor. Kostnaden för städning bör för budgetåret 1960/61 beräknas till 3 000 kronor och vidare bör medel till kostnader för tvätt och elektriskt ljus m. m. beräknas till 1 200 kronor. Sammanlagt upptager nämnden därför till expenser ett anslagsbelopp av (9 000 + 11 400 + 3 000 + 1 200 =) 24 600 kronor.

Departementschefen. Av vad jag anfört vid min anmälan av nämndens avlöningsanslag framgår, att jag är beredd att nu tillstyrka inrättande av endast en av de av nämnden föreslagna tjänsterna. Med hänsyn härtill torde höjningen av delposten till reseersättningar kunna begränsas till 7 000 kronor. I övrigt biträder jag nämndens förslag. Förevarande omkostnadsanslag torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 38 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[69] 5. Uppsala universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	16 669 000	16 703 629
1959/60 (statsliggaren s. 512)	19 095 000	
1960/61 (förslag)	21 226 000	

Det större konsistoriet i Uppsala har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en väsentlig förstärkning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i betydande omfattning konsistoriets förslag. I fråga om den principiella behandlingen av anslagsäskandena för nästa budgetår från universiteten, karolinska institutet och Stockholms högskola framhåller kanslern följande.

I sitt första betänkande (SOU 1957: 24) framlade 1955 års universitetsutredning dels förslag rörande en väsentlig omläggning och effektivisering av undervisningen vid de filosofiska fakulteterna, dels även förslag rörande förbättrade stipendier för högre studier vid samtliga fakulteter och högskolor, anslag till ograduerade forskares arbeten m. m. Dessa förslag har numera i allt väsentligt godtagits av statsmakterna genom 1958 års riksdagsbeslut. Såsom utredningen påpekar i sitt femte betänkande »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32), framstår det som en logisk följd av dessa beslut, att även forskningen på högre studier måste erhålla ett ökat stöd. I detta betänkande upptog också utredningen till behandling forskarkarriären, basorganisationen och forskningsråden. Beträffande forskarkarriären framlade utredningen förslag om, bland annat, underlättande av tillkomsten av personliga forskartjänster, vilka enligt utredningen hade utomordentligt stor betydelse för ett rationellt tillvaratagande av forskarbegåvningarna.

Vid behandlingen av de mig underställda läroanstalternas petita för budgetåret 1959/60 iakttog jag i avvaktan på utredningens förslag stor återhållsamhet med avseende på äskanden om nya, för forskningen särskilt avsedda tjänster. Då de av utredningen framlagda förslagen rörande personliga och rörliga forskarbefattningar tills vidare icke föranlett från Kungl. Maj:ts sida annat än ett uttalande att förevarande frågor i fortsättningen borde följas med stor uppmärksamhet har jag ansett det påkallat att nu petitavägen framlägga förslag om inrättande av en rad dylika tjänster i

avsikt att för universiteten rädda högt förtjänta forskare, vilka skulle lämna antingen forskningen eller landet, om ej en tryggad ställning kunde beredas dem inom svensk forskning. Även i övrigt har jag ansett mig böra i större utsträckning än i fjol tillstyrka av forskningsskäl motiverade tjänster.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Teologiska fakulteten

- 1) docent,
- 2) assistent i exegetik och samtidigt minskning av kursanslaget med 4 800 kronor,
- 3) assistent i kyrkohistoria,
- 4) förste amanuens i stället för andre amanuens vid teologiska seminariet,
- 5) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 6) höjning av kursanslaget (nu 27 900 kronor) med 15 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. Kanslern anför: Den i gällande studieplaner föreskrivna undervisningen kan inte meddelas i föreskriven omfattning och ges önskvärd kvalitet, därest behovet av lärarkrafter ej tillgodoses genom inrättande av denna assistentbefattning. Det har sedan läsåret 1957/58 visat sig omöjligt att i full utsträckning bestrida undervisningen på grund av att icke någon velat åtaga sig fullgörandet av med så mycken examination förenad undervisning mot timarvode. Vid bifall till mitt förslag torde kursanslaget kunna minskas med 4 800 kronor.

Punkt 6. Den 1 september 1958 påbörjade cirka 80 studerande översiktskursen. Motsvarande studerandeantal den 1 september 1959 utgjorde cirka 95. För att möjliggöra en delning av de stora undervisningsgrupperna i översiktskursen kräves att kursanslaget uppräknas. Med stöd av konsistoriets äskande föreslår kanslern för detta ändamål en uppräkning av anslaget med i runt tal 15 000 kronor.

B. Juridiska fakulteten

- 1) professor i internationell rätt från och med budgetåret 1961/62 (principbeslut) med samtidig förändring av den nuvarande professuren i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt till professur i offentlig rätt,
- 2) professor i stället för preceptor i nationalekonomi,
- 3) preceptor i civilrätt,
- 4) förste amanuens,
- 5) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 6) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Efter hemställan från Uppsala universitet föreslog Kungl. Maj:t i propositionen 1938: 218, att en lärostol i internationell rätt skulle

inrättas vid nämnda universitet. Med hänsyn till ovissheten, huruvida kompetenta sökande till en sådan professur kunde påräknas, föreslogs, att beslutet skulle få karaktären av ett principbeslut och att anslag till professuren icke skulle omedelbart upptagas i riksstaten. Förslaget bifölls av riksdagen. Frågan om anslag till professuren har sedan i olika sammanhang varit föremål för prövning. Konsistoriet föreslår att professuren inrättas från och med budgetåret 1961/62.

Kanslern anför: Då den nuvarande innehavaren av professuren i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt torde avgå med pension den 1 juli 1961, bör i huvudsaklig överensstämmelse med konsistoriets förslag inrättandet av den föreslagna professuren anstå till budgetåret 1961/62, varigenom samtidigt kan ledigförklaras två professurer, en i offentlig rätt (jfr. prop. 1957: 86 s. 88) och en i internationell rätt. I överensstämmelse härmed föreslår jag således, att den nuvarande professuren i förvaltningsrätt och statsrätt med folkrätt från och med budgetåret 1961/62 förändras till professur i offentlig rätt. Under förutsättning av bifall till mitt förslag torde med inrättande av den av riksdagen redan beslutade precepturen i offentlig rätt, vilken skulle inrättas från och med budgetåret 1960/61, kunna tills vidare anstå (jfr. prop. 1957: 86, s. 90, 102).

Punkt 4. Enligt beslut av 1957 års riksdag (jfr prop. 1957: 86, s. 102) skall från och med budgetåret 1960/61 en tjänst som andre amanuens inrättas vid fakulteten. I propositionen 1958: 104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor uttalades, att tjänster som andre amanuens efter hand borde ombildas till förste amanuens tjänster. Kanslern föreslår därför, att från och med budgetåret 1960/61 ytterligare en tjänst som förste amanuens inrättas vid fakulteten.

Punkt 5. I överensstämmelse med det förut under punkten 4 redovisade uttalandet i propositionen 1958: 104 tillstyrker kanslern konsistoriets förslag om förändring av den nuvarande tjänsten som andre amanuens till en tjänst som förste amanuens.

Punkt 6. I enlighet med beslut av 1957 års riksdag bör från och med nästa budgetår inrättas en tjänst som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5 vid fakulteten (jfr prop. 1957: 86, s. 102).

C. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 1) halvtidsanställd förste instrumentmakare i Ae 13.

Histologi

- 2) halvtidsanställd förste instrumentmakare i Ae 13.

Medicinsk genetik

- 3) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Medicinsk kemi

- 4) forskningsingenjör i Ae 19 i stället för laboratorieassistent i Ae 12,
- 5) personlig tjänst som överassistent i Ae 17 för assistenten E. Lindberg och samtidig vakantsättning av den av honom innehavda tjänsten som assistent i Ao 13,
- 6) assistent,
- 7) tre förste amanuenser.

Patologi

- 8) forskningsingenjör i Ae 19,
- 9) halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7 vid institutionen I,
- 10) djurvårdare i Ae 7 vid institutionen II.

Viologi

- 11) kontorist i Ae 9.

Bakteriologi

- 12) forskarassistent i stället för assistent,
- 13) halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7.

Farmakologi

- 14) forskarassistent i stället för assistent,
- 15) forskningsingenjör i Ae 19.

Medicin

- 16) höjning av arvode till biträdande lärare med 4 800 kronor.

Kirurgi

- 17) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Plastikkirurgi

- 18) professor,
- 19) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Klinisk kemi

- 20) forskningsingenjör i Ae 19 i stället för laboratorieassistent i Ae 12.

Klinisk fysiologi

- 21) kontorist i Ae 9.

Dermato-venereologi

- 22) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 23) minskning av arvode till biträdande lärare med 640 kronor.

Klinisk epidemiologi

- 24) höjning av arvode till biträdande lärare med 3 330 kronor.

Hygien

- 25) professor från och med 1961/62 (principbeslut),
- 26) höjning av arvode till biträdande lärare med 3 660 kronor,
- 27) höjning av arvode till kursamanuens med 960 kronor.

Ftisiologi

- 28) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Krigsmedicin

- 29) höjning av arvode till biträdande lärare med 3 060 kronor,
- 30) höjning av arvode till kursamanuens med 440 kronor.

Oftalmiatrik

- 31) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 32) höjning av arvode till biträdande lärare med 3 290 kronor.

Oto-rhino-laryngologi

- 33) höjning av arvode till biträdande lärare med 1 400 kronor,
- 34) arvode till speciallärare (kostnad 1 660 kronor).

Neurologi

- 35) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Psykiatri

- 36) professor,
- 37) psykolog i Ae 23,
- 38) socialkurator i Ae 12,
- 39) kontorist i Ae 9,
- 40) assistent i stället för arvode å 7 740 kronor till experimentalpsykologisk assistans.

Radioterapi

- 41) professor i stället för laborator,
- 42) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 43) arvode å 3 900 kronor till biträdande lärare,
- 44) arvode å 5 860 kronor till biträdande lärare i gynekologisk radioterapi.

Socialmedicin

- 45) professor med samtidig sänkning av arvodet till biträdande lärare (nu 12 420 kronor) till 5 200 kronor,
- 46) biträdande lärare (kurator) i Ae 15,
- 47) arvode å 12 240 kronor till statistiker,
- 48) kanslibitråde i Ae 7.

Rättsmedicin

- 49) förste amanuens,
- 50) höjning av lärararvode (nu 4 680 kronor) med 1 560 kronor.

Gemensamt för fakulteten

- 51) fyra docenter,
- 52) fyra forskarassistenter,
- 53) medelsanvisning av 12 000 kronor till undervisningsnämndens förvaltningskostnader.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 2, 9, 10, 11, 13, 21, 22, 28, 31, 35 och 42. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas främst forskningens behov.

Punkt 3. Till stöd för den under denna punkt upptagna tjänsten som ekonomibitråde återopas att institutionen saknar särskilt biträde för diskning och sterilisering.

Punkterna 4, 5, 8, 20. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas främst forskningens behov.

Punkterna 12, 14 och 52. 1955 års universitetsutredning föreslog i sitt betänkande, »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958:32) att från och med innevarande budgetår fyra forskarassistenttjänster skulle inrättas vid fakulteten. Genom beslut av fjolårets riksdag (prop. 1959:105; SU 126; Rskr 294) inrättades två tjänster. Medel till avlöning av dessa två tjäns-

ter anvisades under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Från och med budgetåret 1960/61 torde de under detta anslag anvisade medlen böra överföras till universitetets avlöningsanslag.

Konsistoriet har äskat dels två tjänster, avsedda för kliniska ämnen, dels ock fem till teoretiska ämnen bundna tjänster. Kanslern föreslår ombildning av två assistenttjänster, den ena i farmakologi och den andra i klinisk bakteriologi, till två forskarassistenttjänster. Utöver sistnämnda två tjänster är kanslern icke beredd att nu tillstyrka andra än återstoden av de av universitetsutredningen till inrättande budgetåret 1959/60 föreslagna tjänsterna, vilka två tjänster bör stå till förfogande för kliniska ämnen.

Punkt 15. Medel för den under denna punkt upptagna tjänsten som forskningsingenjör i Ae 19 har beräknats under det för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. (prop. 1959: 105; SU 126; Rskr 294). Kanslern beräknar nu medel till ifrågavarande tjänst under förevarande anslag.

Punkterna 16, 17, 43 och 44. Medel till de under dessa punkter upptagna ändamålen anvisades genom beslut av 1959 års riksdag för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Vissa kostnader för läkarutbildningen (jfr prop. 1959: 93, s. 28, 48—49). Kanslern äskar nu medel för dessa ändamål under förevarande anslag.

Punkterna 18 och 19. Plastikkirurgin har under och efter sista världskriget utvecklats till en självständig specialitet med huvudsaklig uppgift att omhänderha hudens och de yttre kroppsdelarnas rekonstruktiva kirurgi. Den moderna krigföringen åstadkom fruktansvärda skador på ansikte, händer och överhuvudet på de yttre kroppsdelarna. Men även efter kriget har plastikkirurgin ett stort verksamhetsfält på grund av de talrika olycksfallen, framförallt trafikolycksfallen och industriskadorna. Brännskadorna och strålskadorna tilldrar sig nu för tiden särskilt uppmärksamhet på grund av atomkrigföringens aktualitet. Forskningen är särskilt intensiv i fråga om sådana skador och deras behandling. Vid kirurgiska kliniken i Uppsala inrättades en specialavdelning för plastikkirurgi och brännskador år 1951 med docenten i plastikkirurgi Tord Skoog som chef. Under Skoogs ledning har såväl svenska som utländska kirurger här fått sin utbildning i plastikkirurgi. Ett intensivt forskningsarbete har bedrivits under Skoogs ledning i samarbete med andra specialister. Med hänsyn till det stora behovet av forskning och undervisning, som föreligger inom detta verksamhetsfält, föreslår kanslern, att en professur i plastikkirurgi inrättas från och med nästa budgetår vid universitetet. Till förste innehavare av professuren bör — utan särskilt ansökningsförfarande — utnämnas docenten Skoog, vilken av särskilt hörda sakkunniga förklarats kompetent till professuren. Därest professuren inrättas, bör till densamma knytas en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Punkterna 23, 24, 26, 27, 29, 30, 32, 33 och 50. Vid 1959 års riksdag fattades beslut om en förstärkning av de medicinska läroanstalternas kapacitet i enlighet med ett av Kungl. Maj:t i propositionen 1959: 93 framlagt förslag (SU 82; Rskr 230). De under nu ifrågavarande punkter upptagna anslagsförändringarna överensstämmer med grunderna för den utbyggnad det här gäller.

Punkterna 36—39. Enligt den av riksdagen godkända propositionen 1959: 79 skall från och med budgetåret 1960/61 inrättas följande nya

tjänster, nämligen en professur i psykiatri, en tjänst som psykolog i Ae 23, en som socialkurator i Ae 12 och en som kontorist i Ae 9.

Punkt 40. För psykiatriska klinikens behov av experimentalpsykologisk assistans i forskningen och undervisningen är det otillräckligt med en mot arvode halvtidsanställd assistent. Erfarenheten visar, att de experimentalpsykologiska undersökningarna kräver en avsevärt större arbetsinsats av assistenten än den som motsvarar dennes tjänstgöringsskyldighet.

Punkt 53. Under sommaren och hösten 1959 har på förslag av de medicinska föreningarna och med stöd av lärosätena på samtliga studieorter införts registrering av de studerande med hjälp av ett hålkortssystem. Detta system bör enligt kanslerns mening kunna bli utgångspunkt för en överblick varje termin av de åtgärder, som bör företas för att avlägsna köbildning och försening i studierna. För att så skall bli fallet måste undervisningsnämnderna och de medicinska föreningarna, som tillsammans har de bästa förutsättningar att följa utvecklingen, sättas i stånd att kontinuerligt registrera de studerandes väg genom studierna. Vid varje undervisningsnämnd vid medicinskt lärosäte bör därför enligt kanslerns åsikt finnas sekreterare med i stort sett samma uppgifter som sekreterare vid motsvarande nämnder vid de filosofiska fakulteterna. Varje undervisningsnämnd bör vidare förfoga över biträdeshjälp med uppgift att i första hand hålla studiekorten i hålkortssystemet aktuella. Kanslern föreslår att till detta ändamål för envar av undervisningsnämnderna vid universiteten och karolinska institutet beräknas ett belopp av 12 000 kronor till ersättning åt sekreterare och biträdespersonal. Vid medicinska högskolan i Umeå synes enligt kanslern motsvarande belopp tills vidare kunna beräknas till 3 000 kronor.

D. Historisk-filosofiska sektionen

Allmän och jämförande etnografi

- 1) professor i stället för biträdande lärare,
- 2) 500 assistenttimmar.

Egyptologi

- 3) arvode å 12 000 kronor till tecknare.

Företagsekonomi

- 4) kanslibitråde i Ae 7.

Kulturgeografi

- 5) kontorist i Ae 9,
- 6) kartbiträde i Af 3—Ae 7,
- 7) räknebiträde i Af 1—Ae 5,
- 8) halvtidsanställt kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Historia

- 9) professor i modern politisk och social historia,
- 10) 1 000 assistenttimmar.

Klassisk fornkunskap och antikens historia

- 11) 350 assistenttimmar.

Konsthistoria

- 12) förste museiintendent i Ao 26.

Pedagogik och pedagogisk psykologi

- 13) vaktmästare i Ae 7.

Psykologi

- 14) institutionstekniker i Ae 9,
15) kanslibitråde i Ae 7.

Sociologi

- 16) räknebiträde i Af 1—Ae 5.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 4—8, 13—16. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återoplas såväl undervisningens som forskningens behov.

E. Språkvetenskapliga sektionen

Fonetik

- 1) professor,
2) 200 assistenttimmar.

Keltiska språk

- 3) utländsk lektor.

Romanska språk

- 4) professor i franska språket och litteraturen,
5) 1 000 assistenttimmar.

Gemensamt för sektionen

- 6) höjning av anslaget till bibliotekarier vid seminariebiblioteken (nu 6 500 kronor) med 1 000 kronor,
7) vaktmästare i Ae 7 vid Philologicum.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 7. Den språkvetenskapliga sektionen har numera erhållit en utökning av sina lokaler i Philologicum från omkring 50 till cirka 110 rum. Denna omständighet jämte den starka ökningen av studentantalet medför att vaktmästarsysslorna icke medhinner av den nuvarande vaktmästaren. Ytterligare en vaktmästartjänst i Ae 7 bör enligt kanslerns mening inrättas från och med nästa budgetår.

F. Gemensamt för humanistiska fakultetens två sektioner

- 1) fyra docenter,
2) personlig lärarbefattning i främre-orientalisk arkeologi och historia för f. d. professorn vid universitetet i Ankara, docenten Hans Henning Erimas von der Osten (med arvode motsvarande lön enligt löneklass 24, Ortsgrupp 3, å löneplan A),
3) fyra kanslibiträden i Ae 7 och ett tekniskt biträde i Ae 9.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 3. Enligt universitetsutredningens förslag (betänkande V, s. 277) skall de historisk-filosofiska och språkvetenskapliga ämnesgrupperna för-

stärkas under budgetåren 1959/62 med sammanlagt 11,25 biträden för sekreterargöromål. I sitt utlåtande över utredningens förslag anförde kanslern vissa erinringar mot, bland annat, den av utredningen använda metoden för beräkning av basorganisationen. Kanslern uttalade emellertid avslutningsvis, att han förutsatte, att förstärkningen av institutionernas basorganisation i fråga om personal bleve lägst den som kunde framräknas med ledning av den av utredningen använda beräkningsmetoden. För innevarande budgetår har nämnda ämnesgrupper erhållit ett tillskott av fyra tjänster. I enlighet med konsistoriets förslag föreslår kanslern, att ytterligare fyra kanslibiträdestjänster inrättas från och med budgetåret 1960/61 för de humanistiskt inriktade ämnena. Kanslern äskar vidare medel till ett tekniskt biträde i Ae 9, avsett för konsthistoriska institutionen.

G. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

- 1) forskningsingenjör i Ae 21,
- 2) institutionstekniker i Ao 9 vid Kvistabergsobservatoriet.

Botanik

- 3) förste museintendent i Ao 26,
- 4) personlig forskarbefattning för docenten Auseklis Vegis (med arvode motsvarande lön enligt löneklass 24, ortsgрупп 3, å löneplan A),
- 5) personlig laboratur i cytologi för docenten Bengt Kihlman,
- 6) 500 assistenttimmar,
- 7) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 8) instrumentmakare i Ae 11.

Elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar

- 9) laboratorieingenjör i högst Ae 13.

Fysik

- 10) forskningsingenjör i Ae 21,
- 11) instrumentmakare i Ae 11,
- 12) institutionstekniker i Ae 9.

Fysisk antropologi

- 13) lärare i Ae 26.

Genetik

- 14) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Geodesi

- 15) lärare i Ae 26.

Naturgeografi

- 16) halvtidsanställd instrumentmakare i Ae 11.

Fysisk geografi

- 17) laborator,
- 18) 500 assistenttimmar,
- 19) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Mineralogi

- 20) halvtidsanställt kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 21) halvtidsanställd instrumentmakare i Ae 11.

Kvartärgeologi

- 22) 500 assistenttimmar,
- 23) kanslibitråde i Ae 7.

Historisk geologi och paleontologi

- 24) förste museiintendent i Ao 26.

Kemi

- 25) forskningsingenjör i Ae 23 (gemensam för organisk kemi och analytisk kemi),
- 26) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5 (för organisk kemi m. m.),
- 27) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7 (för organisk kemi),
- 28) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7.

Biokemi

- 29) halvtidsanställd kansliskrivare i Ae 10,
- 30) institutionstekniker i Ae 9,
- 31) forskningsingenjör i Ae 23,
- 32) 1 000 assistenttimmar.

Fysikalisk kemi

- 33) halvtidsanställd kansliskrivare i Ae 10,
- 34) forskningsingenjör i Ae 23,
- 35) institutionstekniker i Ae 9.

Kvantkemi

- 36) professor,
- 37) 2 000 assistenttimmar.

Kärnkemi

- 38) tre docenter,
- 39) forskarassistent,
- 40) 5 000 assistenttimmar,
- 41) laboratorieingenjör i Ae 17,
- 42) laboratorieingenjör i Ae 15,
- 43) förste instrumentmakare i Ae 13,
- 44) elektriker i Ae 13,
- 45) institutionstekniker i Ae 9,
- 46) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 47) vaktmästare i Ae 7,
- 48) kanslibitråde i Ae 7.

Matematik

- 49) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7,
- 50) medelsanvisning av 5 000 kronor till vaktmästarhjälp.

Mekanik

- 51) laborator,
- 52) 500 assistenttimmar.

Meteorologi

- 53) personlig laboratur i seismologi för docenten Karl Markus Båth,
- 54) 500 assistenttimmar,
- 55) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 56) forskarassistent i stället för 1 000 assistenttimmar (avdelningen för experimentell och teoretisk meteorologi).

Mikrobiologi

- 57) ökning av undervisningsanslag (nu 36 000 kronor) med 20 000 kronor.

Växtbiologi

- 58) laboratorieassistent i Ae 11.

Zoologi

- 59) professor i stället för laborator i entomologi,
- 60) 500 assistenttimmar,
- 61) anslag till vaktmästarhjälp vid Klubbans biologiska station (kostnad 9 000 kronor).

Zoofysiologi

- 62) institutionstekniker i Ae 9,
- 63) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Docenttjänster

- 64) fem docenter.

Botaniska trädgården

- 65) ökning av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården från 257 000 kronor till 277 500 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 10, 25, 31 och 34. Enligt universitetsutredningen (bet. V, s. 122) skulle under budgetåren 1959/62 inrättas sammanlagt åtta kvalificerade biträdetsjänster inom matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala. För innevarande budgetår har under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. medel anvisats för en sådan tjänst, vilken såsom forskningsingenjör i Ag 21 placerats vid den fysiska institutionen. För nästa budgetår bör medel beräknas under förevarande anslag till nyssnämnda tjänst i 21 lönegraden, vilken samtidigt bör extraordinariesättas. För budgetåret 1960/61 föreslår kanslern, att ytterligare fyra tjänster inrättas. Enligt den angelägenhetsgradering, som fakulteten gjort, bör följande institutioner komma ifråga närmast efter den fysiska institutionen, nämligen 1) fysikalisk-kemiska institutionen, 2) kemiska institutionerna, 3) astronomiska institutionerna och 4) biokemiska institutionen.

Punkterna 26 och 27. Genom beslut den 30 juni 1959 har Kungl. Maj:t ur den i reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter för budgetåret 1959/60 ingående anslagsposten å 300 000 kronor till Kungl. Maj:ts disposition anvisat, bland annat, ett belopp av 9 060 kronor, motsvarande årslönen i lönegrad A 5, till biträdeshjälp för skriv- och kontorsgöromål vid den kemiska institutionen, samt ett belopp av 5 022 kronor, motsvarande hälften av årslönen i löneklass A 7, till vaktmästarhjälp vid institutionens avdelning för organisk kemi.

Kanslern framhåller att kostnaderna för ifrågavarande ändamål i fortsättningen bör bestridas med medel från avlöningsanslaget samt föreslår dels att en tjänst som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5 inrättas vid den kemiska institutionen, dels att en vid avdelningen för organisk kemi befintlig tjänst som halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7 omvandlas till en heltidstjänst i Ae 7.

Punkterna 36—37. I överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag skall från och med den 1 juli 1960 en professur i kvantkemi inrättas vid universitetet (jfr prop. 1959: 1 VIII ht, s. 135). Kanslern föreslår att i enlighet med de grunder som redovisas i propositionen 1959: 105 (s. 107 f.) medel beräknas för 2 000 assistenttimmar för ämnet kvantkemi.

Punkterna 38—48. Framlidne direktör Gustaf Werner samt efter hans död Werner-koncernen ställde under 1940-talets senare hälft medel till förfogande för konstruktion av en synkrocyclotron samt för byggande av lokaler till maskiner. År 1947 beviljade riksdagen medel för en laboratoriebyggnad. 1951 kunde cyclotronen tas i drift, och i oktober 1952 överlämnades den formellt till Uppsala universitet. Vid denna tidpunkt hade av statsmedel investerats i byggnaden och i diverse utrustning ungefär 2,5 miljoner kronor eller lika mycket som donationen. Härefter har från forskningsråd avsevärda medel ställts till institutets förfogande för utrustning. Två avdelningsföreståndare åtnjuter för närvarande docentlön.

I universitetsutredningens femte betänkande uttalas, att en med anslag från de statliga forskningsråden finansierad forskningsinstitution eller forskargrupp borde överföras till en permanent organisation, i den mån verksamheten kunde bedömas bli bestående. Som ett extremt fall angavs Gustaf Werners institut för kärnkemi, vilket tillhörde universitetet men saknade fast personalorganisation och som bortsett från ett i universitetets stat upptaget föreståndararvode vore helt och hållet beroende av rådsanslag (s. 124). Konsistoriet har nu i överensstämmelse med uttalandet i propositionen 1959: 105 (s. 151), att frågan om omfördelning av kostnader av ifrågavarande art borde prövas i samband med de årliga anslagsäskandena, föreslagit att en del av institutets tjänster, för vilka kostnaderna nu bestrides från forskningsrådsanslag, överföres till universitetets stat. Konsistoriet har därvid äskat inrättande av bland annat tre docenttjänster, avsedda för institutets avdelningsföreståndare men samtidigt framhållit, att dessa föreståndare borde erhålla en fastare ställning i organisationen än den som en docenttjänst medgäve.

Kanslern framhåller, att frågan om avdelningsföreståndarnas ställning i organisationen med hänsyn till vad konsistoriet härutinnan anfört bör närmare utredas. I avvaktan härpå tillstyrker han konsistoriets framställning om inrättande av tre docenttjänster. Jämväl i övrigt biträder kanslern konsistoriets förslag.

Punkt 57. Undervisning i mikrobiologi för ett betyg har nu anordnats i två år och undervisning för två betyg äger rum på försök under innevarande budgetår. För genomförande av en ordentligt anordnad ett- och tvåbetygsundervisning beräknas cirka 56 000 kronor, exklusive materielkostnader, vara erforderliga. Med hänsyn till önskvärheten av att mikrobiologien erhåller en bättre ställning inom universitetet hemställer kanslern, att ämnet från och med nästa budgetår tilldelas lärar- och amanuenspersonal enligt de av riksdagen antagna grunderna för anordnande av undervisning för ett och två betyg. Tilldelning härav torde få ske i vanlig

ordning på grundval av ingiven petitaplan. Då antalet lektorstimmar icke beräknas komma att uppgå till 396 timmar, torde böra medgivas att en arvodesbefattning som biträdande lärare i mikrobiologi inrättas. Kanslern hemställer vidare, att medel anvisas för examinationsarvoden. Slutligen hemställer kanslern, att ett belopp av 10 000 kronor anvisas för avlönande av arvodesanställd teknisk personal.

H. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 1) fyra forskarassistenter,
- 2) förstärkning med 300 000 kronor av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32, s. 72) förordade för de filosofiska fakulteternas vidkommande inrättande av forskarassistenttjänster då det gällde de matematisk-naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga ämnen, inom vilka forskningsbehovet bedömdes särskilt starkt. Det borde emellertid enligt utredningen ankomma på universitetsmyndigheterna själva att i samband med sedvanliga anslagsäskanden eller i samband med organisationsplaner framlägga förslag om inrättande av dylika tjänster.

Konsistoriet har från och med nästa budgetår äskat inrättande av sju forskarassistenttjänster inom de filosofiska fakulteterna nämligen en i företagsekonomi, en i biokemi, en i fysikalisk kemi, en i kärnkemi (överföring från forskningsråd), två i matematik och en i meteorologi (med samtidig indragning av 1 000 assistenttimmar).

På av konsistoriet anförda skäl har kanslern tillstyrkt inrättandet av de föreslagna tjänsterna i kärnkemi och meteorologi. Enligt kanslerns mening bör dock forskarassistenttjänsterna tills vidare i regel icke vara ämnesbundna. För nästa budgetår tillstyrker kanslern inrättandet av — utöver förutnämnda två tjänster — fyra forskarassistenttjänster, varav en för samhällsvetenskapligt ämne och tre för ämnen inom matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Punkt 2. Kanslern anför: I det föregående har jag under de särskilda ämnen inom de filosofiska fakulteterna icke — frånsatt inrättande av vissa fasta tjänster — räknat med förstärkningar av undervisningsresurserna. Jag har sålunda härutinnan utgått från den i ämbetsskrivelse den 23 juli 1959 till statskontoret fastställda dispositionen av Uppsala universitets delpost till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., vilket förutsätter ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn härtill anser jag mig böra beräkna särskilda medel för att möta uppkommande behov av förstärkning under nästa budgetår till följd av ökad tillströmning av studerande. Härutöver torde i vissa fall medel erfordras för en utökning av högstadiundervisningen ävensom för andra justeringar av de planer, varpå lärartilldelningen för innevarande budgetår grundar sig, allt inom ramen för de av riksdagen antagna riktlinjerna (propositionen 1958: 104, s. 128—130). För nu angivna ändamål beräknar jag för Uppsalas del ett belopp av 300 000 kronor.

I. Gemensamt för universitetet

Forskardocentttjänster

- 1) fem forskardocenter.

Röst- och talvård

- 2) lärare i Ae 21.

Universitetsbiblioteket

- 3) förste biblioteksassistent i Ae 17,
4) två biblioteksassistenter i Ae 11, varav en halvtidsanställd,
5) halvtidsanställt biblioteksbiträde i Ae 7,
6) kanslibitråde i Ae 7,
7) ekonomibitråde i Ag 2/3,
8) nio biblioteksbiträden i Ae 7,
9) anslag å 5 100 kronor till kurser i bibliotekskänedom och bibliografi.

Akademiska kontoret

- 10) två kontorsbiträden i Af 1—Ae 5.

Studenthälsovården

- 11) höjning av arvode till studentläkare (nu 8 400 kronor) med 6 600 kronor.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 12) tre expeditionsbiträden i Ae 7 i stället för tre expeditionsvakter i Ae 7 vid biblioteket,
13) kansliskrivare i Ae 10 i stället för assistent i Ae 10 vid institutionen för medicinsk genetik,
14) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 23 vid kansliet,
15) sex expeditionsvakter i Ae 7 i stället för i Ag 7 vid biblioteket,
16) tre djurvårdare i Ae 7 i stället för i Ag 7 vid patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna samt anatomiska och histologiska institutionerna,
17) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid kansliet,
18) kamrerare i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid akademiska kontoret,
19) expeditionsassistent i Ae 10 i stället för expeditionsvakt i Ao 7 vid biblioteket,
20) tre expeditionsbiträden i Ae 9 i stället för tre expeditionsvakter i Ao 7 vid biblioteket,
21) gymnastiklärare i Ao 19 i stället för i Ae 18.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32 s. 87) föreslog inrättande av tillhoppa åtta forskardocentttjänster vid universitetet, av vilka tre skulle inrättas budgetåret 1959/60 och två budgetåret 1960/61 samt de återstående tre budgetåret 1961/62. Av de sålunda föreslagna befattningarna har två inrättats från och med budgetåret 1959/60. De medel, som för nuvarande budgetår beräknats till dessa två tjänster under förslagsanslaget till Vissa forskardocentttjänster m. m. bör för nästa budgetår beräknas under nu förevarande anslag. I överensstämmelse med konsistoriets

förslag förordar kanslern vidare inrättande från och med nästa budgetår av tre nya forskardocenttjänster.

Punkterna 3—7. Genom beslut av 1959 års riksdag (jfr 1959: 1 VIII ht, s. 26) inrättades 15 nya tjänster vid universitetsbiblioteket, nämligen 7 1/2 som biblioteksassistent, 2 1/2 som biblioteksbiträde, en som kanslibitråde, en som expeditivsvakt, samt tre som ekonomibitråde. Samtidigt indrogs emellertid en bibliotekarie- och två amanuens-tjänster. Nettokostnadsökningen för den beslutade personalförstärkningen beräknades till 180 000 kronor. Härav anvisades för innevarande budgetår 120 000 kronor. Kungl. Maj:t bemyndigades att inom denna kostnadsram bestämma, i vilken utsträckning de beslutade ändringarna i personalorganisationen skulle vidtagas. Genom beslut den 30 juni 1959 anvisade Kungl. Maj:t medel för inrättande av tre tjänster som förste biblioteksassistent, två som biblioteksassistent, två som biblioteksbiträde, en som expeditivsvakt samt två som ekonomibitråde. I överensstämmelse med det av 1959 års riksdag fattade beslutet hemställer kanslern nu att återstående tjänster inrättas.

Punkt 8. När förslag om förstärkning av bibliotekets personal fram-lades i 1959 års statsverksproposition utgick Kungl. Maj:t från en organi-sationstablå över befintliga tjänster, enligt vilken antalet kvalificerade tjänster och tjänster som biblioteksassistent och biblioteksbiträde utgjorde 51,5. I denna tablå hade upptagits även tillfälligt anställd personal, varför i verkligheten antalet tjänster endast utgjorde 42,5. Då Kungl. Maj:ts, av riksdagen antagna förslag innebar, att biblioteket efter förstärkningen skulle förfoga över (51,5 + 8 =) 59,5 tjänster av nu ifrågavarande slag, måste biblioteket — utöver den i statsverkspropositionen upptagna för-stärkningen — tillföras ytterligare (51,5—42,5 =) 9 tjänster.

Punkt 10. Genom den kraftiga utökningen av antalet tjänstemän vid universitetet under de sista åren har akademiska kontoret blivit alltmer arbetstyngt. Konsistoriet föreslår därför inrättande från och med nästa budgetår av två kontorsbiträdestjänster. Kanslern biträder förslaget.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegrads-placering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av den genom beslut av 1959 års riksdag ändrade lönegradsplaceringen av vissa befattningshavare vid universitetet. På grund av att särskilda befatt-ningsarvoden till vissa laboratorer (motsvarande) i samband därmed bort-fallit, föreslår kanslern att anslagsposten till Arvoden och särskilda ersätt-ningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 14 000 kronor från 39 000 kronor till 25 000 kronor.

Därjämte har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vidare har kanslern i skrivelse den 2 september 1959 hemställt bland annat, att gällande bestämmelser rörande ordinariesättning av universi-tetslektorat måtte ändras därhän, att hinder ej längre möter att tillsätta tjänst som ordinarie universitetslektor från den 1 juli 1960, oavsett att

organisationsplan ej dessförinnan fastställt. Till stöd härför har kanslern anfört huvudsakligen följande.

För att till universitetslektoraten kunna förvärva innehavare av önskvärd hög kompetens är det vidare av framträdande betydelse, att lektorerna snarast möjligt erhåller ordinarie anställning. I detta avseende gäller emellertid för närvarande, att tjänst som ordinarie universitetslektor icke må tillsättas eller uppehållas med annan vikarie än arvodesanställd universitetslektor, förrän organisationsplan för vederbörande ämne fastställts av Kungl. Maj:t. De petitaplaner, vilka under den gångna vårterminen utarbetats inom de filosofiska fakulteterna och granskats inom kanslersämbetet, har karaktären av provisoriska organisationsplaner. De innehåller sålunda alla de uppgifter, vilka skall ingå i en organisationsplan, och torde i de flesta fall i stora drag överensstämma med de definitiva organisationsplaner, som efter fortsatt behandling kommer att utarbetas. En granskning av planerna ger klart vid handen, att de ordinarie universitetslektorat, som redan inrättats, med säkerhet kommer att visa sig erforderliga även sedan definitiva organisationsplaner blivit fastställda. Vid sådant förhållande synes det icke böra föranleda några betänkligheter att låta den nyss anförda bestämmelsen upphöra att gälla, och sålunda tillåta att tjänst som ordinarie universitetslektor må tillsättas redan innan definitiv organisationsplan blivit fastställd för vederbörande ämne. Det skulle härigenom bli väsentligt lättare att snabbt få undervisningsförhållandena stabiliserade, än om dessa tjänster under en övergångstid måste uppehållas genom arvodesanställda vikarier. Med hänsyn till redan träffade avtal om anställning av vikarier, torde de ordinarie tjänsterna dock böra tillsättas tidigast från den 1 juli 1960.

Departementschefen

Jag vill här till en början erinra om att universitets- och högskoleväsendet under budgetåren 1958/60 upprustats i väsentlig omfattning. De beslut som fattades vid 1958 års B-riksdag i anledning av propositionen 1958: 104 innebar en högst betydande förstärkning av anslagen till den akademiska undervisningen och forskarrekryteringen. 1959 års riksdags beslut i anledning av statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln) samt propositionen 1959: 105 innebar dels en fortsatt förstärkning av anslagen till den akademiska undervisningen och forskarrekryteringen, dels ock en kraftig höjning av anslagen till forskningen vid universitet och högskolor, bland annat genom en avsevärd förstärkning av anslagen till de statliga forskningsråden.

Dessa riksdagsbeslut var väsentligen baserade på de förslag och riktlinjer som den ännu arbetande 1955 års universitetsutredning framlade i betänkandena »Den akademiska undervisningen Forskarrekryteringen» (SOU 1957: 24) och »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32).

Vad beträffar det fortsatta stödet åt *den akademiska undervisningen* är de beslut som fattades av 1958 års B-riksdag vad gäller de filosofiska fakulteterna så utformade, att erforderliga medel för bibehållande av nu uppnådd undervisningsstandard utgår enligt av statsmakterna fastställda, automatiskt verkande regler. Med hänsyn till den väntade ökningen under

läsåret 1960/61 av antalet studerande vid de filosofiska fakulteterna beräknar jag därför i det följande medelsförstärkningar för anställande av nya lärarkrafter uppgående till sammanlagt i runt tal 2 miljoner kronor. Vidare kommer jag i förevarande sammanhang och senare (anslagsäskandena beträffande universiteten i Göteborg och Stockholm kommer att framläggas för riksdagen i särskilda propositioner) att förorda att för undervisningen vid dessa fakulteter inrättas sammanlagt 20 nya ordinarie tjänster som universitetslektor.

Undervisningens omfattning vid de teologiska och juridiska fakulteterna har de senaste åren vuxit starkt, dels till följd av omläggning av studieordningen, dels till följd av ökat studerandeantal. Vid de juridiska fakulteterna har antalet studerande under senare år ökat i en omfattning, som ej kunde förutses, när 1957 års riksdag i anledning av propositionen 1957:86 fattade beslut om juristutbildningens reformering och om en väsentlig förstärkning av de juridiska fakulteternas lärarkrafter. För att möjliggöra en ytterligare förstärkning av undervisningen vid de juridiska fakulteterna och en förbättring av undervisningen vid de teologiska fakulteterna blir det erforderligt att ställa särskilda medel till förfogande. Jag återkommer vid min anmälan i det följande av anslaget Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter till denna fråga.

Vad beträffar undervisningen vid de medicinska läroanstalterna fattade 1959 års riksdag beslut i enlighet med förslag i propositionen 1959:93 om att bland annat särskilda medel skulle ställas till universitetskanslerns förfogande för att i mån av behov disponeras för att öka antalet utbildningsplatser vid propedeutiska kurser. Anledningen härtill var att av olika skäl viss köbildning väntades uppkomma läsåret 1959/60 under det tredje medicinska studieåret. För undvikande av att köbildning uppkommer jämväl under läsåret 1960/61 kommer jag att i det följande förorda att även nästa budgetår särskilda medel anvisas för dylika extra ordinära insatser på den medicinska utbildningens område. Jag kommer dessutom att föreslå, att medel anvisas för att möjliggöra för undervisningsnämnderna vid de medicinska läroanstalterna att kontinuerligt och i detalj följa de studerandes väg genom studierna. Med dessa åtgärder torde det bli möjligt att smidigare än hittills anpassa resurserna vid de medicinska läroanstalterna till växlingarna i undervisningsbehovet.

Slutligen vill jag i detta sammanhang anmäla, att jag i det följande kommer att föreslå en väsentlig kvalitativ förbättring av undervisningen vid de tekniska högskolorna, innebärande att från och med nästa budgetår genomföres en permanent och kvalitativt sett högtstående undervisning på atomenergiområdet för de studerande vid de tekniska högskolorna.

Vad beträffar *universitets- och högskoleväsendets forskningsresurser* har jag för avsikt att förorda en rad åtgärder i syfte att ytterligare förstärka dessa. Sålunda kommer jag i förevarande sammanhang och senare att förorda att förslag framlägges till 1960 års riksdag, vilka bland annat innebär

inrättande från och med den 1 juli 1960 eller senare av sammanlagt 27 tjänster som professor eller laborator (motsvarande), 14 docent- eller forskartjänster samt 34 tjänster som forskarassistent eller forskningsingenjör (motsvarande). För ytterligare förstärkning av forskningens basorganisation kommer jag att förorda inrättande av i runt tal 100 nya biträdes-tjänster av skilda slag. Beträffande materielanslagen vid universiteten, tandläkarhögskolorna och farmaceutiska institutet räknar jag med en förstärkning om sammanlagt i runt tal 1,3 miljoner kronor. Anslagen till de under åttonde huvudtiteln hörande forskningsråden, vilka anslag till största delen ställs till förfogande för forskning vid universiteten och högskolorna, uppgår innevarande budgetår till sammanlagt 17,6 miljoner kronor. Jag kommer i det följande att förorda att dessa anslag för nästa budgetår höjes till sammanlagt i runt tal 19,6 miljoner kronor. Därtill kommer att de anslag jag i förevarande sammanhang och senare kommer att förorda till inredning och utrustning av nya lokaler vid universiteten och högskolorna — tillsammans uppgående till i runt tal 15 miljoner kronor — till en betydande del är avsedda för förstärkning av forskningens grundutrustning.

Denna sammanfattande redogörelse visar, att de förslag som jag här och i senare sammanhang har för avsikt att förorda innebär, att såväl undervisningens som forskningens resurser vid universiteten och högskolorna nästa budgetår ytterligare förbättras, varigenom den nu pågående upprustningen av universitets- och högskoleväsendet kan fortsättas.

Som framgått av det sagda har 1955 års universitetsutredning tidigare framlagt förslag om en upprustning av undervisningens och forskningens resurser, vilka förslag till väsentliga delar nu håller på att realiseras. Universitetsutredningens hittills behandlade förslag har emellertid i första hand avsett förstärkning inom den nuvarande universitetsorganisationens ram. Helt nyligen har utredningen framlagt sitt sjätte betänkande, benämnt »*Universitet och högskolor i 1960-talets samhälle. Riktlinjer och förslag till utbyggnad*» (SOU 1959: 45). Detta betänkande remitteras nu till skilda myndigheter och organisationer för yttrande. Utredningens förslag innebär en högst väsentlig utbyggnad och delvis en omstrukturering av befintliga universitet och högskolor samt dessutom inrättande av nya läroanstalter. Bakgrunden till dessa omfattande förslag är det växande behovet bland ungdomen och från samhällets sida av ökad och förbättrad högre utbildning. Utredningen har redan under hösten 1959 framlagt delar av det nu samlade förslaget.

Som kommer att framgå av det följande, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i anslutning till universitetsutredningens förslag framlägga proposition till 1960 års riksdag om en ökad intagning av studerande vid Chalmers tekniska högskola. Övriga av utredningens förslag i det nu framlagda betänkandet har jag för avsikt att senare upptaga till prövning.

Den sista etappen i universitetsutredningens arbete gäller *organisatoriska*

och administrativa frågor. När förslag härom kan föreligga från utredningens sida kan inte nu med säkerhet bedömas. Med hänsyn till den ökande arbetsbördan för universitetens och högskolornas administrativa organ kommer jag emellertid i förevarande sammanhang och senare att förorda vissa förstärkningar av dessa organs personalresurser.

T e o l o g i s k a f a k u l t e t e n. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en assistenttjänst i exegetik biträder jag detta förslag. Vid bifall härtill bör fakultetens kursanslag minskas med 4 800 kronor (p. 2).

Kanslern har äskat en förhållandevis kraftig ökning av medelstilleddningen till fakultetens särskilda kursundervisning. Inrättandet av den av mig i det föregående förordade assistenttjänsten kommer att i viss mån tillgodose det föreliggande behovet av lärarkrafter. Härutöver kan en viss förstärkning av fakultetens undervisningsresurser bli erforderlig, med hänsyn till en tänkbar ökning av studerandeantalet. Jag har emellertid inte ansett mig böra beräkna medel härför under förevarande anslag. Såsom jag i det föregående framhållit och i det följande vid min anmälan av anslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter kommer att närmare beröra, torde i stället, därest tillströmningen av studerande så motiverar, medel för ändamålet kunna utgå ur sistnämnda anslag. Jag återkommer härtill vid min anmälan av sagda anslag.

J u r i d i s k a f a k u l t e t e n. Jag är inte beredd att biträda förslaget om inrättande av en professor i internationell rätt. I enlighet med statsmakternas beslut angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (prop. 1957: 86; SU 128; Rskr 318) skall från och med budgetåret 1960/61 vid fakulteten inrättas en preceptur i offentlig rätt (p. 1). Vidare skall inrättas en tjänst som förste amanuens samt en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Jag beräknar nu härför erforderliga medel under förevarande anslag (p. 1, 4 och 6). Kanslerns förslag om omvandling av en tjänst som andre amanuens till en tjänst som förste amanuens har jag ansett mig böra biträda (p. 5).

Såsom jag i det föregående framhållit räknar jag härutöver med att fakultetens undervisningsresurser, om så med hänsyn till studerandeantalets ökning befinnes nödvändigt, skall kunna förstärkas genom att medel anvisas från reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter. Jag återkommer härtill i det följande vid min anmälan av sagda anslag.

M e d i c i n s k a f a k u l t e t e n. Plastikkirurgien har under de senaste två decennierna utvecklats till en självständig specialitet med huvudsaklig uppgift att omhänderha hudens och de yttre kroppsdelarnas rekonstruktiva kirurgi. Dess verksamhetsfält blir allt större främst på grund av den starkt stegrade frekvensen i fråga om olycksfall inom industrin och

inte minst i trafiken. Forskningen på plastikkirurgiens område har därför med särskild intensitet inriktats på genom sådana olycksfall ådragna skador och deras behandling. Vägande skäl talar alltså för att plastikkirurgien i vårt land blir företrädd av en professur. Jag tillstyrker därför, att en professur i plastikkirurgi nästa budgetår inrättas vid Uppsala universitet (p. 18). Vid bifall härtill torde i överensstämmelse med kanslerns förslag docenten T. Skoog böra utses till professurens förste innehavare. Den biträdestjänst som äskats i anknytning till professuren avser jag att återkomma till i det följande.

I överensstämmelse med det beslut som förra årets riksdag fattade angående anordningar för forskning och utbildning i psykiatri vid vissa sinnessjukhus (prop. 1959: 79; SU 102; Rskr 255) skall från och med den 1 juli 1960 en professur i psykiatri inrättas i anslutning till en forskningsavdelning vid Ulleråkers sjukhus. Till denna professur skall enligt nämnda beslut knytas en psykolog i Ae 23, en socialkurator i Ae 12 och en kontorist i Ae 9. Medel bör nu anvisas för ifrågavarande tjänster (p. 36—39).

Jag anser det motiverat, att vid psykiatriska kliniken i Uppsala inrättas en assistenttjänst, avsedd för experimentalpsykologisk assistans. Vid bifall härtill bör en för innevarande budgetår beräknad medelsanvisning av 7 740 kronor till ifrågavarande ändamål indragas (p. 40).

Genom beslut av föregående års riksdag har från och med innevarande budgetår inrättats två forskarassistenttjänster samt en tjänst som forskningsingenjör i Ae 19 (prop. 1959: 105; SU 126; Rskr 294). Medel för nämnda tre tjänster har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde från och med nästa budgetår böra beräknas under förevarande anslag (p. 15 och 52).

Med anledning av föreliggande förslag om utökning av antalet forskarassistenttjänster vid fakulteten förordar jag, att ytterligare en sådan tjänst inrättas. Denna bör ej vara knuten till särskilt ämne (p. 12, 14, 52).

I anledning av kanslerns under punkterna 4, 5, 8 och 20 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare anser jag mig böra förorda, att en av de vid fakulteten nu inrättade biträdestjänsterna omvandlas till en tjänst som kvalificerad teknisk medhjälpare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten i fråga härvid befinnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1960/61 innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad.

Genom det av fjolårets riksdag fattade beslutet om viss förstärkning av de medicinska läroanstalternas utbildningskapacitet (prop. 1959: 93; SU 82; Rskr 230) har fakulteten tillförts en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 vid kirurgiska kliniken samt medel för arvoden åt biträdande lärare i medicin och radioterapi. Medel till ifrågavarande tjänst och arvoden har för innevarande budgetår beräknats under förslagsanslaget till Vissa kost-

nader för läkarutbildningen. I anledning av kanslerns under punkterna 16, 17, 43 och 44 redovisade förslag beräknar jag för budgetåret 1960/61 medel för nämnda tjänst och arvoden under förevarande anslag.

Enligt den av riksdagen godkända propositionen 1959: 93 skall vid fakulteten från och med den 1 juli 1960 ytterligare förstärkningsanordningar genomföras. Kanslerns i anledning härav under punkterna 23, 24, 26, 27, 29, 30, 32, 33 och 50 redovisade förslag överensstämmer med de i nämnda proposition förordade grunderna för utökning av fakultetens utbildningskapacitet. Jag beräknar därför nu för förslagets genomförande erforderliga medel.

Såsom jag inledningsvis framhållit och i det följande kommer att ytterligare beröra vid min anmälan av ett reservationsanslag till Vissa kostnader för läkarutbildningen föreslår jag, att ett belopp av 12 000 kronor anvisas under förevarande anslag till ersättning åt sekreterare och biträdespersonal vid fakultetens undervisningsnämnd (p. 53).

Med biträdande av kanslerns förslag tillstyrker jag, att en tjänst som ekonomibitråde i Ae 2/3 inrättas vid institutionen för medicinsk genetik (p. 3).

I anledning av kanslerns förslag under punkterna 1, 2, 9—11, 13, 19, 21, 22, 28, 31, 35 och 42 om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde, djurvårdare, instrumentmakare m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare två extra ordinarie biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om tjänsternas inplacering i lönegrad och placering vid institution.

Historisk-filosofiska sektionen. Med anledning av kanslerns under punkterna 4—8 och 13—16 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde, vaktmästare m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare två extra ordinarie tjänster, avsedda för samhällsvetenskapliga ämnen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern, besluta beträffande dessa två tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

Språkvetenskapliga sektionen. Med biträdande av föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som vaktmästare i Ae 7 vid Philologicum inrättas från och med nästa budgetår (p. 7).

Gemensamt för humanistiska fakultetens två sektioner. Med anledning av kanslerns under punkten 3 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare två extra ordinarie biträdestjänster, vilka bör tillföras de historisk-filosofiska och språkvetenskapliga ämnesgrupperna. I fråga om dessa två tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

M a t e m a t i s k-n a t u r v e t e n s k a p l i g a fakulteten. För den professur i kvantkemi, som enligt beslut av fjolårets riksdag skall inrättas från och med den 1 juli 1960, bör medel nu anvisas. Vad beträffar det med professuren förenade behovet av hjälpkrafter beräknar jag i enlighet med kanslerns förslag medel för 2 000 assistenttimmar (p. 36 och 37).

Mot förslaget att överflytta kostnaderna för viss personal vid Gustaf Werners institut för kärnkemi från forskningsrådsanslag till universitetets avlöningsanslag kan i princip ingen erinran riktas. Framför allt frågan om avdelningsföreståndarnas ställning synes mig emellertid böra ytterligare utredas. Det torde därför böra ankomma på kanslern att efter samråd med statens råd för atomforskning i samband med sin framställning angående medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1961/62 avgiva förslag till institutets framtida ställning och organisation. I avvaktan härpå är jag ej i år beredd att tillstyrka den föreslagna överflyttningen av kostnader för viss personal vid Gustaf Werners institut för kärnkemi (p. 38—48).

Genom beslut av förra årets riksdag (propositionen 1959: 105; SU 126; Rskr 294) har inrättats en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21. Medel till ifrågavarande tjänst har anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde nu böra beräknas under förevarande anslag. I samband därmed torde tjänsten böra extraordinariesättas (p. 10).

I anledning av kanslerns under punkterna 1, 25, 31 och 34 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten i fråga befinnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1960/61 innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad.

Med anledning av förslaget om ökad medelsanvisning till undervisningen i mikrobiologi vill jag erinra om de särskilda medel för förstärkning av undervisningsresurserna vid de filosofiska fakulteterna, vilka beräknas i överensstämmelse med av riksdagen i anledning av propositionen 1958: 104 fattade beslut. Enligt min mening bör det ankomma på kanslern att vid avgivande av förslag till fördelning av de medel, vilka för sistnämnda ändamål kan komma att anvisas under vederbörlig delpost i universitetets avlöningsstat för budgetåret 1960/61, föreslå den medelstildelning som bör utgå till undervisningen i mikrobiologi (p. 57). Det torde böra ankomma på kanslern att dessförinnan närmare utreda detta ämnes framtida ställning inom universitetsorganisationen.

Med biträdande av kanslerns förslag tillstyrker jag inrättande av en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid den kemiska institutionen (p. 26) och av en tjänst som vaktmästare i Ae 7 med halvtidstjänstgöring vid den kemiska institutionens avdelning för organisk kemi (p. 27).

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Enligt kanslerns förslag skulle för nästa budgetår inrättas fem tjänster som forskarassistent, varav tre för naturvetenskapliga ämnen, en för samhällsvetenskapligt ämne och en för ämnet meteorologi. Detta förslag finner jag mig så till vida kunna biträda, att jag — i anslutning till vad som förutsattes i propositionen 1959:105 — förordar, att fyra dylika tjänster inrättas med samtidig indragning av motsvarande antal tjänster som biträdande lärare (p. 1). Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela erforderliga närmare bestämmelser härom.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att kanslern i skrivelse den 24 november 1959 hemställt om ordinariesättning av vissa universitetslektorat vid universiteten från och med den 1 juli 1960. Med anledning härav förordar jag, att vid här ifrågavarande universitet för nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen litteraturhistoria med poetik, statistik, statskunskap, engelska språket och engelskspråkig litteratur, nordiska språk, fysik, oorganisk kemi samt zoologi. Liksom hittills bör det ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må uppehållas annat än med arvodesanställd universitetslektor. Jag är således ej beredd att biträda kanslerns i förutnämnda skrivelse den 2 september 1959 framställda förslag om tillsättning av ordinarie universitetslektorat utan hinder av att organisationsplan ej fastställts.

Behovet av förstärkning av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. beräknar jag med hänsyn till den ökning av studerandeantalet, som nu kan förväntas läsåret 1960/61 till 680 000 kronor (p. 2).

Gemensamt för universitetet. Genom beslut av förra årets riksdag (propositionen 1959:105; SU 126; Rskr 294) inrättades två forskardocenttjänster vid universitetet. Medel för dessa tjänster har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m.m. men torde för nästa budgetår bära beräknas under förevarande anslag (p. 1).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag att härutöver en tjänst som forskardocent inrättas vid universitetet (p. 1).

I enlighet med det av riksdagen förra året fattade beslutet angående förstärkning av personalorganisationen vid universitetsbiblioteket skall andra etappen av ifrågavarande förstärkning genomföras under nästa budgetår. Kanslerns i anledning härav under punkterna 3—7 redovisade förslag överensstämmer med de i föregående års statsverksproposition (bilagan åttonde huvudtiteln, s. 20 ff) förordade grunderna för utbyggnaden. Jag beräknar nu för förslagets genomförande erforderliga medel under förevarande anslag.

I anledning av det under punkten 8 redovisade äskandet om inrättande

av nio tjänster som biblioteksbiträde i Ae 7 vill jag erinra om att det såsom framgår av föregående års statsverksproposition (bilagan åttonde huvudtiteln s. 20 ff) före den förstärkning av personalorganisationen, vars sista etapp nu föreslås genomförd, vid biblioteket fanns sammanlagt 51,5 kvalificerade tjänster jämte tjänster som biblioteksassistent och biblioteksbiträde. Detta innebär, att medel för avlönande av nämnda antal tjänster redan har beräknats under för ifrågavarande ändamål avsedda anslagsposter.

Jag anser det befogat, att en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång inrättas vid akademiska kontoret och beräknar därför nu medel till en sådan tjänst (p. 10).

Kanslerns under punkten 16 redovisade förslag om extraordinariesättning av tre tjänster som djurvårdare i Ag 7 har jag funnit mig böra biträda.

Jag förordar, att två tamburvaktstjänster i Ae 2/3 vid biblioteket från och med nästa budgetår utbytes mot två tjänster som telefonist i reglerad befordringsgång.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit lönegradsändring av, bland andra, vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

Slutligen torde av anslagstekniska skäl för nästa budgetår medel för förvaltningskostnader vid de filosofiska fakulteternas undervisningsnämnder — sammanlagt 45 000 kronor — böra beräknas under anlagsposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal i stället för, såsom för innevarande budgetår, under posten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

I detta sammanhang vill jag förorda, att i de fall då det är uppenbart, att en personlig professorstjänst ingår i den fasta lärarorganisationen, det får ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning pröva, huruvida vikarie å tjänsten må förordnas.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag, *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959:152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universitetet, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 21 226 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 2 131 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 789 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m.m., <i>förslagsvis</i>	5 896 000
b. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	257 000
c. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	6 205 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 750 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	346 600
Summa kronor	21 268 600

Särskilda uppbördsmedel

Ränta å vissa donationsfonder	42 600
Nettoutgift kronor	21 226 000

c) till *Uppsala universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 21 226 000 kronor.

[70] **6. Uppsala universitet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 160 000	1 309 008
1959/60 (statsliggaren s. 533)	1 427 000	
1960/61 (förslag)	1 576 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1959/60 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1960/61 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	21 500	30 500
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1 106 000	1 200 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	288 500	332 500
4. Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	19 500	19 500
5. Ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd, <i>förslagsvis</i>	300	300
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	12 500	12 500
7. Forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala, <i>förslagsvis</i>	—	2 000
	Summa kronor	1 448 300
		1 597 300
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	21 300	21 300
	Nettoutgift kronor	1 427 000
		1 576 000

Kanslerns förslag i fråga om posten 1 föranledes av anslagsbelastningen för budgetåret 1958/59 och den omständigheten att biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser numera kommer i åtnjutande av sjukförmåner enligt bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente. Uppräkningen av posten 2 betingas av anslagsbelastningen för budgetåret 1958/59 och tillkomsten av nya institutionslokaler. Höjningen av posten 3 motiveras i huvudsak med utvidgade städningsområden. Kanslern har vidare jämlikt propositionen 1959: 79 beräknat 2 000 kronor till omkostnader för forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala.

Departementschefen. Med hänsyn till att riksdagen har bifallit propositionen 1959: 79, upptager jag i omkostnadsstaten under en särskild, förslagsvis betecknad post ett belopp av 2 000 kronor avseende omkostnader för forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Även i övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget i dess helhet höjas med 149 000 kronor till 1 576 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 576 000 kronor.

[71] **7. Uppsala universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 188 000	2 078 841
1959/60 (statsliggaren s. 534)	2 390 000	
1960/61 (förslag)	2 725 000	

Det större konsistoriet har äskat en ökning av detta reservationsanslag med i runt tal 569 000 kronor.

Enligt *universitetskanslern* synes en kraftig höjning av anslagen till materiel m. m. vara ett av de för de akademiska läroanstalterna mest angelägna behoven. För en sådan höjning talar, förutom prisstegringar och ökning av antalet lärare och studenter, den betydelse detta anslag har för den vetenskapliga forskningen och för att möjliggöra en effektiv och ändamålsenlig uppläggning av undervisningen. Med hänsyn till att anslagshöjningen torde böra genomföras successivt beräknar kanslern för nästa budgetår för en generell uppräknig ett belopp av 480 000 kronor, motsvarande 20 procent av det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Kanslern föreslår vidare en anslagsökning med i runt tal 145 000 kronor för vissa särskilda ändamål. I sistnämnda belopp ingår bland annat 60 000 kronor såsom överföring från forskningsrådsanslag avseende materielkostnader vid Gustaf Werners institut för kärnkemi. Sammanlagt förordar kanslern en höjning av anslaget med 625 000 kronor.

Departementschefen. För innevarande budgetår har till universiteten, karolinska institutet, Stockholms högskola, tandläkarhögskolorna och farmaceutiska institutet i materielanslag anvisats sammanlagt 8 863 000 kronor. Den sålunda beslutade medelsanvisningen torde ha inneburit en väsentlig förstärkning av nämnda läroanstalters resurser i fråga om materiel m. m. Med hänsyn till den allmänna forskningsaktiviteten och den ökande undervisningsvolymen finner jag det angeläget, att ännu större belopp anvisas för anskaffning av materiel m. m. Jag kommer därför att för nästa budgetår föreslå, att anslagen till materiel m. m. vid nämnda läroanstalter uppräknas med sammanlagt 926 000 kronor, motsvarande drygt 10 procent av nu utgående anslagsbelopp. Därjämte bör vissa materielanslag uppräknas med tillhoppa 339 000 kronor för tillgodoseende av särskilda ändamål. Jag har sålunda för avsikt att förordna en sammanlagd höjning av anslagen till materiel m. m. till här nämnda läroanstalter med 1 265 000 kronor.

Vad därefter beträffar medelsanvisningen till Uppsala universitet anser jag mig — under åberopande av vad jag i det föregående anfört — såtillvida böra biträda kanslerns förslag, att jag förordar att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 335 000 kronor till 2 725 000 kronor. I detta belopp ingår jämväl 85 000 kronor för vissa av kanslern äskade särskilda ändamål. Jag förutsätter, att möjligheter skall finnas att ur förevarande anslag jämväl anvisa vissa medel till bearbetning i stereoautograf av fotogrammetriskt material vid de geografiska och mineralogiska institutionerna vid universitetet. Utrustningsnämnden har, vilket även kommer att framgå vid min anmälan i det följande av universitetets inrednings- och utrustningsanslag, förordat anvisande av 15 000 kronor för här berört ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 725 000 kronor.

[72] 8. **Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	625 000	492 845
1959/60 (statsliggaren s. 534)	600 000	
1960/61 (förslag)	630 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 600 000 kronor — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Det större konsistoriet har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 2 700 000 kronor, varav 1 500 000 kronor för anskaffande av en matematikmaskin.

Universitetskanslern tillstyrker en uppräknig av nu utgående anslag med 25 procent eller med 150 000 kronor. Med hänvisning till vad departementschefen anfört i 1959 års åttonde huvudtitel angående framställt förslag om anskaffande av en matematikmaskin för universitetets räkning finner kanslern sig icke kunna för närvarande biträda konsistoriets förslag om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om ökad medelsanvisning, att jag för nästa budgetår förordar en anslagshöjning med 30 000 kronor till 630 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 630 000 kronor.

[73] 9. **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	480 000	479 996
1959/60 (statsliggaren s. 534)	500 000	
1960/61 (förslag)	560 000	

Det större konsistoriet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en anslagsförstärkning för nästa budgetår med 166 000 kronor, varav 130 000 kronor för bibliotekets ordinarie behov och 36 000 kronor för anskaffande av litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek, förlagt till akademiska sjukhuset.

Universitetskanslern finner en förhållandevis kraftig höjning av förevarande anslag ofrånkomlig. Höjningen synes emellertid enligt kanslern böra genomföras successivt. För nästa budgetår föreslår kanslern, dels att medelsanvisningen för bibliotekets ordinarie behov uppräknas med 50 000 kronor, dels att det av konsistoriet äskade beloppet av 36 000 kronor anvisas

för anskaffande av litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek. Kanslern hemställer sålunda om en höjning av anslaget med sammanlagt 86 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om ökad medelsanvisning till biblioteket, att jag förordar en anslagshöjning med 60 000 kronor. Det av mig sålunda beräknade beloppet har avvägts bland annat för möjliggörande av anskaffning av viss litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek. Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 560 000 kronor. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 560 000 kronor.

[74] **10. Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 357 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 534 i statsliggaren.

Universitetskanslern har — i anledning av en framställning av det större konsistoriet — hemställt, att 512 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till inredning och utrustning av vissa institutioner m. m. Den av kanslern begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Lokaler för socialmedicin	45 000
2. Kliniskt-fysiologiska laboratoriet	44 000
3. Institutionen för pedagogik	10 000
4. Företagsekonomiska institutionen	24 000
5. Konsthistoriska institutionen	155 000
6. Språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum ...	140 000
7. Matematiska institutionen	94 000
	Summa kronor 512 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas i huvudsak följande.

1. Lokaler för socialmedicin. Konsistoriet har för nästa budgetår hemställt om anslag av 59 000 kronor för inredning och utrustning av de nya lokalerna för ämnet socialmedicin. Kanslern, som i sin framställning om anslag för budgetåret 1960/61 till Uppsala universitet: Avlöningar tillstyrker, att en professur i socialmedicin inrättas från och med den 1 juli 1960, föreslår att ett belopp av 45 000 kronor anvisas till inredning och utrustning av den socialmedicinska institutionen.

3. Institutionen för pedagogik. Hösten 1957 inflyttade institutionen i nya lokaler. På grund av den kraftiga utökningen av studentantal och lärarpersonal är lokalerna redan otillräckliga. För att klara denna

lokalbrist erfordras ytterligare en undervisningssal och sju andra rum. Kostnaden för utrustning och möblering av dessa lokaler kan beräknas till 10 000 kronor.

4. *Företagsekonomiska institutionen*. Under sommaren 1959 färdigställdes nya lokaler för den företagsekonomiska institutionen. För inredning och utrustning av institutionen erfordras ett belopp av 24 000 kronor. Kanslern förordar, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

5. *Konsthistoriska institutionen*. För budgetåret 1959/60 har anvisats ett belopp av 215 000 kronor till ombyggnad av gamla konsistoriehuset. Genom beslut den 23 juli 1959 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att konsistoriehuset tills vidare skall disponeras för den konsthistoriska institutionen. För budgetåret 1960/61 har byggnadsstyrelsen i sin underdåniga framställning angående byggnadsarbeten vid Uppsala universitet hemställt om ett slutligt investeringsanslag av 485 000 kronor för detta ändamål. Till inredning och utrustning av de nya lokalerna äskar konsistoriet ett belopp av i runt tal 155 000 kronor. Kanslern biträder förslaget.

6. *Språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum*. Sedan geografiska institutionen inflyttat i den för de geografiska och geologiska institutionerna uppförda nybyggnaden har de för ämnet geografi tidigare disponerade utrymmena i Philologicum ställts till förfogande för ämnen inom språkvetenskapliga sektionen. Ombyggnaden av lokalerna för detta ändamål är numera färdig. För inredning och utrustning av de nya lokalerna äskade konsistoriet för budgetåret 1959/60 ett anslag av 240 000 kronor. Riksdagen anvisade 100 000 kronor till ändamålet. Konsistoriet äskar nu för nästa budgetår resterande 140 000 kronor. Kanslern biträder förslaget.

7. *Matematiska institutionen*. Från och med läsåret 1960/61 kommer universitetet att för den matematiska institutionens räkning förhyra lokaler i Göteborgs nations nya nationsbyggnad. Ämnesrepresentanterna har under förutsättning av fullständigt utnyttjande av institutionens nuvarande inventarier beräknat, att ett belopp av 93 667 kronor erfordras för utrustning av de nya lokalerna. Konsistoriet äskar för nästa budgetår nämnda belopp samt hemställer, att utrustningsnämnden för universitet och högskolor erhåller i uppdrag att ombesörja anskaffningen av den erforderliga inredningen och utrustningen. Kanslern tillstyrker att ett till 94 000 kronor avrundat belopp anvisas för ifrågavarande ändamål.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som har i uppdrag att handha frågan om inredning och utrustning av *zoofysiologiska institutionen*, hemställer i en den 1 juli 1959 gjord framställning att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas för inredning och utrustning av ifrågavarande institution med 800 000 kronor. Nämnden anhåller vidare om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill en kostnad av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Utrustningsnämnden, som inledningsvis behandlar frågan om kostnadsram m. m., erinrar om att förutvarande utrustningskommittén för Uppsala universitet i sin anslagsframställning för budgetåret 1959/60 beräknade totalkostnaden (kostnadsramen) för inredning och utrustning av

zoofysiologiska institutionen till 2 070 000 kronor. Det sålunda framlagda förslaget till kostnadsram tillkom enligt nämnden under beaktande av alla rimliga möjligheter till begränsning av kostnaderna. Härom anföres bland annat följande.

Kommittén har som riktpunkt vid upprättandet av sina olika utrustningsförslag haft, att för lägsta möjliga kostnad bör anskaffas den utrustning, som erfordras för att inom den aktuella institutionen skall kunna bedrivas modärn och effektiv forskning och undervisning — forskningen i huvudsaklig överensstämmelse med den inriktning och det forskningsprogram, som kunnat överblickas. Besparingssynpunkterna har kommittén främst sökt tillgodose genom en kritisk granskning av aktualiteten av de framlagda forskningsprogrammets olika delar samt genom begränsning även i övrigt av föreslagen inredning och utrustning. För den zoofysiologiska institutionens del har detta exempelvis resulterat i att kostnadsramen kunnat begränsas till 2 070 000 kronor emot av institutionschefen beräknade 2 670 000 kronor.

I fortsättningen understryker utrustningsnämnden att det alltmer skärpta statsfinansiella läget framtvingar en delvis ändrad bedömning av frågor om uppförande och nyutrustning av vetenskapliga institutioner. Enligt nämnden torde man dock liksom hittills böra i första hand ingå på en bedömning av vad en institution, för att sättas i stånd att fullgöra sina forsknings- och undervisningsuppgifter, skäligen behöver av nya lokaler och ny utrustning samt kostnadsramen härför (här i fortsättningen kallad det normala investeringsbehovet). Därutöver synes det emellertid motiverat och — med hänsyn till det statsfinansiella läget — ofrånkomligt att ställa frågan, huruvida all den utrustning, som är att hänföra till det normala investeringsbehovet, skall anskaffas i ett sammanhang eller om icke institutionen tills vidare måste avstå från en del av denna utrustning. Ett sådant avstående skulle enligt utrustningsnämnden kunna genomföras genom en begränsning av institutionens aktuella forskningsprogram — d. v. s. genom att vissa forskningsuppgifter ställas på en icke närmare bestämd framtid. Avståndet kan även ske i form av ett »uttunnande» utöver vad som från andra synpunkter än de statsfinansiella, vore sakligt motiverat av den utrustning av olika slag som anskaffas.

I anslutning härtill anför nämnden följande.

Utrustningsnämnden är för sin del helt inställd på nödvändigheten att medverka till en rimlig anpassning av kraven på nyutrustning av vetenskapliga institutioner till det ändrade statsfinansiella läget samt till en riktig avvägning mellan olika institutioner av den i förhållande till det normala investeringsbehovet sålunda begränsade anskaffningen av dylik utrustning. Därvid synes det riktigast, att nämnden i sina blivande utrustningsförslag för en institution i allmänhet redovisar *såväl* det beräknade normala investeringsbehovet, alltså som hittills en normal kostnadsram, *som ock* resultatet av sin prövning av möjligheterna att till framtiden uppskjuta tillgodoseendet av någon del av detta normala investeringsbehov. Härigenom synas förutsättningarna för en riktig och rimlig avvägning mel-

lan behov och omedelbar investering öka. Därjämte kan det för institutionen vara av betydelse att även de på framtiden ställda delarna av det i och för sig berättigade anskaffningsprogrammet redovisas. En sådan redovisning bör kunna av institutionschefen åberopas framdeles, när det blir aktuellt att i vederbörlig anslagsframställning från universitetet eller högskolan eller i ansökan till forskningsråd begära ytterligare utrustningsanslag.

I fortsättningen hänvisar utrustningsnämnden till den i anslagsskrivelsen för budgetåret 1959/60 lämnade redogörelsen för zoofysiologiska institutionens aktuella forskningsinriktningar och undervisning samt anför i huvudsak följande.

I detta sammanhang må understrykas, att institutionens helt på grundforskning inriktade vetenskapliga verksamhet under senaste tid givit för omedelbar praktisk tillämpning inom fysiologien synnerligen betydelsefulla och internationellt i hög grad uppmärksammade resultat. Omfattningen av arbetsuppgifterna i förening med den nuvarande institutionens helt bristfälliga utrustning är den viktigaste anledningen till de betydande anslagskrav, som tidigare redovisats. Såväl med hänsyn till bredden av institutionens forskning som till att denna forskning beträffande metoder rör sig inom flera av de naturvetenskapliga områden, för vilka det är särskilt betecknande att tillgång till omfattande och i stor utsträckning dyrbar utrustning är en förutsättning, kunna nämnda anslagskrav relativt sett icke anses höga.

Utrustningsnämnden har nu med utgångspunkt från de förut redovisade principerna underkastat det förra året avlämnade förslaget och den därav föranledda kostnadsramen en kritisk granskning. Beträffande det normala investeringsbehovet har denna granskning icke lett till att nämnden anser sig böra räkna med någon sänkt kostnadsram. Nämnden har därför inriktat sig på att i samråd med institutionschefen pröva, huruvida nu någon mera väsentlig del av anskaffningen kan ställas på framtiden. Efter ingående överväganden har nämnden därvid uppställt såsom längst gående syftemål, att den anskaffning, som skall göras nu i ett sammanhang, håller sig inom ett totalt kostnadsbelopp av 1 700 000 kronor, d. v. s. 370 000 kronor under det framräknade normala investeringsbehovet för institutionen.

Vid dessa överväganden har institutionschefen understrukit, att ett uppskov med anskaffningen av den »bredare» utrustningen skulle verka i hög grad allmänt ödeläggande på forskningsmöjligheterna inom de nya lokalerna. Det har därför förefallit honom principiellt riktigare att i diskussionen om en förskjutning av anskaffandet av viss utrustning i första hand ta sikte på vissa stora och mycket kostsamma apparater. Då det uppställda målet därmed icke helt kunde uppnås, har han nödgats överväga att uppskjuta anskaffningen även av vissa mindre apparater, tillhörande grundutrustningen. Dessa torde dock kunna ersättas med hjälp av annan tillgänglig apparatur under de första åren, innan ännu institutionens kapacitet helt utnyttjas.

Härefter redovisar utrustningsnämnden institutionschefens motiveringar för de förslag till inköp av apparater, vilkas anskaffande nu föreslås skola uppskjutas. I fråga om vad sålunda anförts torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Utrustningsnämnden understryker i det följande, att en begränsning av den omedelbara investeringen i institutionen kan uppnås endast genom att anskaffningsprogrammet för forsknings- och undervisningsapparaturs beskäres. Någon nämnvärd begränsning av det uppgjorda utrustningsprogrammet i andra avseenden lär enligt nämnden däremot icke vara tänkbar. Av 1958 års anslagsframställning samt av vad institutionschefen anför i fråga om den apparatur, beträffande vilken ett uppskjutande av anskaffningen nu ifrågasättes, torde enligt nämnden framgå önskvärdheten och på längre sikt nödvändigheten av att jämväl nämnda dyrbarare apparatur tillföres institutionen. I anslutning härtill anför utrustningsnämnden bland annat följande.

I rådande allmänna läge bör emellertid, om och i den mån så av statsmakterna prövas oundgängligt, anskaffningen av den ovan angivna apparaturen kunna ställas något på framtiden. Det aktuella anslagsbehovet skulle därigenom kunna nedbringas från 2 070 000 kronor till lägst 1 700 000 kronor. Det är för den forskning och undervisning, vilka äro institutionens uppgifter, av största betydelse att uppskovet med återstående anskaffning icke blir långvarigt. Nämnden vill starkt understryka att om den angivna begränsningen av anskaffningen genomföres, detta medför så allvarliga konsekvenser främst för forskningen vid institutionen, att tanken på varje ytterligare beskäring måste (annat än i en akut katastrofliknande situation) uteslutas.

I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till uppskovsfrågan anser sig nämnden — med hänsyn till byggnadsfrågans nuvarande läge — kunna begränsa sig till en anslagsberäkning för budgetåret 1960/61 inom ramen av 1 700 000 kronor. Det är emellertid för institutionen och för nämnden av intresse att snarast ställning tages i frågan, om och i så fall i vilken mån viss anskaffning måste ställas på framtiden. Angående anslagsberäkningen anför nämnden slutligen följande.

Enligt föreliggande uppgifter har man att räkna med att den nya institutionsbyggnaden skall stå färdig för inflyttning först under hösten 1961. Slutanslag för inredning och utrustning behöver därför beviljas först för budgetåret 1961/62. Utrustningsanslag har hittills beviljats med 400 000 kronor, vilket belopp anvisats för budgetåret 1959/60. Därutöver har nämnden bemyndigats att under samma budgetår beställa inredning och utrustning för ett belopp av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. På grund av det anförda beräknar nämnden det för budgetåret 1960/61 erforderliga anslagsbeloppet till 800 000 kronor under förutsättning dock att tillika bemyndigande lämnas nämnden att beställa inredning och utrustning för ett belopp av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Den 20 februari 1959 uppdrogs åt förutvarande utrustningskommittén för Uppsala universitet att handha inredningen och utrustningen av universitetsbibliotekets tillbyggnad.

I en den 21 september 1959 gjord framställning hemställer utrustningsnämnden för universitet och högskolor att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas med 100 000 kronor för inredning och utrustning av ifrågavarande tillbyggnad samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för tillbyggnaden intill en kostnad av 400 000 kronor att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

I sin framställning anför utrustningsnämnden inledningsvis följande.

Tillbyggnaden av universitetsbiblioteket avses skola genomföras i tre etapper. Den första etappen skall i huvudsak omfatta inbyggnad av norra gården för anordnande av läsesal och bokmagasin, de senare utförda såsom luftskyddsrum, den andra etappen i huvudsak inbyggnad av södra gården för anordnande av expeditionslokaler och bokmagasin samt den tredje vissa omdispositioner av den befintliga biblioteksbyggnaden. I skyddsrummet skall plats beredas för omkring 16 000 hyllmeter böcker, nämligen de delar av bibliotekets samlingar, som är oersättliga eller bedömts såsom särskilt värdefulla. Kostnaden för byggnadsföretaget i dess helhet har av byggnadsstyrelsen uppskattats till cirka 5,5 miljoner kronor. Byggnadsarbetena beräknas i vad avser den första etappen komma att igångsättas våren 1960 och slutföras hösten 1962. För budgetåret 1959/60 har byggnadsanslag beviljats med 500 000 kronor.

På grund av att första etappens utformning bestämts mycket sent har utrustningsnämnden i detta sammanhang icke haft möjlighet att avge sitt slutliga förslag till utrustning för etappen och kostnaderna därför. Huvuddelen av inrednings- och utrustningsarbetet kommer emellertid att falla först på budgetåren 1961/62 och 1962/63. På grund härav erfordras för budgetåret 1960/61 allenast anslag till vissa förberedande åtgärder. Nämnden beräknar härför 100 000 kronor.

Utrustningsnämnden anför vidare, att första etappens bokmagasin bör förses med skjutbara hyllor. Detta har förutsetts vid utformningen av byggnadsföretaget. Installationen av dylik hyllinredning kräver att i golvet ingjutas vissa skenor och fästen. Härtill kommer enligt nämnden att leveranstiden för hyllorna är lång. På grund härav måste hyllinredningen för etappen beställas redan under budgetåret 1960/61. Någon slutlig beräkning av kostnaderna för hyllinredningen har ännu icke kunnat erhållas. Utrustningsnämnden beräknar emellertid, att hyllinredningen skall kunna anskaffas inom en kostnadsram av 400 000 kronor.

Den 17 september 1959 uppdrogs åt utrustningsnämnden för universitet och högskolor att handhava jämväl frågor om inredning och utrustning av planerade övningslaboratorier för fysik och kemi vid bland annat universitetet i Uppsala.

I en den 24 oktober 1959 gjord framställning hemställer utrustnings-

nämnden att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas till inredning och utrustning av övningslaboratoriet i fysik med 400 000 kronor samt av övningslaboratoriet i kemi med 400 000 kronor. Därjämte hemställer nämnden om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för övningslaboratoriet i fysik intill ett belopp av 250 000 kronor samt för övningslaboratoriet i kemi intill ett belopp av 300 000 kronor.

Inledningsvis anför utrustningsnämnden bland annat följande.

Sedan lång tid tillbaka har det rått allvarlig brist på ämneslärare i de matematisk-naturvetenskapliga ämnena liksom inom näringslivet på personer med akademisk matematisk-naturvetenskaplig utbildning. Av olika skäl har man att räkna med, att redan under de allra närmaste åren antalet studenter med betyg från realgymnasium eller tekniskt gymnasium, som söker fortsatt utbildning vid universitet eller högskolor, kommer att mycket starkt stiga. 1955 års universitetsutredning har därför våren 1959 till närmare behandling upptagit frågan om att snabbt öka antalet nybörjarplatser vid de »spärrade» utbildningslinjerna vid universiteten och högskolorna. Främst gäller detta ämnena fysik och kemi, där brist på laborationsutrymmen sätter en gräns för utbildningsmöjligheterna.

Universitetsutredningen har ansett det nödvändigt att redan till läsåret 1961/62 få till stånd en avsevärt vidgad utbildningskapacitet på nybörjarstadiet i ämnena fysik och kemi. Man syntes härvid, uttalar utredningen, böra välja att bygga helt nya övningslaboratorier för tvåbetygsundervisningen, medan högstadieundervisningen och forskningens ökande lokalbehov till en början finge tillgodoses inom ramen för de nuvarande undervisningslokalerna. Utredningen räknade vidare med att den nyprojektering av övningslaboratorier, som sålunda omedelbart borde igångsättas med sikte på färdigställande till början av höstterminen 1961, borde gälla dels en första etapp av övningslaboratorier för ämnena fysik och kemi i Uppsala med plats för 200 årligen nyintagna studerande i vardera ämnet, dels ett övningslaboratorium för fysik i Lund med plats för 160 årligen nyintagna fysikstuderande, dels ock ett övningslaboratorium för fysik vid Chalmers tekniska högskola med plats för 160 årligen nyintagna filosofie studerande.

I skrivelse den 16 juni 1959 till arbetsmarknadsstyrelsen hemställde universitetsutredningen, att denna styrelse måtte utverka anslag till projektering och igångsättande av byggnadsföretagen. På framställning av arbetsmarknadsstyrelsen bemyndigade Kungl. Maj:t härefter genom beslut den 23 juli 1959 denna styrelse att av reservationsanslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. till byggnadsstyrelsen utbetala högst 2 000 000 kronor för bestridande av kostnader för projektering av de föreslagna övningslaboratorierna. Tillika meddelades föreskrift, att byggnadsarbetena ej finge igångsättas utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Under ledning av universitetsutredningen pågår planläggning för de ifrågavarande projekten, varjämte fråga uppkommit om ett omedelbart uppförande även av ett övningslaboratorium för kemi vid universitetet i Stockholm å Frescatiområdet.

I vederbörliga anslagsframställningar för budgetåret 1960/61 har byggnadsstyrelsen — under förutsättning att omförmälda byggnadsprojekt icke skulle komma att uppföras som sysselsättningsobjekt — begärt erforderliga byggnadsmedel genom anslag å riksstaten.

Förutsättningen för att övningslaboratorierna i enlighet med universitetsutredningens intentioner skall kunna tagas i bruk vid början av höstterminen 1961 är att projekteringsarbetet kan vara avslutat tidigt våren 1960, och att byggnadsarbeten igångsättas i maj—juni samma år. Enligt utrustningsnämnden kräver emellertid detta ytterligare, att större delen av den erforderliga inredningen och utrustningen för laboratorierna kan anskaffas redan under budgetåret 1960/61. Utrustningsanslag måste stå till nämndens förfogande för nyssnämnda budgetår, även om med anvisande av slutanslag kan anstå till budgetåret 1961/62.

För utrustningsnämnden saknas för närvarande förutsättningar att på grundval av i detalj upprättade utrustningslistor m. m. bedöma utrustningsbehovet och framlägga förslag om kostnadsram. Under universitetsutredningens ledning pågår undersökningar rörande lokalbehov m. m. Enligt vad utrustningsnämnden erfarit föreligger närmare klarhet därutinnan endast beträffande övningslaboratoriet för fysik i Lund; i fråga om laboratorierna i Uppsala och Stockholm pågår utredningar i samråd med vederbörande institutionschefer. Innan detaljprojekteringen slutförts kan icke heller slutgiltigt inrednings- och utrustningsförslag utarbetas.

I syfte att likväl kunna framlägga förslag till erforderliga medelsanvisningar för budgetåret 1960/61 har utrustningsnämnden samrått med professorn i fysik i Lund, Bengt Edlén, och laboratorn i samma ämne därstädes, Lennart Minnhagen, rörande den kostnad till vilken inredningen och utrustningen av övningslaboratoriet för fysik i Lund i nuvarande läge kan uppskattas. Med ledning av de uppgifter som därvid framkommit samt övriga uppgifter som stått till buds har utrustningsnämnden uppskattat det erforderliga utrustningsanslaget för övningslaboratoriet i fysik i Uppsala budgetåret 1960/61 till 400 000 kronor. Behovet av beställningsbemyndigande beräknar utrustningsnämnden till 250 000 kronor.

I fråga om övningslaboratoriet för kemi i Uppsala, vilket planeras för en årlig nyintagning av 200 studerande, framhåller utrustningsnämnden att kostnaden för inredning och utrustning av dylika laboratorier möjligen blir något högre än för de fysiska laboratorierna. Det har ännu icke varit möjligt för nämnden att framlägga någon på detaljerad utredning grundad beräkning. Med hänsyn jämväl till laboratoriets elevkapacitet uppskattar utrustningsnämnden det för budgetåret 1960/61 erforderliga anslagsbeloppet till 400 000 kronor samt behovet av beställningsbemyndigande till 300 000 kronor. Slutliga utrustningsförslag kan avlämnas först i samband med nämndens anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Den 2 maj 1957 uppdrogs åt förutvarande utrustningskommittén för Uppsala universitet att handha bland annat frågan om inredning och utrustning av nybyggnaderna för geografiska och mineralogisk-geologiska institutionerna.

I en den 1 juli 1959 gjord framställning har utrustningsnämnden hemställt, att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas med 15 000 kronor till bearbetning i stereoautograf av fotogrammetriskt material vid i första hand de geografiska och mineralogiska institutionerna vid Uppsala universitet.

Anslag för inredning och utrustning av ifrågavarande institutioner har beviljats med 400 000 kronor för budgetåret 1957/58, med 1 500 000 kronor för budgetåret 1958/59 och med 700 000 kronor för budgetåret 1959/60. Sistnämnda anslag svarade mot ett för budgetåret 1958/59 givet beställningsbemyndigande. De beviljade anslagens summa utgör sålunda 2 600 000 kronor.

I sin framställning behandlar utrustningsnämnden först frågan om kostnadsram m. m. samt anför härom bland annat följande.

I anslagsframställning avseende budgetåret 1958/59 lämnade dåvarande utrustningskommittén för Uppsala universitet en redogörelse för de geografiska och geologiska institutionernas forskningsinriktningar och undervisning ävensom för den viktigaste utrustning, som erfordrades för uppgifternas fullgörande. Därvid anfördes att, med hänsyn till bristfälligheten och otillräckligheten av den befintliga utrustningen, tillkomsten av de nya institutionerna innebar, att i huvudsak helt ny utrustning måste anskaffas. Det kunde till följd härav ej undvikas, att kostnaderna för inredning och utrustning av institutionerna bleve stora. En slutlig beräkning av totalkostnaderna för institutionernas inredning och utrustning redovisades av kommittén i anslagsframställning för budgetåret 1959/60. I detta sammanhang framlades särskild motivering för anskaffandet av viss dyrbarare utrustning, däribland en stereoautograf, användbar såväl för flygfotografier som för terrestra bilder. Rörande behovet av en stereoautograf konstaterades att det inom Uppsalaområdet icke fanns någon sådan apparat och att de apparater, som fanns i Stockholm var överhopade med arbeten för kommersiella ändamål. Behov av en stereoautograf förelåg icke blott för de geografiska och geologiska institutionerna utan också, ehuru icke lika permanent, för ett stort antal andra institutioner i Uppsalaområdet. På anförda grunder förordade kommittén inköp av en stereoautograf för en kostnad av cirka 200 000 kronor.

De av kommittén gjorda kostnadsberäkningarna slutade på ett totalbelopp av 2 875 000 kronor, vilket — under vissa förbehåll — förmenades kunna utgöra en hållbar kostnadsram. Kommittén hemställde, under hänvisning till byggnadsfrågans läge, att anslag för budgetåret 1959/60 måtte beviljas med återstoden — 975 000 kronor — av nämnda totalbelopp. I statsverkspropositionen år 1959 förordade chefen för ecklesiastikdepartementet emellertid en medelsanvisning av 700 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Detta bifölls sedermera av riksdagen.

Mot bakgrunden av vad sålunda framhållits samt under hänvisning till vad nämnden anført i sin framställning rörande zoofysiologiska institutionen (se s. 122 f.) redovisar nämnden herefter vissa besparingsförslag avseende förevarande institutioners inredning och utrustning. Sålunda anmäler nämnden en kostnadsbesparing av omkring 75 000 kronor till följd av under inköpsverksamhetens gång uppnådda prisreduktioner och gjorda begräns-

ningar av inköpsprogrammet. Vidare har nämnden i samråd med institutionsföreståndaren, professor Hjulström och nämndens expert, professor Wickman, undersökt möjligheterna och konsekvenserna av ett uppskjutande av den ovannämnda stereoautografens anskaffande. Ett uppskov därmed skulle enligt nämnden innebära en minskning av det aktuella anslagsbehovet med ytterligare cirka 200 000 kronor. Härigenom skulle alltså uppnås en sammanlagd, om än delvis tillfällig besparing av 275 000 kronor, utgörande skillnaden mellan summan av hittills beviljade anslag och den beräknade kostnadsramen.

Av utrustningsnämndens framställning, till vilken i detta sammanhang torde få hänvisas, framgår, att professor Wickman i en på nämndens begäran avgiven promemoria understrukit det stora behovet av en stereoautograf ävensom berört konsekvenserna av ett uppskov med anskaffandet av en dylik. I syfte att förbättra den situation, som inträder, därest anskaffningen av en stereoautograf för institutionerna ställes på framtiden, har professor Wickman förordat, att ett årligt anslag av 15 000 kronor beviljas naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala att användas i första hand av geografer och geologer till kostnaderna för bearbetning av bildmaterial i stereoautograf i Stockholm. I samband härmed anför nämnden för sin del bland annat följande.

Nämnden anser, med hänsyn till vad ådagalagts rörande behovet av en stereoautograf, densamma utgöra en i högsta grad behövlig del av utrustningen för de nya geografiska och geologiska institutionerna. Framhållas bör särskilt att den besparing i tid och arbete, som genom användningen av en stereoautograf uppnås, representerar en icke oväsentlig ekonomisk vinst såväl för det allmänna som för enskilda studerande och forskare. I nuvarande statsfinansiella läge förordar nämnden likväl ett kortare uppskov med anskaffandet av denna apparat. Ett uppskov med stereoautografens anskaffande kan emellertid förordas blott under förutsättning att bortfallet av densamma kompenseras på sätt och i den utsträckning professor Wickman föreslagit, d. v. s. genom ett årligt anslag av 15 000 kronor till bearbetning medelst stereoautograf i de fall detta på grund av materialets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt finnes särskilt motiverat.

Slutligen framhåller utrustningsnämnden att vad sålunda förordats innebär, att utöver redan beviljade 2 600 000 kronor ytterligare anslag för inredning och utrustning av ifrågavarande institutioner för närvarande icke erfordras.

Departementschefen. I 1959 års åttonde huvudtitel redovisades en av vederbörande utrustningskommitté framlagd kostnadsram å 2 070 000 kronor för inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen. Kommittén hemställde för budgetåret 1959/60, att 600 000 kronor måtte anvisas till inredning och utrustning av denna institution samt att därjämte bemyndigande måtte lämnas att beställa inredning och utrustning för institutionen

intill ett belopp av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. Jag var då icke beredd att taga ställning till den föreslagna kostnadsramens storlek. Beträffande medelsanvisningen för budgetåret 1959/60 till inredning och utrustning av institutionen föreslog jag, att den begränsades till 400 000 kronor. Å andra sidan förordade jag, att kommittén bemyndigades att göra beställningar intill ett belopp av 600 000 kronor, vilket skulle gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Utrustningsnämnden, som numera har i uppdrag att handha frågan om inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen, har med utgångspunkt från de i anslagsframställningen framlagda, i det föregående återgivna principerna för kostnadsbesparingar i det aktuella läget underkastat den i 1959 års åttonde huvudtitel redovisade kostnadsramen en kritisk granskning. Denna granskning har lett till att nämnden ansett sig icke böra räkna med någon sänkt kostnadsram för vad nämnden bedömer såsom normalt investering behov. Nämnden har därför i stället inriktat sig på att i samråd med institutionschefen pröva, huruvida nu någon mera väsentlig del av anskaffningen kan ställas på framtiden. Nämnden har därvid funnit, att den anskaffning, som bör göras i ett sammanhang, håller sig inom ett totalt kostnadsbelopp av 1 700 000 kronor, d. v. s. 370 000 kronor under det enligt nämndens mening normala investeringsbehovet för institutionen. Nämnden hemställer, att för nästa budgetår anslag beviljas för inredning och utrustning av institutionen med 800 000 kronor. Nämnden anhåller vidare om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill en kostnad av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Jag förordar som anslag för inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen det av nämnden angivna beloppet 1 700 000 kronor. Jag beräknar för nästa budgetår 800 000 kronor för inredning och utrustning av institutionen samt förordar det av utrustningsnämnden äskade beställningsbemyndigandet för nästa budgetår.

Vidare har utrustningsnämnden föreslagit, att 100 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av universitetsbibliotekets tillbyggnad samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för tillbyggnaden intill en kostnad av 400 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Jag beräknar medel för inredning och utrustning av tillbyggnaden under nästa budgetår i enlighet med nämndens äskande samt tillstyrker nämndens hemställan om beställningsbemyndigande.

Beträffande inredning och utrustning av övningslaboratorier för fysik och kemi vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid Chalmers tekniska högskola vill jag erinra om att utrustningsnämnden ännu ej kunnat framlägga förslag till kostnadsramar. Med hänsyn till att det här gäller övnings-

laboratorier för i första hand lågstadieundervisning bör utrustningskostnaderna kunna hållas inom en relativt begränsad ram.

För Uppsala universitets del hemställer utrustningsnämnden, att för nästa budgetår anslag beviljas till inredning och utrustning av övningslaboratorium för fysik med 400 000 kronor samt av övningslaboratorium för kemi med 400 000 kronor. Därjämte hemställer nämnden om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för övningslaboratoriet för fysik intill ett belopp av 250 000 kronor samt för övningslaboratoriet för kemi intill ett belopp av 300 000 kronor. Jag anser, att medelsanvisningen till förevarande ändamål för nästa budgetår bör kunna begränsas till sammanlagt 400 000 kronor. Å andra sidan förordar jag, att nämnden bemyndigas beställa ytterligare inredning och utrustning för de två övningslaboratorierna intill ett belopp av högst 700 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Beträffande utrustningsnämndens förslag om särskilda medel till bearbetning i stereograf av fotogrammetriskt material vid de geografiska och mineralogiska institutionerna får jag erinra om vad jag i det föregående anfört vid min anmälan av anslaget till Uppsala universitet: Materiel m. m. (E 7).

Vad härefter beträffar kanslerns anslagsäskanden finner jag inte anledning att för nästa budgetår förorda medelsanvisning till inredning och utrustning av lokaler för socialmedicin och för ett kliniskt-fysiologiskt laboratorium. Däremot biträder jag kanslerns förslag om anvisande av 10 000 kronor till institutionen för pedagogik. I fråga om företagsekonomiska och konsthistoriska institutionerna föreslår jag anvisande av respektive 10 000 och 75 000 kronor. Slutligen förordar jag anvisande av 53 000 kronor för språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum och 80 000 kronor till inredning och utrustning av nya lokaler för matematiska institutionen.

Vid bifall till vad jag här förordat, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 1 528 000 kronor, vilket innebär en höjning med 171 000 kronor.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för zoofysiologiska institutionen vid Uppsala universitet må beställas till ett värde av högst 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) medgiva, att inredning och utrustning för universitetsbiblioteket i Uppsala må beställas till ett värde av högst 400 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

c) medgiva, att inredning och utrustning för övnings-

laboratorier för fysik och kemi vid Uppsala universitet må beställas till ett värde av högst 700 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

d) till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 528 000 kronor.

[75] 11. **Lunds universitet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	16 274 000	16 239 138
1959/60 (statsliggaren s. 535)	18 313 000	
1960/61 (förslag)	20 443 000	

Det större konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentlig utsträckning konsistoriets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Teologiska fakulteten

- 1) docent,
- 2) två assistenter,
- 3) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 4) kanslibiträde i Ae 7,
- 5) höjning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning från 16 400 till 49 900 kronor,
- 6) höjning av anslaget till den praktisk-teologiska undervisningen från 78 800 till 89 100 kronor.

B. Juridiska fakulteten

- 1) preceptor i offentlig rätt,
- 2) preceptor i civilrätt,
- 3) universitetslektor i rättskunskap i stället för biträdande lärare,
- 4) förste amanuens,
- 5) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 6) vaktmästare i Ae 7,

- 7) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 8) höjning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning från 38 300 till 48 300 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 4 och 7. I överenstämmelse med beslut av 1957 års riksdag (jfr prop. 1957: 86, s. 103) bör vid juridiska fakulteten från och med budgetåret 1960/61 inrättas följande tjänster, nämligen en tjänst som preceptor i offentlig rätt, en som förste amanuens samt en som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Punkt 5. I propositionen 1958: 104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor uttalades att tjänster som andre amanuens efter hand borde ombildas till förste amanuens tjänster. Med hänvisning härtill föreslår kanslern att den vid fakulteten befintliga tjänsten som andre amanuens ombildas till en förste amanuens tjänst.

Punkt 6. Juridiska fakulteten, som år 1952 flyttade in i sin institutionsbyggnad Juridicum, saknar egen vaktmästarpersonal. För närvarande tjänstgör en av vaktmästarna vid universitetskansliet på sin fritid mot särskilt arvode som vaktmästare gemensamt för juridiska fakulteten och statsvetenskapliga institutionen. Konsistoriet framhåller att behov föreligger av en tjänst som vaktmästare, vars arbetsuppgifter skulle bestå av bland annat smärre reparationsarbeten i fastigheten, postärenden, stencilering och kopiering etc. Kanslern tillstyrker inrättande av en vaktmästartjänst i Ae 7 samt förutsätter, att tjänsten — under en övergångstid — kommer jämväl den statsvetenskapliga institutionen till godo.

Punkt 8. Fakultetens kursanslag är för innevarande budgetår uppfört med 38 300 kronor. Universitetsmyndigheterna har äskat en höjning av anslaget för nästa budgetår med i runt tal 12 500 kronor. Kanslern tillstyrker en höjning av kursanslaget med 10 000 kronor.

C. Medicinska fakulteten

Klinisk bakteriologi

- 1) klinisk amanuens (Malmö),
- 2) klinisk amanuens (Lund).

Dermato-venereologi

- 3) arvode till biträdande lärare (kostnad 14 400 kronor),
- 4) klinisk amanuens,
- 5) fotograf i Ag 9.

Embryologi

- 6) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Epidemiologi

- 7) professor i klinisk epidemiologi i stället för lärararvode å 8 220 kronor,
- 8) lärare i klinisk epidemiologi i Ae 24,
- 9) kanslibiträde i Ae 7,
- 10) klinisk amanuens.

Fysiologi

- 11) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Histologi

- 12) personlig professur för docenten B. Gustafsson,
13) två laboratoriebiträden i högst Ae 9.

Hygien

- 14) arvode till biträdande lärare (kostnad 900 kronor).

Kirurgi (Lund)

- 15) laborator i anesthesiologi,
16) arvode till biträdande lärare (kostnad 4 800 kronor).

Kirurgi (Malmö)

- 17) arvode till biträdande lärare (kostnad 4 800 kronor).

Klinisk fysiologi

- 18) professor fr. o. m. den 1 juli 1961.

Krigsmedicin

- 19) arvode till biträdande lärare (kostnad 2 640 kronor),
20) arvode till kursamanuens (kostnad 480 kronor).

Medicin (Lund)

- 21) arvode till biträdande lärare (kostnad 4 800 kronor).

Medicin (Malmö)

- 22) arvode till biträdande lärare (kostnad 4 800 kronor).

Neurokirurgi

- 23) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Obstetrik och gynekologi

- 24) heltidsanställd i stället för halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7 (Lund),
25) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Oftalmiatrik

- 26) lärare i Ae 24 samt sänkning av arvodet till biträdande lärare med 2 860 kronor.

Ortopedi

- 27) laboratoriebiträde i högst Ae 9 (Lund),
28) arvode till biträdande lärare (Lund) (kostnad 3 600 kronor),
29) arvode till biträdande lärare (Malmö) (kostnad 4 260 kronor).

Oto-rhino-laryngologi

- 30) lärare i Ae 24 samt sänkning av arvodet till biträdande lärare med 3 120 kronor,
31) klinisk amanuens.

Psykiatri

- 32) assistent i stället för arvode å 7 740 kronor för experimentalpsykologisk assistans,

- 33) arvoden å 3 000 kronor för ledande av undervisningsronder vid S:t Lars sjukhus,
- 34) professor,
- 35) psykolog i Ae 23,
- 36) socialkurator i Ae 12,
- 37) kontorist i Ae 9.

Radiofysik

- 38) kanslibitråde i Ae 7.

Radioterapi

- 39) professor i stället för lärare i Bo 1,
- 40) klinisk amanuens med placering på gynekologiska avdelningen i Lund,
- 41) arvode till biträdande lärare (Lund) (kostnad 3 480 kronor),
- 42) arvode till biträdande lärare (Malmö) (kostnad 1 200 kronor).

Reumatologi

- 43) professor i stället för lärare i Bo 1.

Rättsmedicin

- 44) professor i stället för arvode å 4 680 kronor till lärare i rättsmedicin (alternativt höjning av lärararvode med 1 740 kronor till 6 420 kronor),
- 45) assistent,
- 46) kanslibitråde i Ae 7,
- 47) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Röntgendiagnostik

- 48) arvode till biträdande lärare (Lund) (kostnad 1 500 kronor),
- 49) arvode till biträdande lärare (Malmö) (kostnad 2 700 kronor).

Gemensamt för fakulteten

- 50) två docenter,
- 51) fyra forskarassistenter,
- 52) forskningsingenjör i Ae 19,
- 53) medelsanvisning av 12 000 kronor till undervisningsnämndens förvaltningskostnader,
- 54) minskning av anslaget till extra kursundervisning från 12 000 till 10 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 2, 10, 16, 17, 21, 22, 28, 29, 40—42, 48, 49. Medel till de under dessa punkter redovisade förslagen anvisades genom beslut av 1959 års riksdag för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Vissa kostnader för läkarutbildningen (jfr prop. 1959: 93, s. 32—33, 49). Medel torde nu bära anvisas under universitetets avlöningsanslag.

Punkterna 3—5, 8, 9, 14, 19, 20, 26, 30, 31. I huvudsaklig överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag rörande ökning av de medicinska läroanstalternas utbildningskapacitet (jfr prop. 1959: 93, s. 33—34, 49) torde

medel till de under dessa punkter redovisade förslagen böra anvisas från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 6. Embryologiska institutionen har behov av biträdeshjälp för städning och enklare laboratoriegöromål. Kanslern tillstyrker därför universitetsmyndigheternas äskande om inrättande av en ekonomibitrådestjänst. Förslaget, som biträtts av statens städningskonsulent, föranleder viss minskning av omkostnadsanslaget.

Punkterna 11, 23—25, 27, 38 och 47. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl forskningens som undervisningens behov.

Punkterna 12 och 13. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern motiverats på följande sätt. En mängd problem av fundamental betydelse kan lösas genom användande av bakteriefria försöksdjur. Redan i sin doktorsavhandling 1948 framlade docenten B. Gustafsson en mycket väl utarbetad metod för bakteriefri uppfödning av råttor. Gustafsson har sedan dess ytterligare utvecklat sin metod, så att den numera har tillåtit uppfödning av ett flertal generationer bakteriefria försöksdjur. Den av Gustafsson utarbetade metoden har allmänt erkänts såsom överlägsen. Genom Gustafssons insats står numera bakteriefria råttor kontinuerligt till förfogande för applicerad forskning. Genom sitt vetenskapliga författarskap, som är av genomgående hög klass, har Gustafsson blivit en internationellt erkänd forskare. Det råder icke någon tvekan om att Gustafsson genom sin hittills ådagalagda vetenskapliga aktivitet på ett utmärkt sätt gjort sig kompetent för en professur. Uttalanden från framstående experter inom forskningen över bakteriefritt liv visar att Gustafsson är synnerligen kompetent för en professur i ämnet. Hans internationellt erkända höga vetenskapliga skicklighet har också intygats av bland annat professorerna Bergström, Waldenström, Lindau och Glimstedt. Med stöd av medicinska forskningsinstitutioner har Gustafsson på histologiska institutionen i Lund kunnat organisera och uppbygga sin forskningsavdelning. Sedan den 1 juli 1958 uppbär han professorslön från medicinska forskningsrådet. Det är emellertid av största vikt att Gustafsson får tillfälle att fullfölja sina forskningar i en permanent ställning. En personlig forskningsprofessur för honom är enligt kanslern därför högeligen önskvärd.

För närvarande står till Gustafssons förfogande tre laboratoriebiträden, avlönade med medel från statens medicinska forskningsråd. Vid bifall till förslaget om personlig professur för Gustafsson bör med hänsyn till önskvärdheten av viss biträdespersonal med fast anställning två av tjänsterna uppföras på universitetets stat.

Punkt 32. Den vetenskapliga verksamheten vid psykiatriska kliniken siktar i stor utsträckning till påvisandet av lätta förändringar i hjärnfunktionerna med hjälp av experimentalpsykologiska testningar. En sådan metod har i allt större utsträckning framstått såsom önskvärd och den har blivit än mer angelägen sedan behov av vetenskaplig psykologisk assistans uppstått även på neurologiska och neurokirurgiska klinikerna samt för den rehabiliteringsverksamhet, som inom kort kommer att igångsättas vid lasarettet i Lund. Kanslern föreslår därför att nu utgående anslag å 7 740 kronor, som medgivit anställande av en psykolog på halvtid, indrages, och att i stället en assistenttjänst, avsedd för en heltidsanställd psykolog, inrättas.

Punkterna 34—37. I överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag angående anordningar för forskning och utbildning i psykiatri vid vissa sin-

nessjukhus (jfr prop. 1959: 79, s. 36) torde medel böra anvisas från och med budgetåret 1960/61 för inrättande av följande tjänster, nämligen en professur i psykiatri, en tjänst som psykolog i Ae 23, en som socialkurator i Ae 12 samt en som kontorist i Ae 9.

Punkt 44. För närvarande är ämnet rättsmedicin i Sverige endast företrätt av en professur vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. Kanslern hemställer, under åberopande av tidigare i ärendet framlagda förslag, att en professur i detta ämne inrättas vid universitetet från och med nästa budgetår. Vid bifall till förslaget bör det nu utgående arvodet å 4 680 kronor indragas. Därest professuren icke skulle inrättas bör sistnämnda arvode i överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag rörande ökning av de medicinska läroanstaltarnas utbildningskapacitet (jfr prop. 1959: 93, s. 34, 49) höjas med 1 740 kronor från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 51. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32 s. 73) föreslog, att medicinska fakulteten i Lund skulle tillföras sammanlagt fyra forskarassistenttjänster, vilka — i varje fall till en början — icke borde knytas till vissa ämnen. Genom beslut av 1959 års riksdag inrättades två forskarassistenttjänster vid fakulteten. Medel till avlöning av dessa har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Från och med budgetåret 1960/61 torde den under detta anslag härför anvisade medelstillelningen böra överföras till universitetets avlöningsanslag.

Medicinska fakulteten har i skrivelse till konsistoriet bland annat föreslagit inrättande av en befattning som klinisk amanuens (alt. forskarassistent) för ämnet medicin, särskilt njursjukdomar.

Konsistoriet har äskat inrättande från och med nästa budgetår av ytterligare två forskarassistenttjänster, avsedda den ena för bakteriologiska institutionen i Lund och den andra för kirurgiska kliniken därstädes. Kanslern tillstyrker konsistoriets förslag men förordar att tjänsterna göras rörliga inom de kliniska ämnena.

Punkt 52. Ifrågavarande tjänst som forskningsingenjör inrättades genom beslut av 1959 års riksdag. Medel till tjänsten anvisas för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Från och med budgetåret 1960/61 torde den under detta anslag anvisade medelstillelningen böra överföras till universitetets avlöningsanslag.

Punkt 53. Kanslern föreslår i överensstämmelse med den motivering som anförts vid behandlingen av motsvarande förslag under Uppsala universitets avlöningsanslag en medelstillelning av 12 000 kronor för avlöning av sekreterare och biträdespersonal vid undervisningsnämnden.

Punkt 54. Enligt beslut av 1957 års riksdag skall erforderliga anordningar vidtagas för att möjliggöra att av de studerande, som intogs vid de medicinska lärosätena höstterminen 1955, tjugo beredas fortsatt utbildning till medicine licentiatexamen vid universitetet i Uppsala och Lund utöver det ordinarie antalet studerande på licentiatstudiet (se prop. 1957: 188 s. 79). Av dessa skall tio erhålla utbildning i Lund.

Universitetsmyndigheterna har för budgetåret 1960/61 äskat anslag till extra kurser i anledning av ovannämnda utökning av antalet studerande med sammanlagt 10 000 kronor.

Kanslern tillstyrker ifrågavarande äskande.

D. Humanistiska fakulteten
Historisk-filosofiska sektionen

Ekonomisk historia

- 1) två kanslibiträden i Ae 7, varav ett med halvtidstjänstgöring.

Företagsekonomi

- 2) kanslibitråde i Ae 7.

Historia

- 3) 1 000 assistenttimmar med samtidig inbesparing av 144 timmar lektors-
undervisning (kostnad 6 360 kronor).

Klassisk fornkunskap och antikens historia

- 4) kanslibitråde i Ae 7 (gemensamt för den klassiska institutionen).

Konsthistoria med konstteori

- 5) vaktmästare i Ae 7,
6) kanslibitråde i Ae 7.

Nordisk och jämförande fornkunskap

- 7) antikvarie i Ae 23,
8) konserveringsbiträde i Ae 7.

Pedagogik och pedagogisk psykologi

- 9) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Sociologi

- 10) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Statskunskap

- 11) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Språkvetenskapliga sektionen

Engelska språket

- 12) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Tyska språket

- 13) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Gemensamt för humanistiska fakultetens
två sektioner

- 14) personlig docentur utan tidsbegränsning i finsk-ugriska språk för do-
centen J. Mägiste med samtidig vakanssättning av en av fakultetens
rörliga docenttjänster,
15) tre docenter, varav två företrädesvis för samhällsvetenskapliga ämnen
och en företrädesvis för fonetik,
16) vaktmästare i Ae 7 för fakultetsbyggnaden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 2, 6, 9—13. Till stöd för det under punkten 1 redovisade förslaget om en tjänst som halvtidsanställt kanslibitråde samt de under punkterna 2 och 11 redovisade förslagen om dels en tjänst som halvtidsanställt, dels en som heltidsanställt kanslibitråde anföres, att ifrågavarande tjänster inrättades genom beslut av 1959 års riksdag; medel till tjänsterna har emellertid för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Från och med budgetåret 1960/61 föreslås ifrågavarande medelstilldelning överförd till universitetets avlöningsanslag. Till stöd för övriga under dessa punkter redovisade förslag åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 4. Klassiska institutionen, som är gemensam för ämnena grekiska, latin och klassisk fornkonst med antiken historia saknar helt sekretariatspersonal, vilket medfört betydande svårigheter och tidsförlust för de vid institutionerna arbetande lärarna och forskarna, för vilka det är omöjligt att anlita den för ett flertal ämnen gemensamma skrivcentralen, då på ett kanslibitråde vid klassiska institutionen bör ställas speciella kompetenskrav, bland annat förmåga att läsa grekiska bokstäver.

Punkt 5. Konsthistoriska institutionen med arkivmuseet saknar för närvarande vaktmästare. Kanslern finner det uppenbart, att vid en institution av denna storleksordning behov föreligger av en vaktmästare.

Punkt 14. Enligt nådigt brev den 15 januari 1954 skall ämnet finsk-ugriska språk vara examensämne inom den filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund, så länge docenten därstädes Julius Mägiste är villig och oförhindrad att förrätta examination i ämnet. Genom beslut den 28 april 1955 har kanslern beträffande Lunds universitet fastställt studieplan för ämnet i filosofie kandidatexamen och filosofie licentiatexamen. Mägiste, vilkens förordnande som innehavare av docenttjänst utgick med utgången av 1957, är nu tillfälligt förordnad som vikarie å en ledig docenttjänst.

Universitetsmyndigheterna har föreslagit, att Mägiste erhåller en personlig docenttjänst utan tidsbegränsning mot att en av humanistiska fakultetens rörliga docenturer hålles obesatt, så länge Mägiste kan kvarstå som docent. Med hänvisning till att det synes skäligt, att Mägiste erhåller möjlighet att i fortsättningen under ekonomiskt tryggare förhållanden än med vikariat å ledig docenttjänst bestrida undervisningen i finsk-ugriska språk, tillstyrker kanslern universitetsmyndigheternas förslag.

Punkt 16. Byggnadsarbetena för den planerade fakultetsbyggnaden beräknas vid början av budgetåret 1960/61 vara så långt komna, att en vaktmästare bör anställas.

E. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

- 1) observatorieintendent i Ae 24.

Botanik

- 2) förste trädgårdsintendent i Ae 26,
- 3) kanslibitråde i Ae 7,
- 4) ekonomibitråde i Ae 2/3,
- 5) ökning av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården från 97 100 till 144 000 kronor.

Fysik

- 6) personlig professur i kärnforskning för docenten S. Johansson,
- 7) 2 000 assistenttimmar,
- 8) laboratorieintendent i Ae 19 gemensam för fysiska och kemiska institutionerna,
- 9) forskningsingenjör i Ae 19,
- 10) forskningsingenjör i Ae 17,
- 11) kanslibitråde i Ae 7.

Genetik

- 12) personlig professur i cytologi för laborator J. A. Levan och samtidigt vakanssättning av laboratur,
- 13) 500 assistenttimmar.

Naturgeografi

- 14) fotobitråde i Af 1—Ae 5,
- 15) kanslibitråde i Ae 7.

Kemi

- 16) professor i stället för laborator i fysikalisk kemi,
- 17) personlig professur i termo-kemi för docenten S. Sunner,
- 18) 3 000 assistenttimmar,
- 19) forskningsingenjör i Ae 17,
- 20) instrumentmakare i Ae 11.

Limnologi

- 21) laborator,
- 22) 500 assistenttimmar.

Matematik

- 23) kanslibitråde i Ae 7,
- 24) vaktmästare i Ag 7 gemensamt för ämnena matematik, teoretisk fysik med mekanik och numerisk analys.

Numerisk analys

- 25) kanslibitråde, tillika stansoperatris, i Ae 7.

Teoretisk fysik med mekanik

- 26) kanslibitråde i Ae 7.

Zoofysiologi

- 27) instrumentmakare i Ae 11,
- 28) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Zoologi

- 29) två laboratoriebiträden i högst Ae 9.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 8, 10 och 19. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen om inrättande av tjänster för kvalificerad teknisk personal

åberopas såväl forskningens som undervisningens behov. Beträffande det under punkt 8 redovisade förslaget om inrättande av en tjänst som laboratorientendent understrykes även behovet av en kvalificerad medhjälpare med teknisk utbildning och merkantil erfarenhet som handhar materialanskaffningsfrågor.

Punkterna 3, 11, 14, 15, 20, 23—29. Till stöd för samtliga under dessa punkter redovisade förslag om inrättande av biträdestjänster åberopas behovet av teknisk, administrativ och övrig biträdespersonal för forsknings- och undervisningsändamål.

Punkt 4. Tjänsten äskas med hänsyn till behovet vid institutionen för systematisk botanik av biträdeshjälp för städning och diskningsarbeten.

Punkt 5. Anslagsposten till Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården är för innevarande budgetår uppförd med 97 100 kronor.

Konsistoriet har äskat en höjning av förevarande anslagspost med 68 700 kronor och bland annat hänvisat till behovet av en upprustning av maskinbeståndet, en ökning av antalet arbetare inom trädgården samt vissa nyanläggningar. Anslagshöjningen synes enligt kanslern kunna begränsas till 46 900 kronor. Vid bifall här till torde anslagsposten för nästa budgetår böra uppföras med 144 000 kronor.

Punkt 9. Den under denna punkt upptagna tjänsten som forskningsingenjör inrättades genom beslut av 1959 års riksdag. Medel till tjänsten har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Från och med budgetåret 1960/61 torde ifrågavarande medelstildelning böra överföras till universitetets avlöningsanslag.

F. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 1) fyra forskarassistenter i Ae 21,
- 2) förstärkning med 300 000 kronor av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32, s. 72) förordade för de filosofiska fakulteternas vidkommande inrättande av forskarassistenttjänster för de matematisk-naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga ämnena, inom vilka forskningsbehovet bedömdes särskilt starkt. Det borde emellertid enligt utredningen ankomma på universitetsmyndigheterna själva att i samband med sedvanliga anslagsäskanden eller i samband med organisationsplaner framlägga förslag om inrättande av dylika tjänster.

Konsistoriet har från och med nästa budgetår äskat inrättande av sju forskarassistenttjänster inom de filosofiska fakulteterna, nämligen två i ekonomisk historia, två i statskunskap, en i marin zoologi, en i ekologi och en i zoofysiologi.

Enligt kanslerns mening bör förevarande tjänster tills vidare i regel icke vara ämnesbundna. För nästa budgetår tillstyrker kanslern med stöd av vad konsistoriet härutinnan anfört, inrättandet av fyra forskarassistenttjänster, varav en för samhällsvetenskapligt ämne och tre för ämnen inom matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Punkt 2. Kanslern anför: I det föregående har jag under de särskilda ämnena inom de filosofiska fakulteterna icke — frånsett inrättande av vissa

fasta tjänster — räknat med förstärkningar av undervisningsresurserna. Jag har sålunda härutinnan utgått från den i ämbetsskrivelse den 23 juli 1959 till statskontoret fastställda dispositionen av Lunds universitets del-post till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., vilket förutsätter ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn härtill anser jag mig böra beräkna särskilda medel för att möta uppkommande behov av förstärkning under nästa budgetår till följd av ökad tillströmning av studerande. Härutöver torde i vissa fall medel erfordras för en utökning av högstadiundervisningen ävensom för andra justeringar av de planer, varpå lärartilldelningen för innevarande budgetår grundar sig, allt inom ramen för de av riksdagen antagna riktlinjerna (propositionen 1958: 104, s. 128—130). För nu angivna ändamål beräknar jag för Lunds del ett belopp av 300 000 kronor.

G. Gemensamt för universitetet

Universitetsbiblioteket

- 1) bibliotekarie i Ae 21,
- 2) indragning av två amanuenser,
- 3) två förste biblioteksassistenter i Ae 17,
- 4) tre biblioteksassistenter i Ae 11,
- 5) biblioteksbiträde i Ae 7,
- 6) nattvakt i Ae 7,
- 7) indragning av extra personalanslag å 35 000 kronor,
- 8) extra arbetskraft för vissa övergångsåtgärder (kostnad 35 000 kronor),
- 9) kurser i bibliotekskännedom (kostnad 5 100 kronor).

Kansliet

- 10) förste byråsekreterare i Ae 23.

Räntekammaren

- 11) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 12) telefonist i Af 1—Ae 5.

Inrättningen för gymnastik och idrott

- 13) gymnastik- och idrottslärare i Ae 18.

Studenthälsovården

- 14) höjning av arvodet till studentläkaren från 8 400 till 10 000 kronor,
- 15) höjning av arvode till sjuksköterska från 3 600 till 5 000 kronor.

Röst- och talvård

- 16) lärare i Ae 21.

Forskardocenttjänster

- 17) fem forskardocenter.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 18) instrumentmakare i Ae 11 i stället för i Ao 9 vid farmakologiska institutionen,

- 19) vaktmästare i Ao 8 i stället för i Ae 7 vid klassiska och statistiska institutionerna,
- 20) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 23 vid kansliet,
- 21) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid kansliet,
- 22) förste bibliotekarie i Ao 26 i stället för i Ae 24 vid universitetsbiblioteket,
- 23) ändring av tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 vid institutionen för systematisk botanik till museibiträde i Ao 7,
- 24) ändring av tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 vid fysiska institutionen till kanslibiträde i Ao 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1—7. I överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag skall vid universitetsbiblioteket i Lund inrättas tolv nya tjänster, nämligen två tjänster som bibliotekarie, sju och en halv tjänster som biblioteksassistent, tre och en halv tjänster som biblioteksbiträde, en tjänst som kanslibiträde samt en tjänst som nattvakt. Samtidigt skall tre amanuens tjänster och medelsanvisningen till extra arbetskraft indragas (jfr 1959 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 26). Nettokostnadsökningen för denna personalförstärkning har beräknats till 100 000 kronor. Härav anvisades 50 000 kronor för budgetåret 1959/60. Kungl. Maj:t bemyndigas att inom denna kostnadsram bestämma i vilken utsträckning de beslutade ändringarna i personalorganisationen skulle vidtagas. Genom beslut den 30 juni 1959 inrättades följande nya tjänster vid biblioteket, nämligen en tjänst som bibliotekarie, tre tjänster som biblioteksassistent, varav en halvtidstjänst, tre tjänster som biblioteksbiträde, varav en halvtidstjänst samt en tjänst som kanslibiträde. Samtidigt minskades medelsanvisningen till extra arbetskraft med 35 000 kronor. Genom beslut den 9 oktober 1959 medgav Kungl. Maj:t att de två, genom beslutet den 30 juni 1959 nyinrättade heltidstjänsterna som biblioteksassistent finge ombildas till tjänster som förste biblioteksassistent, varvid samtidigt en amanuens tjänst skulle indragas. I överensstämmelse med fjolårets riksdagsbeslut bör resterande tjänster nu inrättas, nämligen en bibliotekarietjänst, fem tjänster som biblioteksassistent, varav två som förste biblioteksassistent, en tjänst som biblioteksbiträde samt en tjänst som nattvakt. Samtidigt bör två amanuens tjänster och kvarstående medelsanvisning till extra arbetskraft indragas. Lönegradsplaceringen står i överensstämmelse med den av fjolårets riksdag för ifrågasvarande tjänster beslutade (jfr prop. 1959: 152).

Punkt 10. Kanslern finner en omedelbar förstärkning av kansliet ofrånkomligt och framhåller, att de ökade arbetsuppgifterna redan nu medfört att den juridiska personalen vid kansliet är otillräcklig, vilket förorsakat övertidsarbete i betydande omfattning. Med hänsyn till att 1955 års universitetsutredning torde komma att framlägga förslag rörande universitetens och högskolornas ställning i administrativt avseende är kanslern icke nu beredd att tillstyrka förslag som kan föregripa utredningen. Hinder bör dock icke föreligga att inrätta lägre icke-ordinarie tjänster. Kanslern föreslår därför att från och med nästa budgetår inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 vid kansliet.

Punkt 11. Universitetsmyndigheterna begärde i fjol inrättandet av två

nya kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång. Förslaget bifölls så tillvida att en dylik befattning inrättades från och med innevarande budgetår. Konsistoriet har nu anhållit, att den återstående tjänsten måtte inrättas från och med nästa budgetår. Med hänsyn till den kraftiga utökningen av antalet lärar- och biträdestjänster vid universitetet under de sista åren finner kanslern det motiverat att den därav alltmera arbetstygda räntekammaren erhåller ytterligare personalförstärkning.

Punkt 12. Med anledning av en planerad anskaffning av telefonväxel i universitetsbyggnaden föreslår konsistoriet inrättande av en telefonisttjänst. Kanslern tillstyrker förslaget.

Punkterna 14 och 15. Antalet patienter vid studentläkarmottagningen har markant stigit. Från att tidigare ha omfattat i genomsnitt 15—18 per dag har det ökat till i genomsnitt 20—25 per dag. Läkarens arbetstid, som förut utgjort 5 timmar om dagen eller 840 timmar per år, har ökat så att den nu uppgår till drygt 1 000 timmar om året. Nu utgående arvode är beräknat på en arbetstid av 840 timmar per år efter 10 kronor per timme, utöver de ersättningar, som utbetalas av sjukkassan. Efter dessa beräkningsgrunder synes det rimligt, att arvodet höjes med 1 600 kronor. Nuvarande arvode till sjuksköterskan är beräknat efter en tjänstgöringstid av 720 timmar per år och en timersättning av 5 kronor. Det har emellertid ej visat sig möjligt att erhålla en för läkarmottagningen tillräckligt kvalificerad sjuksköterska för lägre timersättning än 5 kronor 50 öre. Sjuksköterskans arbetstid understiger givetvis icke läkarens och utgör alltså minst 1 000 timmar per år. En höjning av arvodet med 1 400 kronor anses därför skälig.

Punkten 17. 1955 års universitetsutredning (SOU 1958: 32 s. 87) föreslog inrättande av tillhoppa åtta forskardocenttjänster vid universitetet, av vilka tre skulle inrättas under budgetåret 1959/60, två under budgetåret 1960/61 samt de återstående tre under budgetåret 1961/62. Av de sålunda föreslagna tjänsterna har två inrättats från och med budgetåret 1959/60. Medel till dessa två tjänster har anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde nu böra överföras till universitetets avlöningsanslag.

I överensstämmelse med konsistoriets förslag förordar kanslern inrättande från och med nästa budgetår av tre nya forskardocenttjänster.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av den genom beslut av 1959 års riksdag ändrade lönegradsplaceringen av vissa befattningshavare vid universitetet. På grund av att särskilda befattningsarvoden till vissa laboratorer (motsvarande) i samband därmed bortfallit, föreslår kanslern att anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t minskas med 10 400 kronor från 35 400 till 25 000 kronor.

Därjämte har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

T e o l o g i s k a f a k u l t e t e n. Kanslern har äskat en förhållandevis kraftig ökning av medelstilledningen för fakultetens särskilda kursundervisning samt praktisk-teologiska undervisning. En viss förstärkning av fakultetens undervisningsresurser kan bli erforderlig, med hänsyn till en tänkbar ökning av studerandeantalet. Såsom jag framhållit i det föregående vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag, torde emellertid erforderliga medel för ändamålet kunna utgå ur anslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter. Jag återkommer härtill vid min anmälan av nämnda anslag.

J u r i d i s k a f a k u l t e t e n. Jag förordar, att i överensstämmelse med statsmakternas beslut angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (prop. 1957: 86; SU 128; Rskr 318) från och med budgetåret 1960/61 vid fakulteten inrättas en tjänst som preceptor i offentlig rätt, en tjänst som förste amanuens samt en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Kanslerns förslag om omvandling av en tjänst som andre amanuens till en tjänst som förste amanuens har jag ansett mig böra biträda.

Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som vaktmästare i Ae 7 med halvtidstjänstgöring inrättas för fakultetens institutionsbyggnad.

Kanslern har föreslagit en höjning av anslagsmedlen för fakultetens särskilda kursundervisning. Såsom jag i det föregående vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag framhållit räknar jag med att fakultetens undervisningsresurser, om så med hänsyn till studerandeantalets ökning befinnes nödvändigt, skall kunna förstärkas genom att medel anvisas från reservationsanslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter. Jag har sålunda inte ansett mig böra i detta sammanhang beräkna medel för ifrågavarande ändamål utan återkommer härtill i det följande vid min anmälan av sagda anslag.

M e d i c i n s k a f a k u l t e t e n. Vägande skäl talar enligt min mening för att en personlig professur inrättas för docenten B. Gustafsson. Gustafsson har gjort banbrytande insatser vid uppfödning av bakteriefria försöksdjur. Ett ytterst unikt vetenskapligt material har genom hans arbeten ställts till förfogande för forskningsverksamheten inom ett flertal betydelsefulla, främst medicinska ämnesområden. Med hänsyn härtill och för att utomordentligt viktiga grenar av den svenska forskningen även framdeles skall kunna få stöd av det utvecklingsarbete, som Gustafsson bedriver, tillstyrker jag, att en personlig professur inrättas för honom. Beträffande professurens anknytning till lärosäte och dess närmare inordnande i lämplig forskningsorganisation är jag emellertid inte beredd att nu ta slutlig ställ-

ning. Denna fråga bör enligt min mening övervägas ytterligare med beaktande främst av vilka forskargrupper och forskningsgrenar — enligt vad jag inhämtat för närvarande i första hand vid karolinska institutet — som redan nu har och kan förutses även framdeles ha det största behovet av omedelbar samverkan med och direkt stöd av det av Gustafsson bedrivna utvecklingsarbetet, samt jämväl med beaktande av förefintliga möjligheter att snabbt bereda rationellt anordnade lokalutrymmen för Gustafssons forskningsverksamhet. Med hänsyn härtill föreslår jag, att den personliga professuren för Gustafsson inrättas från och med den 1 juli 1961, och jag förutsätter därvid, att universitetskanslern i samråd med statens medicinska forskningsråd verkställer den kompletterande utredning, som fordras för berörda slutliga ställningstagande, och inkommer med förslag i ämnet i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 (p. 12).

I överensstämmelse med det beslut som förra årets riksdag fattade angående anordningar för forskning och utbildning i psykiatri vid vissa sjuksjukhus (prop. 1959: 79; SU 102; Rskr 255) skall från och med den 1 juli 1960 en professur i psykiatri inrättas i anslutning till en forskningsavdelning vid S:t Lars sjukhus. Till denna professur skall enligt nämnda beslut knytas en psykolog i Ae 23, en socialkurator i Ae 12 och en kontorist i Ae 9. Medel bör nu anvisas för ifrågakvarande tjänster (p. 34—37).

Jag förordar vidare, i enlighet med kanslerns förslag, att det vid psykiatriska institutionen vid Lunds universitet inrättas en assistenttjänst, avsedd för experimentalpsykologisk assistans. Vid bifall härtill bör en för innevarande budgetår beräknad medelsanvisning av 7 740 kronor till ifrågakvarande ändamål indragas (p. 32).

Genom beslut av föregående års riksdag har från och med innevarande budgetår inrättats två forskarassistenttjänster samt en tjänst som forskningsingenjör i Ae 19 (prop. 1959: 105; SU 126; Rskr 294). Medel för dessa tre tjänster har för budgetåret 1959/60 anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde från och med nästa budgetår böra beräknas under förevarande anslag (p. 51, delvis, och 52).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att fakulteten tillföres ytterligare en rörlig forskarassistenttjänst (p. 51, delvis). I anslutning härtill torde jag få erinra om att medicinska fakulteten föreslagit inrättande av en tjänst som klinisk amanuens (alternativt forskarassistent) vid den till den personliga professuren i medicin, särskilt njursjukdomar, hörande institutionen.

Genom det av fjolårets riksdag fattade beslutet om viss förstärkning av de medicinska läroanstalternas utbildningskapacitet (prop. 1959: 93; SU 82; Rskr 230) har fakulteten tillförts följande befattningar som klinisk amanuens, nämligen två i klinisk bakteriologi, en i epidemiologi samt en i radioterapi med placering på gynekologiska avdelningen i Lund. Vidare har anvisats medel för arvodering av biträdande lärare i kirurgi, medicin, orto-

pedi, radioterapi och röntgendiagnostik. Medel till ifrågavarande befattningar och arvoden har för innevarande budgetår beräknats under förslagsanslaget till Vissa kostnader för läkarutbildningen. I anledning av kanslerns under punkterna 1, 2, 10, 16, 17, 21, 22, 28, 29, 40—42, 48 och 49 redovisade förslag beräknar jag för budgetåret 1960/61 medel för nämnda befattningar och arvoden under förevarande anslag.

Enligt den förutnämnda propositionen 1959: 93 angående anslag för budgetåret 1959/60 till vissa kostnader för läkarutbildningen skall vid fakulteten från och med den 1 juli 1960 ytterligare förstärkningsanordningar genomföras. Kanslerns i anledning härav framställda, under punkterna 3—5, 8, 9, 14, 19, 20, 26, 30 och 31 redovisade förslag överensstämmer med de i nämnda proposition förordade grunderna för utökningen av fakultetens utbildningskapacitet. Jag beräknar därför nu medel under förevarande anslag i enlighet med dessa förslag, dock att — såsom kanslern föreslagit — en befattning som fotograf vid dermato-venereologiska institutionen bör placeras i Ag 9 i stället för i Ag 8.

Jag anser mig icke kunna biträda kanslerns förslag om inrättande av en professur i rättsmedicin utan beräknar i överensstämmelse med förslaget i propositionen 1959: 93, att arvodet till läraren i ämnet skall höjas till 6 420 kronor (p. 44).

Såsom jag vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag framhållit och jämväl i det följande kommer att beröra vid min anmälan av ett reservationsanslag till Vissa kostnader för läkarutbildningen föreslår jag, att ett belopp av 12 000 kronor anvisas under förevarande anslag till ersättning åt sekreterare- och biträdespersonal vid fakultetens undervisningsnämnd (p. 53).

Den av kanslern redovisade kostnadsberäkningen för de för budgetåret 1960/61 erforderliga anordningarna för att i överensstämmelse med beslut av 1957 års riksdag (prop. 1957: 188; SU 179; Rskr 397) bereda tio av de studerande, som intogs vid de medicinska lärosätena höstterminen 1955 fortsatt utbildning till medicine licentiatexamen utöver det i ifrågavarande utbildning deltagande ordinarie antalet studerande, föranleder icke någon erinran från min sida. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget till extra kursundervisning för ifrågavarande ändamål minskas med 2 000 kronor för nästa budgetår (p. 54).

Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som ekonomibiträde i Ae 2/3 inrättas vid embryologiska institutionen (p. 6).

I anledning av kanslerns förslag under punkterna 11, 23—25, 27, 38 och 47 om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde, djurvårdare m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tre extra ordinarie tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och placering vid institutioner.

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. Genom beslut av föregående års riksdag i anledning av propositionen 1959:105 har från och med innevarande budgetår inrättats tre kanslibiträdestjänster, varav två med halvtidstjänstgöring, vilka tjänster sedermera tillförts företagsekonomiska, ekonomisk-historiska samt statsvetenskapliga institutionerna. Medel för nämnda tjänster har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde nu böra beräknas under förevarande anslag (p. 1, 2 och 11).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 med halvtidstjänstgöring inrättas vid den klassiska institutionen (p. 4). Tillika tillstyrker jag, att vid konsthistoriska institutionen med arkivmuseet inrättas en tjänst som vaktmästare i Ae 7 med halvtidstjänstgöring (p. 5).

I likhet med kanslern anser jag det motiverat att för docenten J. Mägiste inrätta en personlig, icke tidsbestämd docentur i finsk-ugriska språk. Samtidigt torde en av fakultetens rörliga docenttjänster hållas obesatt så länge Mägiste innehar den för honom personliga tjänsten (p. 14).

I anslutning till föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som vaktmästare i Ae 7 från och med den 1 januari 1961 inrättas vid den humanistiska fakultetens nybyggnad (p. 16).

Med anledning av kanslerns under punkterna 1, 6, 9, 10, 12 och 13 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibiträden har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare två extra ordinarie biträdestjänster. Av nämnda tjänster bör den ena tillföras de samhällsvetenskapliga ämnena, medan den andra bör tillföras övriga humanistiska ämnen. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och placering vid institutioner.

M a t e m a t i s k - n a t u r v e t e n s k a p l i g a f a k u l t e t e n. Genom beslut av förra årets riksdag i anledning av propositionen 1959:105 har inrättats en tjänst som forskningsingenjör i Ae 19, vilken sedermera tills vidare placerats vid fysiska institutionen. Medel till ifrågavarande tjänst har anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde nu böra beräknas under förevarande anslag (p. 9).

I anledning av kanslerns under punkterna 1, 8, 10 och 19 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad samt placering vid institution. Därest tjänsten i fråga härvid befinnes böra placeras i lönegraden Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1960/61 innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad.

Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag att en tjänst som ekonomibitråde i Ae 2/3 inrättas vid institutionen för systematisk botanik (p. 4).

I anledning av kanslerns under punkterna 3, 11, 14, 15, 20, 23—29 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde, fotobitråde, instrumentmakare, laboratoriebiträde m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare fyra extra ordinarie tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

Den av kanslern föreslagna höjningen av anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården har jag i och för sig icke funnit skäl biträda. Med hänsyn till att arbetslöner m. m. höjts på grund av träffad avtalsöverenskommelse torde emellertid anslagsposten för nästa budgetår böra uppräknas med 6 300 kronor (p. 5).

G e m e n s a m t f ö r d e f i l o s o f i s k a f a k u l t e t e r n a. Kanslerns förslag om inrättande av fyra forskarassistenttjänster finner jag mig såtillvida kunna biträda, att jag — i anslutning till vad som förutsattes i propositionen 1959: 105 — förordar att fyra dylika tjänster inrättas med samtidig indragning av motsvarande antal tjänster som biträdande lärare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela erforderliga närmare bestämmelser härom.

Under hänvisning till vad jag förut vid anmälan av motsvarande spörsmål för Uppsala universitets vidkommande anfört, förordar jag att vid här ifrågavarande universitet för nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen historia, litteraturhistoria med poetik, pedagogik och pedagogisk psykologi, engelska språket, nordiska språk och fysik. Liksom hittills bör det ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva, att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må uppehållas annat än med arvodesanställd universitetslektor.

Behovet av förstärkning av delposten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. beräknar jag med hänsyn till den ökning av studerandeantalet, som nu kan förväntas läsåret 1960/61, till 600 000 kronor (p. 2).

G e m e n s a m t f ö r u n i v e r s i t e t e t. I enlighet med det av riksdagen föregående år fattade beslutet angående förstärkning av personalorganisationen vid universitetsbiblioteket skall andra etappen av ifrågavarande förstärkning genomföras under nästa budgetår. Kanslerns i anledning härav under punkterna 1—7 redovisade förslag överensstämmer med de i föregående års statsverksproposition förordade grunderna för utbyggnaden.

Jag beräknar därför nu medel under förevarande anslag i enlighet med dessa förslag.

Då jag funnit behov föreligga av en förstärkning av personalen vid universitetskansliet förordar jag i enlighet med kanslerns förslag inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 vid nämnda kansli (p. 10).

Jag har vidare funnit mig böra biträda förslaget om inrättande vid universitetets räntekammare av en tjänst som kontorsbiträde och en tjänst som telefonist, båda i reglerad befordringsgång (p. 11—12).

Genom beslut av 1959 års riksdag (jfr prop. 105) inrättades två forskardocenttjänster vid universitetet. Medel för dessa tjänster har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde för nästa budgetår böra beräknas under förevarande anslag. Med anledning av föreliggande förslag förordar jag att härutöver en tjänst som forskardocent inrättas vid universitetet (p. 17).

Kanslerns förslag om höjning av arvodena till studentläkare och sjuksköterska vid studenthälsovården har jag funnit mig böra biträda. Jag beräknar därför under anslagsposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår ett belopp av sammanlagt 15 000 kronor (p. 14—15).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I anslutning härtill torde jag få anmäla, att riksdagens beslut i anledning av propositionen 1959:152 föranleder följande ändringar i förteckningen över ordinarie tjänstemän, nämligen ändring av dels tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 vid institutionen för systematisk botanik till museibiträde i Ao 7, dels tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 vid fysiska institutionen till kanslibiträde i Ao 7.

Förutom de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959:152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universitetet, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Slutligen torde av anslagstekniska skäl för nästa budgetår medel för förvaltningskostnader vid de filosofiska fakulteternas undervisningsnämnder — sammanlagt 45 000 kronor — böra beräknas under anslagsposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal i stället för, såsom för innevarande budgetår, under posten till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 20 443 000 kronor. Detta inne-

bär en anslagshöjning med 2 130 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Lunds universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Lunds universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 328 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	6 418 000
b. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	103 400
c. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 701 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 532 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	335 600
Summa kronor	20 443 000

c) till *Lunds universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 20 443 000 kronor.

[76] 12. Lunds universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	888 000	797 164
1959/60 (statsliggaren s. 547)	959 000	
1960/61 (förslag)	953 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1959/60 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1960/61 förslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	18 000	25 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	570 000	570 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	351 000	342 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	23 000	23 000
5. Ersättning för avskaffade examensavgifter	12 000	12 000
6. Forskningsavdelningen vid S:t Lars sjukhus i Lund, <i>förslagsvis</i>	—	2 000
Summa kronor	974 000	974 000
<i>Särskilda uppbördmedel</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	15 000	15 000
Nettoutgift kronor	959 000	959 000

Höjningen av posten 1 motiveras enligt kanslern av anslagsbelastningen för budgetåret 1958/59 och den omständigheten att biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser numera kommer i åtnjutande av sjukförmaner enligt bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente. Förslaget om en sänkning av posten 3 sammanhänger med bland annat ett under avlöningsanslaget redovisat förslag om inrättande av två tjänster som ekonomibitråde. Jämlikt propositionen 1959: 79 beräknar kanslern för omkostnader vid forskningsavdelningen vid S:t Lars sjukhus i Lund ett belopp av 2 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till att riksdagen numera bifallit propositionen 1959: 79 upptager jag i omkostnadsstaten under en särskild, förslagsvis betecknad post ett belopp av 2 000 kronor avseende omkostnader för forskningsavdelningen vid S:t Lars sjukhus i Lund. Med hänsyn till att jag under avlöningsanslaget förordat inrättande av två tjänster som ekonomibitråde torde posten till städning och rengöring kunna minskas med 15 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad sålunda föreslagits torde anslaget böra uppföras med 953 000 kronor, vilket innebär en minskning med 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 953 000 kronor.

[77] **13. Lunds universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 960 000	2 014 121
1959/60 (statsliggaren s. 548)	2 290 000	
1960/61 (förslag)	2 595 000	

Det större konsistoriet har äskat höjning av detta reservationsanslag med 505 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår för sin del en anslagsökning med 525 000 kronor. Av höjningen avses 460 000 kronor — motsvarande 20 procent av det nuvarande anslagsbeloppet — för en generell uppräknings och återstoden, i runt tal 65 000 kronor, för vissa särskilda ändamål.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om en höjning av medelsanvisningen, att jag förordar att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 305 000 kronor till 2 595 000 kronor. Därvid har jag även inberäknat 65 000 kronor för vissa av kanslern äskade särskilda ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 595 000 kronor.

[78] **14. Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	525 000	437 050
1959/60 (statsliggaren s. 548)	660 000	
1960/61 (förslag)	630 000	

Av det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 660 000 kronor — har 600 000 kronor anvisats för ospecificerade ändamål, medan återstoden, 60 000 kronor, anvisats för vissa särskilda ändamål.

Det större konsistoriet har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 1 000 000 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker en uppräknings av nu utgående anslag med 25 procent eller 150 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om ökad medelsanvisning, att jag för ospecificerade ändamål för nästa budgetår förordar en anslagshöjning med 30 000 kronor. Med hänsyn till att för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp å 60 000 kronor bortfaller, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 630 000 kronor. Detta innebär en sammanlagd anslagsminskning med 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 630 000 kronor.

[79] **15. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	515 000	505 126
1959/60 (statsliggaren s. 548)	485 000	
1960/61 (förslag)	530 000	

Det större konsistoriet har på förslag av överbibliotekarien hemställt om en anslagsökning för nästa budgetår med 185 000 kronor, varav 145 000 kronor för bibliotekets ordinarie behov och 20 000 kronor som fast anslag till vardera av det medicinska centralbiblioteket och kursbiblioteket.

Universitetskanslern finner en förhållandevis kraftig höjning av förevarande anslag ofrånkomlig men förordar, att höjningen genomföres successivt. För nästa budgetår föreslår kanslern en uppräknig av medelsanvisningen till bibliotekets ordinarie behov med 50 000 kronor.

Departementschefen. En viss förstärkning av anslagsmedlen till bibliotekets ordinarie behov synes mig erforderlig. Jag föreslår för den skull en anslagshöjning med 45 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 530 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kronor.

[80] **16. Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 681 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 548 i statsliggaren.

Det större konsistoriet föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i runt tal 982 000 kronor. Universitetskanslern föreslår för sin del en medelsanvisning av 710 000 kronor, fördelad på följande sätt.

1. Institutionen för kyrklig folklivsforskning	15 000
2. Embryologiska institutionen	40 000
3. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet	35 000
4. Medicinska kliniken i Lund	68 000
5. Ekonomisk-historiska institutionen	65 000
6. Institutionen för nordisk och jämförande folklivsforskning ..	14 000
7. Arkiv för dekorativ konst	40 000
8. Fonetiska institutionen	5 000
9. Pedagogiska institutionen	19 000
10. Institutionen för systematisk botanik	56 000
11. Botaniska trädgården	10 000
12. Biokemiska institutionen	33 000
13. Zoologiska institutionen	230 000
14. Universitetsbiblioteket	50 000
15. S:t Lars sjukhus (psykiatri)	30 000

Summa kronor 710 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

1. Institutionen för kyrklig folklivsforskning. Innevarande budgetår har universitetet förvärvat en fastighet, vari nya lokaler åt institutionen för kyrklig folklivsforskning har kunnat upplåtas. För utrustning av de nya lokalerna, som omfattar åtta rum, två hallar och tambur erfordras utrustning till en kostnad av 15 000 kronor.

3. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet. Under nästkommande budgetår får kliniska centrallaboratoriet vid Lunds lasarett en ökning av sitt lokalutrymme med nio rum, varvid professorn får tillfälle att disponera ett eget laboratorium. För anskaffande av utrustning till detta laboratorium åskar konsistoriet ett belopp av 15 000 kronor. Genom omändringsarbeten vid Lunds lasarett kommer under nästa budgetår ett nytt undervisningslaboratorium för omkring tolv medicine kandidater att bli tillgängligt vid kliniska centrallaboratoriet. För utrustning till detta laboratorium åskas ett belopp av 20 000 kronor. Kanslern tillstyrker att för budgetåret 1960/61 anvisas ett anslag av 35 000 kronor för utrustning av kliniskt-kemiska centrallaboratoriet.

5. Ekonomisk-historiska institutionen. Från och med den 1 juli 1959 har nya och större lokaler för ekonomisk-historiska institutionen kunnat förhyras i en villafastighet. Lokalerna beräknas komma att omfatta tjugufem rumsenheter. Konsistoriets åskande om ett belopp av 65 000 kronor, avseende dels ny utrustning för de nytillkomna lokalerna, dels komplettering av den äldre inredningen, anser sig kanslern böra biträda.

6. Institutionen för nordisk och jämförande folklivsforskning. En vid institutionen för folklivsforskning tidigare som vaktmästarbostad använd lägenhet har nu införlivats med institutionslokalerna för att användas som expeditions-, biblioteks- och arkivrum. I samband med övergång till oljeeldning avses dessutom ett läs- och samlingsrum samt tre studie- och forskarrum jämte lagerutrymmen att inredas i institutionsbyggnadens källarvåning. Kostnaderna för inredning och utrustning har beräknats till 14 000 kronor. Kanslern tillstyrker att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

7. Arkiv för dekorativ konst. För inredning och utrustning av den ny- och ombyggda institutionen Arkiv för dekorativ konst hemställde kanslern i fjol i överensstämmelse med konsistoriets förslag om ett anslag av 66 000 kronor. 1959 års riksdag anvisade för budgetåret 1959/60 ett belopp av 25 000 kronor. Konsistoriet föreslår nu med tillstyrkan av kanslern, att resterande belopp eller i runt tal 40 000 kronor anvisas för budgetåret 1960/61.

9. Pedagogiska institutionen. Från och med höstterminen 1959 kommer institutionen, vars nuvarande lokaler är helt otillräckliga, att få övertaga de lokaler, som nu disponeras av ekonomisk-historiska institutionen. Det av konsistoriet åskade beloppet, 19 000 kronor, avser inköp av möbler och annan utrustning för de nytillkomna lokalerna. Kanslern biträder förslaget.

11. Botaniska trädgården. I utrymmen, vilka tidigare utgjort institutionsvaktmästarbostad, har botaniska trädgården erhållit ett trädgårdskontor och två mindre arbetsrum. För utrustning av dessa lokaler erfordras i runt tal 10 000 kronor. Kanslern tillstyrker, att ifrågavarande belopp anvisas.

12. Biokemiska institutionen. För biokemiska institutio-

nens behov har ett laboratorium kunnat iordningställas å kemiska institutionens vind. För utrustning av detta åskas ett belopp av 32 500 kronor. Kanslern föreslår att 33 000 kronor anvisas för ändamålet.

13. Zoologiska institutionen. *Allmän zoologi.* Vid planeringen och påbörjandet av den tillbyggnad av zoologiska institutionen, som slutfördes 1958, var professuren i allmän zoologi vakant. På grund härav kunde behoven av undervisnings- och forskningsapparat för den allmänna zoologiens del ej förutses. Vid tiden för tillsättandet av nämnda professor tillfördes institutionen genom omflyttning ytterligare tre rum. Slutligen har genom ändringsarbeten i källaren kunnat vinnas fyra termokonstansrum med intilliggande laboratorium. Såväl undervisnings- som forskningsmöjligheterna för den allmänna zoologien har härigenom blivit väl tillgodosedda. Utrymmena kan emellertid inte utnyttjas planenligt på grund av att tillgången på materiel och instrument för undervisning och forskning är ytterst otillräcklig. Det omedelbara behovet av grundutrustning för de nytilkomna lokalerna medför enligt konsistoriet en beräknad kostnad av 180 600 kronor, varav cirka 80 000 kronor avser instrument m. m. för undervisningen och cirka 100 000 kronor apparatur m. m. för forskningsändamål.

Anatomi, histologi och embryologi. Vid den tillbyggnad av zoologiska institutionen, som slutfördes hösten 1958, kunde bland annat två kurs-salar för undervisning i anatomi, histologi och embryologi vinnas. Då professuren i anatomi vid tiden för planeringsarbetet ej var tillsatt, kunde behoven av instrument för undervisningen i denna del av ämnet ej beaktas. Kostnaden för nödig kursutrustning beräknas av konsistoriet till 50 000 kronor.

Vidare föreslår konsistoriet att det uppdrages åt utrustningsnämnden för universitet och högskolor att handha ifrågavarande inredning och utrustning av den zoologiska institutionen.

Kanslern föreslår att för inredning och utrustning av institutionen anvisas ett sammanlagt belopp av 230 000 kronor budgetåret 1960/61.

14. Universitetsbiblioteket. Den stora tillströmningen av studerande under de sista åren har medfört att läsesalarna vid universitetsbiblioteket icke längre räcker till. Genom vissa omDispositioner skulle utan större kostnader en annexläsesal med plats för 80 studerande kunna anordnas i direkt anknytning till stora läsesalen. För inredning och utrustning av den planerade läsesalen erfordras ett belopp av 50 000 kronor.

15. S:t Lars sjukhus: lokaler för psykiatri. I enlighet med beslut av 1959 års riksdag föreslår kanslern, att ett belopp av 30 000 kronor anvisas under budgetåret 1960/61 för inredning och utrustning av en ny forskningsavdelning för psykiatri vid S:t Lars sjukhus (jfr. prop. 1959: 79, s. 37).

Den 31 mars 1958 uppdrogs åt förutvarande 1954 års utrustningskommitté att handha inredningen och utrustningen av humanistiska fakultetens nybyggnad. För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett belopp av 200 000 kronor. Härjämte har kommittén bemyndigats att beställa inredning och utrustning till ett värde av högst 300 000 kronor att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor hemställer i skrivelse den 21 juli 1959 att för budgetåret 1960/61 anslag för inredning och ut-

rustning av humanistiska fakultetens nybyggnad beviljas med 628 000 kronor.

Inledningsvis anför utrustningsnämnden, att den mot bakgrund av de allmänna överväganden, som redovisats i nämndens anslagsframställning den 1 juli 1959 rörande den zoofysiologiska institutionen vid Uppsala universitet och för vilka redogjorts under punkt E 10, undersökt dels huruvida en ytterligare beskärning av den av utrustningskommittén beräknade, i 1959 års åttonde huvudtitel (s. 170 ff.) redovisade totalkostnaden av 828 000 kronor vore möjlig, dels huruvida anskaffandet av någon del av inredningen och utrustningen skulle kunna uppskjutas. Undersökningen har enligt nämnden givit vid handen, att man icke kan vare sig räkna med en sänkning av kostnadsramen eller ställa viss anskaffning på framtiden. På grund av att byggnaden i huvudsak har karaktären av en kontorsbyggnad med för en sådan gängse utrustning skulle ytterligare inskränkningar utöver dem som redan tidigare gjorts innebära att de nya lokalerna komme att förete brister i rent elementära hänseenden.

Angående anslagsberäkningen för budgetåret 1960/61 anför utrustningsnämnden följande.

För inredning och utrustning av ifrågavarande nybyggnad har anvisats 200 000 kronor (för budgetåret 1959/60). Därjämte har nämnden bemyndigats beställa inredning och utrustning till ett värde av ytterligare högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. Nybyggnaden beräknas stå färdig vid slutet av år 1960. På grund härav bör 628 000 kronor, utgörande resterande del av den föreslagna kostnadsramen, anvisas för budgetåret 1960/61.

Åt utrustningsnämnden har jämväl uppdragits att handha inredningen och utrustningen av nybyggnaden för patologiska institutionen m. m. I skrivelse den 21 september 1959 hemställer utrustningsnämnden, att anslag för budgetåret 1960/61 till inredning och utrustning av institutionen anvisas med 600 000 kronor. Därutöver hemställs om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill ett värde av högst 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

I anslagsframställning för budgetåret 1959/60 framlade dåvarande 1954 års utrustningskommitté ett förslag till preliminär kostnadsram för inredning och utrustning av institutionen. Denna kostnadsram slutade på ett totalbelopp av 1 333 000 kronor i vad avsåg å staten enligt gällande avtal med Malmöhus läns landsting belöpande kostnader. För budgetåret 1959/60 anvisades ett anslag av 200 000 kronor, varjämte utrustningsnämnden bemyndigades att beställa inredning och utrustning till ett värde av högst 200 000 kronor till de patologiska och rättsmedicinska institutionerna samt rättsläkarstationen i Lund, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

I samband härmed anför utrustningsnämnden bland annat följande.

Att den framlagda kostnadsramen angavs såsom preliminär föranleddes dels av att fråga då uppkommit om ändrad avtalsreglering mellan staten och landstinget, som kunde komma att avse även den nya patologiska institutionen, varigenom grunden för finansieringen av densamma skulle ändras, dels ock av att beräkningarna av statens andel i totalkostnaderna för institutionens inredande och utrustande vilade på förutsättningen, att även landstinget godkände en uppdelning på utrustning för undervisning och forskning (= statens andel) respektive för sjukvårdens behov (= landstingets andel) i överensstämmelse med det av vederbörande institutionschef framlagda förslag, på vilket kommitténs anslagsframställning ytterst grundade sig. Numera bör emellertid angivna kostnadsram betraktas såsom definitiv. Berörda avtalsfråga har nämligen förfallit i vart fall i vad avser ifrågavarande institution och vidare har landstinget — efter att under vintern 1958/59 ha detaljgranskat de framlagda utrustningsförslagen — godkänt dessa och den gjorda fördelningen av utrustningen.

För egen del har utrustningsnämnden övervägt, om med hänsyn till det aktuella statsfinansiella läget kostnaderna för utrustningen skulle kunna ytterligare nedbringas ävensom huruvida anskaffandet av någon del av inredningen och utrustningen skulle kunna ställas på framtiden. Enär emellertid utrustningsförslaget redan från början upprättats med beaktande av stor sparsamhet, finner utrustningsnämnden, att någon ytterligare beskärning av förslaget icke bör ske och att ej heller något uppskov bör komma i fråga med anskaffandet av någon del av utrustningen. Balansen i förhållande till de delar av utrustningen, som redovisas under rubriken »sjukvårdens behov» och bekostas av landstinget, skulle genom ytterligare beskärningar och uppskov också kunna till förfång för institutionens funktionsduglighet allvarligt rubbas.

I fråga om anslagsberäkningen för budgetåret 1960/61 anför utrustningsnämnden bland annat följande.

Enligt senast gjorda beräkningar torde nybyggnaden för institutionen stå färdig för inflyttning i juli 1961. Med anledning härav beräknar nämnden för budgetåret 1960/61 ett anslag av 600 000 kronor, varjämte av kostnadsramen härefter återstående 533 000 kronor bör ställas till förfogande genom ett till 500 000 kronor avrundat beställningsbemyndigande.

I anslutning till sin skrivelse den 21 september 1959 rörande den patologiska institutionen har utrustningsnämnden i särskild skrivelse samma dag hemställt att för budgetåret 1960/61 till inredning och utrustning av rättsmedicinska institutionen vid universitetet och rättsläkarstationen i Lund anslag anvisas med 180 000 kronor. Därutöver hemställes om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för nämnda institution och rättsläkarstationen intill ett värde av högst 100 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

I anslagsframställning för budgetåret 1959/60 framlade dåvarande 1954 års utrustningskommitté förslag till preliminär kostnadsram för inredning och utrustning av institutionen och rättsläkarstationen. Denna kostnadsram slutade på ett totalbelopp av 325 000 kronor. Till ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1959/60 ställts till förfogande ett belopp av 45 000

kronor, varjämte utrustningsnämnden bemyndigats att beställa inredning och utrustning till de patologiska och rättsmedicinska institutionerna samt rättsläkarstationen i Lund till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Den i förut redovisade anslagsframställning rörande den patologiska institutionen omnämnda frågan om ändrad avtalsreglering mellan staten och Malmöhus läns landsting är ej heller längre aktuell för nu ifrågasvarande institutioner. Kostnadsramen bör därför ej längre betraktas som preliminär.

I anslutning härtill anför utrustningsnämnden följande.

Även för den rättsmedicinska institutionens och rättsläkarstationens del har utrustningsnämnden med hänsyn till det aktuella statsfinansiella läget övervägt, om kostnaderna för inredningen och utrustningen skulle kunna ytterligare nedbringas ävensom huruvida anskaffandet av någon del av inredningen och utrustningen skulle kunna ställas på framtiden. På i huvudsak samma skäl, som i dessa avseenden anförts beträffande den patologiska institutionen, anser nämnden, att inredning och utrustning för här ifrågasvarande institutioner bör anskaffas i ett sammanhang och helt i enlighet med föreliggande utrustningsförslag.

Utrustningsnämnden beräknar anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 på följande sätt.

Enligt senast gjorda beräkningar torde nybyggnaden för institutionerna stå färdiga för inflyttning i juli 1961. Med anledning härav beräknar nämnden för budgetåret 1960/61 ett anslag av 180 000 kronor, varjämte av kostnadsramen återstående 100 000 kronor bör ställas till förfogande genom ett beställningsbemyndigande.

Den 20 februari 1959 uppdrogs åt dåvarande 1954 års utrustningskommitté att handha inredningen och utrustningen av nybyggnaden för växtfysiologiska institutionen i Lund. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor hemställer i skrivelse den 21 september 1959 att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas för inredning och utrustning av ifrågasvarande institution med 200 000 kronor. Härjämte hemställer utrustningsnämnden om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill en kostnad av 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Inledningsvis anför utrustningsnämnden följande beträffande förevarande nybyggnad.

Den växtfysiologiska institutionen avses skola inrymmas i en för nämnda institution samt biokemiska och medicinsk-kemiska institutionerna planerad gemensam anläggning. Enär behovet av nya lokaler bedömts som mest framträdande för den växtfysiologiska institutionen är avsikten att anläggningen i denna del skall utföras först. Emellertid kommer byggnadsarbetena, som enligt tidigare beräkningar skulle påbörjas i juni 1960, att igångsättas senare än beräknat på grund av att ritningsarbetet avbrutits i avvaktan på utredning rörande möjligheterna att nedbringa byggnadskost-

naderna. I nuvarande läge räknar byggnadsstyrelsen med att kunna igångsätta byggnadsarbetena under hösten 1960.

I fråga om anslagsberäkningen anför utrustningsnämnden bland annat följande.

På grund av att institutionsbyggnadens slutliga utformning ännu ej bestämts och underlag sålunda hittills saknats för upprättande av ett detaljerat inrednings- och utrustningsförslag med kostnadsberäkningar har institutionschefen, professor H. Burström, ännu ej kunnat till utrustningsnämnden överlämna sitt utrustningsförslag för granskning. Nämnden har därför nödgats begränsa sig till en preliminär uppskattning av för budgetåret 1960/61 erforderliga medel. De ändamål, för vilka medel erfordras, är inredningsarkitekts arbete, arbetet med uppgörande av utrustningsförslag m. fl. förberedelsearbeten ävensom inköp av sådan inredning och utrustning, som kan bära installeras på ett tidigt stadium i samband med byggnadens uppförande. Utrustningsnämnden beräknar de för nämnda ändamål erforderliga medlen till 200 000 kronor, varjämte nämnden bör bemyndigas beställa inredning och utrustning intill en kostnad av 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Den 20 februari 1959 uppdrogs åt dåvarande 1954 års utrustningskommitté att handha inredningen och utrustningen av tillbyggnaden för genetiska institutionen. I skrivelse den 20 oktober 1959 hemställer utrustningsnämnden för universitet och högskolor att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas för inredning och utrustning av ifrågavarande tillbyggnad med 300 000 kronor.

Ett av institutionschefen, professor A. Müntzing, i samråd med arkitekten för byggnadsföretaget upprättat inrednings- och utrustningsförslag har underkastats detaljgranskning, dels av fjärde ledamoten i utrustningsnämnden, professor G. Glimstedt, dels ock inom nämndens kansli.

Inledningsvis återger utrustningsnämnden i sin anslagsskrivelse såsom allmänna förutsättningar för sina bedömanden vissa uttalanden av professor Glimstedt, som inom nämnden bland annat anfört följande.

Den planerade tillbyggnaden av genetiska institutionen avser att möjliggöra höjning av institutionens utbildningskapacitet. Institutionen kan för närvarande mottaga 52 studerande för 1-, 2- och 3-betygsgraderna. Vid laborationsundervisningen uppdelas dessa studerande i två grupper om vardera 26 deltagare. Utöver de nämnda betygsstudierna gives på institutionen särskild kurs i genetik under cirka 6 veckor varje termin. Denna kurs är obligatorisk för samtliga blivande biologilärare, cirka 50 studerande per år. Den nämnda utbildningskapaciteten på institutionen är icke tillräcklig, varför bland annat ämnet genetik blivit en flaskhals vid utbildningen inom matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Genom tillbyggnaden av institutionen möjliggöres att intaget för betygsstuderande kan höjas från 52 till 96 per år, vilka i fråga om de praktiska övningarna kommer att uppdelas i två grupper om vardera 48 studerande. Institutionens utrustning måste därför kompletteras med hänsyn till ökningen av 22 studerande per grupp. Den nämnda obligatoriska kursen i genetik för blivande biologilärare beräk-

nas alltjämt till cirka 50 deltagare per år. Sannolikt kommer emellertid även denna grupp av studenter att öka.

De nya lokaler, som erhålles genom tillbyggnaden, avses för undervisningens behov, varigenom en särskild undervisningsflygel till institutionen kommer till stånd. Därvid frigöres en del hittillsvarande för undervisningen använda lokaler inom den gamla institutionen. I dennas bottenvåning kommer ett antal laboratorier att inredas för genetisk cancerforskning. Kostnaderna för härav betingade ombyggnadsarbeten och utrustning kommer att bestridas av Riksföreningen mot cancer. I våningsplanet 1 trappa kommer den där befintliga nuvarande föreläsningssalen att efter smärre ändringar användas för humangenetisk forskning. De i detta våningsplan belägna tidigare undervisningslokalerna kommer alltjämt att användas för undervisningen men nu emellertid för 3-betygsstadiet.

Utöver vad sålunda anförts har nämnden beaktat de förändringar i fråga om undervisningens struktur, vilka blivit en följd av de senare årens vetenskapliga utveckling inom genetiken, ej minst inom den mikrobiologiska genetiken. Beträffande byggnadsföretaget framhåller nämnden vidare följande.

De enligt prisläget den 1 juli 1958 beräknade kostnaderna för tillbyggnaden uppgår till 1 180 000 kronor. Härav har för budgetåret 1959/60 anvisats 500 000 kronor. Byggnadsarbetena avses skola påbörjas i juni 1960 och slutföras hösten 1961. Tillbyggnaden kommer att innehålla — förutom övningslaboratorier jämte biutrymmen — en föreläsningssal, som även skall kunna utnyttjas av de närbelägna fysiska och matematiska institutionerna, vilka är i stort behov av flera hörsalar.

Angående anslagsbehovet för inredning och utrustning av de nya lokalerna anför nämnden bland annat följande.

Det av institutionschefen framlagda inrednings- och utrustningsförslaget har i vissa avseenden kompletterats inom nämnden och slutar därefter på totalt 324 746 kronor. Efter granskning av förslaget, vilket av institutionschefen uppgjorts med iakttagande av stark återhållsamhet, anser nämnden, att utrustningskostnaden för de nya undervisningslokalerna skall kunna hållas inom en kostnadsram av 300 000 kronor. Med hänsyn till undervisningens behov är det icke möjligt att vidtaga begränsningar av inköpsprogrammet utöver dem, med vilka nämnden nu räknat. Icke heller är det möjligt att till framtiden uppskjuta någon del av anskaffningen, därest den planerade undervisningen skall kunna på vederbörligt sätt genomföras. Erforderligt anslag bör på grund av vad förut anförts angående tiden för byggnadsföretagets genomförande i sin helhet ställas till nämndens förfogande för budgetåret 1960/61.

Den 20 februari 1959 uppdrogs åt dåvarande 1954 års utrustningskommitté att handha inredningen och utrustningen av tillbyggnaden för kemiska institutionen. I skrivelse den 20 oktober 1959 hemställer utrustningsnämnden för universitet och högskolor att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas för inredning och utrustning av ifrågakvarande tillbyggnad med 350 000 kronor.

I fråga om byggnadsföretaget anför utrustningsnämnden bland annat följande.

På förslag av 1955 års universitetsutredning färdigställde byggnadsstyrelsen i samråd med representanter för den kemiska institutionen sommaren 1957 ett förslag till utbyggnad av institutionen i avsikt att möjliggöra ökad intagning av studerande. Förslaget har sedermera omarbetats i syfte att för minsta möjliga kostnad och med starkt begränsat lokalprogram nå det uppställda målet. Den nu projekterade byggnaden är i jämförelse med tidigare liknande av en radikalt förenklad konstruktion, vilket återspeglas i den i förhållande till byggnadsföretagets omfattning låga byggnadskostnaden. Enligt prisläget den 1 juli 1958 är kostnaderna för byggnadsföretaget beräknade till 900 000 kronor. Härav har för budgetåret 1959/60 anvisats 500 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har äskat återstående 400 000 kronor för budgetåret 1960/61. Byggnadsarbetena avses skola påbörjas i juni 1960 och vara slutförda i juli 1961.

Vid sitt bedömande av behovet av inredning och utrustning för ifrågasvarande tillbyggnad har nämnden i första hand beaktat följande.

Den planerade tillbyggnaden — som i en souterräng- och en bottenvåning inrymmer ett antal större och mindre laboratorier för 1-, 2- och 3-betygsundervisningen samt för nybörjarundervisning för licentiander — avser att möjliggöra en höjning av institutionens utbildningskapacitet. Det maximala studentantalet vid 2-betygskurserna i oorganisk kemi och fysikalisk kemi är för närvarande 60 per år. Härvid är institutionen överbelastad, enär den är dimensionerad för endast 48 studerande per år. Genom tillkomsten av de nya undervisningsutrymmena kan institutionen mottaga 48 studerande per termin eller tillhoppa 96 studerande per år. Utbildningskapaciteten kommer sålunda att öka med 36 studerande per år, till vilket antal hänsyn måste tagas vid bedömningen av utrustningsbehovet. Det bör i detta sammanhang påpekas, att den radikala förenkling av byggnadskonstruktionen, vilken möjliggör en stark nedpressning av byggnadskostnaderna, icke medför, att även inrednings- och utrustningskostnaderna kan bli i motsvarande mån lägre.

Ett av vederbörande institutionschefer i samråd med arkitekten för byggnadsföretaget gemensamt upprättat inrednings- och utrustningsförslag har i vissa avseenden kompletterats inom nämnden och slutar därefter på 425 025 kronor. Härom framhåller nämnden bland annat följande.

Efter granskning av förslaget anser nämnden, att inrednings- och utrustningskostnaderna för ifrågasvarande undervisningslokaler skall kunna — under förutsättning av i huvudsak oförändrad prisnivå — begränsas inom en kostnadsram av 350 000 kronor. Enligt nämndens förmenande är det med hänsyn till undervisningens behov icke möjligt att vidtaga begränsningar av inköpsprogrammet utöver dem, med vilka nämnden sålunda räknat. Icke heller är det möjligt att till framtiden uppskjuta någon del av anskaffningen, därest den planerade undervisningen skall kunna genomföras på vederbörligt sätt. Erforderligt anslag bör på grund av vad förut anförts angående tiden för byggnadsföretagets genomförande i sin helhet ställas till nämndens förfogande för budgetåret 1960/61.

Den 17 september 1959 uppdrogs åt utrustningsnämnden att jämväl handha inredningen och utrustningen av bland annat det planerade övningslaboratoriet för fysik vid universitetet i Lund. I skrivelse den 24 oktober 1959 hemställer utrustningsnämnden bland annat, att för budgetåret 1960/61 anslag beviljas till inredning och utrustning av

ifrågavarande övningslaboratorium med 300 000 kronor samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för laboratoriet intill ett belopp av 200 000 kronor.

I samband med behandlingen av utrustningsnämndens anslagsframställning rörande övningslaboratorier för kemi och fysik i Uppsala har under punkten E 10 återgivits nämndens redogörelse för vissa allmänna utgångspunkter, vilka nämnden beaktat vid sin beräkning av behovet av medel för inredning och utrustning av bland annat förevarande laboratorium vid universitetet i Lund. I anslutning till nämnda redogörelse anför nämnden i huvudsak följande.

För utrustningsnämnden saknas för närvarande förutsättningar för att på grundval av i detalj upprättade utrustningslistor m. m. bedöma utrustningsbehovet och framlägga förslag om kostnadsram m. m. Endast beträffande övningslaboratoriet för fysik i Lund kan för närvarande detaljprojektering av nybygge äga rum. Innan sådan projektering slutförts kan icke heller slutgiltigt inrednings- och utrustningsförslag utarbetas. I syfte att likväl kunna framlägga förslag till erforderliga medelsanvisningar för budgetåret 1960/61 har utrustningsnämnden haft ingående samråd med professorn i fysik i Lund, B. Edlén och laboratorn i samma ämne därstädes, L. Minnhagen rörande den kostnad, till vilken inredningen och utrustningen av övningslaboratoriet i Lund i nuvarande läge kan uppskattas. De av Edlén och Minnhagen därvid framlagda uppgifterna har lett till, att nämnden anser möjligt att inreda och utrusta övningslaboratoriet för en kostnad av högst 750 000 kronor. Av detta belopp bör — för att inredning och utrustning skall kunna i tillräcklig utsträckning anskaffas till början av höstterminen 1961 — 300 000 kronor anvisas för budgetåret 1960/61, varjämte för samma budgetår ytterligare bör meddelas ett beställningsbemyndigande å 200 000 kronor. Slutlig och på detaljerad utredning grundad kostnadsberäkning kan av nämnden avges först i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62.

Departementschefen. För nästa budgetår beräknar jag i enlighet med utrustningsnämndens förslag en slutanvisning av 628 000 kronor till inredning och utrustning av humanistiska fakultetens nybyggnad.

Till inredning och utrustning av nybyggnaden för den patologiska institutionen, i vad avser utrymmen för forskning och undervisning, har utrustningsnämnden hemställt, att 600 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Jag tillstyrker nämndens hemställan och beräknar för nästa budgetår 600 000 kronor för ändamålet. Ifråga om den rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen, vilka skall inrymmas i samma nybyggnad som den patologiska institutionen, har nämnden till inredning och utrustning för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 180 000 kronor. Jag ansluter mig till nämndens uppfattning och beräknar 180 000 kronor till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Härjämte bör nämnden erhålla bemyndigande att beställa ytterligare inredning och utrustning av nybyggnaden för dels den patologiska institutionen dels rättsmedicinska institutio-

nen och rättsläkarstationen med respektive högst 500 000 och 100 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har den slutliga utformningen av nybyggnaden för den växtfysiologiska institutionen m. m. ännu ej bestämts. Ett detaljerat inrednings- och utrustningsförslag med kostnadsberäkningar har därför ej kunnat upprättas. Med hänsyn härtill har utrustningsnämnden fått begränsa sig till en preliminär uppskattning av för nästa budgetår erforderliga medel och beräknat dessa till 200 000 kronor. För egen del anser jag, att medelsberäkningen till förevarande ändamål för nästa budgetår kan begränsas till 100 000 kronor. Vidare förordar jag, att nämnden bemyndigas beställa ytterligare inredning och utrustning för här ifrågasvarande institution under nästa budgetår till ett belopp av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Utrustningsnämnden har föreslagit, att ett anslag av 300 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av tillbyggnad för genetiska institutionen. Enligt nämndens mening är det med hänsyn till undervisningens behov icke möjligt att vidtaga begränsningar av inköpsprogrammet utöver dem för vilka nämnden redogjort i sin i det föregående redovisade anslagsframställning. Nämnden anser icke heller det vara möjligt att till framtiden uppskjuta någon del av anskaffningen, därest den planerade undervisningen skall kunna på vederbörligt sätt genomföras. Då byggnadsarbetena avses skola påbörjas i juni 1960 och slutföras hösten 1961, anser nämnden, att erforderligt anslag bör i sin helhet ställas till nämndens förfogande för budgetåret 1960/61. Vad nämnden sålunda uttalat föranleder ingen erinran från min sida. Jag biträder tillika nämndens hemställan om en medelsanvisning av 300 000 kronor för nästa budgetår.

Vidare hemställer utrustningsnämnden under enahanda motivering som nyss återgivits, att ett anslag av 350 000 kronor för inredning och utrustning av tillbyggnaden för kemiska institutionen måtte beviljas. Jag biträder förslaget och beräknar alltså härför ett belopp av 350 000 kronor för nästa budgetår.

Slutligen har utrustningsnämnden föreslagit, att 300 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av ett övningslaboratorium för fysik vid universitetet samt att därjämte bemyndigande utverkas åt nämnden att beställa inredning och utrustning för laboratoriet intill ett belopp av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Jag beräknar för nästa budgetår medel för inredning och utrustning av nämnda laboratorium i enlighet med utrustningsnämndens förslag samt tillstyrker förslaget om beställningsbemyndigande.

Vad härefter beträffar kanslerns anslagsäskanden anser jag mig inte kunna förorda medelsanvisning för inredning och utrustning till embryologiska och fonetiska institutionerna, medicinska kliniken i Lund eller institutionen för systematisk botanik. Däremot tillstyrker jag till utrustning

av institutionen för kyrklig folklivsforskning en medelsanvisning av 10 000 kronor och till utrustning av kliniskt-kemiska centrallaboratoriet en slutanvisning av 15 000 kronor. I fråga om ekonomisk-historiska institutionen föreslår jag en till 30 000 kronor begränsad medelsanvisning. Tillika tillstyrker jag anvisande av 10 000 kronor för institutionen för nordisk och jämförande folklivsforskning och 13 000 kronor för pedagogiska institutionen. Jag tillstyrker vidare en slutanvisning av 25 000 kronor för arkivet för dekorativ konst. Till utrustning av botaniska trädgården och biokemiska institutionen tillstyrker jag medelsanvisningar av respektive 5 000 kronor och 27 000 kronor. Jag tillstyrker dessutom anvisande av 100 000 kronor för zoologiska institutionen och 30 000 kronor för universitetsbiblioteket. Slutligen torde, såsom kanslern föreslagit, i enlighet med tidigare fattat beslut anvisas 30 000 kronor för inredning och utrustning av en ny forskningsavdelning för psykiatri vid S:t Lars sjukhus.

Vid bifall till vad jag här förordat, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 2 753 000 kronor, vilket innebär en höjning med 2 072 000 kronor.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för patologiska institutionen vid Lunds universitet må beställas till ett värde av högst 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) medgiva, att inredning och utrustning för rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen i Lund må beställas till ett värde av högst 100 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

c) medgiva, att inredning och utrustning för växtfysiologiska institutionen vid Lunds universitet må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

d) medgiva, att inredning och utrustning för övningslaboratorium för fysik vid Lunds universitet må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

e) till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 753 000 kronor.

[81] **17. Göteborgs universitet: Avlöningar m. m.** I riksstaten finns för innevarande budgetår för verksamheten vid Göteborgs universitet uppförda anslag till avlöningar med 8 562 000 kronor, till omkostnader med 598 000 kronor, till materiel m. m. med 1 090 000 kronor, till nyanskaffning av apparater m. m. med 207 200 kronor, till bokinköp och bokbindning för

medicinska fakultetens bibliotek med 110 000 kronor, till bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek med 182 400 kronor och till inredning och utrustning av nya lokaler med 4 366 000 kronor eller med sammanlagt 15 115 600 kronor. Universitetets anslagsbehov för nästa budgetår kommer att påverkas av en förhandlingsöverenskommelse med Göteborgs stad angående Göteborgs stadsbibliotek. Med hänsyn till nämnda överenskommelse har beredningen av frågan om medelsanvisning för nästa budgetår avseende vissa anslag till universitetet ännu icke kunnat slutföras. I avvaktan härpå torde anslag böra uppföras i riksstatsförslaget med ett för universitetet i dess helhet preliminärt beräknat belopp. I detta belopp inräknar jag även medel för genomförande av de förslag till uppflyttning i lönegrad av, bland andra, vissa tjänster vid universitetet, vilka framlagts av chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna till *Göteborgs universitet: Avlöningar m. m.* ett förslagsanslag av 18 160 000 kronor.

[82] **18. Stockholms universitet: Avlöningar m. m.** I riksstaten finns för innevarande budgetår upptaget ett förslagsanslag till Bidrag till Stockholms högskola, vilket är uppfört med 14 765 000 kronor.

Enligt vid 1959 års riksdag fattat principbeslut skall Stockholms högskola den 1 juli 1960 ombildas till ett statligt lärosäte, benämnt universitetet i Stockholm. Beredningen av frågan om universitetets anslagsbehov för nästa budgetår är ännu icke avslutad, varför anslag till universitetet bör uppföras i riksstatsförslaget med ett för universitetet i dess helhet preliminärt beräknat belopp. I detta belopp inräknar jag även medel för genomförande av de förslag till uppflyttning i lönegrad av, bland andra, vissa tjänster vid universitetet, vilka framlagts av chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna till *Stockholms universitet: Avlöningar m. m.* ett förslagsanslag av 15 710 000 kronor.

[83] **19. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	8 244 000	7 960 956
1959/60 (statsliggaren s. 560)	8 848 000	
1960/61 (förslag)	9 867 000	

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av institutets personal.

Universitetskanslern tillstyrker i betydande omfattning lärarkollegiets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i institutets personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Anatomiska institutionen

- 1) personlig professur i biologisk ultrastrukturforskning för prosektorn S. F. Sjöstrand.

Kemiska institutionerna

- 2) laborator i koagulationsforskning (vid institutionen II),
- 3) förste forskningsingenjör (I),
- 4) två forskarassistenter i stället för nuvarande befattningar som biträdande lärare (I och II),
- 5) laboratorieingenjör i högst Ae 13 (II),
- 6) assistent (I och II),
- 7) förste amanuens (I och II).

Fysiologiska institutionerna

- 8) halvtidsanställd forskningsingenjör i Ae 21.

Neurofysiologiska institutionen

- 9) personlig laboratur i hjärnforskning för docenten C. von Euler.

Institutionen för tumörbiologi

- 10) assistent.

Radiobiologiska institutionen

- 11) assistent.

Institutionen för medicinsk fysik

- 12) halvtidsanställd forskningsingenjör i Ae 21.

Isotopforskningslaboratoriet vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus

- 13) personlig, till tiden obegränsad forskardocenttjänst för docenten i medicinsk isotopforskning E. Odeblad.

Bakteriologiska institutionen

- 14) assistent.

Farmakologiska institutionen

- 15) förste amanuens.

Institutionen för teoretisk alkoholforskning

- 16) assistent och samtidigt minskning av de för assistent- och vaktmästarhjälp m. m. beräknade medlen med 10 000 kronor.

Radiopatologiska institutionen

- 17) assistent,
- 18) förste amanuens i stället för tredje amanuens.

Medicinska kliniken å Serafimerlasarettet

- 19) förste amanuens.

Kirurgiska thoraxkliniken

- 20) uppförande på ordinarie stat som professur i hjärt- och lungkirurgi av den för professor C. Crafoord personliga professuren i thoraxkirurgi.

Epidemiologiska kliniken

- 21) professor i klinisk epidemiologi och samtidigt minskning av arvodesmedlen till biträdande lärare och specialföreläsare med 11 400 kronor till 11 280 kronor.

Hygieniska institutionen

- 22) laborator i hygien och samtidigt indragning av arvodesmedlen, 900 kronor, till biträdande lärare och specialföreläsare.

Psykiatriska kliniken å karolinska sjukhuset

- 23) assistent.

Psykiatriska kliniken å S:t Görans sjukhus

- 24) professor i psykiatri och samtidigt minskning av arvodesmedlen till biträdande lärare och specialföreläsare med 11 400 kronor till 5 700 kronor.

Rättspsykiatriska kliniken

- 25) psykolog i Ae 23 och samtidigt indragning av assistenttjänst.

Undervisningen i socialmedicin

- 26) arvoden å 3 000 kronor till sociala kuratorer.

Undervisningen i krigsmedicin

- 27) uppräknig av medlen till lärare och specialföreläsare med 4 050 kronor till 12 330 kronor.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset

- 28) assistent.

Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet

- 29) assistent.

Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet

- 30) assistent och samtidigt indragning av förste amanuens.

Blodgivarecentralen

- 31) förste amanuens.

Kliniken för alkoholsjukdomar

- 32) laborator i klinisk alkoholforskning från och med den 1 januari 1961,
- 33) förste amanuens från och med den 1 januari 1961.

Radiumhemmets forskningslaboratorium

- 34) uppförande på övergångsstat av den för docenten B. E. G. W. Sylvén inrättade laboraturen i experimentell tumörforskning i lönegrad Bg 1.

Sjukgymnastinstitutet i Stockholm

- 35) ökning av arvoden till lärare i grupp gymnastik med 1 500 kronor till 3 500 kronor.

Biblioteket

- 36) halvtidsanställd biblioteksassistent i Ae 11,
37) kansliskrivare i Ae 10,
38) förste biblioteksbiträde i Ae 9 och samtidigt minskning av anslaget för tillfällig förstärkning av personalorganisationen med 5 000 kronor,
39) bokbindare i Ae 9,
40) fotograf i Ae 9 och samtidigt minskning av anslaget för tillfällig förstärkning av personalorganisationen med 6 000 kronor.

Kansliet

- 41) amanuens i Af 13—Ae 19,
42) medelsanvisning av 12 000 kronor till undervisningsnämnden för förvaltningskostnader,
43) kontorist i Ae 9,
44) halvtidsanställd expeditionsvakt i Ae 7.

Intendentkontoret

- 45) amanuens i Af 13—Ae 19,
46) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7,
47) halvtidsanställd expeditionsvakt i Ae 7.

Ekonomipersonalen

- 48) reparatör i Ae 9,
49) gårdskarll i Ae 7.

Institutet i dess helhet

- 50) personlig laboratur i medicinsk teknik för docenten N. B. Jacobson,
51) fyra forskardocenter,
52) sex docenter,
53) sex forskarassistenter,
54) tre forskningsingenjörer, varav en förste forskningsingenjör vid institutionen för medicinsk cellforskning och genetik, en forskningsingenjör i Ae 23 vid allergilaboratoriet med samtidig indragning av försöksassistent i Ae 14 där samt en forskningsingenjör i Ae 21 gemensamt för nervkliniken och kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet,
55) 186 000 kronor för förstärkning av den personella basorganisationen,
56) fem ekonomibiträden i Ae 2/3.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 57) byrådirektör i Ao 26 i stället för Ae 24 vid kansliet,
- 58) biblioteksassistent i Ao 17 i stället för Ae 13,
- 59) biblioteksassistent i Ao 11 i stället för Ae 10,
- 60) två biblioteksbiträden i Ao 9 i stället för Ae 9,
- 61) instruktionsköterska i Ao 14 i stället för Ae 14 vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset,
- 62) expeditionsvakt i Ao 7 i stället för Ae 7 vid biblioteket,
- 63) ändring av tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 till vaktmästare i Ao 7 vid de fysiologiska institutionerna,
- 64) ändring av tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 till kanslibiträde i Ao 7 vid öronkliniken å karolinska sjukhuset.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid institutet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare till följd av den av riksdagen förra året beslutade löneregleringen för vissa befattningshavare vid universitet och högskolor. Därjämte har kanslern äskat ökad medelsanvisning till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 2 och 5. I överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag torde ifrågavarande laboratur i koagulationsforskning böra inrättas fr. o. m. den 1 juli 1960 (jfr 1959: 1 VIII ht, s. 217). För biträde med den forskning rörande olika former av blödarsjuka, som redan bedrivs vid institutionen men som genom tillkomsten av laboraturen kommer att få en fastare organisation erfordras en tjänst som laboratorieingenjör.

Punkt 3. Sedan mitten av 1940-talet har vid Karolinska institutets kemiska institution I utförts isotopanalyser med masspektrometriska metoder. De för detta ändamål använda masspektrometrarna har konstruerats och byggts vid institutionen. En masspektrometer för höga masstal med samtidig hög upplösning har varit i drift under mer än två år och visat sig vara ett utomordentligt värdefullt tillskott till analystekniken i fråga om organisk strukturanalys, molekylviktsbestämning och kvantitativ analys av komplicerade blandningar. Många analytiska problem inom organisk kemi och biokemi av både grundforskningsnatur och tillämpad natur har visat sig möjliga att lösa med hjälp av masspektrometriska undersökningar. Finansieringen av verksamheten har alltsedan starten till allra största delen skett genom anslag från statens medicinska, naturvetenskapliga och tekniska forskningsråd. Sedan den 1 juli 1958 är verksamheten organiserad såsom en för dessa forskningsråd gemensam forskningsenhet. Med anledning av ett förslag av 1955 års universitetsutredning uttalades i den av riksdagen godkända propositionen 1959: 105 (s. 150) att kostnaderna för forskningsverksamhet, vilken påbörjats med hjälp av medel från forskningsråd

och blivit av mera permanent art borde överföras till de för respektive läroanstalter på riksstaten uppförda anslagen. En dylik omfördelning av kostnader borde prövas i samband med de årliga anslagsäskandena. Med hänvisning till detta uttalande föreslås överföring till institutets avlöningsanslag av kostnaderna för en tjänst som förste forskningsingenjör i lönegrad 20, vilken innehas av ingenjör R. Ryhage, som är teknisk ledare för masspektrometriarbetet. Samtidigt föreslås att tjänsten extraordinariesättes och placeras i lönegrad 24. Vidare föreslås inrättande av följande tjänster, nämligen en som försöksassistent i lönegrad 15, en som instrumentmakare i lönegrad 11 och en som rit- och räknebiträde i lönegrad 7. Även sistnämnda tre förslag avser personal, som för närvarande avlönas från forskningsrådsanslag. Kostnaderna för dessa förslags genomförande inrymmes i den av kanslern under punkt 55 äskade medelstilledelningen av 186 000 kronor för förstärkning av den personella basorganisationen.

Punkt 4. Omvandling av ifrågavarande två tjänster som biträdande lärare till tjänster som forskarassistent föreslås under återopande av uttalandet i prop. 1959: 105 (s. 114), att biträdande lärartjänster i vissa teoretisk-medicinska ämnen borde kunna ombildas till forskarassistenttjänster och att frågan härom borde upptas i samband med de årliga anslagsäskandena.

Punkterna 6 och 7. Lärarkollegiet har anhållit om förstärkning av assistentpersonalen vid de kemiska institutionerna med fyra assistenter. Kanslern erinrar om att i propositionen 1959: 105 (s. 109) uttalats, att det då inte ansetts påkallat med ytterligare åtgärder för utbyggnad av assistent- och amanuenspersonalen vid de teoretisk-medicinska institutionerna annat än i särskilda fall. Det material, som lärarkollegiet framlagt, har emellertid övertygat kanslern om att en viss förstärkning av ifrågavarande personal vid de kemiska institutionerna är erforderlig. Kanslern föreslår inrättande av två nya tjänster, en som assistent och en som förste amanuens.

Punkterna 8 och 12. Under det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. (prop. 1959: 105; SU 126; Rskr 294) beräknades medel till bland annat en tjänst för kvalificerad teknisk personal. Tjänsten inrättades som forskningsingenjör i lönegrad Ag 21 och uppdelades på två halvtidstjänster, varav en tillfördes de fysiologiska institutionerna och en institutionen för medicinsk fysik. Tjänsten föreslås nu uppförd på institutets personalförteckning såsom forskningsingenjör i lönegrad Ae 21.

Punkt 9. Önskemålet om inrättande av den ifrågasatta för docenten von Euler personliga laboratorstjänsten står bland lärarkollegiets äskanden om nya befattningar i laboratorsgården i främsta angelägenhetsrummet. Docenten von Euler besitter en mycket stark kompetens inom det område, den föreslagna laboraturen avses omfatta. Sedan ett flertal år tillbaka åtnjuter von Euler personligt anslag från statens medicinska forskningsråd, som tillstyrkt inrättande av den föreslagna laboratorstjänsten. Kanslern anser det angeläget, att tjänsten inrättas och tillstyrker därför lärarkollegiets förslag härom.

Punkt 22. Professorn i hälsovårdslära vid karolinska institutet skall därest Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnar vara föreståndare för den allmänhygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan enligt instruktionen för detta institut. Undervisningen i hälsovårdslära omfattar tre kurser årligen. I varje kurs deltagar 40 elever, och kursen pågår två månader.

Sammanlagt beräknas undervisningen omfatta omkring 145 timmar årligen, varav på professorn faller 130 timmar.

I en den 20 september 1958 till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet överlämnad sakkunnigutredning angående förhållandet mellan Karolinska institutet och statens institut för Folkhälsan föreslog utredningsmannen, byråchefen S. E. Holmqvist, att professorn i hälsovårdslära med hänsyn till arbetsbördan som avdelningsföreståndare borde avlastas i sin undervisningsskyldighet. En sådan avlastning föreslogs komma till stånd i form av att elevantalet per kurs i likhet med vad som är fallet i Uppsala, Lund och Göteborg begränsades till 30, något som dock skulle nödvändiggöra en ökning av antalet kurser från 3 till 4 per år. Härvid borde professorn befrias från undervisning vid tre av de fyra kurserna. För att möjliggöra detta borde en laboratur i hygien inrättas.

Utredningsförslaget tillstyrktes av kanslern. I konsekvens härmed tillstyrker kanslern nu lärarkollegiets förslag att en laboratur i hygien inrättas vid institutet fr. o. m. den 1 juli 1960.

Punkt 23. Lärarkollegiet har hemställt om inrättande av en tjänst som psykolog i lönegraden Ae 24 vid psykiatriska kliniken å karolinska sjukhuset. Då behovet av psykologisk assistans vid kliniken redan i petita för innevarande budgetår syntes klart ådagalagt, förordade kanslern då för ändamålet inrättande av en befattning som assistent. Kanslern upprepar nu detta äskande.

Punkt 24. För närvarande är en professur i psykiatri inrättad vid institutet. Undervisningen bedrivs vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik samt provisoriskt vid Södersjukhusets psykiatriska klinik. Den senare undervisningen har anordnats i avvaktan på färdigställandet av en planerad psykiatrisk klinik vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket beräknats ske hösten 1960. Enligt ett uttalande i den av riksdagen godkända propositionen 1954:212 (s. 234) borde en andra professur i psykiatri då inrättas. Enligt mellan staten och Stockholms stad ingånget avtal (jfr k. br. den 12 december 1958) har emellertid det s. k. Sabbatsbergsavtalet upphävts i vad avser den psykiatriska kliniken och en andra undervisningsklinik för psykiatri vid karolinska institutet i stället förlagts till S:t Görans sjukhus. Denna nya psykiatriska klinik beräknas stå färdig att tagas i bruk tidigt under budgetåret 1960/61. Vid samma tidpunkt anser lärarkollegiet att institutets andra professur i psykiatri, förenad med överläkarbefattning vid ifrågavarande klinik, bör tillkomma. Övergångsvis torde även under budgetåret 1960/61 medel böra beräknas för en avslutande kurs vid Södersjukhuset. Arvodesmedlen till biträdande lärare och specialföreläsare vid Södersjukhuset kan emellertid minskas med 11 400 kronor under budgetåret.

Kanslern tillstyrker lärarkollegiets förslag.

Punkt 26. Vid de lärosäten, till vilka professurer i socialmedicin är knutna, ingår i personalorganisationen för vederbörande institution sociala kuratorer. Vid karolinska institutet måste för undervisningen utnyttjas de vid undervisningssjukhusen anställda kuratorerna, vilka efter frivilligt åtagande fullgör undervisningsuppgifterna utanför sin fasta tjänst. Till arvoden åt dessa sociala kuratorer erfordras ett belopp, vilket kanslern i likhet med lärarkollegiet beräknar till 3 000 kronor årligen.

Punkt 32. I enlighet med beslut av 1959 års riksdag torde ifrågavarande laboratur böra inrättas från och med den 1 januari 1961 (jfr 1959:1 VIII ht, s. 219).

Punkt 35. I likhet med lärarkollegiet anser kanslern det skäligt, att

arvodet till lärarna i grupp gymnastik höjes från 11: 50 till 20 kronor per undervisningstimme, vilket föranleder ett med 1 500 kronor ökat årligt medelsbehov.

Punkt 40. Liksom i sin anslagsframställning för innevarande budgetår finner kanslern, att fotografering numera är ett naturligt och oundgängligt led i verksamheten vid ett vetenskapligt bibliotek, varför det synes motiverat att inrätta en heltidstjänst som fotograf vid biblioteket. Med hänvisning till den av riksdagen godkända propositionen 1959: 152 (s. 29) föreslår kanslern, att tjänsten inrättas i lönegrad Ae 9.

Punkt 42. Kanslern föreslår en medelsanvisning av 12 000 kronor för avlönande av sekreterare och biträdespersonal vid undervisningsnämnden. Kanslern anför därvid samma motivering som den som redovisats beträffande motsvarande äskande för Uppsala universitets vidkommande.

Punkt 50. Lärarkollegiet har föreslagit, att en för docenten i medicinsk elektronik vid institutet N. B. Jacobson personlig laboratorstjänst i medicinsk teknik inrättas vid institutet från och med budgetåret 1960/61. Kanslern anför: Jag har kommit till uppfattningen, att den vetenskapliga forskningen rörande medicinskt-tekniska problem bör stödjas på det sätt, lärarkollegiet föreslagit, och anser Jacobson starkt kompetent för den lärarbefattning, som blivit föreslagen för honom. Provisoriska lokaler för den föreslagna laboratorn finnas tillgängliga. Jag biträder på angivna skäl lärarkollegiets förslag.

Punkt 51. 1955 års universitetsutredning föreslog i sitt betänkande V rörande forskningens villkor och behov (SOU 1958: 32, s. 87), att under budgetåren 1959/60 och 1960/61 fyra nya forskardocenttjänster skulle inrättas vid karolinska institutet. En av dessa tjänster har innevarande budgetår uppförts under anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. och föreslås nu överförd till institutets stat från och med budgetåret 1960/61. Kanslern ansluter sig till universitetsutredningens uttalande angående behovet av forskardocenttjänster vid institutet och förordar, att övriga föreslagna tre befattningar inrättas från och med den 1 juli 1960.

Punkt 53. I det föregående (p. 4) har kanslerns förslag om ombildning av två tjänster som biträdande lärare till forskarassistenttjänster redovisats. Härutöver har lärarkollegiet hemställt om inrättande av sex forskarassistenttjänster, varav en för fysiologi, två för farmakologi och tre icke ämnesbundna. Vid institutet finns från och med den 1 juli 1959 två tjänster av nu ifrågavarande typ, vilka uppförts under anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. och nu föreslås överförda till institutets avlöningsanslag. Kanslern finner det angeläget att kadern av forskarassistenttjänster i rekryteringssyfte raskt och kraftigt utbygges och föreslår att fyra icke ämnesbundna sådana tjänster inrättas vid institutet från och med nästa budgetår.

Punkt 54. I universitetsutredningens femte betänkande föreslogs (s. 122) att under budgetåren 1959/60—1961/62 vid institutet successivt skulle inrättas sex tjänster såsom kvalificerad teknisk medhjälpare, d. v. s. såsom forskningsingenjör. En dylik tjänst har inrättats från och med den 1 juli 1959. Medel härför har beräknats under anslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Tjänsten har av kanslern tidigare föreslagits överförd till institutets avlöningsanslag från och med nästa budgetår (p. 8 och 10). Beträffande övriga fem befattningar synes universitetsutredningens framställning utvisa (ss. 122 och 127), att två skola inrättas genom ombildning av redan befintliga, lägre tjänster.

Lärarkollegiet har hemställt om uppflyttning i forskningsingenjörställning av ett stort antal lägre tekniska tjänster vid institutet, ävensom inrättande av ett stort antal nya forskningsingenjörsbefattningar i skilda lönegrader. För budgetåret 1960/61 anser sig kanslern dock böra förorda inrättande av allenast tre nya forskningsingenjörstjänster, varav en i utbyte mot befintlig lägre tjänst. Härvid undantages dock den under punkten 3 behandlade befattningen, vilken föreslås överflyttad från anslag under statens medicinska forskningsråd. Kanslern föreslår sålunda inrättande av en tjänst som förste forskningsingenjör i lönegraden Ae 24 vid institutionen för medicinsk cellforskning och genetik, en tjänst som forskningsingenjör i lönegraden Ae 23 vid allergilaboratoriet med samtidig indragning av en där befintlig tjänst som försöksassistent i lönegraden Ae 14 samt en tjänst som forskningsingenjör i lönegraden Ae 21 gemensamt för nervkliniken och kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet.

Punkt 55. Lärarkollegiet har hemställt, att medelsanvisning till förstärkning av basorganisationen för undervisning och forskning vid institutets vetenskapliga institutioner och kliniker samt till vissa biträdesbefattningar i övrigt skall ske i form av ett klumpanslag, vilket tillsammans med övriga under icke-ordinarieposten tillgängliga medel skulle stå till kanslerns för rikets universitet förfogande vid dennes fördelning av sistnämnda anslagspost. I stora drag skulle vid bifall till lärarkollegiets hemställan utformningen av personalorganisationen vid institutet, såvitt gäller biträdespersonal i högst lönegraden A 19 vid de vetenskapliga institutionerna och klinikerna, uppläggas på följande sätt.

a) Statsmakterna beslutar, på sätt anges i statens allmänna avlöningsreglemente, om lönegradsplaceringen för varje särskild befattningstyp.

b) Det klumpanslag, som avses för den ifrågasatta basorganisationen m. m., dimensioneras enligt normer för varje institutions eller motsvarande enhets basorganisationsbehov, vilka kan byggas på 1955 års universitetsutrednings förslag i ämnet (SOU 1958: 32, s. 120) eller andra överväganden.

c) Personalorganisationen för varje särskild institution, klinik eller motsvarande enhet fastställs av kanslern för rikets universitet enligt förut angivna normer, varvid till grund för kanslerns prövning skall ligga förslag av lärarkollegiet.

Kanslern finner den av lärarkollegiet föreslagna anordningen innefatta bättre möjligheter än nu existerande att anpassa personalorganisationen till de verkliga behoven.

Med utgångspunkt från de av universitetsutredningen föreslagna normerna för relationen mellan antalet forskare och antalet biträden i den fasta personalorganisationen uppgår det av kanslern beräknade behovet av medelsanvisning till förstärkning av den personella basorganisationen till 186 000 kronor för nästa budgetår. I denna beräkning ingår bland annat de tre biträdestjänster, vilka föreslås överförda från forskningsrådsanslag till institutets avlöningsanslag och vilka förut redovisats vid behandlingen av punkt 3. Vidare har kanslern beräknat medel för sådana biträdestjänster som enligt hans mening bör tillkomma i samband med att av honom föreslagna nya professors- och laboratorstjänster inrättas.

Punkt 56. Kanslern föreslår, att städningspersonalen utökas med av lärarkollegiet begärda fem ekonomibiträdestjänster i Ae 2/3. Härvid har inbegripits en tjänst vid kemiska institutionen II, vilken föreslås överförd från forskningsrådsanslag.

Departementschefen. I anslutning till riksdagens beslut i anledning av propositionerna 1954: 212 angående reformering av läkarutbildningen och 1959: 12 angående samarbete med Stockholms stad för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm tillstyrker jag inrättande från och med budgetåret 1960/61 av den förordade professuren i psykiatri. Vid bifall härtill torde den för innevarande budgetår beräknade medelsanvisningen för arvoden till biträdande lärare och specialföreläsare i enlighet med föreliggande förslag kunna sänkas till 5 700 kronor (p. 24).

Praktisk sjukvård såväl som medicinsk forskning av idag utnyttjar ej till fullo de tekniska hjälpmedel som står till buds. Speciellt under och efter sista världskriget har en rad tekniska nyheter framkommit vilka öppnar nya vägar inom medicinen. Anledningen till att dessa hjälpmedel ej fullt ut utnyttjas inom medicinen är bland annat att läkarna ofta ej känner de tekniska möjligheterna och teknikerna ej de medicinska problemställningarna. Det finns all anledning att göra särskilda insatser för att överbrygga denna klyfta mellan medicin och teknik. Det ligger då nära till hands att inrätta en särskild forskarbefattning med huvudinriktning på frågor rörande sambandet mellan medicinsk forskning och teknik. Docenten N. B. Jacobson har dokumenterat både medicinsk och teknisk kompetens. Jag finner därför vägande skäl tala för att en personlig tjänst som laborator i medicinsk teknik inrättas för Jacobson. Under åberopande av vad jag sålunda anfört, tillstyrker jag föreliggande förslag om inrättande från och med nästa budgetår av en för Jacobson personlig tjänst som laborator i medicinsk teknik (p. 50).

Jag har blivit övertygad om angelägenheten av att genom inrättande av en personlig forskarbefattning för docenten C. von Euler möjliggöra för denne framstående forskare att fullfölja sitt vetenskapliga arbete. Med anledning härav föreslår jag att en för von Euler personlig laboratorstjänst i hjärnforskning inrättas från och med budgetåret 1961/62 (p. 9).

Vid hygieniska institutionen föreligger på grund av de av kanslern anförda skälen ett starkt behov av en laboratorstjänst. Jag föreslår därför, att en sådan tjänst inrättas från och med budgetåret 1961/62. En beräknad medelsanvisning av 900 kronor för arvode till biträdande lärare och specialföreläsare torde därvid böra indragas (p. 22).

I överensstämmelse med det beslut som föregående års riksdag fattade angående inrättande av en tjänst som laborator i koagulationsforskning från och med den 1 juli 1960 samt en tjänst som laborator i klinisk alkoholforskning från och med den 1 januari 1961 beräknar jag medel för ifrågavarande tjänster under förevarande anslag (p. 2 och 32). I anknytning till laboratorien i koagulationsforskning torde en tjänst som laboratorieingenjör i för sådan tjänst gällande befordringsgång böra inrättas (p. 5).

De biträdestjänster, vilka i övrigt torde böra tillkomma i anledning av de av mig i det föregående för budgetåret 1960/61 förordade professors- och laboratorstjänsterna, avser jag att beräkna medel till i det följande.

Genom beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 105; SU 126; Rskr 294) har från och med innevarande budgetår vid institutet inrättats en forskar-docenttjänst, två forskarassistenttjänster samt en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21, vilken senare tjänst i form av två halvtidstjänster sedermera tillförts, den ena de fysiologiska institutionerna och den andra institutionen för medicinsk fysik. Medel till nämnda fyra tjänster har för innevarande budgetår anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. men torde från och med nästa budgetår böra beräknas under förevarande anslag. Härvid torde även tjänsten som forskningsingenjör böra extraordinariesättas (p. 8, 12, 51 och 53).

I likhet med kanslern finner jag det angeläget att antalet forskarassistenttjänster utökas och förordar att en rörlig sådan tjänst inrättas och att två tjänster som biträdande lärare vid de kemiska institutionerna omvandlas till två forskarassistenttjänster vid nämnda institutioner (p. 4 och 53).

Jag har blivit övertygad om värdet av den masspektrometriska verksamhet, som med anslag från vissa forskningsråd bedrivs vid kemiska institutionen I. Med anledning härav biträder jag förslaget att lönekostnader för viss till ifrågavarande verksamhet knuten personal överföres till institutets avlöningsanslag. Jag föreslår därvid, att en för ingenjören R. Ryhage personlig tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 24 inrättas från och med nästa budgetår (p. 3). Vidare föreslår jag, att under förevarande anslag medel beräknas för tre extra ordinarie tjänster, avsedda för följande tre med medel från forskningsråd nu avlönade biträden, nämligen en försöksassistent, en instrumentmakare samt ett rit- och räknebiträde. Ifrågavarande tre tjänsters lönegradsplacering torde böra prövas i annat sammanhang (p. 55).

Jag anser en utökning av antalet kvalificerade tekniska medhjälpare vid institutet befogad och beräknar därför medel för ytterligare två sådana tjänster med samtidig indragning av medel för en befintlig tjänst som försöksassistent i Ae 14. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern besluta om ifrågavarande tjänsters lönegradsplacering och placering vid institutioner. Därest tjänsterna i fråga härvid befinnes böra placeras i lönegraden Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1960/61 innehavarna böra anställas såsom extra tjänstemän i för vederbörande tjänst avsedd lönegrad (p. 54).

Jag har funnit en viss förstärkning av assistent- och amanuenspersonalen vid de kemiska institutionerna påkallad. Jag föreslår därför att ytterligare en assistenttjänst inrättas vid nämnda institutioner från och med nästa budgetår (p. 6).

Kanslerns förslag om inrättande av en tjänst som assistent vid psykiat-

riska kliniken vid karolinska sjukhuset har jag ansett mig böra biträda. Jag beräknar därför medel från och med nästa budgetår för en sådan tjänst (p. 23).

De sociala kuratorer, som efter frivilligt åtagande fullgör undervisningsuppgifter i socialmedicin, bör erhålla ersättning härför. Jag beräknar därför i enlighet med kanslerns förslag för nämnda ändamål ett belopp av 3 000 kronor (p. 26).

Såsom jag vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag framhållit och jämväl i det följande kommer att ytterligare beröra vid min anmälan av ett reservationsanslag till Vissa kostnader för läkarutbildningen föreslår jag, att ett belopp av 12 000 kronor anvisas under förevarande anslag till ersättning åt sekreterare och biträdespersonal vid institutets undervisningsnämnd (p. 42).

I likhet med kanslern finner jag det skäligt, att arvudet till lärarna i grupp gymnastik vid sjukgymnastinstitutet höjes. Jag anser mig därför så tillvida böra biträda det framlagda förslaget, att jag till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår beräknar en ytterligare medelsanvisning av 500 kronor eller sammanlagt 2 500 kronor (p. 35).

Kanslerns förslag om inrättande av en fotograftjänst i Ae 9 vid biblioteket anser jag mig böra i så måtto tillstyrka, att jag förordar en tjänst som reproduktionsfotograf i Ae 8. Samtidigt bör ett belopp av 6 000 kronor för tillfällig förstärkning av personalorganisationen indragas (p. 40).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag inrättande av två tjänster som ekonomibiträde i Ae 2/3. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern besluta om ifrågavarande tjänsters fördelning på institutioner (p. 56).

Såsom jag i det föregående anført, bör i samband med tillkomsten av de av mig för nästa budgetår föreslagna professors- och laboratorstjänsterna inrättas vissa biträdestjänster.

Jag beräknar därför i förevarande sammanhang medel för åtta extra ordinarie sådana tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern besluta om ifrågavarande tjänsters lönegradsplacement och placering vid institutioner. Någon ytterligare förstärkning nästa budgetår av den personella basorganisationen är jag icke beredd att förorda (p. 55).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid institutet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I anslutning härtill torde jag få anmäla, att riksdagens beslut i anledning av propositionen 1959: 152 föranlett följande ändringar i förteckningen över ordinarie tjänstemän, nämligen ändring av dels tjänst som laboratorie-

biträde i Ao 7 vid de fysiologiska institutionerna till vaktmästare i Ao 7, dels tjänst som laboratoriebiträde i Ao 7 vid öronkliniken å karolinska sjukhuset till kanslibiträde i Ao 7 (p. 63 och 64).

Förutom de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål för- anledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:t:s i propositionen 1959: 152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av upp- flyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid institutet, *dels ock* av kompen- sation för höjda folkpensionsavgifter.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till 9 867 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 1 019 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för institutet bör vidtagas de ändringar, som för- anledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de änd- ringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirur- giska institutet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska me- diko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>för- slagsvis</i>	2 923 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestäm- da av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assi- stenter, amanuenser m. m. <i>förslagsvis</i> ..	1 326 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie per- sonal, <i>förslagsvis</i>	4 020 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 427 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgif- ter, <i>förslagsvis</i>	193 000
Summa kronor	9 897 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden	4 600
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden ..	9 200
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond	16 200
Summa kronor	30 000
Nettoutgift kronor	9 867 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 867 000 kronor.

[84] 20. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	574 500	747 934
1959/60 (statsliggaren s. 566)	644 500	
1960/61 (förslag)	846 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten, *lärarkollegiets* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och *kanslerns* förslag i ämnet.

<i>Utgifter</i>	För 1959/60 upptagna belopp, kronor	Av lärarkollegiet för 1960/61 äskade belopp, kronor	Av kanslern för 1960/61 föreslagna belopp, kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	5 000	5 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	444 000	635 000	635 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	83 100	128 400	128 400
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	23 000	23 000	23 000
5. Abonnemangsvgifter vid den automatiska telefonväxeln, <i>förslagsvis</i>	70 000	89 700	89 700
6. Bevakning av institutets område nattetid, <i>förslagsvis</i>	14 600	14 600	14 600
7. Ersättning för avskaffade examensavgifter	4 300	4 300	4 300
8. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för högskolestuderande i Stockholm	4 500	35 000	4 500
Summa kronor	648 500	935 000	904 500
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	4 000	4 000	4 000
Nettoutgift kronor	644 500	931 000	900 500

Då den av kanslern föreslagna ökningen av anslagsposterna 2, 3 och 5 till stor del hänför sig till vissa genom donationer nytillkommande lokaler, anser jag mig i detta sammanhang böra lämna en redogörelse för bakgrunden till de sålunda ökade anslagsbehoven.

I en till kanslern för rikets universitet ställd den 23 april 1959 dagtecknad skrivelse har *karolinska institutets lärarkollegium* hemställt bland annat

om kanslerns medverkan till avgiftsfri upplåtelse med nyttjanderätt av erforderlig tomtmark å Norrbackaområdet för en laboratoriebyggnad, »Lab. 59», för vars uppförande Knut och Alice Wallenbergs stiftelse anvisat medel. I skrivelsen anföres bland annat följande.

Med anledning av karolinska institutets 150-årsjubileum, som avses att högtidlighållas år 1960, har Knut och Alice Wallenbergs stiftelse beslutat att hösten 1959 ställa omkring 1 500 000 kronor till institutets förfogande för uppförande av en laboratoriebyggnad, huvudsakligen avsedd för mera kortvariga forskningar. Avsikten är att därmed skapa ökade utrymmen för sådana forskargrupper — även utanför institutet — som avser att påbörja eller fullfölja undersökningar av mera utrymmeskrävande karaktär. Tanken är att upplåtelser av arbetsplats i byggnaden skall vara tidsbegränsade och att så snart ifrågavarande forskningar vuxit sig tillräckligt starka för att bilda underlag för fasta tjänster med permanenta institutioner nya forskargrupper i stället skall beredas plats vid den »rörliga» institutionen. Forskningsinstitutionen avses stå under ledning av en direktion, bestående av institutets rektor jämte två av institutets lärarkollegium utsedda ledamöter.

I en till kanslern ställd den 14 maj 1959 dagtecknad skrivelse har *lärarkollegiet* vidare hemställt bland annat om kanslerns medverkan till avgiftsfri upplåtelse med nyttjanderätt av erforderlig tomtmark å samma område för en för den tumörbiologiska institutionen avsedd byggnad, för vars uppförande riksföreningen mot cancer anvisat medel. I sistnämnda skrivelse anför *lärarkollegiet* bland annat följande.

Enligt skrivelse den 13 maj 1959 har styrelsen för riksföreningen mot cancer på förslag av styrelsens arbetsutskott beviljat högst 1 500 000 kronor att efter styrelsens arbetsutskotts närmare prövning ställas till karolinska institutets förfogande för uppförande av en institutionsbyggnad för professorn i tumörbiologi Georg Klein. Vid donationen har fästats det villkoret, att om vid professor Kleins avgång professuren i tumörbiologi indrages, byggnaden skall tagas i anspråk för ändamål, som faller inom det verksamhetsområde som riksföreningen företräder.

Samtliga byggnadskostnader för den tumörbiologiska institutionen, innefattande jämväl erforderliga kostnader för servisleddnings- och markarbeten, avses bliva täckta av de donerade medlen. Personalorganisationen samt inrednings-, utrustnings- och driftkostnader för den nya institutionen beräknas i sådan utsträckning kunna finansieras från enskilt håll, att statsanslag icke skall bliva erforderliga i vidare mån än vad som eljest skulle gälla för följdkostnader till professuren i tumörbiologi.

Universitetskanslern har med överlämnande av *lärarkollegiets* framställningar hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder bland annat i här redovisade syfte.

Statskontoret har icke något att erinra mot ett tillmötesgående av framställningarna under förutsättning att vissa finansieringsfrågor lösas avseende expenser samt laboratoriebyggnadens inredning.

Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke beredd att i sin regi uppföra

den nu närmast aktuella byggnaden, laboratoriebyggnaden, för det belopp, som enligt lärarkollegiet står till förfogande. Styrelsen har i fråga om placeringen av byggnaderna anfört följande.

Frågan har varit föremål för styrelsens utredning i samråd med de intresserade parterna. Det har därvid visat sig att den ursprungliga placeringen ej kan komma ifråga med hänsyn till en tilltänkt sträckning av den under projektering varande s. k. Norrbackaleden, vars skyddsområde därigenom skulle bli alltför litet. Efter närmare utredningar har det emellertid visat sig möjligt att förlägga de båda byggnaderna i princip på sådant sätt som framgår av en situationsplan upprättad av arkitekten L. Myrenberg den 11 september 1959. Enligt vad som framgår av skrivelse till byggnadsstyrelsen den 11 september 1959 från Solna stads byggnadsnämnd torde de båda byggnaderna ej komma i konflikt med själva vägdragningen. Speciellt Lab. 59 torde emellertid helt eller delvis komma att ligga inom vägens skyddsbälte. I sämsta fall kan avståndet mellan byggnad och vägkant komma att röra sig om cirka 10 m. Styrelsen är beredd att godtaga en sådan placering av nybyggnaderna under vissa angivna förutsättningar.

Den nya placeringen av byggnaderna förutsätter att byggnadsstyrelsens centralförråd flyttas till annan plats. Styrelsen är beredd att ombesörja och bekosta denna flyttning i erforderlig utsträckning.

Av den av kanslern föreslagna ökningen av anslagsposten 2 (191 000 kronor) sammanhänger en ökning av 136 000 kronor med anslagsbelastningen å posten under det sistförflutna budgetåret. Återstoden, 55 000 kronor, liksom den av kanslern föreslagna ökningen av anslagsposterna 3 och 5 med 45 300 respektive 19 700 kronor hänför sig till kostnader sammanhängande med de i det föregående berörda donationerna.

Departementschefen. Genom ifrågavarande donationer tillföres karolinska institutet lokaler, som kommer att innebära värdefulla tillskott till redan befintliga utrymmen. Tillkomsten av laboratoriebyggnaden betyder lösning av problemet hur man skall kunna bereda plats för kortvariga undersökningar, som genom sin utrymmeskrävande karaktär ej kan genomföras på institutionerna vid institutet. Den tumörbiologiska forskningen har redan nu den omfattningen att en egen institutionsbyggnad för denna forskningsgren synes i hög grad påkallad.

Uppförandet av laboratoriebyggnaden torde komma att påbörjas under första halvåret 1960; institutionsbyggnaden för tumörbiologi torde näppe- ligen komma att påbörjas förrän tidigast under hösten samma år. Enligt uppgift har beträffande laboratoriebyggnaden Knut och Alice Wallenbergs stiftelse åtagit sig att bevilja ytterligare medel för att därigenom helt täcka byggnadskostnaderna. Enligt vad jag inhämtat kommer kostnaderna för den fasta inredningen i laboratoriebyggnaden helt att bekostas av privata fondmedel.

Såvitt nu kan bedömas torde några expensutgifter för institutionsbygg- naden ej uppkomma under budgetåret 1960/61. Vad laboratoriebyggnaden

beträffar beräknas den vara färdigbyggd i december 1960. Med hänsyn härtill torde anslag för bränsle, lyse och vatten böra beräknas för hela budgetåret 1960/61 eller med 35 000 kronor. För städning och rengöring har beräknats 27 000 kronor för hela budgetåret för denna byggnad. Då emellertid byggnaden troligen först så småningom kommer att utnyttjas till hela sin kapacitet, anser jag att det för städning och rengöring avsedda beloppet bör kunna begränsas till 14 000 kronor. För telefonabonnemang (anläggnings- och driftkostnader) tillstyrker jag med samma motivering 10 000 kronor av beräknade 11 200. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Då såsom av byggnadsstyrelsens utlåtande framgår tomtmark för ifrågasvarande byggnader kan ställas till förfogande inom den för karolinska institutet avsedda delen av Norrbackaområdet, är det min avsikt att, därest riksdagen ej riktar någon erinran mot upplåtelsen, senare föreslå Kungl. Maj:t, att för ändamålet erforderlig tomtmark upplåtes. Jag utgår härvid från att kostnaderna för planeringsarbeten, anslutningsledningar o. dyl. ävensom kostnaderna för byggnadernas uppförande bestrides av andra medel än statsmedel.

I detta sammanhang torde det vara lämpligt att något beröra den framtida administrationen av dessa byggnader. Antingen kan byggnaderna, sedan de uppförts, upptagas till redovisning på statens allmänna fastighetsfond eller också kan de omhändertagas av särskilda för ändamålet bildade stiftelser. Det förra alternativet tillämpas beträffande samtliga byggnader tillhörande karolinska institutet utom i fråga om de i det medicinska Nobelinstitutet ingående byggnaderna, vilka äges och administreras av Nobelstiftelsen. Även om ett överförande till fastighetsfonden kommer att medföra att kostnaderna för underhåll av byggnaderna kommer att åvila statsverket finner jag övervägande skäl tala för detta alternativ. Enligt uppgift lär donatorerna ej ha något att erinra mot att byggnaderna sålunda övertages av staten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Med hänsyn till att jag i det följande ej kommer att såsom hittills beräkna särskilda medel för bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m., torde anslagsposten 8 böra uppräknas med 6 500 kronor eller med ett belopp motsvarande det, som innevarande budgetår utgår i form av bidrag till nämnda förening.

De av mig i det föregående förordade anslagsökningarna uppgår till sammanlagt 201 500 kronor. Anslaget bör med hänsyn härtill för nästa budgetår uppföras med 846 000 kronor.

Med stöd av vad jag sålunda anfört och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 846 000 kronor.

[85] 21. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 355 000	1 312 331
1959/60 (statsliggaren s. 567)	1 470 000	
1960/61 (förslag)	1 625 000	

Lärarkollegiet har äskat höjning av detta reservationsanslag med 350 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en generell uppräknig av anslaget med 300 000 kronor, motsvarande i stort sett 20 procent av det nuvarande anslagsbeloppet.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om en höjning av medelsanvisningen, att jag förordar att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 155 000 kronor till 1 625 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 625 000 kronor.

[86] 22. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	200 000	167 983
1959/60 (statsliggaren s. 567)	200 000	
1960/61 (förslag)	210 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 200 000 kronor — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Lärarkollegiet har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 400 000 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker en uppräknig av nu utgående anslag med 25 procent eller 50 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om ökad medelsanvisning, att jag för ospecificerade ändamål för nästa budgetår förordar en anslagshöjning med 10 000 kronor till 210 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

[87] **23. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	85 000	85 940
1959/60 (statsliggaren s. 568)	95 000	
1960/61 (förslag)	115 000	

Lärarkollegiet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en anslagsökning för nästa budgetår med 85 500 kronor. Ökningen motiveras, förutom av prisförhöjningar, av kompensation för bortfall av friexemplar av medicinska tidskrifter samt av behovet av medel till förnygring av referensbibliotekets bokbestånd, till anskaffande av odontologisk litteratur och till inbindning av äldre serier och arbeten. Som kompensation för bortfall av friexemplar av medicinska tidskrifter begäres 11 000 kronor. Medelsbehovet för anskaffande av odontologisk litteratur beräknas uppgå till 20 000 kronor.

Universitetskanslern finner en förhållandevis kraftig höjning av förevarande anslag ofrånkomlig med hänsyn till att nuvarande medelsanvisning är otillräcklig för att tillgodose forskningens och undervisningens krav. En allmän uppräknings av anslaget är därför motiverad. Uppräknings av anslaget bör enligt kanslern även göras som kompensation för bortfallet av friexemplar av vissa medicinska tidskrifter. Skälen för upprättande av ett medicinskt-odontologiskt bibliotek finner kanslern bärande. Kanslern hemställer sålunda om en höjning av anslaget med 25 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag, att jag för nästa budgetår förordar, att anslaget höjes med 20 000 kronor till 115 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

[88] **24. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 568 i statsliggaren.

Universitetskanslern har — i anledning av en framställning av *lärarkollegiet* — hemställt, att 35 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till inredning och utrustning av nya lokaler för *fysiologiska institutionen* (flygmedicinska avdelningen).

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor hemställer i skrivelse den 21 september 1959 att för budgetåret 1960/61 anslag för inredning och utrustning av *tillbyggnaden för fysiologiska institu-*

tionen II och institutionen för medicinsk fysik anvisas med 200 000 kronor.

Utrustningsnämnden berör inledningsvis de av universitetskanslern i anslagsframställning för budgetåret 1959/60 redovisade kostnadsberäkningarna för inredning och utrustning av ifrågavarande institutioner samt anför härom i huvudsak följande.

Enligt dessa kostnadsberäkningar skulle de å fysiologiska institutionen II belöpande kostnaderna uppgå till i runt tal 614 000 kronor och de å institutionen för medicinsk fysik belöpande kostnaderna till 648 000 kronor. Härav hade för budgetåret 1958/59 anvisats 200 000 kronor för inredning och utrustning av de båda institutionerna, varjämte dels uppdragits åt 1954 års utrustningskommitté att omhändera anskaffningen av nämnda inredning och utrustning dels ock bemyndigande lämnats kommittén att beställa inredning och utrustning till ett värde av högst 200 000 kronor. För innevarande budgetår har anvisats ytterligare 400 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Mot bakgrunden av de allmänna överväganden, som redovisats i utrustningsnämndens anslagsskrivelse den 1 juli 1959 rörande den zoofysiologiska institutionen vid Uppsala universitet och för vilka redogjorts under punkten E 10, har nämnden undersökt dels huruvida en ytterligare beskärning av de framlagda kostnadsberäkningarna vore möjlig, dels ock huruvida anskaffandet av någon del av inredningen och utrustningen skulle kunna ställas på framtiden. Utrustningsnämnden anför härom bland annat följande.

Med avseende på *fysiologiska institutionen II* har verkställts en omfördelning av den tidsordning, i vilken anskaffningen av de olika utrustningsposterna ursprungligen planerats skola äga rum. Under etapperna I och II har i det reviderade utrustningsförslaget upptagits sådan utrustning, som av institutionschefen karakteriserats såsom basutrustning för institutionen. Den sammanlagda beräknade kostnaden för denna utrustning uppgår till i runt tal 490 000 kronor. Under etapp III har upptagits inköp på tillsammans 124 000 kronor, vilka man ansett sig kunna skjuta på framtiden.

I fråga om *institutionen för medicinsk fysik* anför institutionschefen, att sedan det ursprungliga utrustningsförslaget upprättades viss utrustning kunnat anskaffas genom forskningsanslag samt att utrustningsförslaget därutöver »nedbantats» till vad som finge anses absolut nödvändigt. De totala utrustningskostnaderna uppgår enligt det sålunda reviderade förslaget till i runt tal 427 000 kronor (enligt tidigare förslag 648 000 kronor). Av det inbesparade beloppet belöper cirka 170 000 kronor på vetenskaplig apparatur, 17 000 kronor på snickeriinredning, 18 000 kronor på rumsutrustning och kontorsmaskiner, 7 000 kronor på verkstadsutrustning och 9 000 kronor på övrig utrustning.

I enlighet med dessa förslag har sålunda — framhåller nämnden vidare — utrustningskostnaderna kunnat beräknas till sammanlagt (490 000 + 427 000 =) 917 000 kronor emot ursprungliga (614 000 + 648 000 =) 1 262 000 kronor. Vid bifall till detta förslag skulle anslag behöva anvisas med ytterligare (917 000 — 600 000 =) 317 000 kronor. I och för sig har

utrustningsnämnden ingen erinran mot denna beräkning. På grund av den starka återhållsamhet, som det nuvarande statsfinansiella läget framtvingar, finner nämnden sig likväl böra förorda, att den ytterligare anslagstilldelningen nu begränsas till 200 000 kronor eller alltså till 100 000 kronor till vardera institutionen. Enligt nämndens mening bör därmed den mest angelägna och till tiden särskilt trängande utrustningen kunna anskaffas.

Ifrågavarande anslag bör enligt nämnden anvisas för budgetåret 1960/61, enär de nya lokalerna är färdigställda och inflyttning har ägt rum varför anskaffandet av den för institutionernas verksamhet nödvändiga inredningen och utrustningen bör slutföras snarast.

Den 10 maj 1957 uppdrogs åt *karolinska sjukhusets utrustningskommitté* att handha inredningen och utrustningen av institutionen för teoretisk alkoholforskning vid karolinska institutet. I enlighet med beslut av 1959 års riksdag har kommittén bemyndigats att för ifrågavarande ändamål beställa utrustning till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. I skrivelse den 27 augusti 1959 hemställer utrustningskommittén, att för budgetåret 1960/61 anvisas ett anslag av 700 000 kronor till inredning och utrustning av institutionen.

Utrustningskommittén erinrar om att kommittén i föregående års anslagsskrivelse preliminärt beräknade den totala utrustningskostnaden till 1 000 000 kronor. Sedan utrustningen nu detaljplanerats anser sig kommittén böra beräkna kostnaden till 1 059 000 kronor. I samband härmed anför kommittén bland annat följande.

Det är emellertid sannolikt att utrustningsbehovet för institutionen kommer att bli större än vad förslaget nu anger, framför allt i fråga om apparatur av elektronisk och kemisk natur. Utvecklingen beträffande sådan apparatur går för närvarande så snabbt att endast den apparatur och de behov, som kan överblickas för de närmaste åren, har upptagits. Vad beträffar nämnda apparatur har en avvägning måst ske mellan behov och vad som kan bedömas som en skälig kostnad för en institution av ifrågavarande art. Samarbete har i det avseendet skett med expertis vid såväl karolinska institutet som andra statliga institutioner.

I syfte att belysa de aktuella anskaffningsfrågorna återger kommittén en redogörelse av institutionschefen rörande forskningsprojekten och de principiella arbetsmetoderna vid institutionen. Av framställningen, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till handlingarna, framgår att forskningen bland annat berör alkoholens omsättning och verkan, uppkomsten av alkoholism och kroniska alkoholskador, utveckling av nya läkemedel och utprovning av deras verkan.

Beträffande anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 anför utrustningskommittén i huvudsak följande.

Enligt av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad uppgjord tidsplan är institutionen avsedd att öppnas under hösten 1961. Om

institutionen härvid skall stå färdigutrustad skulle ett anslag motsvarande den totala utrustningskostnaden eller 1 059 000 kronor erfordras. Emellertid bör man räkna med att de planerade forskningsuppgifterna kan igångsättas först så småningom, och att organisationsarbete och arbete med utveckling av viss apparatur kommer att pågå under institutionens första år. Utrustningskommittén räknar därför med att ett anslag å 700 000 kronor för budgetåret 1960/61 är tillräckligt.

Departementschefen. I enlighet med utrustningsnämndens förslag beräknar jag för nästa budgetår 200 000 kronor till inredning och utrustning av tillbyggnaden för fysiologiska institutionen II och institutionen för medicinsk fysik, utgörande slutanvisning för nu ifrågavarande utrustnings-etapp.

Under förevarande anslag har karolinska sjukhusets utrustningskommitté föreslagit, att för nästa budgetår anvisas 700 000 kronor till inredning och utrustning av institutionen för teoretisk alkoholforskning. För egen del anser jag, att medel till detta ändamål för nästa budgetår bör beräknas med 400 000 kronor. Å andra sidan förordar jag, att kommittén bemyndigas göra beställningar intill ett belopp av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Vid bifall till vad jag nu anfört, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 600 000 kronor, vilket innebär en minskning med 500 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning till institutionen för teoretisk alkoholforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[89] 25. Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	546 000	327 260
1959/60 (statsliggaren s. 568)	1 648 000	
1960/61 (förslag)	2 481 000	

Beslut om successivt inrättande från och med budgetåret 1958/59 av en medicinsk högskola i Umeå fattades av statsmakterna hösten 1957. Högskolan är avsedd att omfatta både propedeutisk och klinisk utbildning. Årligen skall intagas 40 studerande. Den kliniska undervisningen igång-

sattes med en kurs i medicin den 1 januari 1959 och med en kurs i kirurgi den 1 augusti 1959. Den propedeutiska undervisningen beräknas kunna börja höstterminen 1962.

Förverkligandet av den medicinska högskolan i Umeå beror icke enbart på staten. Västerbottens läns landsting och Umeå stad har förpliktat sig att i väsentliga avseenden bidra till högskolans uppbyggnad och drift. Här om har år 1958 avtal ingåtts mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt landstinget respektive staden, å den andra.

Organisationskommittén föreslår, att förevarande förslagsanslag för nästa budgetår uppföres med 2 553 000 kronor. Till stöd här för anför kommittén inledningsvis bland annat följande.

Organisationen av den kliniska undervisningen kommer under budgetåret 1960/61 att vara i huvudsak genomförd enligt de i propositionen 1957:188 (s. 43 ff) angående inrättande av en medicinsk högskola i Umeå redovisade tidpunkterna för undervisningens igångsättande. Vid samma budgetårs ingång den 1 juli 1960 bör man räkna med att ämnena klinisk bakteriologi, patologi, farmakologi, klinisk kemi, klinisk fysiologi, medicin, kirurgi, ortopedi, röntgendiagnostik, radioterapi med tumördiagnostik, pediatrik, psykiatri, dermato-venereologi, neurologi, obstetrik och gynekologi, oftalmiatrik, oto-rhino-laryngologi, hygien och socialmedicin har erhållit ordinarie ämnesföreträdare. Med hänsyn till undervisningens och forskningens omfattning i nämnda ämnen anser organisationskommittén att samtliga de befattningar, vilka finnas upptagna i personalorganisationen för respektive ämne i propositionen 1957:188 (s. 40 ff) bör vara inrättade från och med den 1 juli 1960, dock med undantag för patologi, i vilket ämne ytterligare en professorsbefattning tillkommer först från och med den 1 maj 1962.

Universitetskanslern biträder i huvudsak organisationskommitténs äskande. Kanslerns förslag till ändringar i högskolans personalorganisation framgår av efterföljande sammanställning.

Klinisk bakteriologi

1. professor i stället för laborator.

Patologi

2. förste amanuens,
3. två laboratoriebiträden i reglerad befordringsgång,
4. institutionstekniker i Ae 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ae 8.

Klinisk fysiologi

5. institutionstekniker i Ae 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ae 8.

Medicin

6. kontorist i Ae 9 i stället för kanslibiträde i Ae 7.

Röntgendiagnostik

7. arvode till biträdande lärare (kostnad 600 kronor).

Radioterapi med tumördiagnostik

8. ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare från 1 140 till 3 420 kronor,
9. kontorist i Ae 9 i stället för kanslibiträde i Ae 7.

Pediatrik

10. arvode till biträdande lärare (kostnad 15 300 kronor),
11. klinisk amanuens.

Psykiatri

12. arvode till biträdande lärare (kostnad 7 050 kronor),
13. klinisk amanuens.

Barnpsykiatri

14. arvoden till lärare (kostnad 3 060 kronor).

Dermato-venereologi

15. arvode till biträdande lärare (kostnad 3 060 kronor).

Klinisk epidemiologi

16. ökning av arvoden till lärare från 3 060 till 12 240 kronor.

Ftisiologi

17. ökning av arvoden till lärare från 2 400 till 3 600 kronor.

Neurokirurgi

18. ökning av arvoden till lärare från 720 till 1 800 kronor.

Obstetrik och gynekologi

19. arvode till biträdande lärare (kostnad 9 000 kronor).

Oftalmiatrik

20. arvode till biträdande lärare (kostnad 3 060 kronor).

Oto-rhino-laryngologi

21. arvode till biträdande lärare (kostnad 5 220 kronor).

Socialmedicin

22. arvode till biträdande lärare (kostnad 5 860 kronor),
23. ökning av arvode till statistiker (kostnad 11 220 kronor).

Rättsmedicin

24. ökning av arvoden till lärare (kostnad 2 160 kronor).

Krigsmedicin

25. ökning av arvoden till lärare (kostnad 2 580 kronor),
26. ökning av arvode till kursamanuens (kostnad 480 kronor).

Radiofysik

27. laborator,
28. laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång.

Administrationn

29. kontorsskrivare i Ae 13 i stället för i Ag 13,
30. extra arbetskraft för biträde med juridiskt-administrativa uppgifter (kostnad 5 000 kronor).

Gemensamt

31. docenttjänst med förträde för kliniskt ämne,
32. forskarassistenttjänst,
33. förste instrumentmakare i Ae 13 i stället för förste instrumentmakare i Ae 12,
34. förste fotograf i Ae 11,
35. djurvårdare i Ae 7,
36. arvode till studierektor (kostnad 1 200 kronor),
37. medelsanvisning av 3 000 kronor till undervisningsnämndens förvaltningskostnader.

Övriga utgifter

38. ökning av medelsanvisningen till vikarier, vikariatsersättning, tillfällig arbetskraft m. m. från 181 000 kronor till 270 000 kronor.

Särskilda uppbördsmedel

39. ökning av inkomstposten »Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönande av kliniska amanuenser» från 102 300 till 151 000 kronor.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av den av 1959 års riksdag beslutade löneregleringen för vissa befattningshavare vid universitet och högskolor. Dessutom har kanslern äskat ökning av medelsanvisningen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

De under punkterna 2 och 3, 7 och 8, 10—24, 27—28, 31 samt 35 framlagda förslagen överensstämmer med de genom propositionen 1957:188 (s. 40 ff) godtagna organisations- och tidsplanerna för högskolans utbyggnad.

Av tillgängliga handlingar inhämtas dessutom i huvudsak följande.

Punkterna 25 och 26. De av kanslern under dessa punkter föreslagna anslagshöjningarna täcker kostnaderna för två kurser i krigsmedicin. Med hänvisning till att det i tidsplanen för utbyggandet av den medicinska högskolan i Umeå förutsätts ytterligare en kurs under budgetåret 1960/61 har organisationskommittén äskat anslag för tre kurser. Organisationskommitténs förslag innebär en kostnadsökning av 5 160 kronor i lärararvoden samt 960 kronor i arvode till kursamanuens.

Punkt 29. En för administrationen avsedd tjänst som kontorsskrivare i lönegrad Ag 13 inrättades vid högskolan fr. o. m. den 1 juli 1959. Innehavaren av tjänsten skall närmast under byrådirektören svara för det löpande arbetet vid administrationen. På grund av arten och omfattningen av de härmed förenade göromålen samt för åstadkommande av erforderlig stadga i kansliarbetet föreslås att ifrågavarande befattning placeras i lönegrad Ae 13.

Punkt 36. Under nu rådande organisatoriska förhållanden vid högskolan har behovet av en studierektor starkt framträtt. Det har visat sig nödvändigt för de studerande att ha någon av de akademiska lärarna att speciellt vända sig till i studiefrågor. Lika nödvändigt är att en av lärarna särskilt

ägnar sig åt de frågor om undervisningsplaner, studieplaner och studie-
gången, som måste beredas till undervisningsnämndens och organisations-
kommitténs handläggning.

Punkt 37. Förslaget om en medelsanvisning av 3 000 kronor till ersätt-
ning åt sekreterare och biträdeshjälp vid undervisningsnämnden framföres
med samma motivering som redovisats vid behandlingen av motsvarande
punkt under Uppsala universitets avlöningsanslag.

Departementschefen. Inledningsvis vill jag konstatera, att de framförda
äskandena, såsom även torde framgå av den i det föregående lämnade redo-
görelsen, i allt väsentligt överensstämmer med det av statsmakterna god-
kända tidsschemat för högskolans utbyggnad. De i anledning härav av
kanslern framställda, under punkterna 2, 3, 7, 8, 10—24, 27, 28, 31 och 35
redovisade förslagen — innebärande bland annat inrättande av en tjänst
som laborator i radiofysik i Bo 1 och en docenttjänst — överensstämmer
sålunda med de i propositionen 1957:188 förordade grunderna för inrät-
tandet av den medicinska högskolan i Umeå. Jag beräknar därför nu medel
under förevarande anslag i enlighet med dessa förslag.

Då, såsom organisationskommittén föreslagit, tre kurser i krigsmedicin
bör hållas under läsåret 1960/61, räknar jag med en ökad medelsanvisning
för ändamålet med tillhoppa 6 120 kronor (p. 25 och 26).

Med biträdande av föreliggande förslag beräknar jag 1 200 kronor till
arvode åt en studierektor. Jag förutsätter att studierektor ålägges att även
vara ordförande i undervisningsnämnden (p. 36).

Såsom jag vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag
framhållit och jämväl i det följande kommer att beröra vid min anmälan
av ett reservationsanslag till Vissa kostnader för läkarutbildningen föreslår
jag, att ett belopp av 3 000 kronor anvisas under förevarande anslag till
ersättning åt sekreterare och biträdespersonal vid högskolans undervis-
ningsnämnd (p. 37).

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmä-
lan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag under före-
varande anslag medel för en kontorist i Ae 9 i stället för ett kanslibiträde
i Ae 7 för ämnet radioterapi med tumördiagnostik (p. 9), och förordar jag
vidare inrättande från och med nästa budgetår av en extra ordinarie tjänst
som kanslist i reglerad befordringsgång i stället för den nuvarande tjänsten
som kontorsskrivare i Ag 13 (p. 29).

Med anledning av det under punkten 38 framställda förslaget förordar jag,
att medelsanvisningen till vikarier, vikariatsersättning, tillfällig arbetskraft
m. m. för nästa budgetår höjes med 40 000 kronor.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i per-
sonalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål

föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959:152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av att avlöningskostnaderna för de under innevarande budgetår inrättade tjänsterna i enlighet med beslut av 1959 års riksdag ej beräknats för helt budgetår, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 2 481 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 833 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	632 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	588 200
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	967 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	355 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	55 000
Summa kronor	2 632 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönanande av kliniska amanuenser	151 000
Nettoutgift kronor	2 481 000

c) till *Medicinska högskolan i Umeå*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 481 000 kronor.

[90] 26. **Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	45 000	40 223
1959/60 (statsliggaren s. 571)	162 000	
1960/61 (förslag)	222 700	

Organisationskommitténs förslag till omkostnadsstat för nästa budgetår redovisas i nedanstående sammanställning, som jämväl upptager den nu gällande omkostnadsstaten och de av kommittén förordade förändringarna i denna stat. *Universitetskanslern* ansluter sig till organisationskommitténs förslag.

	Anslag budgetåret 1959/60 kronor	Förslag för budgetåret 1960/61 kronor	Ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 850	3 850	+ 2 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	50 000	60 000	+ 10 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	25 000	33 000	+ 8 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	50 000	70 000	+ 20 000
5. Telefonavgifter, <i>förslagsvis</i>	25 000	30 000	+ 5 000
6. Ersättning till Umeå stad för ombesörjande av medicinskt-odontologiska bibliotekets vaktmästar-sysslor	5 000	5 000	—
7. Bidrag till studentkåren i Umeå för drift av kårhus	5 150	4 650	— 500
8. Underhåll av byggnader	—	15 000	+ 15 000
9. Bidrag till kollegiekassa	—	1 200	+ 1 200
Summa kronor	162 000	222 700	+ 60 700

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. *Sjukvård m. m.*

Personalökningen vid högskolan för nästa budgetår synes enligt organisationskommittén motivera en anslagshöjning av angiven storleksordning.

2. *Bränsle, lyse och vatten.*

Enligt 15 § avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt Västerbottens läns landsting, å den andra, angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå (propositionen 1957: 188, s. 62) skall staten erlagga bidrag till landstinget med 50 procent av kostnaderna för bränsle, lyse och vatten i vissa till undervisning och forskning upplåtna byggnader vid Umeå lasarett. Organisationskommittén uppskattar, med hänsyn till den fortskridande utbyggnaden av högskolan, medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål under budgetåret 1960/61 till 60 000 kronor.

3. *Städning och rengöring.*

Enligt nyssnämnda avtal (15 §) skall jämväl kostnaderna för städning och rengöring av vissa för undervisning och forskning vid högskolan av

landstinget upplåtna lokaler åvila staten. Den fortskridande ökningen av antalet lokaler motiverar en anslagshöjning med 8 000 kronor till 33 000 kronor.

4. Reseersättningar.

Följande skäl synes organisationskommittén nödvändiggöra den angivna ökningen av anslagsposten till reseersättningar.

1) Vid ingången av budgetåret 1960/61 torde 16 av högskolans blivande 20 professurer och 2 av högskolans 4 laboraturer (motsvarande) vara tillsatta med ordinarie innehavare eller uppehållas på förordnande. Anslagsposten till reseersättningar för budgetåret 1959/60 beräknades med hänsyn till att större delen av ifrågavarande befattningar skulle komma att finnas endast under viss del av budgetåret.

2) Under högskolans uppbyggnadsskede är en förhållandevis livligare reseaktivitet att betrakta som nödvändig för högskolans befattningshavare, dels på grund av den omfattande nybyggnadsverksamheten och utrustningen av nya institutioner, dels på grund av att professorerna och laboratorerna äger viss rätt att enligt Kungl. Maj:ts föreskrifter av den 30 juni 1958 beträffande medicinska högskolans i Umeå organisation deltaga i organisationskommitténs sammanträden, vilka till större delen beräknas bli förlagda till Stockholm.

3) Genom beslut den 4 september 1959 medgav Kungl. Maj:t organisationskommittén att från anslagsposten till reseersättningar till vikarie å klinisk amanuens tjänst vid högskolan utbetala resekostnadsersättning och traktamente enligt allmänna resereglementet för inom riket företagen resa, dels vid tillträde av vederbörande förordnande, dels ock vid frånträdan av förordnandet för resa till hemorten eller annan tjänstgöringsort, under förutsättning att vikarien icke lämnat förordnandet före dess utgång. Kostnaderna härför under nästkommande budgetår beräknas till 5 000 kronor.

4) Inom ramen för antalet fastställda föreläsningar under de kliniska studierna skall specialföreläsningar i vissa fall hållas av tillfälliga lärarkrafter vilkas arvoden bestrides från anslaget till biträdande lärare. I fråga om nämnda föreläsningar synes det i hög grad önskvärt att högskolan beredes möjligheter att i enstaka fall anlita föreläsare från de äldre lärosätena. Man måste även räkna med att vissa fasta lärarbefattningar ej kommer att kunna tillsättas, vilket nödvändiggör att den med ifrågavarande befattningar förenade undervisningsskyldigheten kommer att fullgöras av lärare från de andra medicinska lärosätena.

5) Genom beslut av 1959 års riksdag har de enligt allmänna resereglementet utgående traktamentsbeloppen höjts. — Härutöver torde medel komma att erfordras för flyttningersättningar.

5. Telefonavgifter.

Telefonkostnaderna under budgetåret 1959/60 beräknades med hänsyn till att vissa telefonapparater skulle vara i bruk under endast en del av budgetåret. För budgetåret 1960/61 tillkommer härutöver kostnader på grund av nya installationer.

6. Ersättning till Umeå stad.

Enligt avtal (proposition 1957: 188, s. 68) medgiver Umeå stad att stadsbibliotekets vaktnästarpersonal må ombesörja det medicinskt-odontolo-

giska bibliotekets vaktmästarsysslor mot att staten som ersättning härför till staden erlägger ett belopp av 5 000 kronor för år.

7. *Bidrag till studentkåren i Umeå för drift av kårhus.*

I överensstämmelse med vad därom uttalats i propositionen 1957:188 (s. 71 och 79) upptager organisationskommittén i berörda hänseende ett med 500 kronor från 5 150 kronor till 4 650 kronor minskat belopp.

8. *Underhåll av byggnader.*

Enligt 15 § förutnämnda avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt Västerbottens läns landsting, å den andra, skall staten erlägga bidrag till landstinget med 50 procent av kostnaderna för landstingets underhåll av vissa i avtalet omnämnda byggnader. Organisationskommittén, som med hänsynstagande till brukliga beräkningsnormer för nämnda slag av kostnader uppskattar desamma till 15 000 kronor, hemställer att en anslagspost för ändamålet uppföres under omkostnadsstaten för budgetåret 1960/61.

9. *Bidrag till kollegiekassa.*

Vid de äldre lärosätena har medel ställts till förfogande för bortfallna examensavgifter. Enligt organisationskommitténs mening torde visst belopp böra för motsvarande ändamål utgå jämväl till Umeåhögskolan. I sådant avseende hemställer organisationskommittén om anvisande av 1 200 kronor att disponeras av kommittén utan redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket.

Departementschefen. Jag biträder organisationskommitténs, av kanslern tillstyrkta förslag. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser för dispositionen och redovisningen av de medel, som upptages under anslagsposten till bidrag till kollegiekassa. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 222 700 kronor, vilket är 60 700 kronor mer än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 222 700 kronor.

[91] **27. Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	110 000	44 615
1959/60 (statsliggaren s. 571)	260 000	
1960/61 (förslag)	341 000	

Organisationskommittén föreslår, att anslaget nästa budgetår uppföres med ett till 351 000 kronor förhöjt belopp.

Universitetskanslern tillstyrker organisationskommitténs förslag i de delar detta ansluter sig till den genom propositionen 1957:188 godtagna

tidsplanen för högskolans utbyggnad. Ett av organisationskommittén äskat belopp om 10 000 kronor till exkursioner anser sig kanslern däremot icke kunna tillstyrka. Kanslern hemställer om en höjning av anslaget med 81 000 kronor. I fråga om förslaget till fördelning av det äskade anslagsbeloppet på undervisningsämnen torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Jag anser mig böra biträda kanslerns förslag. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 341 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 81 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på kanslern att närmare fördela anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 341 000 kronor.

[92] **28. Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.** Detta reservationsanslag, vilket tillkom genom beslut av 1959 års riksdag, är nu uppfört med 70 000 kronor.

Organisationskommittén föreslår, att med hänsyn till högskolans fortsatta utbyggnad anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 100 000 kronor förhöjt belopp.

Kanslern biträder organisationskommitténs ifrågavarande förslag.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som sålunda bör uppföras med oförändrat belopp, 70 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[93] **29. Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	145 000	62 234
1959/60 (statsliggaren s. 572)	145 000	
1960/61 (förslag)	150 000	

Organisationskommittén hemställer, att detta reservationsanslag liksom för innevarande budgetår uppföres med 145 000 kronor, varav 85 000 kronor såsom ordinarie årsanslag och 60 000 kronor såsom en tredje del av den i propositionen 1957:188 beräknade engångsanvisningen av sammanlagt 240 000 kronor med lika fördelning på fyra budgetår.

Universitetskanslern har ej funnit anledning till erinran mot kommitténs förslag.

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med 150 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 5 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[94] **30. Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	300 000	90 741
1959/60 (statsliggaren s. 572)	1 500 000	
1960/61 (förslag)	1 000 000	

Avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västerbottens läns landsting, å andra sidan, angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå, innehåller beträffande kostnaderna för inredning och utrustning i huvudsak följande.

I fråga om möbler, armatur och liknande utrustning, som skall disponeras uteslutande för undervisning och forskning, skall beträffande vissa i avtalet uppräknade lokaler staten lämna landstinget, som ombesörjer och bekostar anskaffningen, ett bidrag motsvarande 50 procent av de verkliga kostnaderna. För den patologiska institutionen samt för institutionerna för bakteriologi, klinisk bakteriologi, virologi, hygien, farmakologi och klinisk farmakologi samt djurlaboratorier har staten att anskaffa och ensam bekosta nyss nämnd rumsutrustning. Instrument, apparater och liknande utrustning, vilkas användning i all huvudsak avser undervisning och forskning, skall anskaffas och bekostas av staten ensam.

Statens kostnader för inredning och utrustning av den medicinska högskolans lokaler har i propositionen 1957: 188 (s. 73) beräknats till 10 000 000 kronor. Hittills har till ifrågavarande ändamål beviljats anslag om sammanlagt 1 800 000 kronor. Jämlikt beslut av 1959 års riksdag har Kungl. Maj:t bemyndigat utrustningsnämnden för universitet och högskolor att därjämte beställa ytterligare inredning och utrustning för högskolan till ett värde av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor har i skrivelse den 21 september 1959 hemställt, att 1 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår för inredning och utrustning av nya lokaler för medicinska högskolan i Umeå, samt att nämnden därjämte bemyndigas att beställa inredning och utrustning för högskolan intill ett värde av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Utrustningsnämndens uppskattning av anslagsbehoven för budgetåret 1960/61 för vissa institutioner och kliniker vid högskolan framgår av efterföljande sammanställning.

1. Bakteriologiska institutionen	250 000
2. Patologiska institutionen	100 000
3. Farmakologiska institutionen	250 000
4. Medicinska kliniken	5 000
5. Kirurgiska kliniken	5 000
6. Ortopediska kliniken	5 000
7. Radioterapeutiska kliniken	25 000
8. Pediatrika kliniken	5 000
9. Psykiatriska kliniken	25 000
10. Barnpsykiatriska kliniken	10 000
11. Kliniken för dermato-venereologi	25 000
12. Kliniken för epidemiologi	5 000
13. Kliniken för fysiologi	5 000
14. Neurologiska kliniken	10 000
15. Kliniken för obstetrik och gynekologi	5 000
16. Kliniken för oftalmiatrik	10 000
17. Hygieniska institutionen	200 000
18. Institutionen för socialmedicin	20 000
19. Biblioteket och administrationen	40 000
Summa kronor	1 000 000

Under hänvisning till vad nämnden i föregående års anslagsframställning (jfr punkten 99 i 1959 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln) anfört beträffande kostnadsuppskattningarna framhålles bland annat följande.

Nämnden har nödgats grunda sina beräkningar av anslagsbehovet också för budgetåret 1960/61 på erfarenhetsmässigt gjorda generella uppskattningar i stället för på detaljerade utrustningsförslag. Uppskattningarna är emellertid gjorda med försiktighet och med syfte att nu tillgodose endast närmast liggande behov. De överskrider i intet fall de i förutnämnda kostnadsram om 10 000 000 kronor ingående, för varje institution och klinik beräknade delposterna.

I fråga om det för nästa budgetår äskade anslagsbeloppet uttalar nämnden följande.

Vid bifall till nämndens förslag kommer flertalet kliniker samt vissa institutioner att ha tilldelats medel intill de för respektive kliniker och institutioner beräknade kostnadsbeloppen. I vad gäller klinikerna avser dessa endast utrustning för undervisningsändamål. Beloppen till nybyggnaderna för bakteriologiska, farmakologiska och hygieniska institutionerna avser kostnader för utredningar och andra förberedelsearbeten samt för utrustning, som bör inköpas på tidigt stadium. Byggnaderna beräknas stå färdiga sommaren 1962, varför tyngdpunkten i utrustningsarbetet torde komma att falla på budgetåren 1961/63. Inredningen av påbyggnadsvåning samt befintliga två stomvåningar för patologiska institutionen beräknas ske under budgetåret 1960/61. Med beviljande av anslag för återstående del av den beräknade totalkostnaden för sistnämnda institution synes böra anstå till

dess innehavaren av den andra professuren vid institutionen tillträder sin befattning, vilket torde ske i maj 1962.

Beträffande det begärda beställningsbemyndigandet framhåller utrustningsnämnden slutligen följande.

Med hänsyn till att arbetet med nybyggnader för ett flertal institutioner kan beräknas ha fortskridit ganska långt vid utgången av budgetåret 1960/61, bör utöver föreslaget anslag ett bemyndigande lämnas nämnden att beställa inredning och utrustning, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Detta bemyndigande bör enligt nämndens mening dock kunna begränsas till 500 000 kronor.

Departementschefen. Vad utrustningsnämnden föreslagit i fråga om medelsanvisning för nästa budgetår samt beställningsbemyndigande biträder jag. Anslaget torde således för nästa budgetår böra uppföras med 1 000 000 kronor, vilket innebär en minskning med 500 000 kronor, varjämte utrustningsnämnden bör erhålla bemyndigande att beställa inredning och utrustning för högskolan till ett belopp av högst 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. Närmare bestämmelser rörande anslagets disposition torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för medicinska högskolan i Umeå må beställas till ett belopp av högst 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[95] **31. Vissa kostnader för läkarutbildningen.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört såsom förslagsanslag och upptaget med 332 000 kronor (statsliggaren s. 572), bestrides kostnaderna för den ökning av de medicinska läroanstalternas utbildningskapacitet, som beslöts av fjolårets riksdag (prop. 1959: 93, SU 82, Rskr 230). Anslaget har fördelats på följande sätt:

1. Utökning av antalet utbildningsplatser under det propedeutiska året	100 000
2. Utökning av antalet utbildningsplatser under fjärde studieåret av den medicinska utbildningen vid universiteten i Uppsala och Lund, <i>förslagsvis</i>	182 000
3. Utökning av antalet utbildningsplatser under femte och sjätte studieåren av den medicinska utbildningen	50 000
	<hr/>
	Summa kronor 332 000

Kungl. Maj:t har meddelat föreskrifter om vilka kostnader som skall bestridas från anslagsposten 2, i huvudsak vissa avlönings- och materiel-

kostnader vid universiteten i Uppsala och Lund. Ifrågavarande kostnader har i det föregående för budgetåret 1960/61 föreslagits överförda till respektive avlönings- och materielanslag och behöver följaktligen i fortsättningen icke belasta förevarande anslag. Beslut om beviljande av medel ur anslagsposterna 1 och 3 meddelas av universitetskanslern.

De år 1959 beslutade åtgärderna för ökning av de medicinska läroanstaltarnas utbildningskapacitet innebär i stora drag följande.

Vid medicinska fakulteten i Göteborg ökas den årliga nybörjarintagningen med 45 studerande från och med läsåret 1960/61. Härigenom höjes den sammanlagda årliga nybörjarintagningen vid de medicinska läroanstaltarna från 408 till 453. Den ökade nybörjarintagningen nödvändiggör från och med budgetåret 1962/63 en höjning av antalet platser för propedeutisk utbildning från 390 till 430. De erforderliga 40 platserna erhålles vid medicinska högskolan i Umeå, vars verksamhet i enlighet med statsmakternas beslut vid 1957 års riksdag från och med sistnämnda budgetår kommer att omfatta även propedeutisk utbildning av denna omfattning. Den från och med budgetåret 1963/64 på grund av den ökade nybörjarintagningen erforderliga höjningen av utbildningskapaciteten i de kliniska ämnena från likaledes 390 till 430 platser erhålles genom en ökning av antalet dylika platser med 20 vid vardera av medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund.

På grund av den stora akuta läkarbristen skall de 40 nya kliniska utbildningsplatserna enligt propositionen 1959: 93 under läsåren 1959/63 tagas i anspråk för utbildning av t. ex. sådana medicine studerande av svensk eller annan nationalitet, som i utlandet genomgått medicinsk grundutbildning, eller av utländska, icke-nordiska läkare, som redan arbetar i Sverige men ej fått behörighet att i riket utöva läkarkonsten.

Förevarande beslut innebär slutligen, att extra ordinära åtgärder vidtages för att under läsåret 1959/60 öka antalet platser för propedeutisk utbildning i syfte att förhindra fördröjningar av studierna för studerande, som ej påbörjat sitt tredje utbildningsår. Sålunda har kanslern för innevarande budgetår bland annat anvisat medel för möjliggörande av en utökning av antalet utbildningsplatser med sju vid Lunds universitet samt åtta vid karolinska institutet under det propedeutiska år, som tog sin början höstterminen 1959.

I den av riksdagen godtagna propositionen 1959: 93 beräknade departementschefen att under budgetåret 1960/61 ett belopp av 30 000 kronor skulle ställas till universitetskanslerns disposition för att vid behov användas för anordnande av kurser i sådana ämnen, tillhörande det s. k. fria kliniska skedet, för vilka i propositionen normalt räknats med ökning av utbildningskapaciteten från och med budgetåret 1961/62. Vidare borde enligt departementschefen under budgetåret 1960/61 ett belopp av 50 000 kronor ställas till kanslerns disposition för bestridande av kostnaderna för undervisning av i landet verksamma utländska, icke-nordiska läkare inom ämnen, som normalt studeras under femte och sjätte studieåren.

I skrivelse den 27 november 1959 föreslår *universitetskanslern*, att för budgetåret 1960/61 ett belopp av 170 000 kronor anvisas till följande ändamål.

1. Ökning av antalet utbildningsplatser under den propedeutiska utbildningen	70 000
2. Ökning av antalet utbildningsplatser under den kliniska utbildningen	100 000

Enligt kanslern bör den äskade medelsanvisningen anvisas under nu ifrågavarande anslag, vilket anslag av praktiska skäl bör givas reservationsanslags karaktär.

I motiveringen för sina förslag hänvisar kanslern till en av professorn B. Rexed den 12 november 1959 i egenskap av sakkunnig inom ecklesiastikdepartementet ingiven promemoria angående aktuella undervisningsproblem under studierna till medicine licentiatexamen. Genom beslut den 20 november 1959 förordnade Kungl. Maj:t att ifrågavarande promemoria skulle överlämnas till kanslern för rikets universitet för kännedom och vidtagande av de åtgärder, till vilka kanslern funne anledning.

Inom ramen för sitt av Kungl. Maj:t den 27 juni 1957 meddelade uppdrag att inom departementet biträda med utredning av vissa medicinska utredningsfrågor m. m. har utredningsmannen funnit det angeläget att undersöka läget för de medicine studerande, som under innevarande budgetår bedriver studier till medicine licentiatexamen. Härom anför *utredningsmannen* bland annat följande.

Med anledning av de förslag om en vidgad klinisk utbildning, som framlades i propositionen 1959: 93, vilka sedermera vann riksdagens bifall, uttryckte representanter för de medicinska föreningarna oro inför tillgången på utbildningsplatser särskilt under det fria kliniska skedet för de medicine studerande, som intagits eller skulle komma att intagas på tidigare beslutade utbildningsplatser. Man befarade, att vissa iakttagna tendenser till köbildning skulle förstärkas genom det ökade antalet medicine studerande. Åtgärder efterlystes, varigenom studiegången skulle främjas för dem, som redan befann sig i det fria kliniska skedet av medicine licentiatexamen och göra det möjligt för dem att utan förseningar nå fram till sin examen. Vidare beslöt Kungl. Maj:t i och med inrättandet av medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare att föranstalta om efterutbildning för de i riket verksamma utländska läkare, vilka ännu icke vunnit allmän behörighet att här utöva läkarkonsten. Det framhölls från studenthåll, att ett betydande antal sådana läkare, som i efterutbildningssyfte kunde hänvisas till de medicinska läroanstalterna, skulle komma att ytterligare förvärra situationen, och man ifrågasatte om de i propositionen föreslagna åtgärderna vore tillräckliga att klara de föreliggande svårigheterna.

I det följande får jag kort redovisa erfarenheter från de olika studieorterna vad gäller ifrågavarande problem samt peka på några åtgärder som skulle bidra att lösa uppkommande problem inom ifrågavarande avsnitt av de medicinska studierna.

I efterföljande tabell har antalet elever på de olika medicinska kurserna under de 4 första studieåren sammanställts. I tabellen har vidare angivits vilka kursplatser, som enligt av riksdagen fastställda planer eller enligt eljest godtagna förslag finns tillgängliga på motsvarande kurser under de följande terminerna fram till vårterminen 1961.

Ämne Kurs	Uppsala				Lund				Göteborg				Stockholm				Umeå				Summa				Summa jfrt med plan Ht 59
	Ht 59	Vt 60	Ht 60	Vt 61	Ht 59	Vt 60	Ht 60	Vt 61	Ht 59	Vt 60	Ht 60	Vt 61	Ht 59	Vt 60	Ht 60	Vt 61	Ht 59	Vt 60	Ht 60	Vt 61					
Anatomi yngre kursen	45	45	45	45	55	55	55	55	34	35	58	57	70	69	69	69	—	204	204	227	226	± 0			
Anatomi äldre kursen	45	45	45	45	60	55	55	55	37	35	35	58	71	69	69	69	—	213	204	204	227	+ 9			
Med. kemi	46	45	45	45	57	55	55	55	39	35	35	35	75	69	69	69	—	217	204	204	204	+ 13			
Fysiologi	46	45	45	45	50	55	55	55	36	35	35	35	64	69	69	69	—	196	204	204	204	— 8			
Propedeutkurs 1:a t. .	42	40	40	40	53	45	45	45	52	50	50	50	68	60	60	60	—	215	195	195	195	+ 20			
Propedeutkurs 2:a t. .	41	42	40	40	43	53	45	45	35	52	50	50	61	68	60	60	—	180	215	195	195	— 15			
Medicin	26	40	40	40	41	45	45	45	49	50	50	50	61	60	60	60	17	20	20	20	194	215	215	215	— 21
Kirurgi	31	40	40	40	40	45	45	45	39	50	50	50	63	60	60	60	20	20	20	20	193	215	215	215	— 22

De i tabellen sammanställda siffrorna över antalet studerande på olika nivåer av den medicinska utbildningen kommenteras av utredningsmannen på följande sätt.

Tabellen visar för det första, att kurserna på medicine kandidatstadiet har ett ganska ojämnt studerandeantal. De största kurserna för nästa termin utgör kurserna i fysiologi i Stockholm (75 mot normalt 69 studerande) och medicinsk kemi i Lund (60 mot normalt 55 studerande). Det bör kunna bli möjligt att bereda plats för behövt elevantal på dessa och andra kurser, men kursledarna bör allmänt beredas på att de skall ta övertaligt kursantal nästa termin för att minska framtida stockningar under studierna till medicine kandidatexamen.

Propedeutkurserna med början januari 1960 får ta emot 196 studerande. Denna normalstora grupp bör göra det möjligt att även ta upp eftersläntare som kan komma till försenad kandidatexamen genom sjukdom, vetenskapligt arbete eller dylikt. Den angivna siffran visar även, att det nu icke föreligger någon nämnvärd köbildning vid början på propedeutiska året.

Den äldre propedeutkursen i Göteborg (den som började januari 1959) går med 15 platser tomma. Vid de medicinkurser, som skall ta sin början januari 1960, finns därjämte enligt propositionen 1959: 93 totalt sett 20 nya platser, vilket gör att då 35 platser skulle kunna fyllas med nya studerande. Sådana nya studerande kan enligt den omnämnda propositionen utgöras av t. ex. utlandsstuderande svenskar och norrmän. Det är viktigt, att alla svenskar i utlandet underrättas beträffande läget. Sådana studenter, som känner kamrater som studerar i utlandet, bör meddela dessa om de möjligheter till platser i vår studiegång som nu finns. För att få en jämn fördelning över de olika studieorterna bör vidare frivilliga uppmantras att anmäla sig till Umeå.

De yngre propedeutkurserna (de kurser som började hösten 1959) har 215 studerande och fyller helt de medicinkurser, som enligt propositionen 1959: 93 tar sin början hösten 1960. Vid medicinkurserna med början våren 1961 inträder återigen ett underskott å svenska medicine studerande med 19 elever, vilka platser skulle kunna fyllas med utlandsstuderande.

De propedeutkurser, som börjar under läsåret 1960/61, kommer att få ta emot terminskullar från medicine kandidatstudierna på 217 respektive 213 elever jämte eventuella eftersläntare. En anslagsförstärkning som motsvarar den för budgetåret 1959/60 för ordnande av ytterligare undervisning under propedeutåret, bör därför beviljas för dessa kurser. De medicinkurser, som under läsåret 1961/62 får ta emot dessa stora propedeutkurser, kommer därigenom att kunna fyllas helt med svenska medicine studerande.

De medicin- och kirurgikurser, som börjar under läsåret 1960/61, får enligt vad som tidigare sagts ta emot ett mindre antal svenska elever än som beräknats enligt propositionen 1959: 93. Från detta deficit avgår eventuella utlandsstuderande, som kan komma att antagas. Utgående anslag enligt propositionen 1959: 93 bör räcka för behovet för dessa kurser.

Sammanräkningen av totala elevantalet i hela den medicinska studiegången under de 4 första studieåren ger — framhåller utredningsmannen vidare — hösten 1959 ett underskott på 4 elever jämfört med fastställda

planer. Totalantalet studerande i undervisningen säges sålunda vara tillfredsställande. Belastningen på de olika kurserna är emellertid ojämn. Antalet eftersläntrare (sjukdom, vetenskapligt arbete, studiesvårigheter) framgår ej och kommer enligt utredningsmannen förmodligen att medföra, att antalet studerande blir högre än vad som förutsattes i de fastställda planerna. Siffermaterialet säges dock inte ge stöd för antagandet, att avgången av studerande före de kliniska studierna skulle vara mindre än hittills beräknade 5 procent. Överskottet på elever jämfört med de fastställda planerna ligger i tiden mest före medicine kandidatexamen; underskott på elever föreligger mest efter nämnda examen.

Under läsåret 1960/61 kommer — anför utredningsmannen tillika — utflödet av studerande till det fria kliniska skedet under den andra avdelningen av medicine licentiatexamen (utflöde = elevantal i kirurgikurser som slutar under perioden) att jämfört med fastställda planer uppvisa ett underskott på 56 elever, minskat med antalet eventuellt intagna utlandsstuderande. Utredningsmannen anser, att man bör inrikta sig på att alla som studerar enligt gamla studieordningen får tillfälle avlägga medicine licentiatexamen senast under detta läsår.

I fortsättningen övergår utredningsmannen till att kommentera det s. k. köbildningsproblemet under framför allt det fria kliniska skedet av utbildningsgången samt anför härom bland annat följande.

Vad sedan gäller förhållandena under den senare delen av medicine licentiatexamens andra del, d. v. s. under de fria kliniska kurserna, finns inga lika exakta siffror att tillgå som de som nu diskuterats för de 4 första studieåren. De diskussioner jag fört med företrädare för undervisningen vid de olika fakulteterna har emellertid givit vissa upplysningar.

Av betydelse för framtiden är, att under sommaren och hösten 1959 på förslag av de medicinska föreningarna och med stöd av fakulteterna och lärarkollegiet på samtliga studieorter införts en kartläggning av de medicine studerande med hjälp av ett hålkortsystem. Uppgifterna på dessa hålkort avses i framtiden hållas aktuella genom rapporter från lärarna om vilka studerande, som fullgjort kurser och avlagt tentamina. Med hjälp av korten kan vid lämpliga tillfällen fastställas, hur många studenter som passerat de olika kurserna i utbildningen och hur många studenter, som i varje särskilt ämne ännu inte haft möjlighet få tillträde till en viss kurs. Med kännedom om antalet kursplatser per år på varje lärosäte blir det då möjligt att fastställa, var köbildningar föreligger vid den undersökta tidpunkten. Det är enligt min mening ett mycket värdefullt steg som härmed tagits, och detta system med de studerande följda på hålkort torde kunna bli utgångspunkten för en överblick varje termin av de åtgärder, som bör företas för att avlägsna köbildningar och förseningar i studierna.

Medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare började sin verksamhet i april 1959 och har under det gångna halvåret kommit i gång med granskningen av de i riket verksamma utländska, icke-nordiska läkarnas efterutbildningsbehov. Fram till och med oktober 1959 har 18 sådana läkare hänvisats till de medicinska fakulteterna för efterutbildning under det fria kliniska skedet av 2:dra avdelningen av medicine licentiat-examen. Dessa

läkare utgjorde en mindre del av hela det antal utländska, icke-nordiska läkare, som under denna tid granskats av nämnden. Det torde nu kunna konstateras, att endast en mindre del av de i riket verksamma utländska läkarna behöver efterutbildning i form av universitetskurser. För de flesta föreligger en så pass omfattande tjänstgöring antingen i hemlandet eller i Sverige, att efterutbildningsbehovet kan täckas genom sjukhustjänstgöringar. Även om det exakta antalet av dylika utländska läkare, som i framtiden kan komma att hänvisas till de medicinska läroanstalterna, icke nu kan bestämmas, så torde dock med stor sannolikhet kunna anges, att detta antal icke kommer att bli stort och på sin höjd uppgå till ytterligare något 10-tal läkare. Då dessa läkares studier fördelar sig över åtminstone ett par år, torde de icke komma att utgöra något väsentligt problem under ifrågasvarande skede.

Ett förhållande, som under nästa år kan komma att återverka på situationen under de fria kliniska studierna, är frågan om kirurgassistenttjänstgöringens inplacering i studierna. Efter framställning från militärmyndigheterna rörande ett behov av för fackutbildning kvalificerade medicine kandidater har universitetskanslern till och med innevarande år utfärdat dispens för värnpliktiga studerande att fullgöra kirurgassistenttjänstgöringen tidigare än som skulle följa av den gällande examensstadgan. Denna tjänstgöring skall enligt examensstadgan förläggas till den 3:dje avdelningen av studierna för medicine licentiatexamen, men enligt dispensen har den nu kunnat tas redan under 2:dra avdelningen omedelbart efter kirurgikursen. Då detta betraktats som fördelaktigt bland annat med hänsyn till möjligheten att senare få vikariat, har många och kanske de flesta av de enligt nya studieordningen studerande utnyttjat denna dispens. Följden har blivit att på samtliga studieorter åtskilliga kliniska kurser antingen gått med lägre elevantal än som varit möjligt eller till och med fått inställas. Dessa studerande återkommer i slutet av året eller under nästa år för att fortsätta med de kliniska kurserna och kommer därvid att konkurrera med de senare från medicin-kirurgiåret kommande eleverna, vilka härigenom kommer att utsättas för en hård konkurrens med en sannolik köbildning och försening som resultat.

En annan faktor som kan orsaka köbildningar under den närmaste tiden inom det fria kliniska skedet är ett relativt stort antal kvarstående elever, som fullföljer utbildningen enligt den gamla examensstadgan. I Uppsala har dessa elever skapat vissa problem särskilt i de på orten nytillkomna ämnena neurologi och dermato-venereologi, där många studerande i avvaktn på tillkomsten av nämnda kliniker skjutit upp sina studier hellre än att fara och som tidigare passera kurserna på annan ort. I Stockholm försvårades starten av den nya undervisningsordningen på det fria kliniska skedet därav, att anordningen av medicin-kirurgiåret enligt gamla studieordningen skedde på ett annat sätt med saxande kurser, vilket medförde att just vid övergången en »udda» kirurgikurs avslutades, som inte hade någon lämplig kursföljd för eleverna på det fria kliniska skedet. Det torde dröja ännu cirka ett år innan samtliga elever enligt den äldre studieordningen har passerat det fria kliniska kursskedet.

Ehuru systemet med data om de studerande på hålkort ännu inte kunnat helt utnyttjas, gav dock undervisningsnämndernas och medicinska föreningsarnas undersökningar en viss totaluppfattning för varje studieort. I Uppsala föreligger ännu problem för den äldre studieordningens elever i fråga

om dermato-venereologi, ftisiologi och pediatrik. För samtliga studerande kan dessa ämnen jämte oftalmologien väntas bereda svårigheter under den närmaste tiden. I Stockholm ansågs problem föreligga särskilt i fråga om dermato-venereologi, oftalmologi och oto-rhino-laryngologi. I Lund förmärktes inga akuta problem, men en hotande situation syntes föreligga i fråga om kombinationen psykiatri-neurologi. För Göteborgs del har hittills icke förelegat någon brist på kursplatser under det fria kliniska skedet, och det kunde inte med säkerhet fastställas om svårigheter skulle uppstå i framtiden. Troligen kommer dock pediatriken att bereda vissa svårigheter. I Umeå är platsantalet på det fria kliniska skedet under de närmaste två åren beräknat efter antalet elever, som lämnar kirurgikursen. Då pågående kirurgikurs icke går full (tre studerande för litet), torde här några reservplatser komma att finnas. För samtliga studieorter utom Umeå gäller, att de elever som återvänder från den dispenserade, tidiga kirurgassistent-tjänstgöringen sannolikt kommer att skapa köproblemmen i början av nästa år.

Det framkom emellertid vid samtalen möjligheter på samtliga studieorter att genom extrakurser lätta på situationen på väsentliga punkter. En annan möjlighet som också diskuterades var, att antalet elever vid kurserna i Uppsala och Lund omedelbart kunde höjas till det antal, som förutsättes för det fria kliniska skedets kurser i propositionen 1959:93. I bägge fallen krävs givetvis särskilda anslag för extra undervisningsanordningar, men förutsatt att sådana penningmedel ställs till förfogande synes utsikterna goda att åstadkomma betydelsefulla avlastningar.

För att under den närmaste tiden och i framtiden kunna tillförsäkra de medicine studerande en obruten studiegång även genom det fria kliniska skedet, synes det mig nödvändigt att utbilda ett system, varigenom åtgärder snabbt kan insättas mot hotande köbildningar. Undervisningsnämnderna och de medicinska föreningarna, som tillsammans har de bästa förutsättningarna att följa läget på detta studieavsnitt, bör sättas i stånd att kontinuerligt registrera de studerandes väg genom studierna. De bör regelbundet med hjälp av hålkortssystemet över de studerande fastställa behovet av kursplatser i de olika ämnena samt föranstalta om hänvändelser till vederbörande myndigheter i fråga om extrakurser eller andra anordningar för att öka kapaciteten. Vidare bör genom medel ställda till universitetskanslerns eller Kungl. Maj:ts förfogande finnas möjligheter att vid lämpliga tidpunkter anordna ytterligare undervisning i olika ämnen eller extrakurser. Betydelsen av ett kontinuerligt prognosarbete på kort sikt inom undervisningsnämnderna bör enligt min mening starkt understrykas. Redan 1948 års läkarutbildningskommitté föreslog en utbyggnad av sekreterartjänster och kanslimöjligheter vid undervisningsnämnderna, och det framstår nu som en nödvändighet att sådana anordningar genomföras.

Med hänvisning till vad sålunda anförts föreslår utredningsmannen, att följande anordningar vidtages för att säkra en tillfredsställande studiegång för de medicine studerande under den fria kliniska perioden av medicine licentiatexamens andra avdelning.

1) Förslag inhämtas snarast från de medicinska fakulteterna och lärarkollegiet om nödvändiga förstärkningsåtgärder och extrakurser i de olika kliniska ämnena. Sådana åtgärder genomföres med hjälp av till universitetskanslerns förfogande stående särskilda anslag samt anslag på 50 000 kronor enligt regleringsbrev av 1 juli 1959 för efterutbildning av vissa utländska läkare.

2) För budgetåret 1960/61 användes på motsvarande sätt till kanslerns förfogande stående särskilda anslag samt de i propositionen 1959: 93 föreslagna anslagen på 50 000 kronor för efterutbildning av vissa utländska läkare samt 30 000 kronor som förstärkning för del av 6:te studietåret.

3) Dispens för fullgörande av kirurgassistenttjänstgöring tidigare än föreskrivet enligt examensstadgan torde vid ytterligare förlängning bli allt mindre verksam som medel mot köbildning. Härtill kommer att det är ett pedagogiskt intresse att denna tjänstgöring fullgöres först under 3:dje avdelningen av medicine licentiatexamen. Ehuru en förlängning av dispensen är ett starkt önskemål från de studerandes sida, torde övervägande skäl tala för att dylik dispens efter innevarande års utgång endast får utnyttjas av sådana studerande, som i slutstadiet av 2:dra avdelningen har en tentamen kvar. Detta kan enligt gällande examensstadga medges av fakulteterna då särskilda skäl föreligger.

4) Undervisningsnämnderna förstärks genom utveckling av deras kansli-del. För varje undervisningsnämnd tillsättes en undervisningsnämndssekreterare med samma förmåner som undervisningsnämndssekreterarna vid de filosofiska fakulteterna. Emellertid bör hos de medicinska fakulteterna denna tjänst kunna delas i två halvtidstjänster. Det torde nämligen vara nödvändigt att en medicin-studerande intresseras för denna uppgift, då den medicinska studieordningens detaljer är svåra att bemästra för andra än de som av egen erfarenhet känner studierna och då undervisningsnämnden inom den medicinska fakulteten behöver ett intimt samarbete med den medicinska föreningen. Det torde emellertid vara svårt att få en medicin-studerande som på heltid vill ägna sig åt detta arbete, varför halvtidstjänst bör inrättas. Arvodet motsvarande den andra halvtidstjänsten bör utnyttjas för arvodering av en medicin-studerande som sköter kursuppropen och fördelningen av de studerande på olika kurser samt för särskilda utredningar. Till undervisningsnämndens förfogande bör vidare stå ett kanslibitråde, som har till uppgift att hålla studiekorten i hålkortssystemet aktuella och att med hjälp av dessa kort företa de undersökningar som kan bli nödvändiga. Hon bör också biträda i det löpande samarbetet med undervisningsnämnderna på andra studieorter, vilket skulle främja ett utnyttjande av kursplatserna genom förflyttning av studerande mellan studieorterna. Det kan vara svårt att avgöra huru stor del av ett kanslibitrådes tid som åtgår för dessa uppgifter. För den händelse arbetstid skulle bli över kan detta kanslibitråde utnyttjas av universitetskansliet för resterande arbetstid. Kanslibitrådet bör emellertid i första hand stå till undervisningsnämndernas förfogande.

Enligt utredningsmannens förslag bör sålunda för de propedeutiska kurser, som börjar under läsåret 1960/61, medgivas en anslagsförstärkning, motsvarande den för budgetåret 1959/60 anvisade. I anslutning till ifrågasvarande förslag anför *kanslern* i huvudsak följande.

Kostnaderna för den tillfälliga utökningen av antalet propedeutiska utbildningsplatser vid Lunds universitet och karolinska institutet kan beräknas till omkring 41 000 kronor. Beträffande det propedeutiska år, som tar sin början vårterminen 1960 torde man, såvitt nu kan bedömas, böra räkna med fortsatt anordnande av tillfälliga propedeutplatser vid karolinska institutet men ej vid Lunds universitet. Med hänsyn till anförda omständigheter och till att vissa engångsutgifter icke återkommer under vårterminen anser

jag, att utgifterna för ökningen av antalet propedeutplatser under innevarande budgetår bör kunna hållas inom ett belopp av 70 000 kronor. För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp.

Enligt utredningsmannens förslag bör vidare under budgetåret 1960/61 kostnaderna för de förstärkningsanordningar och extra kurser i de olika kliniska ämnena, som kan visa sig nödvändiga, bestridas genom utnyttjande av dels förutnämnda i propositionen 1959: 93 för budgetåret 1960/61 beräknade två belopp, nämligen det om 30 000 kronor för anordnande av kurser i kliniska ämnen och det om 50 000 kronor för viss utbildning av i landet verksamma utländska, icke-nordiska läkare, dels ock de andra medel, som står till kanslerns förfogande.

Universitetskanslern anser för sin del, att den för ifrågavarande förstärkningsanordningar och extra kurser för budgetåret 1960/61 erforderliga medelsanvisningen bör beräknas till 100 000 kronor.

I anslutning till utredningsmannens förslag att tillföra de medicinska lärosätenas undervisningsnämnder sekreterarebefattningar och biträdeshjälp anför kanslern slutligen bland annat följande.

Jag anser mig i huvudsak kunna godtaga den av utredningsmannen skisserade personalförstärkningen vid de medicinska lärosätenas undervisningsnämnder och föreslår, att för envar av dessa nämnder vid universiteten och karolinska institutet under avlöningsanslaget beräknas ett belopp av 12 000 kronor för avlöande av sekreterare och biträdespersonal. Vid medicinska högskolan i Umeå torde motsvarande belopp tills vidare kunna beräknas till 3 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså 51 000 kronor. Jag anser mig i detta sammanhang böra framhålla, att andra kostnader vid undervisningsnämnderna än avlöningskostnader (t. ex. reseersättningar, expenser) bör bestridas från läroanstalternas vederbörliga anslag.

Departementschefen. Innan jag redovisar mitt ställningstagande till de framförda förslagen, vill jag erinra om att det mot bakgrunden av den alltjämt mycket besvärande bristen på läkare finns ett stort behov av att snabbt öka tillgången på färdigutbildade läkare. I anledning av propositionen 1959: 93 fattade 1959 års riksdag därför beslut om ökning av de medicinska läroanstalternas utbildningskapacitet på sätt som inledningsvis redovisats. Jag vill dessutom framhålla att det är ytterst angeläget att komma tillrätta med de tendenser till svärbemästrade köbildningar i utbildningsgången, vilka kunnat iakttagas vid vissa lärosäten. Såväl från samhällets som från de studerandes egen synpunkt måste det framstå som i hög grad oekonomiskt att icke vidtaga åtgärder varigenom de studerande utan förseningar kan nå fram till slutexamen.

Som jag i det föregående vid min anmälan av universitetens och de medicinska läroanstalternas avlöningsanslag redovisat, ansluter jag mig till kanslerns förslag om särskild medelsanvisning såsom ersättning till sekreterare- och biträdeshjälp vid respektive läroanstalters undervisningsnäm-

der. Härigenom skapas möjligheter för undervisningsnämnderna att kontinuerligt och i detalj följa de studerandes väg genom studierna. Detta möjliggör i sin tur för vederbörande att i god tid föreslå de åtgärder som bedömes erforderliga för att undvika köbildning med åtföljande förseningar i studierna.

Jag har ej heller någon erinran mot den av kanslern framlagda beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under nu ifrågavarande anslag.

Jag förordar sålunda, att för bestridande av kostnaderna för en tillfällig utökning av antalet propedeutiska utbildningsplatser under budgetåret 1960/61 anvisas ett belopp av 70 000 kronor. Dessa medel torde liksom hittills böra ställas till förfogande för kanslern att av honom i mån av behov disponeras för nyssnämnda ändamål.

Tillika förordar jag, att ett belopp av 100 000 kronor anvisas för bestridande av kostnaderna för de förstärkningsanordningar och extrakurser i olika kliniska ämnen, som kan visa sig erforderliga budgetåret 1960/61. Jämväl ifrågavarande medelsanvisning torde böra ställas till kanslerns förfogande att av honom vid behov användas för här avsett ändamål.

Det av mig nu beräknade medelsbehovet uppgår till sammanlagt 170 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas under förevarande anslag. Med biträdande av kanslerns förslag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår ges reservationsanslags karaktär.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för läkarutbildningen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

[96] 32. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	4 893 000	5 013 745
1959/60 (statsliggaren s. 587)	5 181 000	
1960/61 (förslag)	5 554 000	

I skrivelse nr 326 anmälde 1955 års riksdag, att riksdagen — i enlighet med vad statsutskottet i ämnet anført i utlåtande nr 148 — godkänt av departementschefen i propositionen 1955: 138 (s. 19—81) förordade anordningar för ökad examination av tandläkare. Detta beslut innebar bland annat, att den årliga intagningen av elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm skulle från och med läsåret 1955/56 ökas med 40 till omkring 140 om året samt att en till högskolan anknuten odontologisk läroanstalt skulle

inrättas i Umeå. Denna läroanstalt skulle successivt utbyggas under budgetåret 1956/57 och de närmast följande budgetåren.

Vid tandläkarinstitutet i Umeå mottages från och med höstterminen 1956 20 nya odontologie kandidater varje termin för utbildning under tredje—åttonde studietterminerna. Från och med vårterminen 1959 uppgår antalet studerande vid Umeåinstitutet till 120, d. v. s. det totala antal studerande som kan mottagas för utbildning därstädes under de sex förutnämnda studietterminerna. Den återstående utbildningen, nionde och tionde studietterminerna, skall i enlighet med förutnämnda beslut ske i Stockholm. Under läsåret 1959/60 äger för första gången dylik avslutande utbildning rum vid tandläkarhögskolan. Jag kommer vid min anmälan i det följande under anslaget Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker (E 43), att återkomma till frågan om de nionde och tionde studietterminerna för studerande vid Umeåinstitutet.

Till Umeåinstitutet är ansluten en tandsköterskeskola, vid vilken undervisningen började höstterminen 1957.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm* för nästa budgetår framlagt följande förslag:

A. Tandläkarhögskolan i Stockholm

Avdelningen för karieslära

- 1) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Avdelningen för pulpa- och rotbehandling

- 2) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Avdelningen för proteslära

- 3) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Avdelningen för tandkirurgi

- 4) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Avdelningen för barntandvård

- 5) kanslibitråde i Ae 7.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 6) professor i stället för laborator,
- 7) kanslibitråde i Ae 7.

Laboratoriet för speciell bakteriologi

- 8) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Undervisningen i anatomi

- 9) prosektor och samtidigt indragning av arvode om 9 600 kronor till kursgivare,
- 10) laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt laboratoriebiträde i Ag 7.

Undervisningen i rättsodontologi

- 11) ytterligare medelsanvisning om 3 240 kronor för undervisning i rättsodontologi (nu 2 160 kronor).

Tandsköterskeskolan

- 12) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Intendentskontoret

- 13) reparatör i Ae 9,
14) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

För högskolan gemensamt

- 15) två docenter,
16) två forskarasistenter,
17) fotobiträde i Af 1—Ae 5.

B. Tandläkarinstitutet i Umeå

Tandsköterskeskolan

- 18) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1—5, 7, 8, 10 och 17. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens krav.

Punkt 13. Enligt den av 1956 års riksdag beslutade ändrade ordningen för elevernas förseende med instrument (1956 års åttonde huvudtitel s. 265—275) skall vid högskolan inrättas två tjänster som hantverkare. Från och med budgetåret 1958/59 har inrättats en tjänst som hantverkare i Ae 8 (numera reparatör i Ae 9). Kanslern hemställer nu om den återstående tjänstens inrättande.

Punkt 15. Enligt vad universitetsutredningen i betänkandet V (SOU 1958: 32 s. 85) uttalat, bör docenttjänster och forskardocenttjänster såsom vid universitetens fakulteter ingå i forskarkarriären vid tandläkarhögskolorna, där sådana tjänster hittills saknats. Även med den försiktiga bedömning, utredningen gjort angående rekryteringsmöjligheterna beträffande dessa tjänster och vilken för lärarkollegiet ter sig mera pessimistisk än vad verkligheten motiverar, har utredningen föreslagit, att vid ingången av budgetåret 1960/61 tre docenttjänster bör finnas vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Lärarkollegiet har i sitt statförslag upptagit detta antal och betecknat det som ett klart minimum. Med inrättande av forskardocenttjänster kan enligt lärarkollegiets mening anstå något, ehuru kollegiet understryker vikten av att även sådana tjänster kommer till stånd vid högskolan. Med beaktande av lärarkollegiets synpunkter har kanslern ansett sig böra tillstyrka inrättande av två docenttjänster vid högskolan från och med nästa budgetår.

Punkt 16. Vidkommande behovet av forskarasistenttjänster anser universitetsutredningen (betänkandet V SOU 1958: 32 s. 71) tandläkarhögskolorna tillhöra de läroanstalter, som jämte de medicinska fakulteternas

kliniska institutioner och de tekniska högskolorna främst är betjänta av dylika befattningar. Fr. o. m. budgetåret 1959/60 förfogar tandläkarhögskolan i Stockholm över en forskarassistenttjänst, till vilken medel anvisats under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. Lärarkollegiet anser att till stimulans för forskarrekyteringen vid högskolan ytterligare två rörliga forskarassistenttjänster bör inrättas från och med budgetåret 1960/61. Av dessa tjänster har kanslern tillstyrkt inrättande av den ena.

Departementschefen. Lärarkollegiet har under hänvisning till universitetsutredningens uttalande, att docenttjänster såsom vid universitetens fakulteter bör ingå i forskarkarriären vid tandläkarhögskolorna, hemställt, att sådana tjänster inrättas vid högskolan. I anledning härav tillstyrker kanslern från och med nästa budgetår inrättande av två docenttjänster.

Även enligt min mening är det angeläget att forskarkarriären vid tandläkarhögskolorna bygges ut. Jag förordar därför att vid högskolan budgetåret 1960/61 inrättas en rörlig docenttjänst (p. 15).

För att stimulera forskarrekyteringen vid högskolan bör i överensstämmelse med kanslerns förslag ytterligare en forskarassistenttjänst inrättas. Den forskarassistenttjänst, som under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. står till högskolans förfogande, torde vidare böra överföras till och medel härför beräknas under högskolans avlöningsanslag. Från och med budgetåret 1960/61 kommer högskolan sålunda att förfoga över två forskarassistenttjänster (p. 16).

I anledning av kanslerns under punkterna 1—5, 7, 8, 10 och 17 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde, kanslibiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två extra ordinarie tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om inplacering i lönegrad och fördelning på avdelningar av här avsedda tjänster.

Den vid 1956 års riksdag beslutade ändrade ordningen för elevernas förseende med instrument föranleder inrättande av ytterligare en tjänst som reparatör i Ae 9 (p. 13).

Den nuvarande ordinarie intendentstjänsten i Ao 23 vid tandläkarhögskolan innehas för närvarande av extra ordinarie byråchefen vid utrustningsnämnden för universitet och högskolor Sixten Fors. Jag föreslår, att den nämnda intendentstjänsten, så länge Fors innehar förordnande å högre tjänst, skall hållas vakant samt att under samma tid skall vara inrättad en extra ordinarie intendentstjänst i Ae 23 vid högskolan.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959:152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m. ävensom av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar avlöningsanslaget i dess helhet till 5 554 000 kronor, vilket

innebär en höjning med 373 000 kronor. Anslaget torde bära fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för högskolan bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	947 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	1 160 300
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 562 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	783 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	93 300
Summa kronor	5 554 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 554 000 kronor.

[97] 33. **Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	977 600	988 913
1959/60 (statsliggaren s. 591)	835 300	
1960/61 (förslag)	914 800	

Lärarkollegiet vid högskolan anhåller om höjning av detta förslagsanslag med 111 000 kronor. *Universitetskanslern* föreslår höjning av anslaget med 84 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	7 700	—
2. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	190 000	+ 25 000
b) Övriga expenser	393 000	+ 59 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	16 000	+ 500
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	225 000	—
b) Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 100	—
Summa kronor	835 300	+ 84 500

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

2 a) Bränsle, lyse och vatten.

Av det belopp, 190 000 kronor, varmed denna delpost för innevarande budgetår är uppförd avser 135 000 kronor tandläkarhögskolan i Stockholm och 55 000 kronor tandläkarinstitutet i Umeå. Lärarkollegiet begär med hänsyn till beräknade ökade omkostnader en höjning för högskolan med 25 000 kronor och för Umeåinstitutet med 20 000 kronor. Kanslern anser på anförda skäl, att höjningen av delposten kan begränsas till 25 000 kronor.

2 b) Övriga expenser.

För högskolan i Stockholm beräknar lärarkollegiet en höjning av medelsanvisningen (nu 279 000 kronor) med 22 000 kronor, varav 8 000 kronor avser ökade avlöningskostnader för städpersonal, 11 000 kronor ökade utgifter för tvätt och 3 000 kronor ökning av övriga utgifter. Beträffande institutet i Umeå, vid vilket den kliniska verksamheten ökat på grund av att institutet numera tagits i bruk i full utsträckning, begär lärarkollegiet en höjning av medelsanvisningen (nu 114 000 kronor) med 37 000 kronor avseende ökade kostnader, varav 22 000 kronor för städning, 8 000 kronor för tvätt, 3 000 kronor för telefon och 2 000 kronor för övriga utgifter. Härjämte har kollegiet beräknat ett belopp av 2 000 kronor för bevakning av institutets lokaler nattetid. Kanslern anser sig kunna godtaga lärarkollegiets beräkningar.

4. Reseersättningar.

Lärarkollegiet hemställer om en höjning av posten med 1 000 kronor. Kanslern tillstyrker att posten höjes med 500 kronor.

Departementschefen. I likhet med kanslern tillstyrker jag höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 25 000 kronor och av anslagsposten till reseersättningar med 500 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser är jag icke beredd att förorda någon höjning av medelstildelningen avseende övriga utgifter. Med hänsyn härtill anser jag, att uppräknningen av ifrågavarande delpost kan begränsas till 54 000 kronor. Sammanlagt bör sålunda omkostnadsanslaget för nästa budgetår ökas med 79 500 kronor till

914 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 914 800 kronor.

[98] **34. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.**

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 591)	170 000
1960/61 (förslag)	187 000

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 86 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en generell uppräknig av anslaget med 30 000 kronor och därutöver såsom bidrag till utgivande av en för högskolan i Stockholm och institutet i Umeå gemensam vetenskaplig årsskrift en medelsanvisning av 10 000 kronor.

Departementschefen. Förslaget om bidrag till utgivande av årsskrift är jag icke beredd biträda. I övrigt anser jag mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om en höjning av medelsanvisningen, att jag förordar att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 17 000 kronor till 187 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 187 000 kronor.

[99] **35. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	27 000	19 437
1959/60 (statsliggaren s. 591)	30 000	
1960/61 (förslag)	33 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget avser 15 000 kronor årliga utgifter vid biblioteket i Stockholm och 15 000 kronor årliga utgifter vid biblioteket i Umeå.

Lärarkollegiet har begärt höjning av högskolans andel i anslaget med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker en höjning av anslaget med 3 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde ifrågavarande anslag böra höjas med 3 000 kronor till 33 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 33 000 kronor.

[100] **36. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	160 000	171 096
1959/60 (statsliggaren s. 592)	190 000	
1960/61 (förslag)	200 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 110 000 kronor. Av kollegiets framställning inhämtas i huvudsak följande.

En kraftig höjning av anslaget är nödvändig om högskolans patientvårdande verksamhet skall kunna upprätthållas. Viss apparatur, särskilt en del dyrbar röntgen- och steriliseringsapparatur, behöver sålunda utbytas. *Lärarkollegiet* finner det vidare angeläget att tandläkarhögskolans utrustningsanslag får utgöra samma bas för forskningsverksamheten vid högskolan och dess institut i Umeå som universitetens och högskolornas apparatanslag.

Universitetskanslern anser sig för nästa budgetår icke kunna föreslå större höjning av förevarande anslag än med 50 000 kronor.

Departementschefen. Den allmänna uppräknigen av anslaget torde böra begränsas till 10 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 200 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[101] **37. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 257 000	3 438 688
1959/60 (statsliggaren s. 592)	3 405 000	
1960/61 (förslag)	3 613 000	

Vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget vid tandläkarhögskolan i Stockholm har jag erinrat om 1955 års beslut angående ökad examination av tandläkare m. m. (prop. 1955: 138; Rskr 1955: 326). För Malmöhögskolans del innebar detta beslut, att den årliga elevintagningen från och med läsåret 1955/56 ökades med 20 till omkring 100.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet av *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö* framlagt följande förslag om förstärkning av högskolans personal:

Undervisningen i histologi

- 1) prosektor i stället för biträdande lärare,
- 2) laboratoriebiträde i högst Ae 9 (heltid) i stället för laboratoriebiträde i Ag 7 (halvtid).

Avdelningen för proteslära

- 3) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Avdelningen för odontologisk ortopedi

- 4) avdelningstandläkare i Ae 18,
- 5) halvtidsanställt kontrollbiträde i Ae 7.

Avdelningen för barntandvård

- 6) professor i stället för laborator,
- 7) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 8) professor i stället för laborator,
- 9) förste amanuens,
- 10) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik

- 11) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Djurlaboratoriet

- 12) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Instrumentverkstaden

- 13) vaktmästare i Ae 7.

Biblioteket

- 14) biblioteksbiträde i Ae 7.

Linneförrådet

- 15) ekonomibiträde i Ae 2/3.

För högskolan gemensamt

- 16) forskarassistent.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Punkterna 3, 5, 7, 10 och 11. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens krav.

Punkt 15. Innehavaren av den föreslagna tjänsten som ekonomibiträde skall utöva den närmaste tillsynen över högskolans centrala linneförråd, svara för utlämning till användning inom högskolan av persedlar, mottaga och kontrollera från tvättanstalten återkommet linne och upplägga det-

samma i förrådet, laga söndrade och sy om defekta persedlar till mindre m. m. Allt härmed förenat arbete bör enligt lärarkollegiets erfarenheter ske centralt, då härigenom en icke obetydlig besparing kan åstadkommas. För närvarande ombesörjes göromålen av ett kollektivavtalsanställt biträde. Enligt städningskonsulentens år 1953 uttalade mening är fördelarna med en centralisering av förrådet uppenbara och erfarenheten visar behovet av den ifrågasatta tjänsten. Kanslern hemställer, att tjänsten måtte komma till stånd. I samband därmed kan den å högskolans omkostnadsstat uppförda delposten till övriga expenser minskas med ett belopp motsvarande den till biträdet enligt kollektivavtal utgående avlöningen, för närvarande 8 580 kronor.

Departementschefen. Den forskarassistenttjänst, som under förslagsanslaget till Vissa forskardocenttjänster m. m. för innevarande budgetår står till högskolans förfogande, torde överföras till och medel härför beräknas under högskolans avlöningsanslag (p. 16). I personalförteckningen för högskolan bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag sålunda föreslagit.

I anledning av kanslerns under punkterna 3, 5, 7, 10 och 11 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare en extra ordinarie tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om inplacering i lönegrad m. m. av här avsedd tjänst. Härutöver beräknar jag medel för inrättande av en tjänst som ekonomibitråde i Ae 2/3, avsedd för linneförrådet (p. 15).

I anslutning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i fråga om lönegradsplacering för vissa tjänster torde under detta anslag medel böra beräknas för uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst i Af 1—Ae 5 till tjänst som kanslibitråde i Ae 7 vid avdelningen för karieslära.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1959: 152 framlagda förslag angående statstjänstemännens löner under år 1959 m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid högskolan, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar avlöningsanslaget i dess helhet till 3 613 000 kronor, vilket innebär en höjning med 208 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Malmö, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	455 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	784 400
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 789 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	514 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 700
	Summa kronor 3 613 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 613 000 kronor.

[102] **38. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	614 200	662 928
1959/60 (statsliggaren s. 594)	602 000	
1960/61 (förslag)	593 600	

Lärarkollegiet vid högskolan begär ökning av detta förslagsanslag med 1 200 kronor. *Universitetskanslern* föreslår minskning av anslaget med 8 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 000	—
2. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	160 000	—
b) Övriga expenser	252 200	— 8 500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 800	+ 200
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	181 000	—
b) Ersättning för avskaffade examensavgifter	2 500	—
	Summa kronor 602 000	— 8 300

Kanslern anför i huvudsak följande.

2 b) Övriga expenser.

Vid bifall till mitt under avlöningsanslaget framställda förslag om inrättande av en befattning som ekonomibiträde bör delposten minskas med 8 500 kronor.

4. Reseersättningar.

Lärarkollegiet hemställer om en höjning av posten med 1 200 kronor, varav 200 kronor till inrikes resor och 1 000 kronor till internordiska resor. Jag anser mig allenast böra tillstyrka en höjning med ett belopp av 200 kronor, avsett för inrikes resor.

Departementschefen. I anslutning till kanslerns förslag tillstyrker jag minskning med 8 600 kronor av delposten till övriga expenser. Vidare torde uppräknig med 200 kronor böra ske av anslagsposten till reseersättningar. Anslaget bör alltså för nästa budgetår minskas med sammanlagt 8 400 kronor till 593 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 593 600 kronor.

[103] 39. **Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.**

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 595)	115 000
1960/61 (förslag)	128 000

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med i runt tal 40 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en generell uppräknig av anslaget med 30 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om en höjning av medelsanvisningen, att jag förordar att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 13 000 kronor till 128 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 128 000 kronor.

[104] 40. **Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	16 000	15 699
1959/60 (statsliggaren s. 595)	18 000	
1960/61 (förslag)	20 000	

Lärarkollegiet anhåller om en höjning av detta reservationsanslag med 17 000 kronor, varav 10 000 kronor till engångsutgifter för förnyande och utökande av bibliotekets förråd av kurslitteratur och 7 000 kronor till löpande utgifter.

Universitetskanslern tillstyrker en allmän uppräknig av anslaget med 2 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde ifrågavarande anslag böra höjas med 2 000 kronor till 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[105] **41. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	120 000	126 026
1959/60 (statsliggaren s. 595)	130 000	
1960/61 (förslag)	140 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 79 000 kronor.

Kanslern tillstyrker en höjning av anslaget med 35 000 kronor och anför till stöd härför i huvudsak följande.

Lärarkollegiet har begärt en höjning av detta anslag med 9 000 kronor samt dessutom anvisande av ett särskilt engångsanslag av 70 000 kronor för inköp av ett elektronmikroskop. I anledning av lärarkollegiets förslag anser jag mig böra förorda en höjning av anslaget med 35 000 kronor till 165 000 kronor. Jag förutsätter därvid att inom ramen för det sålunda förhöjda anslaget ett elektronmikroskop kan anskaffas under något av de närmaste åren.

Departementschefen. Jag tillstyrker en allmän uppräknig av förevarande anslag med 10 000 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 140 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[106] **42. Tandläkarhögskolan i Malmö: Vissa engångsbidrag till Malmö allmänna sjukhus.** Under denna rubrik torde jag få dels anmäla ett förslag till avtal angående tandläkarhögskolan i Malmö, dels upptaga spörsmål om särskilt anslag för täckande av vissa med nämnda avtalsförslag förknippade engångskostnader.

Inledning

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 17 juni 1955 tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet sakkunniga med uppdrag att på statens vägnar upptaga förhandlingar med Malmöhus läns landsting och Västerbottens läns landsting i vissa frågor rörande utbyggnad av tandläkarutbildningen med rätt för de sakkunniga att, om de funne anledning därtill, upptaga förhandlingar med nämnda landsting eller annan vederbörande i andra, närliggande frågor. Genom nådigt beslut den 31 januari 1958 uppdrogs vidare åt de sakkunniga — vilka antagit namnet »odontologiska förhandlingssakkunniga» — att verkställa viss av riksdagen begärd utredning rörande tandsjukvården vid tandläkarhögskolorna och att i samband därmed utreda frågan rörande utbildning vid tandläkarhögskolorna av specialister inom odontologisk ortopedi samt bemyndigades de sakkunniga att för fullgörande av nämnda uppdrag på statens vägnar upptaga förhandlingar i berörda frågor med folktandvårdens huvudmän och andra vederbörande. Den 7 mars 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t departementschefen att tillkalla ytterligare en sakkunnig.

De sakkunniga utgöres numera av borgmästaren i Karlstad Gunnar Lindskog, tillika ordförande, byråchefen vid utrustningsnämndens för universitet och högskolor kansli i Stockholm Sixten Fors, byråchefen i inrikesdepartementet, kanslirådet därstädes Göran Karlén, såvitt angår förhandlingar berörande tandläkarhögskolan i Malmö ävensom frågor, som avses i förutnämnda nådiga beslutet den 31 januari 1958, rektorn vid tandläkarhögskolan i Malmö, professorn därstädes Sven Sellman, f. d. kanslerssekreteraren, kanslirådet i Kungl. Maj:ts kansli Georg Z. Topelius samt rektorn vid tandläkarhögskolan i Stockholm, professorn därstädes Gösta Westin.

Sedan odontologiska förhandlingssakkunniga avslutat förhandlingar med företrädare för Malmö stad har de sakkunniga med skrivelse den 24 juni 1959 avgivit *förslag till Avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående tandläkarhögskolan i Malmö.*

Över avtalsförslaget har utlåtanden avgivits av byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, kanslern för rikets universitet, efter hörande av lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö, utrustningsnämnden för universitet och högskolor, medicinalstyrelsen, Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse, Sveriges läkarförbund och Sveriges tandläkarförbund.

I det följande kommer jag att återge det huvudsakliga innehållet i nämnda skrivelse och avtalsförslag samt i häröver avgivna utlåtanden.

De sakkunniga**Utredningsuppdraget m. m.**

I beslutet den 17 juni 1955 erinrades om att chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1955: 138 berört vissa frågor, som borde påkalla förhandlingar mellan staten och Malmöhus läns landsting. Därvid hade departementschefen framhållit, att de i ett då föreliggande förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmö stad angivna åtgärderna för att öka patienttillgången vid Malmöhögskolan icke vore tillräckliga för att trygga högskolans tillgång på lämpliga behandlingsfall. Departementschefen hade därför förklarat sig ha för avsikt att inom den närmaste framtiden föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt lämpligt organ att förhandla med Malmöhus läns landsting i syfte att erhålla landstingets medverkan till att undervisningen vid högskolan även tillfördes lämpliga behandlingsfall från landstingsområdet — genom remiss av patienter från landstingets centraltandpoliklinik i Lund eller genom andra lämpliga åtgärder.

På grund av det uppdrag, som de sakkunniga i enlighet härmed erhållit, har de sakkunniga i syfte att säkerställa tandläkarhögskolans i Malmö tillgång på för undervisningen och forskningen lämpliga behandlingsfall upptagit förhandlingar med Malmöhus läns landsting. Av uppgifter, som de sakkunniga införskaffat från högskolan, framgår, att högskolan lider brist på sådant patientmaterial, som erfordras för en tillfredsställande undervisning i ämnet tandkirurgi. Det förhållandet att högskolans samarbete med centraltandpoliklinik icke hittills erhållit behövlig fast organisation har dessutom medfört olägenheter för odontologisk undervisning och forskning.

Enligt kungörelsen den 22 september 1950 (nr 605) angående statsbidrag till folktandvård skall inom varje landstingsområde såsom komplement till distriktstandpoliklinikerna finnas en gemensam, i anslutning till landstingets centrallasarett eller därmed jämförligt sjukhus anordnad tandpoliklinik (centraltandpoliklinik), avsedd för dels mera komplicerade fall, vilka dit remitterats av tandläkare inom folktandvården eller annan tandläkare eller av läkare, dels lasarettets eller sjukhusets patienter dels ock folktandvård i övrigt. Motsvarande gäller för stad utanför landsting. En centraltandpoliklinik finnes sedan år 1952 inrättad i Lund men ännu icke i Malmö. I gällande tandvårdsplan för Malmö finnes visserligen upptagen en centraltandpoliklinik vid Malmö allmänna sjukhus. Med stöd av punkten 2 i övergångsbestämmelserna till förutnämnda kungörelse har Kungl. Maj:t emellertid lämnat staden anstånd med inrättande av centraltandpoliklinik senast genom beslut den 7 februari 1958, tills vidare intill utgången av år 1960.

Formerna och möjligheterna för ett samarbete med landstinget — vilket de sakkunniga i och för sig finner eftersträfvansvärt — är föremål för fort-

satt detaljprövning och närmare överväganden. Det har emellertid syns de sakkunniga nödvändigt att för tillgodoseende av högskolans behov även söka vidga samarbetet med Malmö stads folktandvård utöver den ram, som för närvarande gäller enligt avtal mellan staten och Malmö stad. Av främst denna anledning har de sakkunniga upptagit förhandlingar jämväl med Malmö stad och dessa förhandlingar har lett till att överenskommelse träffats i enlighet med efterföljande förslag till avtal angående tandläkarhögskolan i Malmö.

Gällande avtal

Mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, har rörande tandläkarhögskolan i Malmö träffats 1948—1949 ett grundavtal och 1954—1955 ett tilläggsavtal. I 1948—49 års avtal regleras vissa spörsmål rörande högskolans uppförande, frågan om ersättning för de nyttigheter staden skall leverera till högskolan samt högskolans ställning i förhållande till stadens folktandvård ävensom ersättning från staden i form av engångsbidrag och årliga driftbidrag för den minskning av stadens kostnader för folktandvård, som vinnes genom högskolans verksamhet. Genom 1954—55 års tilläggsavtal har fastställts dels ändrade grunder för ersättning för de nyttigheter staden åtagit sig att leverera och dels storleken av stadens årliga driftbidrag för femårsperioden den 1 juli 1954—30 juni 1959. Härjämte meddelas i tilläggsavtalet kompletterande bestämmelser i syfte att trygga patienttillgången vid högskolan samt föreskrifter i övrigt i fråga om samarbetet mellan högskolan och stadens folktandvård.

I samband härmed erinras om vissa bestämmelser i 1948—49 års avtal och 1954—55 års tilläggsavtal.

I § 5 av 1948—49 års avtal stadgas bland annat följande:

Institutet, vilket utbygges för att mottaga högst åttio nya elever om året, skall dels fungera såsom centraltandpoliklinik för staden, därvid institutets insats beräknas motsvara det arbete, som utföres av en lasarettstamläkare och en biträdande lasarettstamläkare, och dels i viss utsträckning övertaga stadens distriktstamlvård för vuxna och barn, därvid institutets insats beräknas motsvara det arbete, som utföres av tolv distriktstamlvårdare sysselsatta med vuxenklientel och en barntamlvårdare.

Å institutet skall bedrivas en kontinuerlig patientvårdande verksamhet, dock att under ferierna denna verksamhet må inskränkas att avse väsentliga uppgifter, som ankommer på en centraltandpoliklinik.

För den minskning av stadens kostnader för folktandvård, som vinnes genom institutets verksamhet, förbinder sig staden att bidra till institutets uppförande och utrustning samt drift med belopp, som kan anses motsvara den nettokostnad staden skulle ha fått vidkännas för eljest erforderliga tandpolikliniker.

I 1954—55 års tilläggsavtal stadgas under III i syfte att trygga patienttillgången vid högskolan såsom tillägg till § 5 i 1948—49 års avtal bland annat följande:

1. Staden skall vid utbyggande av sin folktandvård icke vidtaga någon åtgärd, som kan förutses medföra risk för att högskolans tillgång på för undervisningen lämpliga patienter äventyras. Innan stadens sjukhusdirektion väcker fråga eller yttrar sig över väckt fråga om vidtagande av åtgärd av mera väsentlig betydelse för patienttillgången vid högskolan, skall överläggning äga rum med representanter för högskolans lärarkollegium.

2. Tandläkarhögskolan jämte den i gällande tandvårdsplan för staden upptagna centraltandpolikliniken vid allmänna sjukhuset utgör stadens centraltandpoliklinik, vardera delen under sin chef. Chef för den till tandläkarhögskolan förlagda delen av centraltandpolikliniken är högskolans rektor eller dennes ställföreträdare. I överenskommelse med vad som är föreskrivet i § 5 andra stycket av 1948—49 års avtal, skall högskolan i sin egenskap av centraltandpoliklinik vara i verksamhet även under ferierna.

Centraltandpoliklinikens verksamhet vid allmänna sjukhuset skall omfatta:

- a) tandvård av sjukhusets inneliggande patienter,
- b) behandling av komplicerade fall, vilka ej äro av sådan art, att de såsom behövliga för den vid högskolan meddelade undervisningen böra hänvisas till högskolan,
- c) behandling av andra komplicerade fall, för vilkas hänvisning till tandläkarhögskolan hinder möter, varvid skall gälla, att behandling på allmänna sjukhuset bör lämnas först sedan samråd ägt rum mellan vederbörande chefer för centraltandpolikliniken,
- d) folktandvård i övrigt.

3. Efter särskild överenskommelse, som sedermera träffas mellan högskolan och staden, övertager högskolan tandvården av för undervisningens bedrivande erforderligt antal barn vid viss i förhållande till högskolan lämpligt belägen folkskola.

4. Staden låter, i den mån hinder icke möter, från sina distriktstandpolikliniker och sjukhusstandpolikliniker till centraltandpolikliniken vid högskolan remittera

dels käkprotetiska och svårare tandkirurgiska fall, under förutsättning att fallen äro ambulatoriska; skolande, där fallets beskaffenhet så erfordrar, samråd äga rum mellan vederbörande vid högskolan och chefen för allmänna sjukhusets plastikkirurgiska avdelning;

dels ock övriga ambulatoriska, mera komplicerade fall, vilka ej lämpligen behandlas å stadens förutnämnda tandpolikliniker.

Vidare låter staden, i den mån hinder icke möter, från allmänna sjukhusets plastikkirurgiska avdelning till vederbörande avdelning på tandläkarhögskolan remittera de käkkirurgiska fall ävensom fall av gomdefekter, i vilkas vård odontologisk utredning och behandling ingå.

5. Om högskolan anmäler till sjukhusdirektionen, att högskolan lider brist på för undervisningen önskvärda tandvårdsfall av visst annat slag än de under 3 och 4 omnämnda, skall staden söka verka för att patienter, tillhörande den avsedda behandlingsgruppen, vilka vända sig till stadens tandpolikliniker, i stället uppsöka högskolan för att där erhålla behandling.

6. Högskolan åtager sig att inom ramen för sin behandlingsskapacitet behandla de patienter, som av stadens folktandvårdspolikliniker eller annan

behörig vederbörande remitteras eller hänvisas till högskolan eller vilka vända sig direkt till högskolan.

I 1954—55 års tilläggsavtal under V har staden vidare förklarat sig ej ha något att erinra mot att antalet vid högskolan årligen intagna elever ökades från högst 80 till högst 100, dock under förutsättning att ökningen icke gäve anledning till att höjda eller nya bidrag skulle lämnas från stadens sida.

Bakgrunden till de sakkunnigas förslag

Av de återgivna avsnitten av de mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmö stad träffade avtalen framgår, att högskolan fungerar såsom en del av den centraltandpoliklinik, som skall finnas i Malmö; högskolan jämte den i gällande tandvårdsplan upptagna centraltandpolikliniken vid allmänna sjukhuset avses utgöra stadens centraltandpoliklinik, vardera delen under sin chef. Staden har emellertid — som i det föregående framhållits — medgivits anstånd med inrättande av centraltandpoliklinik.

Vid allmänna sjukhuset finnes nu en lasarettstandpoliklinik. Vid denna klinik utföres tandvård å sjukhusets ineliggande patienter; till kliniken remitteras dessutom en del tandvårdsfall från bland annat stadens distrikts-tandpolikliniker. Lasarettstandpolikliniken har dock icke en sådan utbyggnad och organisation, att den motsvarar kraven på en centraltandpoliklinik. Vid densamma tjänstgör en av staden heltidsanställd tandläkare. Undervisnings- eller forskningsuppgifter åvilar icke denna klinik.

Staden har avtalsenligt till högskolan remitterat patienter, tillhörande sådana behandlingsgrupper, på vilka högskolan lider brist. Härigenom har högskolan tillförts vissa ambulatoriska fall men i regel icke sådana för undervisningen och forskningen erforderliga behandlingsfall, som återfinnes bland exempelvis sjukhusets ineliggande patienter. För högskolans del innebär detta, att den går miste om ett patientmaterial, som med hänsyn till den pågående utvecklingen blir allt mer betydelsefullt icke blott för undervisningen i främst ämnet tandkirurgi utan även för den odontologiska forskningen. För forskningen inom olika områden av odontologin är det nämligen av största värde att ha tillgång till ett patientmaterial, som även är medicinskt undersökt.

Odontologisk behandling av patienter vid allmänna sjukhuset sker icke endast vid lasarettstandpolikliniken utan även vid sjukhusets plastikkirurgiska avdelning. Vid denna avdelning förekommer vård av vissa komplicerade käkfall. För utbildning och forskning är det nödvändigt, att högskolan tillförsäkras tillgång även till ifrågavarande klientel. Redan nu har ett visst samarbete inletts mellan nämnda sjukhusavdelning och högskolan genom specialister från högskolan inom områdena för käkprotetik och käk-ortopedi. Till högskolans förfogande har ställts ett mindre behandlingsrum å avdelningen.

Vid sina förhandlingar med Malmö stad har de sakkunniga strävat efter att tillförsäkra högskolan möjlighet att för sin utbildnings- och forskningsverksamhet utnyttja det klientel, som finnes vid eller remitteras till sjukhuset och av vilket högskolan för nämnda ändamål har behov. En förutsättning härför är emellertid att den blivande *centraltandpolikliniken vid allmänna sjukhuset* anordnas på sådant sätt, att högskolans verksamhet till viss del kan förläggas dit. Centraltandpolikliniken bör med hänsyn härtill organiseras på i princip samma sätt som de sjukhuskliniker, vilka utnyttjas för medicinsk utbildning och forskning. Detta bör innefatta, att en professor i kliniskt odontologiskt läroämne vid högskolan är föreståndare för centraltandpolikliniken och att till högskolan knutna odontologiska specialister inom olika områden tjänstgör vid densamma.

De sakkunniga har vidare vid sina överläggningar med staden tagit upp frågan om inrättande av en s. k. *käkcentral vid allmänna sjukhuset*. Enligt det i föl av särskild utredningsman framlagda betänkandet angående regionsjukvården (SOU 1958: 26) bör vid varje regionsjukhus skapas en dylik central, utgörande en arbetsenhet för behandling av komplicerade käkansikts-frakturer, käkställningsanomalier, läpp-käk-gomdefekter och rekonstruktioner inom ansikte och käkar. I betänkandet framhålles härjämte, att samarbetsgruppen bör bestå av plastikkirurg, otolog, käkortoped och käkprotetiker samt att odontologins olika grenar bör sammanhållas och erhålla en självständig position inom regionsjukhuset. Med hänsyn bland annat till högskolans placering i Malmö anser de sakkunniga, i anslutning till vad utredningsmannen förutsatt, att den odontologiska enheten av en blivande käkcentral för Lund—Malmö-regionen bör förläggas till Malmö allmänna sjukhus. Härför talar angelägenheten av att skapa förutsättningar för att klientelet jämväl vid denna institution skall kunna utnyttjas för odontologisk utbildning och forskning. Den odontologiska delen av käkcentralen bör med hänsyn härtill organiseras efter i stort sett samma principer som centraltandpolikliniken. I detta sammanhang bör dessutom nämnas, att enligt avtalsförslaget förutsättes, att tandläkarpersonal vid en till allmänna sjukhuset förlagd käkcentral skall — om så befinnes erforderligt — beredas möjlighet att utöva specialistvård även vid centraltandpolikliniken i Lund. Om skäl därtill uppstår, bör hinder icke anses föreligga för att ifrågavarande specialistvård förlägges till annan klinik inom lasarettets i Lund område.

Avtalsförslaget

De sakkunniga hemställer att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens godkännande av det uppgjorda förslaget till avtal angående tandläkarhögskolan i Malmö och därefter för sin del godkänna detsamma. Avtalsförslaget är av följande lydelse.

»Förslag till

Avtal

**mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan,
angående tandläkarhögskolan i Malmö**

Mellan odontologiska förhandlingssakkunniga, å ena, och delegerade för Malmö stad, å andra sidan, har — under förutsättning av såväl Kungl. Maj:ts som stadsfullmäktiges i Malmö godkännande — träffats följande avtal angående tandläkarhögskolan i Malmö.

Sedan den 17 december 1948 och den 4 januari 1949 avtal ingåtts mellan Kungl. Maj:t och kronan, nedan kallad staten, samt Malmö stad, nedan kallad staden, angående inrättande och drift av ett tandläkarinstitut (tandläkarhögskola) i Malmö samt under 1954 och 1955 vissa ändringar i och tillägg till sagda avtal godkänts, av Kungl. Maj:t den 30 december 1954 och den 17 juni 1955 ävensom av stadsfullmäktige i Malmö den 25 mars 1955, har mellan staten och staden träffats följande avtal. Detta ersätter i tillämpliga delar de tidigare avtalen. Alltjämt gällande bestämmelser (§§ 1, 2, 6 och 7 i 1948—1949 års avtal samt slutbestämmelsen — V — i 1954—1955 års avtal) äro av den lydelse härvid fogad bilaga (Bil. 1) utvisar.

§ 1.

Högskolan ombesörjer för stadens räkning tandvård inom ramen för högskolans kapacitet och i den omfattning, som överenskommits genom detta avtal, och anses så till vida som en stadens centraltandpoliklinik.

§ 2.

Den tandvård, som ombesörjes av högskolan, skall ha följande omfattning.

1. Behandling av mera komplicerade fall, som remitterats till högskolan av därtill behörig myndighet eller bemyndigad befattningshavare och ej lämpligen behandlas å stadens tandpolikliniker eller sjukhus.

2. Förutom den jourmottagning för akuta fall, som nu är anordnad å högskolan, dylik mottagning, efter särskild överenskommelse mellan högskolan och staden, under hela året å kvällar samt sön- och helgdagar under minst en och högst två timmar med början å vardag ej före klockan 19.

3. Barntandvård, efter särskild överenskommelse mellan högskolan och staden, åt ett för undervisningens bedrivande erforderligt antal barn.

4. Behandling av patienter, vilka inom ramen för högskolans kapacitet själva vända sig direkt till högskolan eller ock remitteras till högskolan av därtill behörig myndighet eller bemyndigad befattningshavare, utan att fallen äro att hänföra under punkt 1.

§ 3.

Staden skall vid utbyggande av sin folktandvård icke vidtaga någon åtgärd, som kan förutses medföra risk för att högskolans tillgång på för undervisningen och forskningen lämpliga patienter äventyras. Innan stadens sjukhusdirektion väcker fråga eller yttrar sig över väckt fråga om vidtagande av åtgärd av mera väsentlig betydelse för patienttillgången vid högskolan, skall överläggning äga rum med representanter för högskolans lärarkollegium.

På motsvarande sätt skall högskolan, innan den väcker fråga eller yttrar sig över väckt fråga om vidtagande av åtgärd av mera väsentlig betydelse för folktandvården i staden och för patienttillgången vid högskolan, överlägga med representanter för sjukhusdirektionen.

Därest vid sammanträde med sjukhusdirektionen eller med lärarkollegiet ärende, berörande högskolans verksamhet för folktandvård inom staden, är avsett att förekomma, skola till sammanträdet kallas två representanter för lärarkollegiet respektive sjukhusdirektionen, med rätt för dem att delta i överläggning rörande sådant ärende och att få sin mening antecknad till protokollet.

§ 4.

Om högskolan anmäler till sjukhusdirektionen, att högskolan lider brist på för undervisningen och forskningen önskvärda tandvårdsfall av visst annat slag än de under § 2 punkt 3 omförmälda, skall staden söka verka för att patienter tillhörande den avsedda behandlingsgruppen, vilka vända sig till stadens tandpolikliniker, i stället uppsöka högskolan för att där er- hålla behandling.

§ 5.

Behandling, som enligt detta avtal meddelas av högskolan, utföres av lärare å lärarklinik eller under lärares ansvar och tillsyn av vid högskolan kliniskt tjänstgörande odontologie kandidater å vederbörande avdelningar, dock att i denna behandling ej må delta annan kliniskt tjänstgörande än den, som enligt gällande studieordning äger bevista ordinarie kurs å avdelningen.

§ 6.

Har vid remiss till högskolan av behandlingsfall, beträffande vilket staden åtagit sig betalningsskyldighet, i remissen begärts kostnadsuppgift, skall högskolan till den som utfärdat remissen avlämna specificerad sådan uppgift, och må behandlingen ej påbörjas innan kostnadsuppgiften godkänts av sjukhusdirektionen.

§ 7.

Den skadeståndsskyldighet, vilken på grund av eget eller annans vållande eller eljest kan uppkomma för den, som driver inrättning för meddelande av tandvård, skall i fråga om den enligt detta avtal inom högskolan bedrivna verksamheten stanna å Kungl. Maj:t och kronan jämväl i den mån högskolan anses som centraltandpoliklinik för staden.

§ 8.

Avgift för å högskolan verkställd behandling erlägges av vederbörande patient respektive, i fråga om sådana patienter för vilka staden åtagit sig betalningsskyldighet, av staden med tillämpning av de vid högskolan gällande taxorna för behandling å avdelning respektive lärarklinik. För barn- tandvård enligt § 2 punkt 3 erlägges dock icke någon avgift.

Sådan kostnad för jourmottagning enligt § 2 punkt 2, som ej kan bestri- das med inflytande patientavgifter, betalas till hälften av högskolan och till hälften av staden.

§ 9.

Utgående från att staden bör till staten årligen utgiva ersättning med belopp motsvarande den ökade årliga nettokostnad för folktandvård, som staden skulle fått vidkännas i avsaknad av högskolans i detta avtal avsedda

arbete inom folktandvården, förbinder sig staden att till staten erlägga sådant årligt driftbidrag med 375 000 kronor att inbetalas till högskolan i efterskott.

§ 10.

Staden äger uppbära det statsbidrag, som utgår för statsbidragsberättigad tandvård å högskolan. Högskolan tillhandahåller staden för ansökan om statsbidrag erforderliga uppgifter senast en månad före ansökningstidens utgång.

§ 11.

Stadens behov av specialisttandläkare bör, där hinder icke möter, tillgodoses därigenom, att lämpliga lärare vid högskolan erhålla möjlighet att jämsides med sin lärartjänst bestrida ifrågavarande befattningar med högst halvtidstjänstgöring.

§ 12.

Staden förklarar sig i princip villig att på de villkor, varom överenskommelse framdeles träffas mellan parterna, vid medicinska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus ställa till högskolans förfogande för internmedicinsk undervisning erforderligt antal platser, dock högst fyra, å vilka må inläggas även utomstadspatienter.

§ 13.

Staden förbinder sig att till högskolan leverera ånga för uppvärmning och tekniskt bruk samt vatten, gas och elektrisk energi.

Ånga levereras från sjukhusets ångcentral till självkostnadspris. För vatten, gas och elektrisk energi erlägger högskolan ersättning efter — i tillämpliga delar — samma grunder, som gälla vid leveranser till sjukhuset från stadens vattenverk, gasverk och elektricitetsverk.

§ 14.

Staden, som vid sjukhuset inrättar och utrustar en centraltandpoliklinik och en käkcentral med lokaler för odontologisk undervisning och forskning, medger, att klinisk undervisning åt odontologie studerande samt odontologisk forskning får bedrivas vid ifrågavarande institutioner jämte därtill hörande laboratorier, varvid jämväl patientmaterialet å plastikkirurgiska kliniken samt öron-, näs- och halskliniken får tagas i anspråk i den omfattning, som erfordras för undervisningen och forskningen vid käkcentralen.

§ 15.

Staden medger, att odontologisk forskning får bedrivas även vid nu befintliga eller nytillkommande kliniker, avdelningar och institutioner vid sjukhuset, i vilka medicinsk forskning får förekomma.

Staden medger, att vid sjukhuset anställda läkare må, i den mån deras tjänstgöring vid sjukhuset det tillåter, förordnas att åt eleverna vid högskolan meddela undervisning i genom studieplanen fastställda läroämnen vid nu befintliga eller nytillkommande kliniker, avdelningar och institutioner vid sjukhuset, där klinisk (praktisk) undervisning åt medicine studerande får bedrivas, ävensom att i anslutning därtill hålla demonstrationer. De kostnader, som härav uppkomma, skola bestridas av statsmedel.

Staden medger, att undervisning och demonstrationer, varom förmäles i andra stycket, få avgiftsfritt försiggå i sjukhusets lokaler.

§ 16.

Staten skall till staden erlægga bidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för centraltandpoliklinikens och käkcentralens färdigställande och utrustning. Härjämte erlägger staten likaledes 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för dels sedermera tillkommande byggnadsarbeten och dels i samband därmed stående utrustning, vilka ej äro att hänföra till årligt underhåll.

Staten skall tillhandahålla nämnda bidrag under byggnads- och anskaffningstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågavarande ändamål.

Genom att lämna bidragen tillförsäkras staten att, så länge detta avtal gäller, i centraltandpolikliniken och käkcentralen meddela undervisning och bedriva forskning men erhåller icke någon del i äganderätt till byggnader eller utrustning.

§ 17.

Ritningar till ny-, till- eller ombyggnadsarbeten ävensom ändrings- eller förbättringsarbeten, såvitt angår centraltandpolikliniken och käkcentralen, jämte förslag till anskaffning i samband härmed av utrustning skola upprättas av sjukhusdirektionen i samråd med lärarkollegiet; skolande ritningar för ifrågavarande ändamål ävensom utrustningsförslag avseende undervisnings- och forskningsändamål godkännas i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

§ 18.

Beträffande tillsättning, avlöning och pensionering av personal vid centraltandpolikliniken skall gälla följande.

a) Föreståndaren, som tillika skall vara professor i kliniskt odontologiskt läroämne vid högskolan, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten, dock att staden bestrider kostnaden för särskilt föreståndarearvode.

b) Övrig för undervisning och forskning erforderlig tandläkarpersonal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten. Av denna personal skola minst tre befattningshavare besitta lägst avdelningstandläkares kompetens och, envar i en omfattning av genomsnittligen 21 timmar i veckan, fullgöra sådan tandvårdsverksamhet, som förekommer vid centraltandpoliklinik, samt härför av staden uppbära särskild ersättning.

c) Annan tandläkarpersonal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten. Innan sådan personal anställes, skall samråd äga rum med lärarkollegiet.

d) I övrigt behövlige personal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten.

§ 19.

Beträffande tillsättning, avlöning och pensionering av personal vid käkcentralen skall gälla följande.

a) För undervisning och forskning erforderlig tandläkarpersonal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten. Av denna personal skola minst två befattningshavare besitta lägst avdelningstandläkares kompetens — en inom ämnesområdet käkprotetik och en inom ämnesområdet käkortopedi — samt, envar i en omfattning av genomsnittligen 21 timmar i veckan, fullgöra sådan tandvårdsverksamhet, som förekommer vid käkcentral, och härför av staden uppbära särskild ersättning.

Staden förklarar sig beredd att på de villkor och under de förutsättningar, varom staden träffar överenskommelse med Malmöhus läns landsting, med-

giva att i föregående stycke angiven personal med undantag för sådan, som anställs uteslutande för forsknings- och undervisningsändamål, må utöva specialistvård vid centraltandpolikliniken i Lund.

b) Övrig erforderlig personal tillsättes, avlönas och pensioneras av staden.

§ 20.

Innan professur, vilken jämlikt § 18 a) är förenad med befattning såsom föreståndare för centraltandpolikliniken, förses med innehavare, skall från sjukhusdirektionen inhämtas yttrande rörande den ordning, i vilken direktionen för sin del finner de å förslag till professuren uppförda sökandena böra komma i fråga. Även innan kallelse sker, skall direktionen höras. Erforderliga närmare föreskrifter rörande tillsättningsförfarandet meddelas av Kungl. Maj:t.

Innan med tandvårdsverksamhet förenad befattning, som avses i § 18 b) och § 19 a), tillsättes, skall yttrande inhämtas av medicinalstyrelsen, varjämte sjukhusdirektionen skall beredas tillfälle att yttra sig.

§ 21.

Vad i kungörelsen den 22 september 1950 (nr 605) angående statsbidrag till folktandvård och i Kungl. Maj:ts instruktion den 22 september 1950 (nr 607) för tandläkare inom folktandvården är stadgat om föreståndare för centraltandpoliklinik (lasarettstandläkare) skall, i den mån ej annat framgår av bestämmelserna i detta avtal, äga tillämpning jämväl beträffande i § 18 a) omförmäld föreståndare.

§ 22.

Innan sjukhusdirektionen meddelar föreskrifter för verksamheten vid centraltandpolikliniken eller käkcentralen, vilka beröra undervisningen eller forskningen vid ifrågavarande institutioner, skall lärarkollegiet beredas tillfälle att yttra sig. Ordningsföreskrifter beträffande undervisning och forskning, i den mån de beröra verksamheten vid centraltandpolikliniken och käkcentralen, få ej fastställas av högskolan med mindre sjukhusdirektionen beretts tillfälle yttra sig i frågan.

§ 23.

Staten skall årligen bidra till centraltandpoliklinikens och käkcentralens driftkostnader på sätt nedan sägs.

a) Kostnaderna för sådan utrustning, som ej avser ersättande av kasse-rad utrustning och som tillkommit utan samband med byggnadsarbete och sålunda icke tagits i betraktande vid bestämmandet av det i § 16 omförmälda bidraget, skola till 25 procent bestridas av staten. Vid anskaffning av här ifrågavarande utrustning skola i § 17 meddelade föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

b) Såsom bidrag till övriga driftkostnader skall staten årligen erlægga ett belopp motsvarande 10 procent av stadens bruttoutgifter för centraltandpolikliniken och käkcentralen.

§ 24.

Detta avtal berör ej stadens rätt att enligt eljest gällande bestämmelser erhålla statsbidrag för nu ifrågavarande ändamål.

§ 25.

I avvaktan på en definitiv lösning av lokalbehovet för såväl centraltandpolikliniken som käkcentralen förbinder sig staden att senast den 1 juli 1960 ställa av medicinalstyrelsen och lärarkollegiet godkända lokaler till förfogande för ändamålet. Beträffande kostnaderna för iordningställande och utrustning av ifrågavarande provisoriska lokaler ävensom driftkostnaderna skall med avseende å statens bidragsförpliktelser gälla vad i § 16 respektive § 23 av detta avtal stadgas.

§ 26.

I samband med att centraltandpolikliniken och käkcentralen träda i funktion, ankommer det på Kungl. Maj:t att på av lärarkollegiet i samråd med sjukhusdirektionen upprättat förslag och efter medicinalstyrelsens hörande besluta om utseende av den personal från högskolan, som enligt detta avtal erfordras för att upprätthålla den tandvårdande verksamheten vid centraltandpolikliniken och käkcentralen.

§ 27.

Till avtalet hör en bilaga (Bil. 2) med »Anmärkningar till vissa paragrafer i avtalet angående tandläkarhögskolan i Malmö».

§ 28.

Detta avtal skall gälla från och med den 1 juli 1960 till och med den 30 juni 1970. För att upphöra skall dock avtalet uppsägas från någondera sidan minst två år före avtalstidens utgång; i annat fall anses avtalet förlängt på tio år i sänder med enahanda uppsägningstid.

Oberoende av vad i första stycket stadgats skall part äga rätt att före utgången av augusti det sista året av varje femårsperiod, varunder avtalet är gällande, hänvända sig till motparten och påkalla förhandlingar om ändring av den i § 9 avsedda ersättningen såvitt angår den femårsperiod, som tager sin början den 1 juli nästföljande år.

Avtalsförslaget har upprättats i två likalydande exemplar.

Stockholm den 24 juni 1959

Odontologiska förhandlingssakkunniga

Gunnar Lindskog

Sixten Fors
Sven Sellman

Göran Karlén
Georg Z. Topelius

Gösta Westin

Malmö den 29 juni 1959

För Malmö stads delegerade:

S. A. Johansson

Anders Gustafsson

Nils Mårtensson

/ Bengt Holming»

Den i ingressen till avtalet avsedda bilagan (Bil. 1) har följande lydelse.

»Gällande bestämmelser i 1948—1949 års avtal och 1954—1955 års avtal

1948—1949 års avtal

§ 1.

Staden upplåter till Kungl. Maj:t och kronan tomten nr 4 i kvarteret nr 53 Klerken inom Södra Förstaden i Malmö för uppförande därstädes av för tandläkarinstitut avsedd byggnad, med rätt för Kungl. Maj:t och kronan att nyttja tomten, så länge Kungl. Maj:t och kronan å tomten bedriver tandläkarutbildning (tandläkarinstitut).

För upplåtelsen skall icke utgå någon ersättning, så länge vid institutet bedrivs tandläkarutbildning i sådan omfattning, att antalet nya elever, som årligen får mottagas till inträde vid institutet, uppgår till minst 50 eller — om intagning icke verkställes varje år — till i medeltal minst 50 för år. Skulle beslut fattas om sådan inskränkning i institutets verksamhet, att nämnda antal elever bestämes till mindre än 50, skall för upplåtelsen av tomten utgå ersättning med belopp, varom parterna överenskomma.

Kungl. Maj:t och kronan har att ansvara för renhållningen av gatan utmed tomten liksom också för fastighetsskatt, om sådan skulle komma att utgå, och för andra å tomten belöpande onera.

Det åligger staden att vidtaga på staden ankommande åtgärder för genomförande av sådan ändring av gällande stadsplan för kvarteret Klerken, som utgör förutsättning för att å tomten skall få uppföras för institutet avsedd byggnad av planerad höjd och utformning.

§ 2.

Staden har att ombesörja och bekosta framdragande till tomtgränsen av erforderliga ledningar för vatten, avlopp, elektricitet och gas; dock bekostar staden endast framdragandet av en högspänningskabel för elektricitet.

Därjämte förbinder sig staden att — i vad på staden ankommer — medverka därtill, att rörkulvert för leverans av ånga för tekniskt bruk och uppvärmning kan framdragas från Malmö allmänna sjukhus' ångcentral under järnvägen och Carl Gustafs väg till institutet. Kostnaden för rörkulverten och dess framdragande skall bestridas av Kungl. Maj:t och kronan, dock att någon marklösen icke skall utgå.

Om det framdeles skulle visa sig lämpligt att från institutet till allmänna sjukhuset anordnas en jämväl för sängvagnar lämpad gångkulvert, är staden villig ingå i förhandlingar, huruvida och med vilket belopp staden skall delta i kostnaderna härför i förhållande till den nytta staden kan anses få av kulvertförbindelsen.

§ 6.

Om den patientvårdande verksamheten vid institutet skulle inskränkas i sådan omfattning, att därigenom förutsättningarna för stadens åtagande enligt § 5 här ovan rubbas, skall Kungl. Maj:t och kronan till staden återbetala så stor del av erlagda engångsbidrag,¹ som svarar mot minskningen i den förutsatta behandlingkapaciteten.

§ 7.

Skulle verksamheten vid institutet helt nedläggas, äger staden rätt att till sig lösa institutionsbyggnaden med eller utan inventarier emot en lösesumma, varom parterna

¹ Enligt § 5 till institutets uppförande och utrustning dels 50 000 kronor, motsvarande kostnaden för lokaler och utrustning för en centraltandpoliklinik, därav 35 000 kronor beräknades utgöra byggnadskostnad och 15 000 kronor kostnad för utrustning, och dels 455 000 kronor, motsvarande kostnaden för lokaler och utrustning för tretton distriktstandläkare, därvid kostnaden beräknades per tandläkare till 35 000 kronor, varav 25 000 kronor belöpte på byggnadskostnad och 10 000 kronor på utrustningskostnad.

efter värdering av sakkunniga överenskomma, därvid lösesumman skall bestämmas till det värde, byggnaden respektive inventarierna kan anses äga vid tiden för verksamhetens upphörande.

Kungl. Maj:t och kronan är, om institutet nedlägges, pliktig att vid tidpunkten för nedläggandet till staden återbetala så stor del av de enligt § 5 här ovan erlagda engångsbidragen å 50 000 kronor och 455 000 kronor — efter avdrag i förekommande fall av vad därav kan hava till staden återbetalats enligt § 6 här ovan — som belöper på det vid tiden för verksamhetens upphörande kvarstående restvärdet av institutionsbyggnaden och inventarierna, om avskrivningsperioderna beräknas för byggnaden till femtio år och för inventarierna till femton år samt avskrivningsprocenten bestämmas enhetligt för hela den antagna brukningstiden.

1954—1955 års avtal

V. Staden förklarar sig ej hava något att erinra mot att, om så anses nödigt för att avhjälpa bristen på tandläkare i landet, vid tandläkarhögskolan i Malmö årligen intagas högst 100 elever i stället för det nuvarande antalet högst 80, dock under förutsättning att ökningen icke giver anledning till att höjda eller nya bidrag skola lämnas från stadens sida.»

Den i 27 § avsedda bilagan (*Bil. 2*) har följande lydelse.

»Anmärkningar

till vissa paragrafer i avtalet angående tandläkarhögskolan i Malmö

Till § 14.

Vid förhandlingarna har enighet rått mellan parterna om att lokalbehovet för centraltandpoliklinik och käkcentral icke kan slutligt tillgodoses utan nybyggnad. Parterna ha i samråd upprättat ett lokalprogram beträffande en centraltandpoliklinik och en käkcentral, som framdeles skall anordnas i det planerade kirurgblocket vid sjukhuset. Av lokalprogrammet framgår storleken och utformningen av de för undervisning och forskning erforderliga utrymmena.

Med käkcentral avses i detta avtal allenast lokaler för i sådan central ingående odontologiska enheter.

Till § 15.

Bestämmelserna i första stycket avse att bereda möjlighet för odontologiska forskare till vetenskapligt arbete (i »team-work» eller på annat sätt) vid angivna kliniker och laboratorier. Härvid har man räknat med att därigenom några krav på ökade lokalutrymmen icke skola uppkomma. Kostnaderna för apparatur, som erfordras enbart för ifrågavarande verksamhet, förutsätts icke till någon del komma att åvila staden.

Andra stycket motsvarar § 8 i 1948—1949 års avtal med den omarbetning, som befinnas av att parterna överenskommit att undervisning må meddelas även i andra ämnen och lokaliteter än de i nämnda paragraf avsedda.

Till § 16.

I förenklade syfte ha parterna enats om att bestämmelserna i denna paragraf innebära skyldighet för staden att — mot bidrag från staten i enlighet med vad i avtalet närmare anges — helt svara för utrustning icke endast av de för tandsjukvården utan jämväl av de för undervisning och forskning avsedda lokalerna. Vad beträffar tillgodoseende av forskningens behov ha parterna utgått från att staden enligt avtalet är skyldig att anskaffa endast vedertagen grundutrustning. Därest för särskilda forskningsprojekt erfordras speciell apparatur, förutsättes att härav föranledda kostnader icke till någon del skola komma att åvila staden.

Till § 17.

Parterna förutsätta att i denna paragraf avsett godkännande av utrustning, som utslutande erfordras för undervisnings- och forskningsändamål, kommer att ske inom ramen för av sjukhusdirektionen upprättat utrustningsförslag. Vidare förutsättes att den granskning, som föregår godkännandet, skall ske i samråd med sjukhusdirektionen och lärarkollegiet.

Till § 23.

Paragrafen är avfattad i anslutning till motsvarande bestämmelse i det mellan staten och staden träffade avtalet angående anordnande av medicinsk undervisning vid sjukhuset. Med uttrycket bruttoutgifter avses sålunda driftkostnaderna utan avdrag av inflytande inkomster, bortsett från i annan ordning utgående statsbidrag.

Till § 25.

På stadens begäran ha parterna i samråd upprättat ett till avtalet fogat lokalprogram för provisoriska lokaler för centraltandpoliklinik och käkcentral (Särskild bilaga). Parterna äro ense om att de provisoriska lokalerna snarast möjligt skola ersättas genom en mer definitiv lösning av lokalfrågorna.

Parterna äro vidare ense om att för de provisoriska lokalerna anskaffad utrustning skall, i den mån så är möjligt, överflyttas till de nya lokaler, som i enlighet med vad i det föregående är förutsatt komma att anordnas.

Det har förutsatts, att staden årligen före den 1 september till vederbörande departement skall lämna uppgift å det beräknade bidrag, staten under det påföljande budgetåret enligt bestämmelserna i förevarande paragraf samt i §§ 16 och 23 har att erlægga till staden.

Till § 28.

Giltighetstiden har på angivna villkor begränsats till samma tidpunkt, då det mellan staten och staden träffade medicinska undervisningsavtalet upphör att gälla.»

Kommentarer till avtalsförslaget

Av de i de sakkunnigas skrivelse lämnade kommentarerna till avtalsförslaget framgår bland annat, att det vid förhandlingarna befunnits mest ändamålsenligt — icke minst med hänsyn till önskvärdheten att få till stånd en reglering av den statliga bidragsgivningen till de kommunala undervisningssjukhusen efter mera enhetliga principer — att bestämmelserna om samarbete mellan staten och staden i fråga om centraltandpolikliniken och käkcentralen utformas efter i tillämpliga delar samma principer, som redan gäller enligt det mellan staten och staden ingångna *avtalet angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus*. Avtalsförslaget innefattar sålunda att staden skall inrätta och utrusta samt svara för driften av centraltandpolikliniken och käkcentralen. Staden medger vidare att klinisk undervisning åt odontologie studerande samt odontologisk forskning får bedrivas vid bland annat dessa institutioner (§ 14). Härför skall staten till staden erlægga bidrag dels med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för de erforderliga lokalernas färdigställande och utrustning och dels med 10 procent av de årliga driftkostnaderna för institutionerna i fråga (§§ 16 och 23).

Av de till § 14 i avtalsförslaget fogade anmärkningarna framgår, att parterna funnit, att *lokalbehovet* för centraltandpolikliniken och käkcentralen icke kan slutligt tillgodoses utan nybyggnad. Härom anföres i övrigt huvudsakligen följande.

Först i och med tillkomsten av ett planerat »kirurgblock» vid sjukhuset blir det möjligt att bereda lokaler för centraltandpolikliniken och käkcentralen i nära anslutning till plastikkirurgiska avdelningen samt öron-, näs- och halsavdelningen. En dylik anknötning till nyssnämnda medicinska avdelningar är en förutsättning för att den kliniska verksamheten vid den odontologiska delen av käkcentralen skall kunna organiseras på ett fullt tillfredsställande sätt. Genom att placera även centraltandpolikliniken i anslutning till käkcentralen inom kirurgblocket torde vissa besparingar i fråga om det sammanlagda lokalbehovet kunna vinnas. Kirurgblocket kan emellertid icke beräknas bli färdigt förrän om tidigast 8—10 år. Att uppskjuta inrättandet av centraltandpolikliniken och käkcentralen till dess en definitiv lösning av lokalfrågan blir möjlig har icke ansetts försvarligt. Från stadens sida har man också förklarat sig beredd att senast den 1 juli 1960 ställa av medicinalstyrelsen och högskolans lärarkollegium godkända provisoriska lokaler till förfogande för ändamålet (§ 25). Beträffande kostnaderna för iordningställande och utrustning av dessa lokaler ävensom driftkostnaderna förutsättes med avseende å statens bidragsförpliktelser gälla vad i avtalsförslaget stadgats i fråga om den definitiva organisationen. De provisoriska lokalerna skall förläggas till den byggnad som tidigare inrymt den medicinska kliniken och utgöres till en del av de lokalutrymmen, som för närvarande användes för lasarettstandpolikliniken.

De sakkunniga berör härefter konstruktionen av de i avtalsförslaget (§§ 18 och 19) upptagna *befattningarna för viss tandläkarpersonal* samt anför härom följande.

Som av avtalsförslaget framgår, förutsättes att av de för undervisning och forskning erforderliga tandläkarna vid centraltandpolikliniken och käkcentralen minst tre respektive minst två skall besitta lägst avdelningstandläkares kompetens och, envar i en omfattning av genomsnittligen 21 timmar i veckan, fullgöra sådan tandvårdsverksamhet, som förekommer vid vederbörande institution, samt härför av staden uppbära särskild ersättning. De sakkunniga har förvissat sig om att dylika arvoderade halvtidsbefattningar kommer att kunna besättas med härför kompetenta, vid högskolan anställda halvtidstjänstgörande lärare. Genom konstruktionen av ifrågavarande befattningar kommer — samtidigt som förutsättningar skapas för en effektiv samordning av den kliniska verksamheten och den odontologiska utbildnings- och forskningsverksamheten vid institutionerna — staden att tillförsäkras tillgång till erforderliga specialister.

Stadens årliga driftbidrag

I 1954—55 års tilläggsavtal föreskrives att de i § 5 av 1948—49 års avtal omförmälda årliga driftbidrag, som staden förbundit sig att betala till Kungl. Maj:t och kronan, för den andra femårsperioden, vilken skall omfatta tiden den 1 juli 1954—30 juni 1959, skall utgå med ett sammanlagt

årsbelopp av 250 000 kronor. Enligt tilläggsavtalet har parterna vidare överenskommit, att detta belopp skall för nämnda tid anses motsvara den ökade årliga nettokostnad för folktandvård, staden skulle fått vidkännas, därest högskolan icke inrättats.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 februari 1959 har — efter förslag av odontologiska förhandlingssakkunniga — medgivits, att ifrågavarande föreskrifter må äga tillämpning under tiden 1 juli 1959—30 juni 1960. Stadsfullmäktige i Malmö har den 24 april 1959 för sin del godkänt nämnda avtalsförläggning.

För innevarande budgetår utgår alltså stadens driftbidrag med oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Såsom närmare framgår av förevarande avtalsförslag (§ 9) har enighet nåtts om ett årligt driftbidrag till staten av 375 000 kronor. De sakkunniga anför härom bland annat följande.

Vid förhandlingarna har de sakkunniga krävt en avsevärd höjning av driftbidraget och därvid åberopat vissa kostnadsberäkningar, grundade på en till de sakkunniga överlämnad översikt av räkenskaperna för stadens folktandvård för år 1958. Denna översikt utvisar, att stadens nettokostnad under nämnda år i stort sett utgjort 33 500 kronor per vuxentandläkare och 47 000 kronor per barntandläkare. Utgår man från dessa siffror samt räknar, i huvudsaklig överensstämmelse med 1948—49 års avtal, med att högskolans insats, d. v. s. den tandvårdsverksamhet som bedrivs vid studentkliniken, motsvarar det arbete, som skulle ha utförts av 14 vuxentandläkare (12 distriktstandläkare och 2 lasarettstandläkare) samt 1 barntandläkare, skulle högskolan under år 1958 ha besparat staden en sammanlagd nettokostnad av i runt tal 515 000 kronor. Motsvarande besparing för staden bleve, om man i stället i anslutning till utgångspunkterna för 1954—55 års tilläggsavtal räknar med 11 vuxentandläkare och 1 barntandläkare, cirka 415 000 kronor. Från stadens sida har vid förhandlingarna gjorts gällande, att det årliga driftbidraget borde fastställas till lägre belopp.

Enligt bestämmelserna i 1954—55 års tilläggsavtal har stadens årliga driftbidrag hittills fastställts för en femårsperiod i sänder. Enligt § 28 andra stycket i avtalsförslaget har den nuvarande ordningen såtillvida bibehållits, att part skall äga rätt att före utgången av augusti det sista året av varje femårsperiod, varunder avtalet är gällande, hänvända sig till motparten och påkalla förhandlingar om ändring av driftbidragets storlek såvitt angår den femårsperiod, som tager sin början den 1 juli nästföljande år. Genom avtalsförslaget har alltså driftbidraget reglerats i första hand för femårsperioden den 1 juli 1960—30 juni 1965.

Kostnadsberäkning m. m.

De sakkunniga redogör slutligen för de kostnader, som kommer att åvila staten genom avtalets ikraftträdande, samt för vissa därmed sammanhängande frågor. Av denna redogörelse framgår i huvudsak följande.

Staden har låtit utföra beräkningar av de kostnader, som kommer att vara förknippade med dels iordningställande av provisoriska lokaler för

centraltandpolikliniken och käkcentralen och dels ifrågavarande lokalers utrustning för avsett ändamål. De provisoriska lokalerna kommer att omfatta en sammanlagd golvyta av cirka 720 m². De sammanlagda *kostnaderna för erforderliga ombyggnadsarbeten* har preliminärt beräknats till cirka 346 000 kronor. Enligt avtalsförslaget kommer 25 procent av dessa kostnader eller 86 500 kronor att åvila staten. *Kostnaderna för utrustningen* av ifrågavarande lokaler har preliminärt beräknats till i runt tal 184 000 kronor. I denna summa ingår även kostnader för erforderlig undervisningsutrustning. Enligt avtalsförslaget har staten att bidra med 25 procent av totalkostnaderna för centraltandpoliklinikens och käkcentralens utrustning eller alltså med cirka 46 000 kronor.

De sakkunniga erinrar i samband härmed om vissa redan beviljade medelsanvisningar avseende tandläkarhögskolan i Malmö samt anför bland annat följande.

Till vissa ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö har för budgetåren 1955/58 anvisats sammanlagt 220 000 kronor. Till grund för denna medelsanvisning ligger ett av byggnadsstyrelsen upprättat byggnadsförslag (1956 års statsverksproposition; Bilaga 29, kapitalbudgeten, punkten 7). Enligt ämbetsskrivelse den 31 januari 1958 till byggnadsstyrelsen må av det sålunda framlagda byggnadsförslaget omfattade men ännu icke utförda arbeten tills vidare uppskjutas i den utsträckning byggnadsstyrelsen finner lämpligt. De sakkunniga har under hand från byggnadsstyrelsen inhämtat, att vissa planerade ombyggnadsarbeten vid främst avdelningen för tandkirurgi ännu icke utförts samt att härigenom cirka 65 000 kronor av det sammanlagda anslagsbeloppet ännu icke disponerats. Såvitt de sakkunniga kan bedöma, torde de avsedda ombyggnadsarbetena vid nyssnämnda avdelning icke nu behöva utföras, därest viss del av undervisningen i ämnet tandkirurgi — såsom i avtalsförslaget är förutsatt — förläggas till de i detta sammanhang berörda provisoriska lokalerna vid allmänna sjukhuset.

De å staten ankommande utrustningskostnaderna — cirka 46 000 kronor — torde — enligt vad de sakkunniga under hand inhämtat — kunna bestriidas med medel, som ställts till utrustningskommitténs för tandläkarhögskolorna förfogande ur anslaget till tandläkarhögskolan i Malmö: Utrustning av vissa lokaler m. m.

I fråga om *kostnaderna för färdigställande och utrustning av centraltandpoliklinikens och käkcentralens definitiva lokaler i kirurgblocket* framhålls följande.

Planeringen av ifrågavarande block har ännu icke avancerat så långt, att förutsättningar finnes för ens en preliminär uppskattning av de sannolika byggnadskostnaderna. Ett under förhandlingarna upprättat lokalprogram (jfr anmärkningar till § 14 i avtalsförslaget) omfattar en sammanlagd nettogolvyta av cirka 540 m². Man har emellertid utgått från att vissa av de sålunda angivna lokalutrymmena icke skall behöva inrättas uteslutande för centraltandpoliklinikens och käkcentralens verksamhet. Vidare har man, såsom framgår av anmärkningarna till § 25, varit ense om att för de provisoriska lokalerna anskaffad utrustning skall, i den mån så är möjligt, överflyttas till de nya lokalerna.

Statens årliga driftbidrag har av de sakkunniga, på grundval av en av staden upprättad preliminär driftkostnadsstat för provisorisk centraltandpoliklinik och käkcentral beräknats komma att uppgå till högst cirka 33 000 kronor. Härom anföres i övrigt bland annat följande.

Som förut framhållits skall staten enligt § 23 i avtalsförslaget årligen bidra till centraltandpoliklinikens och käkcentralens driftkostnader med ett belopp motsvarande 10 procent av stadens bruttoutgifter. Med bruttoutgifter avses härvid driftkostnader utan avdrag av inflytande inkomster, bortsett från i annan ordning utgående statsbidrag (se anmärkningar till § 23). Särskilda bestämmelser gäller enligt § 23 a) för kostnaderna för viss utrustning.

De sakkunniga hemställer avslutningsvis, att för budgetåret 1960/61 måtte anvisas erforderliga medel för statens bidrag till såväl ombyggnadsarbeten och utrustning som drift av centraltandpolikliniken och käkcentralen vid Malmö allmänna sjukhus. Utöver redan tillgängliga medel skulle härför erfordras ett sammanlagt belopp av 37 000 kronor, vilken summa beräknats på sätt närmare framgår av följande av de sakkunniga redovisade sammanfattning av kostnaderna.

Statens byggnadsbidrag för de provisoriska lokalerna kan, såsom redan blivit nämnt, beräknas till 86 500 kronor. Under förutsättning att de av byggnadsstyrelsen icke disponerade medlen för vissa ombyggnadsarbeten vid högskolan — sannolikt minst 65 000 kronor — kommer att kunna utnyttjas för nu ifrågakvarande ändamål, erfordras för budgetåret 1960/61 ett ytterligare belopp av i runt tal 20 000 kronor. Statens utrustningsbidrag för de provisoriska lokalerna budgetåret 1960/61 (cirka 46 000 kronor) förutsättes i sin helhet bestritt med medel, som ställts till förutnämnda utrustningskommittés förfogande. För nästa budgetår har därför särskilda medel för detta ändamål ej ansetts erforderliga. Vad slutligen beträffar statens bidrag för nästa budgetår till driften av centraltandpolikliniken och käkcentralen vill de sakkunniga erinra om att driftbidrag till staden för den vid allmänna sjukhuset anordnade medicinska undervisningen erlägges kalenderårsvis i efterskott. De sakkunniga förutsätter, att enahanda betalningsförfarande tillämpas för här avsett driftbidrag. Vid sådant förhållande har de sakkunniga upptagit driftbidraget för nästa budgetår till hälften av det förut angivna beloppet eller till i runt tal 17 000 kronor. Utöver redan tillgängliga medel skulle alltså för budgetåret 1960/61 med anledning av avtalsförslaget behöva anvisas ett sammanlagt belopp av (20 000 + 17 000 =) 37 000 kronor.

Remissyttranden m. m.

Byggnadsstyrelsen förklarar sig inte ha något att erinra mot förslaget till provisoriska lokaler för centraltandpolikliniken och käkcentralen. Av anvisade medel för vissa ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö har — anför styrelsen vidare — cirka 65 000 kronor ännu ej disponerats.

Statskontoret, som utgår från att de förhandlingssakkunniga uppnått de under nuvarande förhållanden bästa möjliga villkoren i fråga om beräkning

av Malmö stads årliga driftbidrag till tandläkarhögskolans driftkostnader, vill icke motsätta sig ett godkännande av förslaget om ett årligt bidrag om 375 000 kronor, såvitt avser nästkommande femårsperiod. Vidare framhåller statskontoret följande i anledning av vad de sakkunniga uttalat rörande finansieringen av statens bidrag till kostnaderna för ombyggnad, utrustning och drift av centraltandpolikliniken och käkcentralen.

De för ändamålet erforderliga medlen — för budgetåret 1960/61 beräknade till sammanlagt (86 500 + 46 000 + 17 000 =) 149 500 kronor — torde i ett sammanhang böra anvisas å riksstaten. Att härför — såsom i ärendet ifrågasatts — utnyttja icke disponerade, till vissa ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan respektive för utrustning av vissa lokaler m. m. vid högskolan anvisade medel, bör således enligt statskontorets mening icke ifrågakomma. Mot bakgrunden av de överväganden, vilka låg till grund för statsmakternas beslut vid 1948 års riksdag om överflyttning av den centrala handläggningen av ärenden rörande universitetssjukhusen från ecklesiastikdepartementet till inrikesdepartementet (se prop. 1948: 203, s. 8 f.), synes vidare naturligt, att medel för nu ifrågavarande bidragsgivning anvisas över det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till Malmö allmänna sjukhus.

Riksräkenskapsverket anför — från de synpunkter ämbetsverket har att företräda — bland annat följande.

Enligt de sakkunniga beräknas kostnaderna för erforderliga ombyggnadsarbeten för iordningställande av provisoriska lokaler för centraltandpoliklinik och käkcentral vid Malmö allmänna sjukhus preliminärt till cirka 346 000 kronor, varav 25 procent eller 86 500 kronor enligt avtalsförslaget skulle åvila staten. Riksräkenskapsverket förordar, att medel för ändamålet anvisas genom ett särskilt reservationsanslag å driftbudgeten. Enligt de sakkunniga har vissa planerade ombyggnadsarbeten vid främst avdelningen för tandkirurgi ännu icke utförts, varigenom cirka 65 000 kronor av ett anvisat sammanlagt anslagsbelopp för budgetåren 1955/58 av 220 000 kronor för ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan i Malmö ännu icke disponerats. Riksräkenskapsverket förordar, att det icke utnyttjade beloppet indrages i den mån det ej befinnes erforderligt för därmed avsett ändamål.

Enligt de sakkunniga beräknas utrustningskostnaderna till 184 000 kronor, varav statens bidrag skulle utgöra 25 procent eller 46 000 kronor. Även för detta bidrag bör ett särskilt reservationsanslag anvisas, varvid samtidigt motsvarande belopp av behållningen å reservationsanslaget till Tandläkarhögskolan i Malmö: Utrustning av vissa lokaler m. m. bör överföras till budgetutjämningsfonden.

Enligt de sakkunniga kan statens årliga driftbidrag beräknas komma att uppgå till högst cirka 33 000 kronor. De sakkunniga, som förutsatt att driftbidraget erlägges kalenderårsvis i efterskott, har upptagit driftbidraget för nästa budgetår till 17 000 kronor. Riksräkenskapsverket förordar att medel för detta ändamål anvisas genom ett särskilt anslag å driftbudgeten.

Universitetskanslern anser sig i likhet med lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö kunna i huvudsak tillstyrka föreliggande avtalsförslag, vilket lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm för sin del biträtt.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö har framställt vissa anmärkningar mot avtalsförslaget. Dessa anmärkningar synes kanslern i allt väsentligt befogade. Kanslern anför vidare bland annat följande.

Såsom förebild till § 5 i avtalsförslaget synes ha tjänat samma paragraf i gällande avtal om samordnande av tandläkarhögskolans i Stockholm patientvårdande verksamhet med stadens folktandvård. Dessa paragrafer är praktiskt taget likalydande. I anslutning till de anmärkningar, som lärarkollegiet i Malmö riktat mot § 5 i avtalsförslaget, vill jag för egen del framhålla, att avtalsförslaget enligt min mening icke klart giver vid handen om odontologie studerande avsetts skola äga behandla patienter vid den planeerade centraltandpolikliniken eller om patientmaterialet endast avsetts skola få utnyttjas för demonstration av fall vid den kliniska undervisningen.

Enligt § 15 första stycket medgiver staden, att »odontologisk forskning får bedrivas även vid nu befintliga eller nytillkommande kliniker, avdelningar och institutioner vid sjukhuset, i vilka medicinsk forskning får förekomma». Härmed torde uppenbarligen avses de kliniker etc., där klinisk (praktisk) undervisning åt medicine studerande får meddelas.

Annan vid centraltandpolikliniken erforderlig personal än tandläkarpersonal skall enligt § 18 avtalsförslaget tillsättas, avlönas och pensioneras av staden. Då avsikten icke torde ha varit, att denna bestämmelse skall gälla i fråga om sådan biträdespersonal, som endast erfordras för undervisning eller forskning, torde avtalsförslaget böra ändras på denna punkt. Motsvarande ändring av § 19 synes jämväl påkallad.

En jämförelse mellan §§ 18 och 20 i avtalsförslaget giver vid handen, att befattningen som föreståndare avsetts skola vara förenad med en av professorerna i kliniskt odontologiskt läroämne vid högskolan. Däremot lämnas öppet, med vilken professor föreningen skall äga rum och vem som skall avgöra denna fråga. Närmast till hands synes ligga, att avgörandet ankommer på Kungl. Maj:t.

Det huvudsakliga motivet för högskolans befattning med centraltandpolikliniken har varit, att ämnet tandkirurgi därigenom skall beredas ökade undervisningsmöjligheter. Under återopande härav har lärarkollegiet i Malmö såsom sin mening uttalat, att det bör vara professorn i tandkirurgi, som skall vara föreståndare för centraltandpolikliniken. Jag ansluter mig till denna mening.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor har — utifrån de synpunkter nämnden har att företräda — icke funnit anledning till erinran mot förslaget.

Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande särskilt berört §§ 3, 4, 8, 10, 18, 19 och 20 samt i anslutning till dessa paragrafer framfört vissa kommentarer. Till yttrandet har bilagts protokollsutdrag, utvisande skiljaktig mening vid ärendets handläggning.

Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse anför bland annat följande.

Såsom vid de hittills förda förhandlingarna mellan de sakkunniga och landstingets representanter framhållits är det nödvändigt, att en självständig avdelning av käkcentralen inrättas vid lasarettet i Lund. Landstinget anser det nämligen uteslutet, att ofta svårt sjuka patienter som vårdas vid

lasarettet i Lund, t. ex. vid radiologiska och neurokirurgiska klinikerna skulle behöva transporteras till Malmö för att komma i åtnjutande av den odontologiska specialbehandling som lämnas vid en käkcentral. För närvarande pågår utredning rörande om- och tillbyggnad av öronkliniken vid lasarettet i Lund, där erforderliga lokaler eventuellt kan beredas. Visst utredningsmaterial har tillställts de sakkunniga för yttrande i vad avser förslag till inrättandet av en avdelning av käkcentralen, såväl beträffande behandlingslokaler som erforderlig personal.

Sveriges läkarförbund framhåller sammanfattningsvis följande.

Odontologisk och stomatologisk vård vid sjukhus måste betraktas som en medicinsk specialitet och organisatoriskt lyda under sjukhusets styresman och direktion. Specialisttandläkartjänster vid sjukhus får icke förbehållas innehavare av läartjänster vid tandläkarhögskola eller tandläkare utan medicinsk utbildning. I stället måste dessa tjänster stå öppna för envar som efter sakkunnig bedömning finnes kvalificerad för uppgiften. Det bristande patientunderlaget för viss del av den odontologiska utbildningen bör kunna tillgodoses genom ianspråktagande av befintliga resurser vid centraltandpolikliniker utanför undervisningssjukhusen. Med hänvisning härtill vill läkarförbundet avstyrka odontologiska förhandlingssakkunnigas föreliggande avtalsförslag samt hemställa att detsamma i förut berörda hänseenden omarbetas varvid medicinsk expertis genom läkarförbundet eller eljest beredes tillfälle medverka.

Enligt *Sveriges tandläkarförbund* är förslaget i flera hänseenden tillfredsställande och synes ge goda möjligheter till det nära samband mellan medicin och odontologi, som numera torde få anses oundgängligen nödvändigt för odontologisk forskning och undervisning.

I detta sammanhang torde slutligen följande *utdrag av protokoll, hållet vid stadsfullmäktiges i Malmö sammanträde den 25 september 1959*, böra återges.

»§ 240

Drätselkammaren hade ingivit framställning om dels godkännande av förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående tandläkarhögskolan i Malmö, dels beviljande av anslag för anordnande av provisoriska lokaler för centraltandpoliklinik och käkcentral vid Allmänna sjukhuset m. m. (Bihang nr 228.)

Stadsfullmäktige beslöt vid givna propositioner utan omröstning, med bifall till framställningen

att godkänna föreliggande avtalsförslag,

att bemyndiga drätselkammaren att å stadens vägnar underskriva ett i huvudsak i överensstämmelse med förslaget utformat definitivt avtal,

att bevilja sjukhusdirektionen anslag med dels 346 000 kronor för anordnande av provisoriska lokaler för centraltandpoliklinik och käkcentral vid Allmänna sjukhuset och dels 184 000 kronor för utrustning till desamma samt

att erforderliga medel, tillhoppa 530 000 kronor, skulle utgå ur stadskassans anslag för oförutsedda behov.»

Departementschefen

Odontologiska förhandlingssakkunniga har tillkallats med uppdrag att på statens vägnar upptaga förhandlingar med folktandvårdens huvudmän och andra vederbörande för att bland annat söka säkerställa tandläkarhögskolans i Malmö tillgång på för undervisningen och forskningen lämpliga behandlingsfall. De sakkunniga har i anledning härav upptagit förhandlingar med representanter för såväl Malmö stad som Malmöhus läns lands- ting. Ifrågavarande förhandlingsarbete har — såvitt gäller Malmö stad — lett till det resultat, som jag redovisat i det föregående.

Den mellan de sakkunniga och representanter för Malmö stad sålunda träffade överenskommelsen innebär i sina huvuddrag följande.

Högskolan tillförsäkras möjlighet att för sin utbildnings- och forsknings- verksamhet utnyttja det klientel, som finnes vid eller remitteras till Malmö allmänna sjukhus och av vilket högskolan för nämnda ändamål har behov. Den centraltandpoliklinik vid allmänna sjukhuset, som finnes upptagen i gällande tandvårdsplan för Malmö, anordnas på sådant sätt, att högskolans verksamhet till viss del kan förläggas dit. Centraltandpolikliniken organiseras därför efter samma principer som de sjukhuskliniker, vilka utnyttjas för medicinsk utbildning och forskning. Detta innefattar, att en professor i kliniskt odontologiskt läroämne vid högskolan avses vara föreståndare för centraltandpolikliniken och att till högskolan knutna odontologiska specialister inom olika områden skall tjänstgöra vid densamma.

Genom överenskommelsen har vidare samarbetet reglerats mellan högskolan och staden i vad avser verksamheten vid den odontologiska delen av en till allmänna sjukhuset förlagd s. k. käkcentral. Förläggningen av den för Lund—Malmö-regionen tilltänkta käkcentralen till Malmö motiveras av de sakkunniga med hänsyn bland annat till högskolans placering i Malmö och angelägenheten av att förutsättningar skapas för att klientelet jämväl vid denna institution skall kunna utnyttjas för odontologisk utbildning och forskning. Den odontologiska delen av käkcentralen avses bli organiserad efter i stort sett samma principer som centraltandpolikliniken. Det förutsättes, att tandläkarpersonal vid en till allmänna sjukhuset förlagd käkcentral skall — om så befinnes erforderligt — beredas möjlighet att utöva specialistvård även vid centraltandpolikliniken i Lund. Hinder anses icke föreligga för att ifrågavarande specialistvård förlägges till annan klinik inom lasarettets i Lund område, om skäl därtill uppstår.

Bestämmelserna om samarbete mellan staten och staden i fråga om centraltandpolikliniken och käkcentralen har utformats efter i tillämpliga delar samma principer, som redan gäller enligt det mellan staten och staden ingångna avtalet angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. Avtalsförslaget innefattar sålunda att staden skall inrätta och utrusta samt svara för driften av centraltandpolikliniken och

käkcentralen. Staden medger vidare att klinisk undervisning åt odontologie studerande samt odontologisk forskning får bedrivas vid bland annat dessa institutioner. Härfor skall staten till staden erlægga bidrag dels med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för de erforderliga lokalernas färdigställande och utrustning och dels med 10 procent av de årliga driftkostnaderna för institutionerna i fråga.

Av de till avtalsförslaget fogade anmärkningarna framgår, att parterna funnit, att lokalbehovet för centraltandpolikliniken och käkcentralen icke kan slutligt tillgodoses utan nybyggnad. I avvaktan härpå har staden förklarat sig beredd att senast den 1 juli 1960 ställa av medicinalstyrelsen och högskolans lärarkollegium godkända provisoriska lokaler till förfogande för ändamålet. Beträffande kostnaderna för iordningställande och utrustning av dessa lokaler ävensom driftkostnaderna förutsättes med avseende å statens bidragsförpliktelser gälla vad i avtalsförslaget stadgats i fråga om den definitiva organisationen.

Enligt förslaget skall det nya avtalet i tillämpliga delar ersätta de tidigare avtalen, d. v. s. 1948—49 års avtal angående inrättande och drift av ett tandläkarinstitut (tandläkarhögskola) i Malmö och 1954—55 års avtal angående vissa ändringar i och tillägg till sagda avtal.

Genom avtalsförslaget regleras även storleken av det årliga driftbidrag staden i enlighet med 1948—49 års avtal har att erlægga till staten. I 1954—55 års tilläggsavtal föreskrives, att detta driftbidrag skall utgå med ett sammanlagt årsbelopp av 250 000 kronor för tiden 1 juli 1954—30 juni 1959, vilken tidsperiod med hänsyn till de pågående förhandlingarna utsträckts till att avse jämväl tiden den 1 juli 1959—den 30 juni 1960.

Den mellan parterna nu träffade överenskommelsen innebär, att ifrågasvarande årliga driftbidrag från och med budgetåret 1960/61 fastställts till 375 000 kronor.

De vid avtalets ikraftträdande för staten aktuella kostnaderna utgöres av dels vissa engångsbidrag, dels ett årligt återkommande bidrag till centraltandpoliklinikens och käkcentralens driftkostnader. I förstnämnda bidrag ingår statens bidrag till kostnaderna för de provisoriska lokalernas färdigställande, av de sakkunniga beräknat till 86 500 kronor, samt statens bidrag för utrustning av ifrågasvarande lokaler, beräknat till cirka 46 000 kronor. Enligt dessa beräkningar skulle alltså statens kostnader för de provisoriska lokalernas färdigställande och utrustning komma att uppgå till sammanlagt i runt tal 133 000 kronor. De sakkunniga ifrågasätter att härfor utnyttja icke disponerade, till vissa ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan respektive för utrustning av vissa lokaler m. m. vid högskolan anvisade medel, vilka enligt de sakkunnigas uppskattning utgör sammanlagt 110 000 kronor.

Statens årliga driftbidrag har av de sakkunniga beräknats till 33 000 kronor. Av detta belopp blir endast hälften eller cirka 17 000 kronor aktuellt för budgetåret 1960/61.

Enligt min mening har genom den mellan odontologiska förhandlings-sakkunniga och representanter för Malmö stad träffade överenskommelsen förutsättningarna väsentligt förbättrats för att tandläkarhögskolan i Malmö skall få tillgång till för sin undervisnings- och forskningsverksamhet erforderliga behandlingsfall. De principer för bidragsgivningen, som angivits i avtalsförslaget, föranleder ingen erinran från min sida. Jag anser mig vidare kunna godtaga de av de sakkunniga angivna kostnadsberäkningarna.

Jag beräknar alltså i enlighet med de sakkunnigas förslag för nästa budgetår ett belopp av i runt tal 133 000 kronor för täckande av statens kostnader i samband med färdigställande och utrustning av de för centraltandpolikliniken och käkcentralen planerade provisoriska lokalerna vid Malmö allmänna sjukhus. Ifrågakvarande belopp torde böra anvisas som reservationsanslag under förevarande anslagsrubrik.

Statens årliga bidrag till kostnaderna för driften av centraltandpolikliniken och käkcentralen torde däremot böra anvisas över det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till Malmö allmänna sjukhus. Jag torde få hänvisa till vad chefen för inrikesdepartementet senare denna dag härom kommer att anföra.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att sedermera besluta i fråga om de av mig i det föregående berörda, icke disponerade, till vissa ombyggnadsarbeten vid tandläkarhögskolan respektive för utrustning av vissa lokaler m. m. vid högskolan anvisade medlen.

Med anledning av vissa uttalanden, som gjorts vid remissbehandlingen av avtalsförslaget, torde jag slutligen få framhålla följande.

Mot paragrafen 5 har anmärkts, att denna paragrafs avfattning inte klart giver vid handen, om odontologie studerande avsetts skola äga behandla patienter vid den planerade centraltandpolikliniken. Med anledning härav vill jag framhålla, att staden, som framgår av paragrafen 14, medgivit, att klinisk undervisning åt odontologie studerande får bedrivas vid centraltandpolikliniken och käkcentralen. Då dylik undervisning innefattar behandling av patienter, innebär avtalsförslaget enligt min mening, att de studerande må — om vederbörande ämnesföreträdare och föreståndare för centraltandpolikliniken så med hänsyn till undervisningens uppläggning anser ändamålsenligt — behandla patienter vid nämnda institutioner.

Kanslern har för sin del tolkat paragrafen 15 så, att odontologisk forskning inte skulle få bedrivas vid de institutioner vid allmänna sjukhuset, vid vilka enbart teoretisk undervisning åt medicine studerande kan komma att meddelas. En sådan begränsning skulle emellertid enligt min mening strida mot hela det med avtalet avsedda syftet.

Med anledning av vissa uttalanden beträffande avtalsförslagets paragrafer 18 a) och 20 bör framhållas, att beslut om förening av någon av professorerna vid tandläkarhögskolan med befattningen som föreståndare för

centraltandpolikliniken jämlikt paragrafen 26 torde böra fattas av Kungl. Maj:t i samband med att institutionen träder i funktion. Någon ytterligare bestämmelse, enligt vilken det skall ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra förevarande fråga, synes därför inte erforderlig.

Biträdespersonal för enbart undervisning och forskning torde inte komma att erfordras vid centraltandpolikliniken och käkcentralen. Skulle så mot förmodan bli fallet, förutsätter jag, att personalen i fråga anställs på högskolans stat eller med anlitanande av särskilda för forskning avsedda medel. Någon ändring av ifrågavarande bestämmelser i paragraferna 18 d) och 19 b) är därför enligt min mening inte behövlig.

Bestämmelsen i paragraf 19 a), att staden förklarar sig beredd att på de villkor och under de förutsättningar, varom staden träffar överenskommelse med Malmöhus läns landsting, medgiva, att viss tandläkarpersonal vid käkcentralen må utöva specialistvård vid centraltandpolikliniken i Lund, torde ha tillkommit uteslutande i syfte att tillförsäkra landstinget rätten att, om landstinget så önskar och vederbörande tandläkare samtycker därtill, för nämnda centraltandpolikliniks räkning mot ersättning i form av arvode för tjänstgöring därstädes utnyttja sagda tandläkarpersonal. Bestämmelsen utgör sålunda på intet sätt något hinder för anordnande av käkcentral vid lasarettet i Lund.

Paragrafen 21 kan måhända efter ordalydelsen synas innefatta, att det skulle åligga föreståndaren för centraltandpolikliniken att utföra inte blott föreståndaruppgifter utan även — vilket åligger lasarettstandläkare — att såväl meddela å lasarettet intagna patienter viss tandvård som hålla viss poliklinisk mottagning. Avsikten med bestämmelsen kan emellertid endast ha varit att föreskriva, att befattningshavaren har att svara för de föreståndaruppgifter, som närmare angives i Kungl. Maj:ts instruktion den 22 september 1950 (nr 607) för tandläkare inom folktandvården. Enligt min mening framgår detta av att staden, enligt § 18 a) i avtalsförslaget, avsetts skola bestrida kostnaden allenast för särskilt föreståndararvode.

Med dessa uttalanden anser jag mig böra tillstyrka bifall till det framlagda avtalsförslaget. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna senare erfordras, förutsätter jag, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa avtal med Malmö stad angående tandläkarhögskolan i Malmö i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat; samt

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Vissa engångsbidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 133 000 kronor.

[107] 43. Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	120 000	178 262
1957/58	120 000	417 258
1958/59	50 000	520 323
1959/60 (statsliggaren s. 595)	120 000	
1960/61 (förslag)	120 000	

Medel för ifrågavarande ändamål har anvisats från och med budgetåret 1949/50. Beträffande tillkomsten av dessa kliniker och syftet med desamma torde få hänvisas till i propositionen 1949: 92 lämnad redogörelse. Utgifterna för klinikerna bestrides från högskolornas inkomster av patientavgifter och, i den mån dessa icke förslår, från förevarande förslagsanslag. Från och med den 1 juli 1958 har den vid klinikerna anställda biträdespersonalen erhållit extra ordinarie anställning och därmed överförts till högskolornas avlöningsstater (se 1958 års åttonde huvudtitel, s. 276). Nya högre taxor har fastställts för klinikernas patienter, vid högskolan i Stockholm och vid det till denna högskola hörande institutet i Umeå från och med den 1 januari 1958 samt vid högskolan i Malmö från och med den 1 juli 1958.

Beträffande anslagsbelastningen å förevarande anslag anför *kanslern* i sin anslagsframställning bland annat följande.

Av belastningen å förevarande anslag för budgetåret 1957/58, 417 258 kronor, hänförde sig 243 094 kronor till tandläkarhögskolan i Stockholm och 174 164 kronor till tandläkarhögskolan i Malmö, medan belastningen för budgetåret 1958/59, 520 323 kronor, fördelade sig med 516 249 kronor på tandläkarhögskolan i Stockholm och 4 074 kronor på tandläkarhögskolan i Malmö. Lärarkollegierna vid de båda högskolorna har i sina petitaskrivelse utan närmare motivering föreslagit oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Med anledning av den höga anslagsbelastningen vid Stockholmshögskolan har jag från rektorsämbetet vid högskolan låtit införskaffa viss utredning beträffande lärarklinikerna i Stockholm och Umeå. Av utredningen framgår, att för budgetåret 1958/59 utgjorde nettoutgiften vid lärarkliniken i Stockholm 123 085 kronor och nettoutgiften vid lärarkliniken i Umeå 393 164 kronor.

I sin framställning hemställer *kanslern*, att Kungl. Maj:t snarast måtte vidtaga åtgärder för att få till stånd en överenskommelse mellan staten och Västerbottens läns landsting angående landstingets årliga driftbidrag till tandläkarinstitutet i Umeå. Under förutsättning att en dylik överenskommelse kommer till stånd före ingången av nästa budgetår och att därvid landstingets årliga driftbidrag bestämmes till ett sådant belopp, att institutets klinikverksamhet icke vidare behöver belasta förevarande anslag, torde enligt *kanslern* detta för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp.

Föreskrifter om nämnda landstings årliga driftbidrag finnes intagna i det

mellan Kungl. Maj:t och kronan och Västerbottens läns landsting träffade avtalet om inrättande av en odontologisk högskoleklinik i Umeå (Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1957). I avtalets § 11 föreskrives bland annat, att driftbidraget skall fastställas till beloppet av tandläkarhögskolans i Stockholm lärarkollegium i samråd med landstingets förvaltningsutskott på sätt, som närmare framgår av en vid avtalet fogad bilaga B. I denna har driftbidraget vid full utbyggnad och 1955 års kostnadsläge beräknats till 558 000 kronor.

Kanslern återger bland annat följande avsnitt ur den av honom från rektorsämbetet vid tandläkarhögskolan i Stockholm införskaffade utredningen beträffande lärarkliniken i Umeå.

»Anledningen till den höga nettoutgiften för verksamheten i Umeå är, att Västerbottens läns landsting tills vidare inställt utbetalningen av det driftbidrag som landstinget enligt avtal mellan kronan och landstinget (Kungl. Maj:ts beslut den 16 maj 1957) har att utgiva. Olika meningar har nämligen uppkommit angående huru detta driftbidrag skall beräknas enligt de i Bilaga B till avtalet angivna normerna. I driftbidrag har landstinget hittills utbetalat för tiden den 1 juli—den 31 december 1957, 83 875 kronor, för tiden den 1 januari—den 30 juni 1958, 131 970 kronor 9 öre. För budgetåret 1958/59 har däremot av förut angivna skäl något driftbidrag icke utgått. Om driftbidraget hade utbetalats för budgetåret 1958/59 efter samma grunder som tidigare, hade nettoutgiften varit avsevärt lägre eller måhända ej alls förelegat. På grund av att landstinget tills vidare inställt den årliga utbetalningen av det avtalsenliga driftbidraget och att förhandlingar avses skola upptagas om dess storlek, kan nu icke några säkra beräkningar göras i fråga om den belastning under budgetåren 1959/60 och 1960/61 på förslagsanslaget till tandläkarhögskolornas lärarkliniker, som lärarklinikverksamheten i Umeå kan föranleda.»

I anslutning härtill torde jag få anmäla, att *organisationskommittén för den medicinska högskolan i Umeå* i underdånigt utlåtande den 9 november 1959 med anledning av skrivelse den 4 september 1959 från *Sveriges förenade studentkårer* om provisorisk utbyggnad av institutet i Umeå bland annat hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att förhandlingar snarast kunna upptagas med Västerbottens läns landsting rörande bland annat beräkningen av driftbidragets storlek.

Av organisationskommitténs sålunda avgivna utlåtande framgår bland annat, att nämnda landsting hösten 1959 beslutat bemyndiga sitt förvaltningsutskott att vidtaga erforderliga åtgärder för att tillhandahålla tandläkarinstitutet i Umeå lokaler för den planerade utökningen av tandläkarutbildningen under förutsättning att en för landstinget godtagbar uppgörelse kan träffas om landstingets bidrag till driften.

Beträffande ifrågavarande förhandlingar anför organisationskommittén i övrigt huvudsakligen följande.

Kommittén har av olika skäl funnit den lämpligaste tidpunkten för institutets utbyggande till tandläkarhögskola vara från och med ingången av

budgetåret 1962/63. Kommittén har likväl ansett sig böra i förevarande läge undersöka huruvida man kunde med ett år föregripa förslaget genomförande. Landstinget har upplyst att planering och byggnadsarbeten beräknas kräva en tidrymd av 20 månader. Vid sådant förhållande skulle under förutsättning av att man redan i början av 1960 nått preliminär principiell överenskommelse med landstinget beträffande beräkningsformerna för och storleken av landstingets årliga driftkostnader m. m. för tandläkarhögskolan, landstinget kunna påbörja byggnadsverksamheten vid sådan tid, att de nya lokalerna skulle kunna stå färdiga i början av september månad år 1961.

Departementschefen. Kanslern har hemställt, att åtgärder snarast vidtages för att få till stånd en överenskommelse mellan staten och Västerbottens läns landsting angående landstingets årliga driftbidrag till tandläkarinstitutet i Umeå. Tillika har kanslern föreslagit att — under förutsättning att en dylik överenskommelse kommer till stånd före ingången av nästa budgetår och att därvid landstingets årliga driftbidrag bestämmes till ett sådant belopp, att institutets klinikverksamhet icke vidare behöver belasta förevarande anslag — detta anslag för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp. Jag anser för min del, att åtgärder snarast bör vidtagas i syfte att få till stånd nämnda överenskommelse och jag har för avsikt att inom kort ånyo anmäla berörda fråga och då föreslå, att Kungl. Maj:t bemyndigar mig att uppdraga åt särskilda sakkunniga att upptaga förhandlingar med Västerbottens läns landsting. Det torde därvid böra övervägas, huruvida förhandlingsuppdraget jämväl skall avse det av organisationskommittén för den medicinska högskolan i Umeå berörda spörsmålet om utbyggnad av ifrågavarande institut.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[108] **44. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	50 000	26 983
1959/60 (statsliggaren s. 596)	50 000	
1960/61 (förslag)	50 000	

Från detta förslagsanslag bestrides medicinalstyrelsens kostnader för sådana inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor, som icke ombesörjes av styrelsen eller inom folktandvårdens ram. Ur anslaget utgår dessutom visst statsbidrag för tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet i Stockholm. I 1952 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 157 f., har förutsatts, att even-

tuella kostnader för studier utomlands av tandhygienistutbildning och försöksutbildning av tandhygienister i Sverige skall få bestridas från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen hemställer, att för nästa budgetår under förevarande anslag anvisas ett oförändrat belopp, 5 000 kronor, för inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor.

Departementschefen. Till inspektion av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag ett oförändrat belopp, 5 000 kronor. Statsbidraget till tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet beräknar jag för nästa budgetår till 37 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Även i övrigt räknar jag med oförändrad medelstilldelning.

Jag beräknar detta förslagsanslag för nästa budgetår till oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[109] **45. Farmaceutiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	701 000	714 126
1959/60 (statsliggaren s. 609)	1 075 200	
1960/61 (förslag)	1 303 000	

I propositionen 1958: 94 föreslogs vissa åtgärder för ökad intagning av studerande vid farmaceutiska institutet. Propositionen grundade sig på ett av farmaceututbildningskommittén i ett den 8 januari 1958 dagtecknat betänkande framlagt förslag. I anledning av propositionen, som åsyftade att möjliggöra en ökning av intagningen av studerande vid institutet under läsåret 1958/59 från 40 till 80 studerande på apotekarlinjen och från 120 till 180 på receptarielinjen, anvisade 1958 års riksdag bland annat 175 000 kronor till förstärkning av institutets personalorganisation. Kommittén, som med ovannämnda förslag fullgjort en första del av sitt uppdrag, framlade i en den 18 juni 1958 dagtecknad promemoria förslag angående fortsatt provisoriskt ökad intagning av studerande vid institutet läsåren 1959/61. En kortfattad översikt av promemorians innehåll, främst i vad avsåg läsåret 1959/60, ävensom av remissinstansernas synpunkter å densamma lämnades i 1959 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 266 ff.

För innevarande budgetår har i enlighet med kommitténs sålunda redovisade förslag under förevarande anslag anvisats i runt tal ytterligare 122 700 kronor till personalförstärkningar för fortsatt ökad elevintagning. Från och med läsåret 1958/59 har sålunda för farmacie studerande 100 nya platser, varav 40 för blivande apotekare och 60 för blivande receptarier, kunnat ställas till förfogande.

I skrivelse den 18 juli 1959 har *farmaceututbildningskommittén* framlagt förslag angående anslag för provisoriskt ökad intagning vid farmaceutiska institutet under budgetåret 1960/61. Kommittén berör först frågan om hur laborationerna för receptarieundervisningen bör ordnas under budgetåret 1960/61 samt anför härom i huvudsak följande.

Kommittén har trots betydande betänkligheter stannat för att även för denna period förorda ett tillfälligt utnyttjande av institutets laboratorier sommartid. Som torde framgå av tidigare uttalanden av kommittén (jfr. 1959 års åttonde huvudtitel, s. 267 f.), har de anförda betänkligheterna sin grund däruti, att institutets hårt förslitna fastighet med dess ansträngda ledningsnät redan starkt överbelastats, varför man i särskilt hög grad borde räkna med marginaler för översyn och reparationer. Då kommittén nu likväl föreslår, att man över sommaren 1961 skall utnyttja institutets laboratorier för en lärokurs för receptarieexamen, grundar sig ställningstagandet framför allt därpå, att de organisatoriska svårigheterna torde bli mindre, om undervisningen kan bibehållas vid institutet. Enligt kommitténs förmenande måste också inom en mycket näraliggande framtid mera permanent ökade lokaler ställas till institutets förfogande.

Farmaceututbildningskommittén behandlar härefter det i samband med genomförandet av sista etappen av institutets provisoriska utbyggnad uppkommande personalbehovet. I sin förut omnämnda promemoria hade kommittén beräknat kostnaden för den ytterligare personal, som erfordras för ifrågavarande etapp, d. v. s. för budgetåret 1960/61 till i runt tal 165 000 kronor. Kostnaden för den nu upptagna personalförstärkningen uppgår till i runt tal 177 000 kronor. Kostnadsökningen föranledes av främst ett av ämnesrepresentanterna i farmakognosi och farmaceutisk mikrobiologi framlagt förslag om inrättande av extra lärartjänster i Ag 21 i dessa ämnen i stället för i promemorian föreslagna två kursgivare respektive en förste amanuens, varvid samtidigt indragning kunde ske av ett kursgivararvode och en förste amanuens respektive ett kursgivararvode och en tredje amanuens. Kommittén anför härom bland annat följande.

Då kommittén på sin tid tog initiativet till att undervisningen vid lärokurserna för receptarieexamen i betydande utsträckning skulle omhändrhas av kursgivare var ett av de bärande skälen, att anordningen ansågs inrymma väsentliga möjligheter till hushållning med kvalificerad arbetskraft. Från denna synpunkt finner kommittén det angeläget, att kursgivar-systemet tills vidare i möjligaste mån bibehålles. Då kommittén emellertid har sig bekant, att det just i de två berörda ämnena varit förenat med sär-

skilt stora svårigheter att erhålla lämpliga kursgivare, vill kommittén icke motsätta sig, att den av ämnesrepresentanterna förordade lösningen prövas under budgetåret 1960/61.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *styrelsen för farmaceutiska institutet* — med beaktande av det av kommittén framlagda förslaget samt på framställning av *institutets lärarkollegium* — att förevarande anslag höjes med 352 500 kronor till 1 427 700 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

A. Fortsatt provisoriskt ökad intagning

Galenisk farmaci

- 1) laborator i Ae 24,
- 2) två förste amanuenser,
- 3) tredje amanuens,
- 4) institutionsvaktmästare i Ag 8.

Farmakognosi

- 5) extra lärare i Ag 21 i stället för kursgivare (å 3 400) och förste amanuens (å 8 532),
- 6) assistent i Ag 15,
- 7) laboratoriebiträde i Ag 7.

Farmaceutisk mikrobiologi

- 8) extra lärare i Ag 21 i stället för kursgivare (å 5 340) och tredje amanuens (å 4 266),
- 9) assistent i Ag 15.

Farmakodynamik och toxikologi

- 10) assistent i Ag 15,
- 11) förste amanuens,
- 12) laboratoriebiträde i Ag 7.

Social- och rättsfarmaci

- 13) förste amanuens i stället för tredje amanuens,
- 14) halvtidsanställt kanslibitråde i Ag 7.

B. Övriga förstärkningar

Analytisk farmaceutisk kemi

- 15) lärare i Ae 21.

Organisk kemi

- 16) assistent i Ae 15.

Farmakognosi

- 17) assistent i Ae 15.

Galenisk farmaci

- 18) assistent i Ae 15.

Farmakodynamik

19) förste amanuens.

Farmaceutisk mikrobiologi

20) förste amanuens.

Diverse anslagsförändringar

- 21) uppflyttning av fem befintliga laboratorstjänster samt den under 1) föreslagna laboratorstjänsten i galenisk farmaci från Ae 24 till Be 1,
22) uppflyttning av fem institutionsvaktmästartjänster från A 8 till A 9.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Åskandena under *punkterna 1—4, 6, 7 och 9—14* överensstämmer med de av farmaceututbildningskommittén för budgetåret 1960/61 i förutnämnda promemoria den 18 juni 1958 föreslagna personalförstärkningarna.

Förslagen under *punkterna 5 och 8* har berörts under den i det föregående återgivna redogörelsen för farmaceututbildningskommitténs uttalanden avseende anslagsbehovet för budgetåret 1960/61.

Punkterna 16—20. Antalet nu befintliga assistent- och amanuensstjänster vid institutet baseras på beräkningar, som farmaceututbildningskommittén framlade i sitt betänkande 1958. De beräkningsgrunder, som därvid tillämpades, var betydligt mera restriktiva än dem, som nu följes för de filosofiska fakulteterna. Den mycket stora ökning av intagningskapaciteten vid institutet som genomförts, förorsakar enligt styrelsen stora svårigheter vid institutet såväl i fråga om undervisning som forskning.

Departementschefen. En förstärkning nästa budgetår av institutets personalresurser utgör en förutsättning för att den beslutade provisoriska utökningen av utbildningskapaciteten skall kunna genomföras på avsett sätt. Såsom inledningsvis framhållits omfattade de av farmaceututbildningskommittén i en den 18 juni 1958 dagtecknad promemoria framlagda förslagen jämväl budgetåret 1960/61. Av promemorian framgår, att den ytterligare personalförstärkning, som erfordras nästa budgetår, utgör det sista ledet i institutets utbyggnad i samband med den ifrågavarande ökade intagningen av studerande.

Vad kommittén förordat i fråga om anordnande av laborationerna för receptarieundervisningen budgetåret 1960/61 föranleder ingen erinran från min sida.

Kostnaderna för de av såväl kommittén som institutets styrelse för nästa budgetår förordade personalförstärkningarna avseende fortsatt provisoriskt ökad intagning av studerande är i jämförelse med de i förutnämnda promemoria framlagda förslagen något högre. Anledningen härtill är — förutom vissa sedan promemorians upprättande inträffade löneökningar — att åskandena nu omfattar två lärarbefattningar i Ag 21, varav en i farmakognosi och en i farmaceutisk mikrobiologi (p. 5 och 8). I kommitténs promemoria beräknades såsom erforderligt vid fortsatt ökad elevintagning budgetåret 1960/61 i stället bland annat följande förstärkingar, nämligen

för det förra ämnet två kursgivararvoden à 3 400 kronor och för det senare en tjänst som förste amanuens. Därest de föreslagna extra lärarna tillkommer, skulle enligt äskandena härjämte kunna ske vissa indragningar av för ämnena i fråga redan anvisade tjänster och arvoden.

Jag anser mig inte kunna biträda förslaget om inrättande av ifrågavarande två lärarbefattningar. Jag beräknar därför i enlighet med kommitténs förslag i den oförmälda promemorian för nästa budgetår dels ett sammanlagt belopp av 6 800 kronor för två kursgivararvoden i ämnet farmakognosi, dels medel för en tjänst som förste amanuens i ämnet farmaceutisk mikrobiologi. Förslaget om inrättande av en laboratorstjänst i Ae 24 i ämnet galenisk farmaci (p. 1) föranleder ingen annan erinran från min sida än att tjänsten i fråga tills vidare bör placeras i lönegraden Ag 24. Med anledning av äskandet om en befattning som institutionsvaktmästare (p. 4) beräknar jag härför erforderliga medel. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta beträffande denna extra tjänsts inplacering i lönegrad. De föreslagna tjänsterna som laboratoriebiträden (p. 7 och 12) bör placeras i högst Ag 9. Övriga förslag avseende den ökade elevintagningen (p. 2, 3, 6, 9—11, 13 och 14) anser jag mig böra biträda. Härvid förutsätter jag dock, att gällande bestämmelser angående reglerad befordringsgång för assistent och förste amanuens vid rikets universitet och högskolor m. m. i förekommande fall kommer att tillämpas jämväl i vad avser de av mig sålunda för fortsatt provisoriskt ökad intagning tillstyrkta tjänsterna.

Styrelsens förslag om en förstärkning av den för institutets ordinarie verksamhet avsedda assistent- och amanuenspersonalen (p. 16—20) har jag såtillvida ansett mig böra biträda, att jag beräknar medel för 1 000 assistenttimmar, motsvarande en tjänst som assistent alternativt två tjänster som förste amanuens.

De av styrelsen föreslagna uppflyttningarna i lönegrad av dels laboratorstjänsterna vid institutet (p. 21), dels vissa tjänster som institutionsvaktmästare (p. 22) torde få prövas i annat sammanhang.

Vad i institutets anslagsäskanden i övrigt föreslagits har jag icke ansett mig böra biträda.

Vid bifall till vad jag förut förordat och med beaktande jämväl av de till institutets ordinarie verksamhet hänförliga automatiska utgiftsökningarna under anslaget bör detta för nästa budgetår uppföras med 1 303 000 kronor. Detta innebär i jämförelse med innevarande budgetår en ökning med 227 800 kronor. Av denna ökning avses i runt tal 168 500 kronor för bestridande av kostnaderna för den ökade intagningen av studerande vid institutet. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	160 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 520
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	455 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	499 780
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	173 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 000
Summa kronor	1 310 000

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationsfond	7 000
Nettoutgift kronor	1 303 000

b) till *Farmaceutiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 303 000 kronor.

[110] **46. Farmaceutiska institutet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	80 700	90 808
1959/60 (statsliggaren s. 611)	115 700	
1960/61 (förslag)	139 700	

Under förevarande anslag har för de med den ökade intagningen av studerande vid institutet förenade omkostnaderna för budgetåret 1959/60 beräknats 28 000 kronor, vilket belopp upptagits under delposten till övriga expenser (nu totalt 74 000 kronor). För den fortsatta ökade intagningen nästkommande budgetår beräknar *institutets styrelse*, i enlighet med *farmaceututbildningskommitténs* förslag, ett ytterligare medelsbehov av 10 000 kronor. Vidare föreslår styrelsen en uppräknig av anslagsposten till expenser (nu 112 000 kronor) med 14 000 kronor avseende institutets verksamhet i övrigt. Av sistnämnda höjning hänför sig 9 000 kronor till delposten bränsle, lyse och vatten (nu 38 000 kronor) och 5 000 kronor till delposten övriga expenser. Det ökade medelsbehovet till expenser föranledes, förutom av prisstegringar, av medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret.

Departementschefen. För en fortsatt ökad intagning av studerande vid institutet nästa budgetår räknar jag i överensstämmelse med styrelsens förslag med en höjning av medelsanvisningen under förevarande anslag med 10 000 kronor. Även i övrigt biträder jag styrelsens förslag. Jag föreslår därför vidare, att delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 9 000 kronor samt att delposten till övriga expenser höjes med 5 000 kronor avseende institutets ordinarie behov. Sammanlagt bör sålunda omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 24 000 kronor till 139 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 139 700 kronor.

[111] **47. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	110 000	109 981
1959/60 (statsliggaren s. 611)	218 000	
1960/61 (förslag)	298 000	

För den ökade intagningen av studerande vid institutet budgetåret 1959/60 har för materiel m. m. beräknats 93 000 kronor. För den fortsatta ökade intagningen nästkommande budgetår hemställer *institutets styrelse*, i enlighet med *farmaceututbildningskommitténs* förslag, om ytterligare medelsanvisning till materielutgifter av 60 000 kronor. För institutets verksamhet i övrigt begär styrelsen en anslagsökning med 20 000 kronor. Såsom skäl härför anföres, att anslaget med hänsyn till nuvarande verksamhet visat sig vara otillräckligt.

Departementschefen. För fortsatt ökad intagning av studerande nästa budgetår tillstyrker jag i överensstämmelse med styrelsens förslag en höjning av medelsanvisningen under förevarande anslag med 60 000 kronor. För institutets ordinarie behov beräknar jag för nästa budgetår 145 000 kronor, innebärande en ökning med 20 000 kronor. Vid bifall till mitt förslag bör anslaget i dess helhet ökas med 80 000 kronor till 298 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 298 000 kronor.

[112] **48. Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** Detta reservationsanslag har för innevarande budgetår för första gången upptagits å riksstaten och är nu uppfört med 20 000 kronor (statsliggaren s. 611).

Institutets styrelse föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 40 000 kronor till 60 000 kronor. Det ökade medelsbehovet motiveras med att apparatbeståndet ytterligare utökats.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[113] **49. Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 240 000 kronor. Ur anslaget bestrides kostnader dels för inredning och utrustning av institutets lokaler i den för institutet och Stockholms högskolas zootomiska institut gemensamma byggnaden, dels ock för vissa av den ökade intagningen av studerande vid institutet föranledda byggnads- och inredningsarbeten samt engånganskaffningar av utrustning.

Kostnaderna för nämnda engångsanskaffning av utrustning har av *farmaceututbildningskommittén* för budgetåren 1959/61 beräknats till sammanlagt 251 800 kronor. För innevarande budgetår har under förevarande anslag anvisats 100 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Institutets styrelse hemställer nu om en ytterligare engångsanvisning av 151 800 kronor under hänvisning till förutnämnda av *farmaceututbildningskommittén* uppgjorda beräkning av det sammanlagda medelsbehovet för ändamålet.

Departementschefen. Jag biträder styrelsens förslag om anvisande för nästa budgetår av sista delen — 151 800 kronor — av det belopp, som beräknats för engångsanskaffning av utrustning erforderlig vid en fortsatt ökad intagning av studerande budgetåret 1960/61. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilken utsträckning ifrågavarande medel skall disponeras av utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 151 800 kronor.

[114] **50. Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.** I riksstaten finns nu uppfört ett reservationsanslag till Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och ett till Biträdes hjälp m. m. åt docenter.

Förstnämnda anslag, vilket för innevarande budgetår är upptaget till 2 650 000 kronor (statsliggaren s. 598), tillkom i sin nuvarande form genom beslut av 1958 års riksdag med anledning av propositionen 1958:104. I

nämnda proposition förordades, att stödet åt ograduerade forskare i form av bidrag till inköp av apparatur, materiel m. m. för forskningsverksamheten skulle förstärkas och utsträckas att avse forskningsområden, som i detta hänseende tidigare icke kommit i åtnjutande av bidrag från statens sida.

Anslaget till biträdes hjälp m. m. åt docenter, vilket nu är uppfört med 320 000 kronor (statsliggaren s. 597), tillkom genom beslut av 1959 års riksdag med anledning av propositionen 1959: 105. I nämnda proposition erinrades om att i propositionen 1958: 104 framhållits, att de lokala universitetsmyndigheterna borde svara för utdelningen av anslag till forskare under utbildning, medan forskningsråden borde svara för utdelningen av de anslag som vore avsedda för större forskningsprojekt, vilka som regel leddes av graduerade forskare. I anslutning härtill uttalades, att det vore lämpligt och ändamålsenligt att frågan om särskild biträdes hjälp m. m. åt docenter löstes så, att innehavare av docenttjänst under det första, i undantagsfall de två första åren, av sin tjänstgöringstid kunde komma i åtnjutande av samma förmåner som ograduerade forskare i fråga om medel för biträdes hjälp och materielanskaffning.

Universitetskanslern föreslår — under hänvisning till att i propositionen 1959: 105 uttalats, att anslagsmedlen till biträdes hjälp m. m. åt docenter från och med budgetåret 1960/61 torde böra överföras till annat å riksstatens åttonde huvudtitel upptaget anslag — att med hänsyn till anslagens likartade karaktär reservationsanslagen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och till biträdes hjälp m. m. åt docenter sammanföres till ett reservationsanslag med rubriken Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.

Kanslern föreslår vidare en ökning med sammanlagt 950 000 kronor av medelstilledningen för nästa budgetår till ifrågavarande två ändamål. Av tillgängliga handlingar inhämtas i huvudsak följande.

Som skäl för höjningen avseende det ändamål, som nu tillgodoses genom anslaget till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet, hänvisar kanslern till sin framställning angående anslag för innevarande budgetår till förevarande ändamål. Enligt denna har en ökning av antalet licentiander och doktorander ägt rum. Det på grund härav ökade behovet av medelstilledning till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet beräknar kanslern för budgetåret 1960/61 till 650 000 kronor. Den av kanslern föreslagna ökningen av medelstilledningen till biträdes hjälp m. m. åt docenter, 300 000 kronor, har beräknats med hänsyn till av honom för nästa budgetår föreslagna nya docenttjänster vid olika universitet och högskolor.

Slutligen föreslår kanslern på anförda skäl viss ändring i punkten 2 av de av Kungl. Maj:t den 5 juni 1959 meddelade bestämmelserna rörande biträdes hjälp m. m. åt docenter.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna förordar en uppräknig av de under anslaget till biträdes hjälp m. m. åt docenter uppförda två delposterna till tekniska högskolan i Stockholm och till Chalmers tekniska högskola med sammanlagt 40 000 kronor. Beträffande medelstillelningen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet framhåller överstyrelsen, att såvitt gäller de tekniska högskolorna samråd under hand skett mellan kanslern och överstyrelsen. Vidare förordar överstyrelsen även för de tekniska högskolornas vidkommande, att punkten 2 av de meddelade bestämmelserna rörande biträdes hjälp m. m. åt docenter ändras på sätt kanslern föreslagit. Slutligen ansluter sig överstyrelsen till kanslerns förslag om sammanförande av här berörda två anslag till ett reservationsanslag.

Departementschefen. Såsom kanslern föreslagit torde de nuvarande reservationsanslagen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och till biträdes hjälp m. m. åt docenter från och med nästa budgetår bära sammanföras till ett reservationsanslag, benämnt Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. Härvid torde de under anslaget anvisade medlen bära fördelas på två poster, den ena avseende främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och den andra avseende biträdes hjälp m. m. åt docenter. Under ifrågasvarande anslagsposter torde — i likhet med vad för närvarande gäller — respektive anslagsbelopp bära fördelas på olika delposter, vilka bör ha karaktär av särskilda reservationsanslag. Vid utgången av innevarande budgetår förefintliga reservationer å de nuvarande anslagen och under dem uppförda poster bör överföras till respektive motsvarande anslagsposter och delposter.

I likhet med kanslern finner jag en höjning av medelstillelningen till båda här ifrågasvarande ändamål angelägen med hänsyn till ökningen av antalet ograduerade forskare samt till de nya docenttjänster, vilka jag föreslår skola inrättas från och med nästa budgetår. Beträffande medelsanvisningen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet har jag, trots det ökande antalet dylika forskare, i rådande läge inte funnit utrymme för en större höjning än med 150 000 kronor, alltså till 2 800 000 kronor. Vidare förordar jag, att anslaget till biträdes hjälp m. m. till docenter höjes med 25 000 kronor och sålunda upptages till 345 000 kronor. Vid bifall till mitt förslag torde anslaget i dess helhet nästa budgetår bära uppföras med 3 145 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 145 000 kronor.

[115] 51. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	387 500	368 555
1959/60 (statsliggaren s. 599)	780 500	
1960/61 (förslag)	780 500	

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 780 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 780 500 kronor.

[116] 52. Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 444 000	3 424 003
1959/60 (statsliggaren s. 602)	4 444 000	
1960/61 (förslag)	4 444 000	

Universitetskanslern föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 16 000 kronor till 4 460 000 kronor. Højningen betingas av förslag om inrättande av ytterligare två doktorandstipendier för studerande vid medicinska högskolan i Umeå.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon højning av förevarande anslag, som sålunda bör uppföras med oförändrat belopp, 4 444 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 4 444 000 kronor.

[117] 53. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	550 000	626 776
1958/59	600 000	646 642
1959/60 (statsliggaren s. 602)	650 000	
1960/61 (förslag)	650 000	

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 650 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[118] **54. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	72 000	78 755
1958/59	72 000	93 310
1959/60 (statsliggaren s. 601)	80 000	
1960/61 (förslag)	95 000	

Universitetskanslern föreslår under hänvisning till belastningen å anslaget, att detsamma höjes med 15 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med kanslern förordar jag, att anslaget för nästa budgetår höjes med 15 000 kronor till 95 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

[119] **55. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	300 000	392 979
1958/59	300 000	358 390
1959/60 (statsliggaren s. 615)	400 000	
1960/61 (förslag)	400 000	

Här ifrågavarande anslag är innevarande budgetår uppfört under rubriken *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.*

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde medel för förevarande ändamål från och med nästa budgetår böra anvisas under anslagsrubriken *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* I likhet med kanslern anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[120] 56. Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	75 000	61 440
1958/59	85 000	96 629
1959/60 (statsliggaren s. 606)	85 000	
1960/61 (förslag)	85 000	

Detta reservationsanslag är nu uppdelat på en anslagspost å 62 950 kronor till resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg, karolinska institutet, Stockholms högskola, tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö samt farmaceutiska institutet och en anslagspost å 22 050 kronor till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid samma läroanstalter.

Universitetskanslern föreslår — under hänvisning till att det större konsistoriet i Uppsala och organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå hemställt om anslagshöjning — att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 125 000 kronor. Av den begärda höjningen, 40 000 kronor, avser 25 300 kronor delposten till resestipendier åt ordinarie lärare och 14 700 kronor delposten till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare. Som skäl för höjningen anför kanslern, att antalet stipendiesökande avsevärt överstigit det antal till vilket disponibla medel medgivit utdelning av resestipendier.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som sålunda bör uppföras med oförändrat belopp, 85 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[121] 57. Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	70 000	68 481
1959/60 (statsliggaren s. 607)	70 000	
1960/61 (förslag)	115 000	

Universitetskanslern föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 150 000 kronor, varav 15 000 kronor för hittillsvarande ändamål och 135 000 kronor för att möjliggöra att till olika lärosäten inbjuda s. k. »visiting professors».

Beträffande sistnämnda förslag hänvisar kanslern till sitt den 16 december 1958 avgivna utlåtande över 1955 års universitetsutrednings betän-

kande V: Forskningens villkor och behov (SOU 1958: 32) samt anför i samband härmed bland annat följande.

Med avstyrkande av utredningens förslag beträffande inrättande av förordnande-professurer föreslog jag, att särskilda medel ställdes till förfogande för ändamålet, exempelvis genom en höjning av reservationsanslaget till gästföreläsningar med ett belopp, ungefärligen motsvarande kostnader för de av utredningen ifrågasatta tio tjänsterna. Anslaget borde då kunna utnyttjas av universitet och högskolor för bland annat sådana inbjudningar, som avsetts. Jag framhöll slutligen, att anslaget givetvis även borde kunna disponeras för inbjudning av framstående svenska forskare, som är verksamma utanför universitetsorganisationen.

Med anledning av mitt uttalande framhöll departementschefen i propositionen 1959: 105 (s. 119), att det syntes böra övervägas lämpliga former för att för kortare tid till universitet och högskolor såsom »visiting professors» eller gästföreläsare knyta framstående utländska forskare liksom också framstående svenska forskare, verksamma utanför högskoleväsendet.

I nämnda utlåtande föreslog jag en höjning av förevarande anslag med belopp, ungefärligen motsvarande tio tjänster. En sådan kraftig höjning av anslaget bör icke göras omedelbart utan ske successivt. Enligt min mening bör anordningen prövas under några budgetår. För nästa budgetår föreslår jag, att gästföreläsningsanslaget för ifrågavarande ändamål uppräknas med ett belopp av 135 000 kronor. Beloppet motsvarar lönen under ett år åt tre professorer samt 15 000 kronor till resekostnader. Ifrågavarande inbjudningar bör avse tider, varierande mellan några månader och ett eller annat år.

Departementschefen. Jag delar kanslerns uppfattning, att medel bör ställas till förfogande för att möjliggöra att till universitet och högskolor inbjuda s. k. »visiting professors». Ett stort antal svenska forskare har under senare år med synnerligen gott utbyte innehaft dylika kortvariga anställningar i utlandet. Våra möjligheter att på liknande villkor inbjuda utländska gäster har hittills varit ytterst begränsade. I enlighet med kanslerns förslag bör de medel, som anvisas för ändamålet, även kunna utnyttjas för inbjudning av framstående svenska forskare, verksamma utanför universitets- och högskoleväsendet. Ett genomförande av mitt förslag om medelsanvisning för nu avsett ändamål innebär alltså, att framstående in- och utländska forskare för viss tid, vilken enligt min mening dock icke bör vara alltför kort — förslagsvis minst cirka en termin — kommer att kunna knytas till universitet och högskolor för att vid dessa läroanstalter delta i såväl forsknings- som undervisningsarbetet.

Kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål torde böra bestridas från en under förevarande anslag uppförd anslagspost. Medlen under denna post bör fördelas av kanslern. Jag beräknar för nästa budgetår ett belopp av 45 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela närmare bestämmelser rörande denna medelsanvisning.

I övrigt räknar jag icke med några förändringar av detta anslag. Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående torde anslaget för nästa bud-

getår böra uppföras med 115 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 45 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

[122] **58. Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	25 000	8 249
1959/60 (statsliggaren s. 608)	50 000	
1960/61 (förslag)	50 000	

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[123] **59. Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	300 000	252 771
1959/60 (statsliggaren s. 608)	680 000	
1960/61 (förslag)	680 000	

Universitetskanslern hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 150 000 kronor till förstärkning av undervisningsresurserna i läroämnena vid såväl de teologiska som de juridiska fakulteterna (motsvarande) samt anför i anslutning härtill huvudsakligen följande.

I propositionen 1957: 86, vilken i allt väsentligt godkändes av 1957 års riksdag, förordades en omläggning av den juridiska utbildningen i syfte bland annat att effektivisera utbildningen inom ifrågakvarande fakulteter. Ett viktigt led var härvid strävandena att så utöka lärarresurserna, att de studerande vid gruppundervisning skulle kunna uppdelas i flera och väsentligt mindre grupper än vad tidigare varit möjligt. På grund av att tillströmningen till de juridiska fakulteterna ökat i betydligt större utsträckning än som kunde förutses vid upprättandet av de förslag, som låg till grund för nyssnämnda proposition, har man emellertid härvidlag ställts inför stora svårigheter.

Inom de juridiska fakulteterna är, liksom inom de filosofiska och i viss mån även inom de teologiska fakulteterna, studieavbrottsfrekvensen hög. För att motverka detta missförhållande samt för att nedbringa den i vissa fall alltför långa studietiden för juris kandidatexamen krävs — lika väl som vid de filosofiska fakulteterna — att garantier skapas för att den vidtagna

upprustningen av juristutbildningen blir bestående. Jämväl i fråga om utbildningen vid de teologiska fakulteterna är åtgärder av detta slag starkt påkallade. Enligt min mening är det därför erforderligt, att medel anvisas för möjliggörande av främst en effektiv gruppundervisning även vid de teologiska och juridiska fakulteterna. Härför talar tillika det nära samband, som råder mellan vissa humanistiska och teologiska respektive juridiska studier. Jag erinrar i detta sammanhang dels om att vissa kurser vid de teologiska fakulteterna, ingående i översiktskursen över teologie kandidatexamens första del, är avsedda för bland andra blivande kristendomslärare och att ämnet kristendomskunskap skall anses tillhöra humanistisk fakultet, dels ock om att den nyligen genomförda omläggningen av de juridiska och samhällsvetenskapliga studierna bland annat innebär att den grundläggande undervisningen i t. ex. företagsekonomi skall vara gemensam för såväl jurister som samhällsvetare.

Enligt kanslerns mening torde förenämnda reform böra för de teologiska fakulteternas del genomföras på två budgetår och för de juridiska fakulteterna i den takt tillgången på lärare tillåter. För nästa budgetår föreslår kanslern anvisande för ifrågavarande ändamål av ett begränsat anslagsbelopp av 150 000 kronor. Medlen föreslås uppförda å särskild delpost under anslaget till extra utgifter och fördelade av kanslern. För det därpå följande budgetåret bör enligt kanslern medel beräknas för nämnda ändamål under respektive lärosätes förslagsvis angivna delpost till arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har i skrivelse den 25 september 1959 beräknat den erforderliga anslagsökningen för de teologiska fakulteterna till 227 900 kronor. Beträffande de juridiska fakulteterna torde enligt SFS anslag utöver de på grund av vakanser på professurer, precepturer och docentbefattningar outnyttjade medlen med hänsyn till lärarbristen inom dessa fakulteter knappast komma att behövas redan budgetåret 1960/61. SFS anser, att anslagsökningsbehovet i stället troligen kommer att uppträda successivt under de följande åren allteftersom nya lärare kunnat rekryteras genom uppbyggandet av en forskarkarriär.

Departementschefen. Jag torde inledningsvis få erinra, att förevarande anslag för innevarande budgetår är fördelat på nio anslagsposter, varav sju är avsedda för vissa läroanstalters behov av medel för extra utgifter, medan en anslagspost står till kanslerns och en till Kungl. Maj:ts disposition. Sistnämnda post är nu uppförd med 300 000 kronor, vilket belopp utnyttjats för möjliggörande innevarande budgetår av ökad intagning av studerande i ämnena fysik och kemi vid universitetet och Stockholms högskola.

Jag anser mig icke böra föreslå någon ändring för nästa budgetår i fråga om medelstilleddningen under detta anslag, vilket alltså torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag utgår härvid från att jämväl fördelningen på anslagsposter blir oförändrad.

Jag förordar att under nästa budgetår anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition skall kunna utnyttjas för erforderlig förstärkning av undervisningsresurserna vid samtliga de till åttonde huvudtiteln hörande universitetet och högskolorna.

Som jag anfört vid min anmälan av avlöningsanslagen till universitetet i Uppsala och Lund, kan under nästa budgetår en förstärkning av undervisningsresurserna vid de teologiska och juridiska fakulteterna bli erforderlig till följd av stigande antal studerande. Jag räknar härvid med att, såvitt gäller de juridiska fakulteterna, den av mig förordade medelsanvisningen under anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition därvid skall kunna i viss utsträckning anlitas. Såvitt gäller de teologiska fakulteterna torde medel i första hand böra utgå ur den till kanslerns disposition ställda anslagsposten, främst med hänsyn till att medel för anordnande av särskild kursundervisning för innevarande och tidigare budgetår ställts till förfogande ur nämnda anslagspost.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 680 000 kronor.

[124] **60. Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet.** Under budgetåren 1950/58 har å riksstaten varit uppfört ett särskilt bidragsanslag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola för utländska studerande rörande svenska samhällsförhållanden. Från och med budgetåret 1958/59 har bidrag till denna kurs utgått ur den i nämnda högskolas huvudstat upptagna utgiftsposten till bidrag till vissa institutioner. För innevarande budgetår utgår ifrågasvarande bidrag med 80 000 kronor.

Lärarrådet vid Stockholms högskola har, under hänvisning till en av styrelsen för *International Graduate School* — vilken styrelse anordnar förutnämnda kurs — gjord framställning, i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit, att bidraget till ifrågasvarande ändamål höjes med i runt tal 19 000 kronor.

Universitetskanslern, som för nästa budgetår äskat medel för förevarande ändamål under ett särskilt anslag benämnt *Stockholms universitet: Bidrag till vissa institutioner*, ifrågasätter — i avvaktan på viss utredning — icke någon ändring beträffande medelsanvisningen.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde för förevarande ändamål för nästa budgetår böra anvisas ett oförändrat belopp om 80 000 kronor. I samband med att Stockholms högskola den 1 juli 1960 ombildas till universitet torde en anslagsteknisk omläggning av bi-

dragsgivningen till här ifrågavarande kursverksamhet böra ske. Jag förordar sålunda, att medel till kursverksamheten från och med nästa budgetår anvisas under ett särskilt bidragsanslag, vilket bör benämnas Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta beträffande anslaget disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[125] **61. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	30 000
1959/60 (statsliggaren s. 609)	30 000	
1960/61 (förslag)	30 000	

Stockholms högskolors rektorskonvent hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor till 40 000 kronor. Av det äskade beloppet avses ett oförändrat belopp av 15 000 kronor för bestridande av rektorskonventets egna utgifter och 25 000 kronor för den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor. Som skäl för ökad medelsanvisning för sistnämnda ändamål anför konventet bland annat, att icke ens de mest angelägna behoven av instruktion och konstnärlig ledning samt av noter och instrument kunnat tillgodoses inom den beviljade anslagsramen.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[126] **62. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	857 000	847 000
1959/60 (statsliggaren s. 617)	879 200	
1960/61 (förslag)	943 500	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 419 600 kronor disponerats till institutet i Stockholm, 241 500 kronor till institutet i Göte-

borg och 218 100 kronor till institutet i Lund, eller sammanlagt 879 200 kronor.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att bidraget till institutet måtte höjas — förutom med ett mindre belopp för bestridande av automatiska utgiftsökningar — med i runt tal 117 400 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

- 1) uppflyttning av lärartjänsten i praktisk socialvård från Ao 23 till Ao 26,
- 2) anvisande av 30 000 kronor till arvoden åt två biträdande lektorer varav en i praktisk kommunal förvaltning och en i teoretiska ämnen,
- 3) inrättande av två tjänster som kanslibitråde i Ae 7,
- 4) anvisande av 9 300 kronor till ersättning åt vikarie för bibliotekarien,
- 5) förändring av tjänsten som biblioteksassistent i Ae 10 till tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13,
- 6) anvisande av 6 252 kronor till arvode åt extra biträde vid biblioteket,
- 7) anvisande av ytterligare 1 500 kronor till bokinköp och bokbindning (nu 15 000),
- 8) engångsanvisning av 3 000 kronor till inköp av viss kurslitteratur,
- 9) anvisande av 6 000 kronor till upprättande av ett undervisningscentrum inom den kommunala socialvården,
- 10) anvisande av 8 000 kronor till förhyrning av ytterligare undervisningslokaler,
- 11) avlöningsförstärkning med 3 600 kronor till var och en av institutets fyra lektorer ävensom — vid bifall till styrelsens äskande under p. 1 — till läraren i praktisk socialvård.

Av styrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. Det nya ämnet samhällsplanering på förvaltningslinjen syftar till att ge det mera direkta kunskapsunderlaget i planeringsfrågor eller de mera direkta reglerna och bestämmelserna på området. Eftersom socialinstitutet huvudsakligen avser att utbilda personal för förvaltningstjänst måste emellertid de mera teoretiska aspekterna integreras med praktiska tillämpningsövningar. En sådan integrering sker genom de praktiska kurserna, som ingår i socialinstitutets undervisning. Utvidgningen av undervisningen i planeringsfrågor måste medföra en utvidgning även av den kommunala praktiska kursen. I kursen ingår förutom den direkta undervisningen vid institutet även praktik vid olika kommunala institutioner. Denna studiepraktik har från och med innevarande läsår utökats från sex månader till åtta—tio månader. Den fastställda utökningen av studiepraktiken kommer att ställa större krav på planeringen av densamma, ny inventering av tillgängliga lämpliga praktikplatser och ytterligare samråd och diskussioner med praktikhandledare och elever. Lektorn i kommunal ekonomi och redovisning, som jämte sin undervisning i detta ämne är kursledare för förvaltningslinjens studerande, har icke längre möjlighet att ensam fylla alla dessa arbetsuppgifter vid sidan av den teoretiska undervisningen. Det är därför enligt styrelsens mening nödvändigt att vid kursen i praktisk kommunal förvaltning anställa en biträdande lektor.

Punkt 3. Vid institutet finns utöver kassören, som enbart sköter bokföringsgöromål, endast två biträden; en i lönegrad Ae 7, som är rektors

handsekreterare och på grund av tjänsterummens belägenhet även sköter telefonväxeln, samt en i lönegrad Ae 5, som är sekreterare åt de tre lärarna i praktisk socialvård. På dessa två personer måste även fördelas det skrivarbete som skall utföras åt de fyra övriga fast anställda lärarna samt åt institutets sekreterare och kansliet. Detta har medfört en orimlig arbetsbörda för dessa två biträden, varför institutet tidvis måst begära övertidsarbete på dessa tjänster och tidvis antingen anställa timavlönad personal eller lämna ut större arbeten till skrivbyråer. Samtliga dessa nödlösningar har varit synnerligen obekväma ur arbetssynpunkt, kostsamma för institutet och otillfredsställande med hänsyn till kontinuiteten i arbetet.

Punkterna 6—8. Socialvetenskapliga biblioteket fungerar i huvudsak som referensbibliotek. Hemlån beviljas endast i mycket ringa utsträckning. Bibliotekets läsesal rymmer 58 läsplatser. Biblioteket erhöi sin nuvarande utformning i början av 1930-talet. Sedan dess har antalet studerande såväl vid socialinstitutet som i de ämnen vid Stockholms högskola, vilka biblioteket skall tillgodose med litteratur — nationalekonomi, sociologi och statskunskap — ständigt ökat. Detta har medfört att antalet platser i läsesalen för närvarande är alldeles otillräckligt. Då en ökning av antalet läsplatser icke kan genomföras synes ingen annan utväg återstå än att medge hemlån av kurslitteratur i större utsträckning än hittills. Den härav föranledda nyanskaffningen av sådana böcker kan beräknas dra en kostnad av 6 000 kronor. Detta belopp skulle således få engångskaraktär, men därjämte torde man få räkna med att för framtiden anslå 3 000 kronor årligen för att ersätta förkomna eller förslitna exemplar samt införskaffa nytillkommen kurslitteratur etc.

Den föreslagna utlåningen av kursböcker kommer att kräva en avsevärd arbetsinsats för registrering och krav av dessa lån. Styrelsen anser därför att det utöver nu befintlig personal bör anställas extra biträdespersonal vid biblioteket. Vid upprepade tillfällen har vidare från Stockholms högskolas studentkår framförts önskemål om att biblioteket skulle utsträcka sitt öppethållande; i första hand önskar man att biblioteket skulle hållas öppet längre på kvällarna, i andra hand att biblioteket skulle hållas öppet i större utsträckning under ferierna. Att tillmötesgå önskemålen att hålla biblioteket öppet till kl. 23 flera kvällar i veckan och att hålla mera öppet under sommarmånaderna låter sig med nuvarande personalstyrka helt enkelt inte göra, och att i ytterligare omfattning bestrida ett längre öppethållande med timavlönad personal för blott och bart vaktjänst synes på längre sikt vara vare sig ekonomiskt eller rationellt.

Med stöd av det anförda hemställer styrelsen under hänvisning till alltjämt gällande avtal mellan staten och Stockholms stad om en höjning av statsanslaget med hälften av de med den ifrågavarande förstärkningen förenade kostnaderna eller med sammanlagt i runt tal 10 700 kronor. Styrelsen har i skrivelse till Stockholms stadsfullmäktige på samma grunder anhållit om en höjning jämväl av stadens bidrag med bland annat återstående hälft av kostnaderna.

Riksbibliotekarien, som haft att yttra sig i vad avser förslaget om ökade resurser för socialvetenskapliga biblioteket, anför bland annat följande.

Biblioteket har alltsedan sin begynnelse en tvåfaldig uppgift, nämligen att vara dels kursbibliotek för institutet, dels seminariebibliotek för Stockholms högskola i fråga om ämnena nationalekonomi, sociologi och stats-

kunskap. Denna dubbelställning är ur flera synpunkter mindre lycklig och bland annat med tanke på den för högskolan planerade utvecklingen borde detta bokserviceproblem tagas upp till närmare utredning. En upprustning av det på ett betänkligt sätt eftersatta bokbeståndet måste emellertid genomföras snarast och en höjning av anslagsposten för bokinköp och bindning till det av styrelsen äskade beloppet bör icke uppskjutas. Det nuvarande beloppets otillräcklighet torde vara evident. En förbättring av hemlåningsmöjligheterna genom anskaffande av dupletter i erforderlig utsträckning av den gängse kurslitteraturen synes också vara högst angelägen, och det äskade engångsbeloppet härför, 6 000 kronor, torde vara fullt rimligt. I den mån den nyäskade förste biblioteksbiträdestjänsten kan möjliggöra ett från studenthåll länge påyrkat förlängt öppethållande och en förbättrad service, främst vad rör information och inlåning från andra bibliotek, anser jag jag böra bestämt tillstyrka dess inrättande.

Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg äskar för nästa budgetår ett bidrag till institutet med i runt tal 254 000 kronor, vilket i jämförelse med det nu disponibla beloppet innebär en ökning med 12 500 kronor. Höjningen föranledes — förutom av automatiska utgiftsökningar — av styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som biträdande lärare i praktisk socialvård i Ae 19 i stället för tillfälliga lärarkrafter med arvode av nu 15 000 kronor.

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet anhåller för nästa budgetår om en höjning av institutets bidragsbelopp, 218 100 kronor, med i runt tal 31 600 kronor. Höjningen betingas — förutom av automatiska utgiftsökningar — av styrelsens förslag om inrättande av två tjänster som biträdande lärare i Ae 19, varav en vid den praktiska kursen — i stället för tillfälliga lärarkrafter med arvode av nu 15 000 kronor — och en i teoretiska ämnen.

Departementschefen. Jag finner det motiverat, att anslagsmedlen till socialinstitutet i Stockholm höjes för möjliggörande av en förstärkning av socialvetenskapliga bibliotekets resurser (p. 6—8). Med hänsyn härtill tillstyrker jag att till nämnda institut anvisas 1 500 kronor till bokinköp och bokbindning samt ett engångsbelopp av 3 000 kronor till inköp av kurslitteratur. Jag beräknar vidare ett belopp av i runt tal 6 300 kronor till arvode åt extra biträde vid biblioteket. Tillika tillstyrker jag en höjning av anslagsmedlen med 15 000 kronor för anställande av extra lärarkraft vid kursen i praktisk kommunal förvaltning (p. 2). Jag tillstyrker också, att anslagsmedlen till ifrågakvarande institut höjes med det belopp, som erfordras för inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 (p. 3). De av institutets styrelse under punkt 5 framförda äskandet torde böra prövas i annat sammanhang.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår icke med andra förändringar av detta anslag än sådana som är av automatisk natur. Det totala anslagsbehovet kommer härvid att uppgå till 943 500 kronor, vilket innebär en ök-

ning med 64 300 kronor. Jag har härvid beräknat till institutet i Stockholm 469 700 kronor, till institutet i Göteborg 247 800 kronor och till institutet i Lund 226 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 943 500 kronor.

[127] **63. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	42 000	39 800
1959/60 (statsliggaren s. 618)	46 000	
1960/61 (förslag)	46 000	

Av förevarande anslag disponeras för innevarande budgetår 37 800 kronor för anordnande av mentalhygienisk kurs vid socialinstitutet i Stockholm samt resterande 8 200 kronor för vissa kortare fortbildningskurser m. m.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer för nästa budgetår om en ökning av medelsanvisningen för anordnande av mentalhygienisk kurs till i runt tal 117 500 kronor. Styrelsen har grundat dessa beräkningar på familjerådgivningskommitténs i betänkandet SOU 1957: 33 framlagda förslag till utbyggnad av ifrågavarande kurs.

Departementschefen. Någon höjning av förevarande anslag är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 46 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

[128] **64. Vidareutbildning av läkare.** I riksstaten finns nu uppfört ett reservationsanslag till Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare och ett till Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare.

Från förstnämnda anslag, vilket för innevarande budgetår är upptaget till 30 000 kronor (statsliggaren s. 607) och under vilket nettoutgiften budgetåret 1958/59 uppgick till 8 654 kronor, äger universitetskanslern anvisa medel för anordnande av särskilda kurser vid universiteten och karolinska institutet för vidareutbildning av läkare. Dessa kurser har till ändamål att för blivande specialister giva en överblick över viktiga och mera avancerade undersöknings- och behandlingsmetoder med hänsyn särskilt till de senaste framstegen inom forskningen.

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor till 40 000 kronor. Vidare hemställer kanslern, att Kungl. Maj:t måtte upptaga till prövning huruvida icke förevarande verksamhet är av den art, att det bör ankomma på medicinalstyrelsen att ansvara för densamma.

Till fortsättnings- och repetitionskurser för läkare anvisades för ett vart av budgetåren 1945/47 ett anslag av 26 000 kronor. För budgetåren 1947/60 har anslaget med hänsyn till förefintliga reservationer uppförts med lägre belopp, för innevarande budgetår sålunda med 10 000 kronor (statsliggaren s. 618). Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t må av årets anslag jämte reserverade medel tagas i anspråk dels högst 16 000 kronor för anordnande av fortsättnings- och repetitionskurser, dels högst 9 000 kronor för stipendier och resekostnadsbidrag åt kursdeltagare.

Medicinalstyrelsen förordar, att under budgetåret 1960/61 anordnas fyra fortsättnings- och repetitionskurser, en med högst trettio och tre med vardera högst femton deltagare. Med hänsyn till såväl föreliggande reservation å anslaget som till de senaste årens belastningssiffror, anser medicinalstyrelsen vidare att anslaget för nästa budgetår kan uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Departementschefen. Jag vill till en början förorda, att de nuvarande reservationsanslagen till Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare och till Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare från och med nästa budgetår sammanföres till ett reservationsanslag, benämnt Vidareutbildning av läkare. Härvid torde anslaget böra fördelas på två anslagsposter, den ena avseende vidareutbildning av läkare och den andra avseende fortsättnings- och repetitionskurser för läkare. De på respektive poster fördelade anslagsbeloppen torde böra ha karaktär av särskilda reservationsanslag. Vid utgången av innevarande budgetår förefintliga reservationer å de nuvarande anslagen bör överföras till respektive motsvarande anslagspost under det nya anslaget.

Mitt förslag om sammanslagning av ifrågavarande, å riksstaten nu upptagna två anslag är främst betingat av anslagstekniska skäl. Av det sagda torde framgå, att jag icke nu är beredd att taga ställning till det av kanslern väckta spørsmålet om ändring av de föreskrifter, som meddelats beträffande kursverksamheten avseende vidareutbildning av läkare. Då jag icke anser mig böra förorda någon höjning av medelstillelningen för nämnda verksamhet, torde för ändamålet för nästa budgetår böra anvisas ett oförändrat belopp eller 30 000 kronor.

Beträffande medelstillelningen till fortsättnings- och repetitionskurser för läkare föreslår jag, med hänsyn till att reservationen å det för ändamålet nu anvisade anslaget vid utgången av budgetåret 1958/59 uppgick till

24 800 kronor, att ifrågavarande anslagspost nästa budgetår uppföres med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Nyssnämnda reservation torde under nästa budgetår få disponeras för här avsett ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av medicinalstyrelsen, meddela närmare bestämmelser om disposition av förevarande anslagsmedel.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vidareutbildning av läkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 31 000 kronor.

[129] **65. Ortnamnskommissionen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	164 000	154 388
1959/60 (statsliggaren s. 612)	165 600	
1960/61 (förslag)	172 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 37 500 kronor. Højningen betingas av automatiska utgiftsökningar och förslag om inrättande av en arkivchefstjänst i Be 1 med nuvarande förste arkivarien och souschefen, docenten Harry Ståhl som förste innehavare. Till stöd för sistnämnda förslag har åberopats bland annat, att det större konsistoriet i Uppsala anhållit, att innehavaren av professuren i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, vid universitetet, vilken nu är arkivets chef och vars undervisningsskyldighet i anledning därav nedsatts till hälften, måtte befrias från chefsskapet för arkivet och i stället åläggas full undervisningsskyldighet. Enligt kommissionens mening är det från alla synpunkter lämpligt, att de två tjänsterna skiljes när den nuvarande innehavaren av professuren avgår från sin tjänst den 1 juli 1960. Till stöd för sitt sålunda framlagda förslag anför kommissionen bland annat följande.

Svenska ortnamnsarkivet har nu nått en sådan storlek och dess arbetsuppgifter fått en sådan omfattning, att det är ogörligt för en och samma person att förena den alltmer ökande undervisnings- och examinations-skyldighet, som professuren innebär, samt vetenskapligt forskningsarbete, med en vaksam skötsel och en effektiv ledning av ett arkiv av den storleksordning det här gäller. Härtill kommer svårigheten vid en nytillsättning att, om den dubbla befattningen bibehålles, finna någon som förvärvat en vetenskaplig skicklighet, vilken ställer honom framför medtävlarna, då det gäller själva professuren, och som samtidigt haft tid och tillfälle att förvärva den arkivtekniska kompetens, som krävs hos chefen för ett specialarkiv som svenska ortnamnsarkivet. Både då det gäller professuren och arkivchefstjänsten måste stora krav ställas på innehavarnas (innehavarens) vetenskapliga skicklighet. Då det gäller professuren, är den vetenskapliga skickligheten ensam avgörande. Det är emellertid ingalunda självklart, att en vetenskapligt högt kvalificerad forskare, som efter universitetsmyndigheternas sakkunniga prövning utses till innehavare av lärostolen i nordiska

språk, särskilt ortnamnsforskning, samtidigt har den praktiska läggning, som gör honom lämpad till chef, och dessutom de nödvändiga arkivtekniska meriterna.

Ortnamnskommissionen begär att få en arkivchef, som odelat kan ägna sig åt arkivets omfattande och brådskande arbetsuppgifter, fortsatta djupundersökningar i fältet, excipering, bearbetning av insamlat material och fortsatt utgivande av det brett upplagda och av såväl forskare som allmänhet starkt efterfrågade verket »Sveriges ortnamn», arbetsuppgifter, som för sitt slutgiltiga lösande helt kräva en arkivtekniskt, administrativt och språkvetenskapligt utbildad institutionschef. En man, som fyller dessa anspråk, finnes inom arkivets medarbetarkrets. Det är förste arkivarien, docenten Harry Ståhl, souschef och föreståndare för expeditionen, tillika ortnamnskommissionens sekreterare. Han är den till tjänstetiden äldste medarbetaren och har varit knuten till arkivet sedan den 1 januari 1929, alltså så gott som från den tidpunkt, då arkivet grundades.

Departementschefen. Vad ortnamnskommissionen anfört har övertygat mig om att en särskild tjänst som chef för svenska ortnamnsarkivet bör inrättas från och med budgetåret 1960/61. Såsom kommissionen framhållit bör i samband därmed innehavaren av professuren i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, vid universitetet i Uppsala befrias från nämnda chefskap och åläggas full undervisningsskyldighet. Universitetets resurser i fråga om ordinarie lärarkrafter förstärkes härigenom utan att ökade kostnader uppstår för universitetets del.

Ortnamnskommissionens förslag innebär, att arkivet — utöver nu inrättade arkivarietjänster — skulle tillföras ytterligare en tjänst, nämligen den föreslagna arkivchefstjänsten. Enligt min mening föreligger icke behov av en dylik numerär förstärkning av den kvalificerade personalen vid arkivet. Jag anser mig därför böra förorda, att den nuvarande tjänsten som förste arkivarie i Ae 24 ombildas till tjänst som arkivchef och placeras i lönegraden Ae 26. Nämnda tjänst som förste arkivarie innehas för närvarande av docenten Harry Ståhl. I enlighet med ortnamnskommissionens förslag torde Ståhl utan vederbörligt ansökningsförfarande böra förordnas till förste innehavare av arkivchefstjänsten. I personalförteckningen för ortnamnskommissionen bör vidtagas den ändring, som påkallas av vad jag sålunda föreslagit.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande förevarande anslag inga andra ändringar än sådana av automatisk karaktär.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 172 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 6 400 kronor. Anslagsmedlen torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den änd-

ring i personalförteckningen för ortnamnskommissionen, som föranledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänsteman, förslagsvis	9 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	131 400
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	24 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	2 700
Summa kronor	172 000

c) till *Ortnamnskommissionen*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 172 000 kronor.

[130] **66. Ortnamnskommissionen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	18 900	16 637
1959/60 (statsliggaren s. 612)	18 900	
1960/61 (förslag)	18 900	

I enlighet med en av ortnamnskommissionen gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 18 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 18 900 kronor.

[131] **67. Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	41 000	44 000
1959/60 (statsliggaren s. 613)	41 000	
1960/61 (förslag)	41 000	

I enlighet med en av ortnamnskommissionen gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 41 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

[132] **68. Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12 000 kronor (statsliggaren s. 613).

Institutets styrelse hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i runt tal 28 800 kronor. Det ökade anslagskravet motiveras främst med angelägenheten av att anställa en fast medarbetare såsom assistent åt undersökningsledaren. Därjämte åberopas, förutom prisstegringar, behovet av anskaffning av ytterligare skåp för förvaring av ordsamlingar. Slutligen föreslås, att institutet överföres till staten för Göteborgs universitet och därvid anslutes till institutionen för nordiska språk vid nämnda universitet.

Universitetskanslern, som intar en positiv inställning till frågan om institutets närmare anknytning till universitetet, finner frågan böra tarva en mera omfattande utredning än den som redovisats i framställningen och anser sig därför icke för närvarande kunna tillstyrka bifall till det i ämnet framförda förslaget.

Departementschefen. Den av styrelsen väckta frågan om institutets överförande till Göteborgs universitet kräver — såsom kanslern framhållit — ytterligare utredning från universitetsmyndigheternas sida. Jag är därför ej beredd att taga ställning till detta förslag.

Någon höjning nästa budgetår av förevarande anslag anser jag mig icke böra tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 12 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

[133] **69. Landsmålsarkiven: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	376 100	350 657
1959/60 (statsliggaren s. 613)	379 100	
1960/61 (förslag)	387 300	

Detta anslag disponeras av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt styrelsen för landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för Uppsala-arkivet hemställer, att detta arkivs andel i anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes med i runt tal 13 200 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar, av förslag om inrättande av en tjänst som tekniskt biträde i lönegrad Ae 7.

Styrelsen för Lunda-arkivet hemställer, att — därest en av större konsistoriet i Lund gjord framställning om inrättande av en personlig professur

vid universitetet för arkivchefen, docenten Sven Benson bifalles — arkivchefstjänsten vakanssättes och en tjänst som förste amanuens inrättas. Styrelsen föreslår därjämte inrättande av en kanslibiträdestjänst. Vid bifall till förstnämnda förslag innebär äskandena en minskning av arkivets andel av anslaget med 11 100 kronor. Eljest föreslås andelen höjd med i runt tal 13 000 kronor, i vilket belopp ingår avlöningskostnader för nyssnämnda kanslibiträdestjänst samt vissa automatiska utgiftsökningar.

Departementschefen. Den höjning av anslaget som erfordras på grund av de automatiska utgiftsökningarna — den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner m. m. och förändringarna i personalens löneklassplaceringar — beräknar jag till 8 200 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande anslaget, föreslår jag, att detta för nästa budgetår höjes med nämnda belopp till 387 300 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Av det belopp, som i avlöningsstaten upptages under icke-ordinarieposten, beräknar jag 228 400 kronor för arkivet i Uppsala och 98 000 kronor för arkivet i Lund.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	326 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 700
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 100
Summa kronor	387 300

- b) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 387 300 kronor.

[134] 70. Landsmålsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	20 800	21 875
1959/60 (statsliggaren s. 614)	22 000	
1960/61 (förslag)	22 600	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala föreslår, att anslagsposten till arkivet utgår med oförändrat belopp, 17 900 kronor.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer att den för detta arkivs del nu uppförda anslagsposten till reseersättningar höjes med 1 100 kronor till 1 500 kronor. Såsom skäl härför anföres, att posten visat sig vara för knappt tillmätt.

Departementschefen. I fråga om arkivet i Lund föreslår jag en ökning av dess delpost till reseersättningar med 600 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 600 kronor.

[135] **71. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	81 000	81 000
1959/60 (statsliggaren s. 615)	81 000	
1960/61 (förslag)	81 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala föreslår, att anslagsposten till arkivet utgår med oförändrat belopp, 58 000 kronor.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund äskar ökning av arkivets andel i anslaget med 10 000 kronor till 33 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Inlösen av samlingar, bandinspelningar, mikrofotografering, ortnamnsundersökningar i Skåne m. m. (nu 14 000)	+ 3 000
2. Inlösen av folkskolläraren Emil Södermans samlingar från Bjäre härad (nu 0)	+ 5 000
3. Undersökning av dialektala personnamn och personbenämningar (nu 0)	+ 2 000
Summa kronor	+ 10 000

Departementschefen. Då jag icke är beredd förorda någon höjning av förevarande anslag föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 81 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

[136] **72. Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg.** Detta anslag är nu uppfört med 28 900 kronor (statsliggaren s. 615).

Institutets styrelse begär för nästa budgetår ett till 29 300 kronor förhöjt statsbidrag. Höjningen föranledes av förslag om ytterligare löneförbättring åt institutets föreståndare, filosofie licentiaten C. M. Bergstrand. Därjämte

föreslås, att institutet överföres till staten för Göteborgs universitet och därvid anslutes till professuren i allmän och jämförande etnografi vid nämnda universitet.

Universitetskanslern, som intar en positiv inställning till frågan om institutets närmare anknytning till universitetet, finner frågan böra tarva en mera omfattande utredning än den som redovisats i framställningen och anser sig därför icke för närvarande kunna tillstyrka bifall till det i ämnet framförda förslaget.

Departementschefen. Den av styrelsen väckta frågan om institutets överförande till Göteborgs universitet kräver — såsom kanslern framhållit — ytterligare utredning från universitetsmyndigheternas sida. Jag är därför ej beredd att taga ställning till detta förslag.

Någon höjning nästa budgetår av förevarande anslag anser jag mig icke böra tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 28 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 28 900 kronor.

[137] 73. Garantilånenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	72 500	69 500
1959/60 (statsliggaren s. 619)	74 300	
1960/61 (förslag)	74 500	

Garantilånenämnden hemställer, att detta förslagsanslag höjes med 1 200 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag, nämligen uppflyttning av kamrerartjänsten i Ae 19 till Ae 23 och inrättande av en tjänst som kanslibitråde i Ae 7. Vid bifall till sistnämnda förslag torde anslagsmedlen till övrig biträdespersonal enligt nämndens mening kunna minskas med i runt tal 13 300 kronor.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Kamrerarebefattningen vid garantilånenämnden är enligt nämndens uppfattning närmast att jämföra med en befattning som kamrerare vid en banks låneavdelning, men den är dessutom kombinerad med arbetsuppgifter som sammanhänger med den centrala och lokala administrationen av hela det studentsociala stödsystemet. Tjänsten har sedan år 1953 varit placerad i lönegraden Ae 19.

En tidigare befattning som kanslibitråde i Ae 7 har numera utbytt mot en tjänst som kansliskrivare i Ae 10. Nämnden har därutöver för närvarande tre kontorsbiträden anställda, varvid även deltidstjänstgöring förekommer beroende på arbetsbelastningen. Garantilånenämnden föreslår

nu, att en av dessa befattningshavare ersättes med ett kanslibitråde och hemställer därför, att en tjänst såsom kanslibitråde i Ae 7 inrättas vid nämnden från och med budgetåret 1960/61.

Departementschefen. Jag tillstyrker garantilånenämndens förslag om inrättande nästa budgetår av en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Härvid torde — i enlighet med vad nämnden förordat — en minskning med i runt tal 13 300 kronor av medelsanvisningen till övrig biträdespersonal samtidigt böra ske.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag nu medel för förändring av tjänsten som kamrerare i Ae 19 till en förste byråsekreterartjänst i Ae 21. Med hänsyn härtill bör personalförteckning fastställas för nämnden, upptagande denna tjänst.

Med hänsyn till det anförda och med beaktande jämväl av den automatiska utgiftsökningen under anslaget bör detta för nästa budgetår höjas med 200 kronor till 74 500 kronor och fördelas på olika poster på sätt framgår av efterföljande avlöningsstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61 fastställa personalförteckning för garantilånenämnden i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .	50 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 100
<u>Summa kronor</u>	<u>74 500</u>

c) till *Garantilånenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 74 500 kronor.

[138] 74. *Garantilånenämnden: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	20 000	17 442
1959/60 (statsliggaren s. 619)	20 000	
1960/61 (förslag)	22 000	

Garantilånenämnden föreslår, att delposten till övriga expenser (nu 15 500 kronor) och därmed anslaget i dess helhet höjes med 2 000 kronor. Höjningen betingas huvudsakligen av ökad åtgång av ansökningsblanketter för studielån och stipendier.

Departementschefen. Jag biträder nämndens förslag. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår höjas med 2 000 kronor till 22 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garantilånenämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

[139] **75. Naturstipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 11 450 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet nästa budgetår för såväl detta som de ändamål vilka tillgodoses genom Statens lånefond för universitetsstudier och Allmänna studielånefonden, vilka sistnämnda fonder är upptagna under kapitalbudgeten, har ännu icke avslutats. Här förevarande anslag torde därför i riksstatsförslaget bära uppföras med preliminärt belopp. Jag uppskattar detta belopp till 17 885 000 kronor, innebärande en preliminär anslagsökning med 6 435 000 kronor, varav i runt tal 155 000 kronor motsvarar kostnader för stipendier av liknande karaktär, nu upptagna under olika anslag under nionde huvudtiteln. Av den reella ökningen — 6 280 000 kronor — avses en viss del för stipendiering av vissa grupper, vilka hittills icke åtnjutit naturstipendier. I detta sammanhang vill jag erinra om vad jag anfört vid min anmälan i det föregående av reservationsanslaget till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna (B 19).

Jag torde i detta sammanhang jämväl få anmäla, att jag i fråga om förutnämnda två lånefonder för nästa budgetår kommer att förorda en sammanlagd preliminär höjning om 3,7 miljoner kronor. Av denna höjning hänför sig 2,3 miljoner kronor till investeringsanslaget till Statens lånefond för universitetsstudier, som innevarande budgetår är uppfört med 8 000 000 kronor. Vidare hänför sig 1,4 miljoner kronor till investeringsanslaget till Allmänna studielånefonden, som för innevarande budgetår är uppfört med 9 100 000 kronor. Den sammanlagda anslagsökningen till de studiesociala ändamål, vilka tillgodoses genom ifrågavarande anslag och fonder kan för nästa budgetår sålunda preliminärt beräknas till sammanlagt 9 980 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1960/61 beräkna till *Naturstipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* ett reservationsanslag av 17 885 000 kronor.

[140] **76. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti.** Från detta anslag bestrides kostnader för avskrivning av lån med statlig kreditgaranti, s. k. akademikerlån, garantilån till studerande, garantilån åt flyktingstudenter samt polislån. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor.

Garantilånenämnden hemställer om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Nämnden redogör därvid för sin verksamhet under det sistförflutna budgetåret på följande sätt.

Under budgetåret 1958/59 beviljade garantilånenämnden statlig kreditgaranti för 478 akademikerlån och 4 polislån med sammanlagt 6,79 miljoner kronor. Minskningen i antalet akademikerlån och i den beviljade garantisumman i förhållande till föregående budgetår, då garantisumman uppgick till 13,84 miljoner kronor, betingas av omläggning och rationalisering av förfarandet vid fastställande av amorteringsplaner för garantilån till studerande. Överföring av garantilån till studerande till akademikerlån sker numera endast i fall, då låntagaren har andra skulder för vilka akademikerlån beviljas. I amorteringar inflöt 8,78 miljoner kronor. Den vid utgången av budgetåret 1958/59 utestående kapitalskulden på dessa lån utgjorde 63,93 miljoner kronor, vilket innebär en minskning från föregående budgetår med 0,6 miljoner kronor. Kapitalskulden fördelar sig på 8 495 akademikerlån och 118 polislån.

Kapitalskulden på av garantilånenämnden t. o. m. budgetåret 1956/57 beviljade garantilån åt flyktingstudenter utgjorde vid utgången av budgetåret 1958/59 581 831 kronor fördelade på 87 låntagare. I fall då flyktingstudent erhållit fortsatt studielån i form av garantilån till studerande, har lånet i sin helhet redovisats som garantilån till studerande.

Under budgetåret 1958/59 beviljade statsstipendienämnderna garantilån till studerande i 10 820 fall med sammanlagt 33,42 miljoner kronor. Härei ingår lån till 157 flyktingstudenter med 641 500 kronor. Till och med den 30 juni 1959 har därmed beviljats garantilån till studerande med 151,31 miljoner kronor fördelade på 21 926 låntagare. Av denna garantisumma kvarstod vid samma tidpunkt 100,37 miljoner kronor såsom aktuell kapitalskuld för 14 733 låntagare. Av mellanskillnaden 50,94 miljoner har 36,22 miljoner överförts till akademikerlån. Återstoden är amorteringar på garantilån till studerande samt kreditgaranti, som ännu icke utnyttjats.

Under budgetåret 1958/59 avskrevs å 4 akademikerlån 17 354 kronor, å 2 garantilån till studerande 12 150 kronor samt å 1 polislån 4 417 kronor eller å tillsammans 7 lån sammanlagt 33 922 kronor. I samtliga fall orsakades avskrivningen av låntagarens fränfalle. För närvarande är ytterligare 12 dödsfall anmälda hos nämnden aktualiserande avskrivning av en garantisumma på sammanlagt cirka 81 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med garantilånenämndens förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

F. Tekniska högskolor

I. Utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet

Genom beslut den 7 mars 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga för att verkställa utredning av frågan om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet och därmed sammanhängande spörsmål.

Med anledning härav tillkallades samma dag såsom sakkunniga för nämnda ändamål generaldirektören N. G. K. G. Rosén, direktören H. A. B. Brynielsson, professorn E. G. Rudberg och filosofie licentiaten H. E. V. Håkansson samt uppdrogs åt Rosén att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Den 21 juli 1958 tillkallades professorn vid tekniska högskolan i Stockholm L. Hulthén och professorn vid Chalmers tekniska högskola N. Svartholm att såsom experter biträda de sakkunniga.

Enligt de för de sakkunniga meddelade direktiven (se riksdagsberättelsen år 1959, s. 184 f.) borde utredningsarbetet inriktas på två huvudfrågor, nämligen dels behovet av fortbildning på atomenergiområdet för i produktionen redan verksamma civilingenjörer och för nyutexaminerade sådana, dels utformningen av den utbildning på detta område vid de tekniska högskolorna, som borde ingå som ett led i den ordinarie civilingenjörsutbildningen. I samband med utredningen av sistnämnda utbildningsfråga förutsattes de sakkunniga även böra upptaga spörsmålet i vilken omfattning forskning på atomenergiområdet borde komma till stånd vid de tekniska högskolorna. De sakkunniga hade att därvid noga pröva behovet av samband och samordning mellan undervisning och forskning, såväl när det gällde lärarorganisationen som den rent lokala förläggningen av utbildningen.

Sedan de sakkunnigas uppdrag slutförts, har de den 6 februari 1959 avgivit betänkande med förslag rörande civilingenjörsutbildningen på atomenergiområdet (stencilerat).

Över betänkandet har yttranden avgivits av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, som hört lärarkollegierna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, samt av vattenfallsstyrelsen, försvarets forskningsanstalt, delegationen för atomenergifrågor, atomkommittén, statens tekniska forskningsråd, strålskyddsnämnden, universitetsutredningen, överstyrelsen för yrkesutbildning, ingenjörsvetenskapsakademien, vetenskapsakademien, aktiebolaget Atomenergi, atomkraftkonsortiet,

Svenska värmeverksföreningen, fullmäktige i Jernkontoret, Sveriges industriförbund, svenska teknologföreningen och Sveriges förenade studentkårer. Härjämte har Sveriges civilingenjörsförbund inkommit med en skrift i ämnet.

Jag torde nu få anmäla det huvudsakliga innehållet i de sakkunnigas betänkande och i remissyttrandena över detta samt ämnar därefter framlägga förslag om utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet.

A. Inledning

Det svenska atomenergiprogrammet

De sakkunniga erinrar inledningsvis om att behovet av planläggning av arbetet inom atomenergiområdet uppmärksammats på ett tidigt stadium i vårt land och redogör därefter för utvecklingen på detta område sådan den tett sig från och med tillkomsten av *atomkommittén* år 1945. Av denna redogörelse torde till en början få återges följande.

Atomkommitténs ursprungliga uppgifter var att utreda och planlägga forskningsarbetet för atomenergiens tillgodogörande men kommitténs framtida verksamhet har sedermera begränsats till grundforskningen.¹ År 1947 bildades *AB Atomenergi* med uppgift att svara för målforskningen och det praktiska utvecklingsarbetet. Den år 1951 tillsatta *bränsleutredningen* erhöll till huvuduppgift att föreslå riktlinjer för en svensk bränslepolitik och åtgärder för att förverkliga en sådan politik i första hand under en tioårsperiod framåt. Utredningen behandlade i ett år 1956 avgivet betänkande bland annat frågan om atomenergiens betydelse och användning för lösningen av våra bränsleproblem. Användningen av kärnreaktorer borde enligt utredningen i första hand inriktas på värmealstring för industriella värmebehov och för central bostadsuppvärmning i större samhällen. Den återstående vattenkraftreserven erbjuder oss, framhöll utredningen, en tidsfrist, nödvändig för utveckling av en för svenska förhållanden lämpad atomkraftteknik.

I det *internationella samarbetet* har Sverige tagit aktiv del på grundforskningens område, bland annat som medlem i den europeiska organisationen för kärnforskning (CERN) samt i det praktiska utvecklingsarbetet genom deltagande i atomenergifrågornas behandling inom OEEC. Vidare deltar Sverige i det samarbete, som bedrivs inom ramen för det under Förenta Nationernas egid bildade internationella atomenergiorganet International Atomic Energy Agency (IAEA), som började sin verksamhet 1957. En av FN anordnad atomkraftkonferens i Genève 1955 utlöste krav på en intensifiering av utvecklingsarbetet på atomenergiområdet även i vårt land. I anslutning härtill tillsattes samma år *1955 års atomenergiutredning* för att utreda frågan om arbetsuppgifterna inom atomenergiområdet m. m. Det av utredningen 1956 avgivna betänkandet (SOU 1956: 11) låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition samma år (nr 176) angående riktlinjer för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet. Genom riksdagens beslut 1956 i anledning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda proposition och i ämnet väckta motioner har ett **a t o m e n e r g i p r o g r a m**

¹ Atomkommittén har den 1 juli 1959 ombildats till *statens råd för atomforskning*.

kommit till stånd i vårt land. Detta principiella handlingsprogram för det fortsatta arbetet på atomenergiområdet bygger på bland andra följande förutsättningar.

Sverige är i stor utsträckning beroende av import av fossila bränslen för bränsleförsörjningen. Över 70 procent av vår energiförsörjning grundas sålunda på import av olja, stenkol och koks. Under det närmaste decenniet kommer beroendet av importerade bränslen att öka starkt. Mot 1900-talets sista decennier kan befaras en direkt knapphet på konventionella bränslen. Ännu någon tid kan den stigande elkraftförbrukningen täckas genom billig vattenkraft. Möjligheterna till fortsatt utbyggnad av vattenkraften torde dock vid nuvarande utbyggnadstakt om ett tjugotal år vara energimässigt uttömda. Någon produktionsökning av nämnvärd omfattning i fråga om andra inhemska konventionella energikällor — ved, torv och fossila bränslen — synes tills vidare föga sannolik. Under dessa förhållanden synes — såsom chefen för handelsdepartementet framhållit i förutnämnda proposition — atomenergien, vars viktigaste råvara — uran — förekommer i praktiskt taget outtömbara kvantiteter i de mellansvenska skiffarna, bli av den största betydelse. Det framstår mot denna bakgrund såsom nödvändigt, att Sverige med all kraft gör en självständig insats för en efter våra förhållanden anpassad utveckling på atomenergiområdet.

Såsom ett led i strävandena att åstadkomma en koncentration av resurserna på atomenergiområdet under enhetlig ledning, har inrättats en rådgivande *delegation för atomenergifrågor*. Delegationen, som påbörjade sitt arbete 1956, skall bland annat ingående följa utvecklingen på atomenergiområdet och uppdra allmänna riktlinjer för atomenergiverksamheten mot bakgrunden av det allmänna bränsle- och kraftförsörjningsläget i landet, avge yttranden i anslags-, lagstiftnings-, koncessions- och tillståndsärenden samt bereda frågor om det internationella och nordiska samarbetet på atomenergiområdet.

Förutom till aktieteckning i AB Atomenergi har till och med budgetåret 1958/59 beviljats statsanslag till atomenergiändamål med sammanlagt drygt 345 miljoner kronor.

För att teckna en bakgrund till behovet av en organiserad utbildning på atomenergiområdet redogör de sakkunniga härefter för huvudpunkterna i det svenska atomenergiprogrammet. Enligt de sakkunniga kan detta program sägas innefatta fyra delprogram, nämligen för värmereaktorer, kraftreaktorer, råvaruförsörjning samt forsknings- och utvecklingsarbete. De sakkunniga anför bland annat följande.

Värmereaktorprogrammet upptog ursprungligen efter beslut av riksdagen år 1957 två skilda projekt, en kraftvärmereaktor i Ågesta vid Stockholm samt ett värmeverk i Västerås. Av kostnadsskäl har programmet numera koncentrerats till enbart det förra projektet.

Kraftreaktorprogrammet upptar främst vattenfallsstyrelsens R4/Evaluation, vilken beslutats av 1958 års riksdag. Under 1960-talet väntas ytterligare nybyggnader få sättas in för att möta den fortsatta ökningen i elförbrukningen.

Råvaruprogrammet har hittills bestått i uranframställning i mindre industriell skala i AB Atomenergis anläggning i Kvarntorp samt utveckling av olika metoder för en eventuell inhemsk framställning av tungt vatten och för bearbetning av bestrålat atombränsle. Vid 1958 års riksdag beslöts anläggande av ett större uranverk i Ranstad vid Billingen, men frågan

om uranverket skall enligt senare beslut göras till föremål för fortsatta överväganden, innan 1958 års beslut fullföljes.

Forsknings- och utvecklingsprogrammet har måst koncentreras — utom på grundforskning med stöd från atomkommittén och i viss utsträckning från andra forskningsråd — på att lösa de för det svenska atomenergi-programmet mest angelägna uppgifterna. Genom den stora åtgången på högt kvalificerade forskare och tekniker samt utnyttjandet av ett flertal synnerligen dyrbara forskningsinstrument, främst forsknings- respektive materialprovingsreaktorerna R 1 och R 2, drar dock programmet mycket betydande kostnader. Studsviksstationen utanför Nyköping ingår i sin tredje etapp under budgetåret 1959/60. Enligt föreliggande planer kommer stationens totala utbyggnadskostnad att belöpa sig på cirka 60 miljoner kronor enbart för byggnader och övriga anläggningsarbeten.

I detta sammanhang erinrar de sakkunniga om det i 1959 års statsverksproposition framlagda — av riksdagen sedermera godkända — förslaget om anvisande av medel till uppförande av ett särskilt forskningslaboratorium i Studsvik för en beräknad total kostnad av 2,2 miljoner kronor. Ändamålet med laboratoriet är att allsidigt tillvarata de för landet unika forskningsmöjligheter, som R 2-reaktorn med dess starka neutronflöde erbjuder.

De sakkunniga framhåller, att i AB Atomenergis budget för innevarande budgetår beräknats 1,5 miljoner kronor avseende en anläggning i Studsvik för bestrålningstjänst och tillverkning av isotoper. Denna anläggning blir enligt de sakkunnigas mening av betydelse för bland annat nyssnämnda forskningslaboratorium.

Hittillsvarande utbildning på atomenergiområdet

De sakkunniga påpekar att genomförandet av det svenska atomenergi-programmet ställer stora krav på vårt lands resurser, icke minst i fråga om specialutbildad personal, såväl akademiker som tekniker på olika utbildningsnivå. Någon mera systematiskt organiserad utbildning på atomenergiområdet har emellertid, anför de sakkunniga, ännu inte kommit till stånd i landet. Det snabba och intensiva utvecklingsarbetet på atomenergiområdet har dock framtingat en viss utbildningsverksamhet av provisorisk karaktär.

Vid de båda tekniska högskolorna har vidtagits speciella åtgärder för att tillgodose de mest angelägna utbildningsbehoven. Sålunda har vid *tekniska högskolan i Stockholm* (KTH), utöver den undervisning som vid en teknisk högskola normalt meddelas i åtskilliga ämnen av grundläggande betydelse för atomenergitekniken, åren 1956—1958 anordnats speciella fortbildningskurser i reaktorteknik i samarbete med AB Atomenergi och med finansiellt stöd av atomkommittén.

Vid *Chalmers tekniska högskola* (CTH) förekommer sedan ett tiotal år tillbaka ordinarie kurser i atom- och strålningsfysik samt kärnfysik med laborationer.

Innehavaren av den år 1956 inrättade professuren i matematisk fysik meddelar undervisning i bland annat kvantmekanik, teoretisk kärnfysik

och reaktorteori. I tillämpad kärnkemi finns sedan några år tillbaka en speciell lärarbefattning. Denna befattning är förenad med föreståndarskapet för atomforskningsrådets institution för kärnkemi. De sakkunniga framhåller att detta arrangemang gjort det möjligt att anordna laborationer i anslutning till föreläsningarna i ämnet. Vissa av reaktorteknikens värmekraftproblem anses av de sakkunniga kunna inrymmas i ämnet tillämpad termodynamik och strömningslära, där från och med budgetåret 1957/58 en professur finns inrättad.

Förutom nu nämnda årligen återkommande kurser har enligt de sakkunniga under de senare åren anordnats seminarieövningar och undervisningskurser av mera tillfällig karaktär. Under läsåret 1958/59 meddelades undervisning i elva ämnen på atomenergiområdet. De sakkunniga nämner bland andra atom- och strålningsfysik inklusive laborationer, kärnfysik med laborationer, seminarieövningar i experimentell och teoretisk kärnfysik, tillämpad kärnkemi med laborationer, reaktorteori, reaktormateriallära och strålskyddsfysik.

Utbildning inom ämnesområden tillhörande atomenergitekniken meddelas också vid ett par speciella vetenskapliga institutioner.

Gustaf Werners institut för kärnkemi, som i huvudsak är ett forskningscentrum, har till sitt förfogande en synkrocyclotron, den tredje i storlek i Europa, samt annan modern utrustning. Vid institutet bearbetas följande områden: högenergifysik, isotopseparering och kärnspektroskopi, kärnkemi (i mera inskränkt bemärkelse) samt strålningskemi och strålningsbiologi. De sakkunniga omnämner att undervisning på licentiatstadiet vid institutet meddelats i form av seminarier, föreläsningsserier och enskild handledning och att varje år ett antal filosofie licentiat-examina avlägges på arbeten som utföres vid institutet. Såsom exempel nämner de sakkunniga i övrigt att under vårterminen 1958 ventilerats tre doktorsavhandlingar vid institutet.

Forskningsinstitutet för experimentell fysik har till sitt förfogande en cyklotron, som är den största i sitt slag i världen. Den har, anför de sakkunniga, hittills erbjudit unika forskningsmöjligheter inom transuranområdet, samtidigt som den kunnat utnyttjas för framställning av preparat för kärnspektrometriska undersökningar. Ändrade förhållanden inom båda dessa forskningsområden nödvändiggör emellertid, framhålls det, enligt institutets mening en komplettering av institutets stora cyklotron och viss annan apparatur, varom förslag framlagts. De sakkunniga erinrar om att undervisning vid institutet förekommer i form av seminarier och enskild handledning inom arbetsgrupper i huvudsak för licentiander. Doktorander beredes även tillfälle att bedriva arbeten där. Sålunda nämner de sakkunniga att majoriteten av dem som disputerat för doktorsgrad i teknisk fysik vid KTH utfört det experimentella arbetet vid institutet. Utöver nu angivna kategorier beredes varje år även plats vid institutet för praktikanter samt studerande med examensarbeten, framhåller de sakkunniga. Av studerande från KTH

arbetade sålunda under 1958 sex praktikanter samt sju studerande med examensarbeten vid institutet.

Från institutets sida har framhållits, att om den föreslagna utvidgningen av cyklotronlaboratoriet kommer till stånd, det blir möjligt att vid institutet bereda arbets- och utbildningsmöjligheter för fler studerande med examensarbeten, licentiander och doktorander.

AB Atomenergi, som började sin verksamhet år 1948, har successivt utökat sin personal så att den vid utgången av juni 1958 utgjorde 838 personer, varav 115 civilingenjörer och 48 akademiker. Då det inte varit möjligt att rekrytera för denna speciella verksamhet redan förut särskilt utbildad personal, har man fått anställa såväl nyutexaminerade ingenjörer och akademiker som sådana med tidigare praktik från andra arbetsområden, påpekar de sakkunniga. Den huvudsakliga utbildningen har sedan fått ske i samband med lösandet av de olika arbetsuppgifterna. I några fall har detta kompletterats genom att personal deltagit i kurser eller arbetat vid atomenergilaboratorier utomlands. I flera fall har arbetena inom bolaget kunnat bedrivas i samband med licentiand- eller doktorandarbeten. Huvuddelen av de lärarkrafter, som erfordrats för de vid KTH genomförda kurserna, har ställts till förfogande av atombolaget. — En viktig del av utbildningen inom bolaget har också varit den s. k. auskultantverksamheten, som innebär att bolaget från industrier och andra företag emottagit kvalificerade personer, som direkt deltagit i arbetsgrupper för att lösa uppgifter av gemensamt intresse.

Flertalet *svenska industriföretag* med verksamhet inom områden, som berörs av utvecklingen av atomenergitekniken, har enligt de sakkunniga tidigt uppmärksammat behovet av att snarast göra forskare och tekniker förtrogna med de speciella problem och förutsättningar, som gäller i fråga om atomenergiens praktiska utnyttjande.

De sakkunniga nämner slutligen att kurser på atomenergiområdet även anordnats av *svenska teknologföreningen* och på senare tid även av *kursverksamheten vid Stockholms högskola*.

Efter att ha redogjort för utbildningen på atomenergiområdet i utlandet och det europeiska samarbetet avseende högskoleutbildningen på detta område (se betänkandet s. 18—23), tar de sakkunniga upp frågan om en prognos för det framtida behovet i vårt land av högre utbildning inom området.

Utbildningsbehovet i Sverige

Vid de undersökningar, som företagits i internationella sammanhang för att fastställa behovet av högre utbildning inom atomenergiområdet, har, framhåller de sakkunniga, yppat sig vissa svårigheter att få fram ett tillförlitligt prognosmaterial. Problem sammanhängande med nödvändiga gränsdragningar och begreppsbestämningar jämte svårigheten för att icke säga omöjligheten att i många fall förutsäga behovet ens för en måttligt avlägsen framtid har sålunda enligt de sakkunniga skapat en besvärande osäkerhet vid bedömningen av det underlag, som infordrats för prognosen. Detta beror,

anför man, givetvis i mycket hög grad på den snabba och omfattande utvecklingen på atomenergiområdet, som på kort tid kan ändra förutsättningarna för ett visst handlingsprogram och nödvändiggöra omprövning av det. De sakkunniga anför, att de varit fullt medvetna om de svagheter, som av berörda skäl kan komma att vidlåda varje försök att även då det gäller svenska förhållanden åstadkomma en användbar prognos. En beräkning av det kvantitativa utbildningsbehovet är emellertid, påpekar de sakkunniga, viktig vid en bedömning av föreliggande utbildningsproblem i dess helhet. De sakkunniga har därför genom en rundfråga till de svenska industriföretag, som har verksamhet som till större eller mindre del berör atomenergiområdet, infordrat vissa uppgifter som underlag för en dylik prognos. Åtgärden har föregåtts av överläggningar med representanter för näringslivet. Vattenfallsstyrelsen och AB Atomenergi samt nitton företag och organisationer har inkommit med begärda uppgifter om personalantal etc. i anledning av enkäten.

Undersökningen har enligt de sakkunniga i första hand tagit sikte på att klarlägga antalet nu anställda civilingenjörer och storleken av viss annan teknisk personal vid de svenska industriföretag, som har verksamhet till större eller mindre del berörande atomenergiområdet. Därjämte har undersökningen upplagts med tanke på att få fram det beräknade personalbehovet 1965 och 1970.

Uppgifterna har i första hand avsett gruppen civilingenjörer, men för belysning av det totala personalbehovet har även grupperna akademiker med ingenjörsbetonad sysselsättning samt läroverks- och institutsingenjörer medtagits. Beträffande gruppen civilingenjörer har därvid gjorts en uppdelning på utbildningsgrenarna teknisk fysik, maskinteknik, skeppsbyggnadsteknik, elektroteknik, kemi samt bergsvetenskap (metallurgi). Samtidigt har de sakkunniga genom den företagna undersökningen sökt klarlägga personalens (civilingenjörer) fördelning på de skilda arbetsområden, som här kan ifrågakomma och den beräknade framtida utvecklingen i detta avseende. Prognosen avser i detta fall åren 1960 och 1965, i stället för 1965 och 1970, då det enligt de sakkunniga allmänt ansetts, att en dylik prognos icke rimligen bör föras längre fram i tiden.

De uppgifter, som de sakkunniga erhållit i anledning av enkäten, har sammanställts i särskilda tabeller (bet. s. 26 och 27). I dessa redovisas uppgifter om dels personalbehovet och dess fördelning på utbildningskategorier, dels personalens fördelning på arbetsområden.

Av den sammanställningen framgår, att det totala antalet anställda inom atomenergiområdet i augusti 1958 var 664, av vilka 251 var civilingenjörer, 65 akademiker och 348 läroverks- och institutsingenjörer. Personalbehovet 1965 uppskattas till totalt 1 904 eller 598 civilingenjörer, 171 akademiker och 1 135 läroverks- och institutsingenjörer.

Vad avser motsvarande prognoser för 1970, har enligt de sakkunniga det inkomna materialet på en del håll företett många luckor främst beroende på uppgiftslämnarens osäkerhet om utvecklingen. De sakkunniga har därför

inte ansett sig böra redovisa detta material i någon specificerad form. Uppskattningsvis anges personalbehovet 1970 på basis av undersökningen till sammanlagt 2 700, varav 800 civilingenjörer, 200 akademiker och 1 700 läroverks- och institutsingenjörer.

Även om några mera detaljerade slutsatser icke bör dragas på grundval av prognosmaterialet, är det enligt de sakkunnigas mening tillräckligt för att bekräfta tidigare gjorda antaganden om behovet av en snabb utbyggnad av utbildningsorganisationen för civilingenjörer.

Med ledning av resultaten från den sålunda gjorda undersökningen har de sakkunniga ansett det årliga utbildningsbehovet i Sverige för de allra närmaste åren preliminärt kunna uppskattas till *minst 50 s. k. »kärningenjörer»*, d. v. s. sådana civilingenjörer som får viss grundutbildning inom någon eller några delar av atomenergiområdet, samt *minst 10 »specialister»*, d. v. s. sådana personer, som bibringas en fördjupad utbildning. Härtill kommer fortbildningen av redan utexaminerade civilingenjörer m. fl., uppskattningsvis *minst 50 per år* under de närmaste åren.

De sakkunniga är medvetna om att här angivna siffror för utbildningsbehovet får anses ligga i underkant, med hänsyn till bland annat att behovet av atomenergiutbildad personal inte kunnat belysas för industriområdet i dess helhet. På grund härav men även för att det ackumulerade behovet av utbildad personal snabbt skall fyllas synes det enligt de sakkunniga tillrädligt att utbildningskapaciteten de närmaste åren ökas utöver de angivna siffrorna så långt tillgången på lärarpersonal och lokaler medger.

De tekniska högskolornas förslag angående civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet

De sakkunniga erinrar om att lärarkollegiet vid KTH i maj 1957 till överstyrelsen för de tekniska högskolorna överlämnade ett betänkande om utbildning inom atomenergiområdet vid högskolan. Ungefär vid samma tidpunkt överlämnade kollegienämnden vid CTH till överstyrelsen en utredning om motsvarande utbildning vid denna högskola. Innebörden av de båda förslagen är i huvudsak följande.

Vid KTH skulle, enligt denna högskolas förslag, ske specialutbildning för de studerande, som genomgått vissa ordinarie fackavdelningar — exempelvis för fysik, maskinteknik, elektroteknik, kemi eller bergsvetenskap — i form av en fortsättningskurs, koncentrerad till en nionde termin. Denna kurs, som sålunda skulle utgöra en påbyggnad på högskolans ordinarie undervisning, borde stå öppen även för redan verksamma civilingenjörer. Tredje och fjärde årskursens studerande borde enligt förslaget kunna byta ut existerande valfria läroämnen mot ett eller flera av de nya ämnena. Enligt högskolans förslag skulle inrättas fem professurer. Speciallärar- och laboratorbefattningar avvisades.

Vid CTH borde enligt denna högskolas förslag i stället införas en särskild studieriktning för atomenergi inom avdelningen för teknisk fysik i

anslutning till nuvarande ordinarie undervisning. Undervisningen enligt denna studieriktning föreslogs bli förlagd till tiden för de ordinarie studierna till civilingenjörsexamen och borde även vara tillgänglig för de studerande vid andra fackavdelningar (maskinteknik, skeppsbyggnad, elektroteknik och kemi). De studerande borde erbjudas ett flertal valkombinationer. Till skillnad från den föreslagna anordningen vid KTH föreslogs, att lärarkrafterna vid CTH skulle huvudsakligen utgöras av speciallärare.

B. De sakkunnigas förslag

1. Grundutbildning

Allmänna förutsättningar

Det är enligt de sakkunniga uppenbart att en tillfredsställande tillgång på specialutbildad personal, särskilt tekniker med högre utbildning, är en nödvändig förutsättning för genomförandet av det svenska atomenergi-programmet och också har avgörande betydelse för det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta har, påpekar de sakkunniga, även fastslagits i skilda sammanhang, genom bland annat uttalanden av bränsleutredningen 1951 och 1955 års atomenergiutredning. De sakkunniga understryker med hänsyn till det allmännas starka engagemang i atomenergiv verksamheten vikten av att vid en bedömning av kostnaderna för civilingenjörsutbildningen på området dessa sätts i relation till storleken av den totala anslagstilldelningen för atomenergiv verksamheten i Sverige.

På grund av vad sålunda anförts finner de sakkunniga övertygande motiv föreligga för att i vårt land snabba åtgärder vidtages för organisation och utbyggnad av en ordinarie högskoleutbildning på atomenergiområdet.

Principiella synpunkter

De sakkunniga föreslår att civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet skall bedrivas vid *båda* de tekniska högskolorna. Som motiv härför anföres bland annat, att ifrågavarande utbildning kan väntas få en så ingripande betydelse för en teknisk högskolas hela verksamhet, att om den uteslutes från endera av högskolornas kursprogram detta kan befaras väsentligt minska högskolans möjligheter att effektivt fullgöra sina utbildningsfunktioner. I motsats till studieområden, som tidigare ifrågasatts centraliserade till en högskola, är atomenergiutbildningen enligt de sakkunniga av intresse för nästan alla fackavdelningar och kan antagas komma att genomsyra väsentliga delar av det nuvarande utbildningsområdet.

Något skäl att förlägga den grundläggande utbildningen till annan läroanstalt, universitet eller annan vetenskaplig institution eller till AB Atomenergis anläggningar har de sakkunniga inte funnit föreligga.

Övervägande skäl talar enligt de sakkunniga för att atomenergiutbildningen vid de tekniska högskolorna i nuvarande inledningsskede meddelas inom de redan befintliga högskoleavdelningarnas ram. Det gäller, fram-

hålles det, visserligen ett nytt utbildningsområde, men goda kunskaper i ingenjörskonstens grunder är nödvändiga även för ingenjörer med atomteknisk inriktning. Genom att anknyta atomenergiutbildningen till den ordinarie undervisningen i respektive fackavdelningar kan detta krav enligt de sakkunniga tillgodoses på ett effektivt sätt. Man bör enligt de sakkunnigas uppfattning avvakta vidare erfarenheter av en fastare organiserad atomenergiutbildning inom den nuvarande organisationsramen, innan man tar definitiv ställning till frågan om särskilda fackavdelningar för atomenergiteknik.

I nära anslutning till nyssnämnda fråga anmäler sig problemet om en eventuell förlängning av den nominella studietiden bör tillgripas. Såsom framgått av den tidigare redogörelsen för de tekniska högskolornas förslag om civilingenjörsutbildningen på atomenergiområdet har KTH förordat, att den nya utbildningen organiseras såsom fortsättningskurser under en extra termin, medan CTH ansett att utbildningen bör inordnas inom den fyraåriga civilingenjörsutbildningens ram.

Sedan de sakkunniga framhållit, att starka principiella skäl enligt deras åsikt talar mot en allmän förlängning av studietiden inom det tekniska liksom inom andra områden av högre fackutbildning, anför de följande om en isolerad utökning av studietiden för blivande atomtekniker.

Civilingenjörsutbildningen inom de tekniska högskolornas olika avdelningar kan icke syfta längre än till att meddela en grundläggande utbildning åt personer, som får sin specialiserade och kompletterande utbildning i näringslivet. Denna uppfattning har i olika sammanhang kommit till uttryck från det tekniska högskoleväsendets sida. Vid de överläggningar, som de sakkunniga haft med företrädare för näringslivet, har från dessa framhållits vikten av att övergången till denna senare utbildning icke försenas. Vid dessa överläggningar, liksom vid samråd som de sakkunniga haft med företrädare för de tekniska högskolorna, har vissa av de i överläggningarna deltagande befarat, att en förlängning av studietiden för civilingenjörer på atomenergiområdet kunde hämma intresset för fortsatt högre utbildning. Farhågor har även framkommit för att en sådan förlängning skulle kunna ogynnsamt påverka tillströmningen till den grundläggande utbildningen. De sakkunniga delar dessa betänkligheter. Vid de förutnämnda överläggningarna har å andra sidan, även från näringslivets sida, framhållits svårigheterna att inom den nuvarande studietidens ram inrymma en tillräckligt omfattande utbildning på atomenergiområdet.

Att med hänsyn härtill vidta en förlängning av studietiden just nu, när bristen på teknisk personal av alla grader är så framträdande, finner de sakkunniga vara betänkligt, även i beaktande av de tekniska högskolornas hårt ansträngda resurser och svårigheterna att rekrytera lärarpersonal och anskaffa lokaler.

Det av CTH framlagda förslaget visar enligt de sakkunniga, att det är praktiskt möjligt att *vid denna högskola inrymma atomenergiutbildningen inom den fyraåriga utbildningens ram*. De sakkunniga har därför funnit det önskvärt att eftersträva en liknande uppläggning av utbildningen även vid KTH. Genom olika åtgärder, framförallt genom en något längre driven

specialisering av utbildningen inom de olika avdelningarna, föreligger enligt de sakkunnigas mening tillfredsställande möjligheter att bereda utrymme för den nya utbildningen *inom ramen för nuvarande studietid även vad KTH beträffar*. Härvid har de sakkunniga förutsatt, att genomförandet av deras förslag ej får medföra, att den nominella studietiden överskrides i vidare mån än i allmänhet sker på grund av att de studerande innehar anställning parallellt med studierna eller av andra godtagbara skäl. Vid framläggandet av sitt förslag har de sakkunniga vidare förutsatt, att de tekniska högskolorna snarast beredes samma möjligheter som universiteten att genom exempelvis undervisning i mindre grupper effektivisera sin utbildning.

Frågan om till vilken period av studietiden utbildningen på atomenergiområdet skall förläggas besvaras av de sakkunniga så, att teknologerna först bör bibringas grundläggande kunskaper inom de olika tekniska ämnesområdena, innan den egentliga atomenergiutbildningen påbörjas. Med anledning härav bör den ifrågakvarande utbildningen enligt förslaget *koncentreras till en termin* och förläggas till tredje eller fjärde studieåret. Denna koncentration bör enligt de sakkunniga även underlätta de åtgärder som krävs för anordnande av fortbildning av redan verksamma civilingenjörer.

Utbildningsorganisationens huvudlinjer

De sakkunniga har funnit starka praktiska skäl tala för att vid uppgörandet av förslag till utbildningsorganisation på atomenergiområdet utgå från de tekniska högskolornas egna förslag i ämnet. Dessa förslag har, framhåller de sakkunniga, tillkommit med fullt hänsynstagande till respektive högskolors speciella förutsättningar och möjligheter och anknyter väl till högskolornas praxis i olika avseenden. De sakkunniga har fäst särskilt avseende vid att få till stånd en överensstämmelse i stort mellan de båda högskolorna, när det gäller studieplanernas allmänna uppläggning och utbildningens omfattning. Med hänsyn till bland annat de nu föreliggande olikheterna mellan de båda högskolorna beträffande förutsättningar och utvecklingslinjer har det emellertid enligt de sakkunniga inte varit möjligt att åstadkomma någon mera långtgående överensstämmelse i fråga om detaljerna.

Den av de sakkunniga förordade atomenergiutbildningen avses få en betydande bredd. Den berör vid båda högskolorna avdelningarna för teknisk fysik (F), maskinteknik (M), elektroteknik (E) och kemi (K) samt därjämte vid KTH bergsavdelningen (B) och avdelningen för flygteknik och skeppsteknik (S) och vid CTI avdelningen för skeppsbyggnad (S).

Med hänsyn till att de nuvarande studieprogrammen i allmänhet blivit mycket hårt belastade är det enligt de sakkunniga svårt att inpressa nya ämnen i programmet med mindre möjligheter beredes till en speciell differentiering av lärostoffet.

Då enligt de sakkunnigas uppfattning någon mera radikal förändring av nuvarande undervisning inom respektive avdelningar inte är möjlig och den nya atomenergiutbildningen måste erhålla en viss minimiomfattning för att över huvud taget fylla de förhållandevis måttliga anspråk, som nu ställes på densamma, återstår enligt dem endast möjligheten att i huvudsak basera den nya utbildningen på *valfria kurser i olika kombinationer*. De sakkunniga har därvid funnit, att en utbildningsorganisation på atomenergiområdet, uppbyggd enligt ett kombinationssystem med obligatoriska, valfria och frivilliga ämnen inom ramen för ett normalprogram, är en lämplig och praktisk lösning av föreliggande utbildningsfråga. De sakkunniga förordar sålunda, att atomenergiutbildningen vid de tekniska högskolorna i princip anordnas enligt de i det föregående skisserade huvudlinjerna. I det följande kommer den av de sakkunniga förordade utbildningsorganisationen att benämnas »*alternativlinjen*».

De sakkunnigas förslag är enligt vad de sakkunniga framhåller att betrakta som en första utbyggnad, som givetvis skall kunna revideras med hänsyn till utvecklingen och vunna erfarenheter.

Utbildningsplaner

I ett särskilt avsnitt av betänkandet redovisar de sakkunniga sina förslag till utbildningsplaner för de båda tekniska högskolorna. Beträffande förslagens enskildheter torde få hänvisas till betänkandet (s. 51—73). Jag ämnar här blott beröra sådana delar av framställningen, som för mina senare ställningstaganden eller eljest har befunnits vara av särskilt intresse.

De sakkunniga framhåller inledningsvis, att man i huvudsak inriktat sig på principiella lösningar av föreliggande planeringsproblem. Detaljutformningen av studieplaner, kursprogram etc. bör enligt de sakkunniga på vanligt sätt ankomma på vederbörande högskolemyndigheter.

Vid båda högskolorna intar avdelningen för *teknisk fysik* enligt de sakkunnigas förslag en särställning, genom att de studerande vid denna avdelning avses få välja förhållandevis fritt bland de kärntekniska kurserna i överensstämmelse med nu rådande praxis för valfria ämnen. Genom att varje studerandes kombination av valfria ämnen måste godkännas av vederbörande avdelningskollegium, ges dock enligt de sakkunnigas mening garanti för att kombinationerna blir rimliga och ändamålsenliga.

Beträffande *övriga fackavdelningar* förordas, att i första hand särskilda atomenergitekniska studieriktningar inrättas vid sidan av de nu existerande och att för dessa nya studieriktningar de kärntekniska ämnena kombineras enligt för varje högskola i det följande angivet *normalprogram*. Av varje sifferpar i de båda normalprogrammen anger den vänstra siffran antalet föreläsningstimmar och den högra antalet övningstimmar, allt per vecka och termin.

För de olika avdelningarna används här de förkortningar, som nämnts i det föregående. Inom underavdelningen för metallurgi (Bm) av avdelning

Normalprogram för tekniska högskolan i Stockholm

Föreslaget ämne	Avdelning					
	M	E	K ¹		B	
			Bmm	Bmb		
Teoretisk kärnfysik	—	(2+1) ²	—	—	—	—
Reaktorteori	—	(2+1)	—	—	—	—
Experimentell kärnfysik ...	—	(2+3)	—	—	—	—
Reaktor fysik	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2
Kärnkemi	1+1	1+1	2+3	2+3	(1+1)	(1+1)
Reaktorkemi	—	—	2+1	(2+1)	—	—
Reaktormateriallära	3+2	1+1	1+1	—	3+2	3+2
Reaktorteknologi	7+2	3+0	3+0	—	(3+0)	3+0
Summa veckotimmar exklusive frivilliga ämnen	14+7	8+4	11+7	5+5	6+4	9+4

¹ Vänstra kolumnen avser reaktorteknisk och högra kolumnen kärnkemisk linje.

² Parentestecken anger frivilligt ämne.

B betecknas studieriktningen för metallurgi Bmm och studieriktningen för bearbetningsteknik Bmb.

De sakkunniga anger, att även andra kombinationsmöjligheter med obligatoriska, valfria och frivilliga ämnen kan tänkas inom ramen för det nu återgivna normalprogrammet. Några detaljförslag avseende alternativa kombinationer har de sakkunniga emellertid inte utarbetat, då de, såsom tidigare framhållits, ansett att den vidare utformningen av ifrågavarande program bör förbehållas högskolemyndigheterna på sedvanligt sätt.

Intresserade studerande vid *avdelning S* förutsättes av de sakkunniga kunna följa den atomenergiutbildning, som avses skola organiseras inom avdelning M.

En förutsättning för att utbildningen vid avdelning K vid KTH skall kunna genomföras enligt förordade principer är enligt de sakkunniga, att

Normalprogram för Chalmers tekniska högskola

Föreslaget ämne	Avdelning				
	M	S	E	K ¹	
Kärnfysik	(2+2) ²	—	(2+2)	(2+2)	(2+2)
Reaktor fysik	3+2	(3+2)	3+2	3+2	—
Instrumentering	1+1/2	(1+1/2)	1+1/2	—	—
Reaktorteknologi	3+4	(3+4)	3+0	3(+4)	—
Värmeteknik	1+0	(1+0)	(1+0)	—	—
Reaktormateriallära	1+0	(1+0)	(1+0)	(1+0)	—
Strålskyddsfysik	1+1/2	(1+1/2)	1+1/2	1+1/2	—
Kärnkemi	(2+1)	(2+1)	(2+1)	5+2	5+2
Summa veckotimmar exklusive frivilliga ämnen	10+7	—	8+3	12+4 1/2	5+2

¹ Vänstra kolumnen avser reaktorteknisk och den högra kolumnen kärnkemisk linje.

² Parentestecken anger frivilligt ämne.

en av högskolan i annat sammanhang föreslagen omorganisation av avdelningen kommer till stånd i huvudsak enligt förslaget.

Enligt de sakkunniga skall de ämnen, som inte upptagits som frivilliga, vara valfria inom ramen för olika ämneskombinationer enligt gällande regler. Den detaljerade utformningen av utbildningsprogrammet bör enligt förslaget ankomma på högskolan.

Bland de kvarstående olikheterna i fråga om uppläggnings av atomenergiundervisningen vid de båda högskolorna framhåller de sakkunniga följande.

Ämnet reaktormateriallära får vid KTH större vikt och omfattning än vid CTH. Detta hänger samman med att den enda existerande avdelningen för bergsvetenskap i landet är knuten till KTH. Denna omständighet har också inverkat på uppdelningen av ämnena kärnkemi och reaktorkemi. Vid CTH ingår reaktormateriallära som ett stödämne till reaktorteknologi. Så är också fallet med ämnet värmeteknik.

De för avdelning F särskilt avsedda kurserna i experimentell kärnfysik har fått en något olika inriktning vid de båda högskolorna och därav följande olika benämningar.

Strålskyddsfysik har vid CTH blivit ett särskilt läroämne, medan motsvarande undervisning vid KTH ingår i reaktorfysik, reaktorteknologi och i någon mån kärnkemi.

Lärar- och personalorganisationen i övrigt

De sakkunniga framhåller, att det är av största vikt att den för atomenergiutbildningen avsedda lärarorganisationen blir sådan, att utbildningen kan bedrivas rationellt från tidigast möjliga tidpunkt. Med hänsyn till den väsentliga betydelse den högre teknikerutbildningen på atomenergiområdet har för möjligheterna att förverkliga det svenska atomenergiprogrammet och bedriva det fortsatta utvecklingsarbetet borde enligt de sakkunnigas mening hela det utbildningsprogram, som här förordats, genomföras i ett sammanhang och snarast möjligt. Eftersom lärartillsättningen och lokalanskaffningen kräver tid, anser de sakkunniga det nödvändigt, att programmet förverkligas i etapper.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle utbildningsprogrammet genomföras med början den 1 juli 1959. Med utgångspunkt häri rekommenderades i betänkandet en treårig utbyggnad av lärar- och personalorganisationen i övrigt. Om utbildningsprogrammet genomföres med början den 1 juli 1960, bör däremot utbyggnaden enligt de sakkunniga koncentreras till två budgetår, d. v. s. budgetåren 1960/61 och 1961/62. För lärarbefattningarna i nyckelämnena anser de sakkunniga, att i princip professorer skall inrättas. Härigenom blir det, framhålles det, möjligt att förvärva och behålla personer med erforderlig vetenskaplig kompetens och kapacitet att bedriva forskning och leda undervisning, särskilt på licentiand- och doktorandstadiet.

Personalstatens omfattning vid full utbyggnad framgår av följande sammanställning.

Tekniska högskolan i Stockholm		Chalmers tekniska högskola	
Ämne, tjänster	Full utbyggnad	Ämne, tjänster	Full utbyggnad
<i>Matematisk fysik II</i>		<i>Matematisk fysik</i>	
Professor	1	Laborator	1
Assistent	2	Assistent	2
Kanslibitråde	1/2		
<i>Reaktorfysik</i>		<i>Reaktorfysik</i>	
Professor	1	Professor	1
Assistent	2	Biträdande lärare	1
1:e instrumentmakare	1	Assistent	2
Institutionsvaktmästare	1	Instrumentmakare	1
Laboratoriebiträde	1	Institutionsvaktmästare	1
Kanslibitråde	1	Laboratoriebiträde	1
		Kanslibitråde	1
<i>Kärnkemi (med reaktorkemi)</i>		<i>Kärnkemi</i>	
Professor	1	Professor	1
Biträdande lärare	1	Assistent	2
Assistent	2	Instrumentmakare	1
Instrumentmakare	1	Institutionsvaktmästare	1
Institutionsvaktmästare	1	Laboratoriebiträde	1
Laboratoriebiträde	1	Kanslibitråde	1
Kanslibitråde	1		
<i>Reaktormateriallära</i>		<hr/>	
Professor	1		
Assistent	2		
Institutionsvaktmästare	1		
Kanslibitråde	1/2		
<i>Reaktorteknologi</i>		<i>Reaktorteknologi</i>	
Professor	1	Professor	1
Assistent	2	Biträdande lärare	2
Kanslibitråde	1/2	Assistent	2
		Kanslibitråde	1
<hr/>		<i>Strålskyddsfysik</i>	
		Speciallärare	1

Beträffande ämnet kärnkemi vid CTH framhåller de sakkunniga, att den föreslagna personalstaten — fränsett professuren — i huvudsak omfattar samma personaluppsättning, som finns vid den till numera statens råd för atomforskning hörande institutionen för kärnkemi i Göteborg. Då

professuren inrättas kan emellertid enligt de sakkunniga den nuvarande föreståndarbefattningen utgå liksom en speciallärartjänst i tillämpad kärnkemi vid CTH. Den kärnkemiska institutionen i Göteborg, som nu drivs med anslag från forskningsrådet, anses av de sakkunniga böra i organisatoriskt hänseende anknytas till högskolan.

De sakkunnigas förslag i fråga om ett genomförande i två etapper av reformen (bet. s. 103) innebär i huvudsak följande.

Vid *KTH* inrättas från och med det första budgetåret fyra professorer, nämligen i reaktorfyysik, kärnkemi, reaktormateriallära och reaktorteknologi, samt en befattning som biträdande lärare i matematisk fysik II och en befattning som biträdande lärare i kärnkemi. Från och med andra budgetåret ersättes befattningen som biträdande lärare i matematisk fysik av en professor i ämnet. Huvuddelen av assistent- och biträdespersonalen tillkommer första budgetåret.

Vid *CTH* inrättas från och med det första budgetåret två professorer, nämligen i reaktorfyysik och kärnkemi, en laboratur i matematisk fysik samt en befattning som speciallärare i reaktorteknologi och en dylik befattning i strålskyddsfysik. Vidare inrättas tre befattningar som biträdande lärare, av vilka en i reaktorfyysik och två i reaktorteknologi. Från och med andra budgetåret ersättes befattningen som speciallärare i reaktorteknologi av en professor i ämnet. En väsentlig del av assistent- och biträdespersonalen tillkommer första budgetåret.

2. Fortbildning på atomenergiområdet

Som tidigare framhållits uppskattar de sakkunniga behovet av fortbildning för i näringslivet redan verksamma civilingenjörer till minst 50 personer per år. I detta antal har då inbegripits även de akademiker med ingenjörsbetonad sysselsättning, läroverksingenjörer och utländska studerande, som kan komma att delta i fortbildningen på atomenergiområdet vid de tekniska högskolorna. Med hänsyn till den snabba utvecklingen på detta fält och i avsaknad av tillräcklig erfarenhet från utbildningsverksamhet på området har de sakkunniga inte fört prognoserna rörande fortbildningen längre fram i tiden än tre år.

Det är, framhåller de sakkunniga, naturligt att fortbildningsbehovet minskar, sedan det nu ackumulerade behovet efter några år kunnat tillgodoses och nya civilingenjörer med utbildning på atomenergiområdet utexaminerats och placerats i näringslivet. De sakkunniga anser sig emellertid böra räkna med att efterfrågan på erfarna och väl kvalificerade tekniker inom olika grenar av atomenergiverksamheten även i fortsättningen skall föranleda ett visst behov av sådan fortbildning, som här avses. Därjämte torde ett visst omskolningsbehov komma att kvarstå. Det är sålunda enligt de sakkunnigas uppfattning icke möjligt att avskryva fortbildnings-

verksamheten i anslutning till att en planmässig civilingenjörsutbildning organiseras. Möjligheten för civilingenjörer (och läroverksingenjörer), som redan är verksamma i näringslivet, att vid de tekniska högskolorna erhålla kompletterande utbildning på atomenergiområdet bör därför bibehållas.

De sakkunniga anför följande om organisationen av den föreslagna fortbildningen.

För att icke fortbildningen skall medföra onödigt stor belastning på de tekniska högskolornas lärarstab och organ i övrigt eller föranleda speciella och extra kostnadskrävande arrangemang, bör den inrymmas inom den planerade ordinarie atomenergiundervisningen. Detta kan förverkligas genom att fortbildningen förläggas i direkt anslutning till de ordinarie kurserna i atomenergiämnen. Avsikten är därvid, att de civilingenjörer m. fl., som önskar delta i denna fortbildning, skall följa den ordinarie undervisningen såsom specialstuderande. Genom att koncentrera atomenergikurserna till en och samma termin — vilket de sakkunniga funnit vara i princip möjligt — uppnås ytterligare fördelar både ur administrativ och ekonomisk synpunkt. Härigenom kan de fortbildningsselever, som redan är verksamma inom industrien etc. inskränka sin bortovaro från de ordinarie arbetsuppgifterna till en koncentrerad period. Hinder bör dock inte möta för den som så önskar att uppdelat utbildningen på två terminer. — Den fortbildning, som nu förordats, avses i princip för civilingenjörer och akademiker. Den kommer emellertid att stå öppen även för utländska studerande tillhörande samma kategorier. De får därvid enligt gällande regler i vederbörlig ordning inskrivas såsom specialstuderande. Detta torde kunna få särskild betydelse för studerande från våra nordiska grannländer.

Därjämte finns även möjlighet för läroverksingenjörer att vinna tillträde till undervisningen vid de tekniska högskolorna. Enligt nuvarande praxis kan sålunda läroverksingenjörer antas såsom specialstuderande om vederbörande har goda betyg och dessutom minst två års väl vitsordad praktik inom sitt ämnesområde. De sakkunniga förutsätter emellertid, att formerna för läroverksingenjörernas deltagande i atomenergiundervisningen vid de tekniska högskolorna skall bli föremål för närmare överväganden mellan överstyrelsen för yrkesutbildning och de berörda högskolemyndigheterna.

3. Lokalfrågor

Den tid som enligt de sakkunniga står till buds för erforderlig planläggning och övriga åtgärder för att tillgodose lokalbehovet för den nya utbildningsorganisationen kan, framhåller de, inte ännu medge en permanent lösning av lokalfrågorna för atomenergiutbildningen. Oavsett de praktiska möjligheterna att kunna tillgodose det nya lokalbehovet har de sakkunniga till en början funnit angeläget att försöka åstadkomma en bedömning av omfattningen av detta nya behov uttryckt i m² golvyta.

För de fem ämnena reaktorfysik, reaktorteknologi, reaktormateriallära, kärnkemi och matematisk fysik II beräknas den erforderliga golvytan vid *KTII* till sammanlagt 1 900 m². Då behovet av nya utrymmen ansetts kunna begränsas till vad som här upptagits har de sakkunniga förutsatt,

att vissa redan förefintliga lokaler under den närmaste tiden skall bli tillgängliga och få tas i anspråk för de aktuella nya ämnena. De totala byggnadskostnaderna för det beräknade golvutrymmet uppskattar de sakkunniga till cirka 2 000 000 kronor med nu gällande priser.

Vid sina överväganden angående *inredning och utrustning* av angivna erforderliga lokaler vid KTH har de sakkunniga samrått med såväl de berörda högskolemyndigheterna som utrustningskommittéernas gemensamma kansli. De beräkningar som de sakkunniga gjort av storleken av kostnaderna för nu angivna ändamål kan, framhålls det, på grund av många osäkra och för närvarande icke förutsebara faktorer endast få karaktären av uppskattningar. De totala kostnaderna, som enligt de sakkunniga endast får betraktas såsom riktvärden, anges till 1 295 000 kronor. De sakkunniga framhåller att de vid kostnadsberäkningen — liksom i fråga om utrymmesbehovet — särskilt beaktat att man inom ämnena reaktorfysik och kärnkemi handskas med aktivt material, vilket föranleder högre kostnader.

Med hänsyn till att de för atomenergiundervisningen erforderliga lokalbehoven icke kan förväntas bli omedelbart permanent tillgodosedda blir det enligt de sakkunniga nödvändigt att inrikta ansträngningarna på att åstadkomma provisoriska arrangemang för att tillfälligt och i möjligaste mån tillgodose ifrågavarande lokalbehov. De sakkunniga har i samråd med de berörda högskolemyndigheterna och i kontakt med byggnadsstyrelsen undersökt olika möjligheter att lösa de lokalproblem, som förutses uppkomma i samband med den nya organisationen för atomenergiutbildning.

De sakkunniga anför tre olika alternativ såsom tänkbara. Ett av dessa innebär, att nya byggnader uppföres för atomenergiutbildningen i form av paviljonger, förlagda till det markutrymme, som ligger mellan metallografiska institutet och byggnaderna för högskolans lantmäteriaavdelning.

Det förutsättes i samtliga alternativ, att vissa lokalbehov för undervisningen i reaktorfysik skall kunna provisoriskt tillgodoses i samband med att AB Atomenergi utflyttar viss del av sin verksamhet till Studsvik.

Enligt de sakkunnigas mening synes i nuvarande läge det här beskrivna alternativet erbjuda den lämpligaste lösningen, eftersom hela det närmast erforderliga lokalutrymmet kan tillgodoses utan att man behöver inkräkta på utrymmena inom nuvarande institutioner. Mot denna lösning talar dock att tomtmarken blir svagt utnyttjad, om endast tvåvåningars paviljonger kommer ifråga. Kostnaderna för uppförandet av paviljongerna uppskattas till sammanlagt 1 140 000 kronor.

De sakkunniga understryker vikten av att lokalbehoven tillgodoses på ett tillfredsställande sätt, då detta är en nödvändig förutsättning för att utbildningen skall kunna bedrivas effektivt. Samtidigt framhåller de sakkunniga emellertid, att lokalbehoven och byggnadsfrågorna är så intimt förbundna med de mera allmänna problem av denna natur, som för när-

varande är föremål för åtgärder eller som kan förväntas i samband med emotsedda beslut om utbyggnad av högskolan, att de icke kan eller bör lösas separat utan i anslutning till den allmänna planläggningen av byggnadsverksamheten. På grund härav bör enligt de sakkunniga lokalfrågorna för atomenergiutbildningen behandlas av högskolemyndigheten och byggnadskommittén i samband med övriga åtgärder för lösningen av högskolans allmänna lokalproblem.

Det erforderliga lokaltillskottet vid *CTH* beräknas för de tre ämnena reaktorfysik, reaktorteknologi och kärnkemi till sammanlagt 1 300 m² golvyta. *Byggnadskostnaderna* beräknas till i runt tal 1 300 000 kronor. Detta belopp synes dock enligt de sakkunniga kunna reduceras något om de nuvarande lokalerna för kärnkemi kan disponeras för här avsedda ändamål. Kostnaderna för *inredning och utrustning* uppskattas till sammanlagt 965 000 kronor.

Då det enligt de sakkunniga ligger utanför deras uppdrag att ingå på någon närmare prövning av lokaldispositions- och byggnadsfrågorna vid högskolan, vilket närmast torde ankomma på byggnadsstyrelsen, finner de sakkunniga lämpligt att åt sistnämnda myndighet uppdras att i anslutning till övriga spørsmål rörande lokaler vid högskolan ytterligare utreda och överväga de lokalfrågor, som sammanhänger med atomenergiutbildningen. För närvarande finns inte någon annan möjlighet än att i den omfattning så är möjligt söka tillgodose här berörda lokalbehov på provisorisk väg, framhåller de sakkunniga. Detta kan enligt uppgift från högskolan ske genom förhyrning av erforderliga lokaler för reaktorfysiken, vilket torde medföra årliga hyreskostnader av cirka 25 000 kronor, och i övrigt genom att nuvarande eller planerade utrymmen provisoriskt upplåtes.

De sakkunniga understryker vikten av att lokalfrågorna så snart som möjligt löses mera permanent på lämpligaste sätt.

4. Reaktorer och annan tyngre utrustning för undervisnings- och forskningsändamål

Eftersom forskning på atomenergiområdet i många fall fordrar mycket kostnadskrävande och speciell apparatur har det enligt de sakkunniga gällt att överväga, i vilken utsträckning i landet redan existerande dylik utrustning kan tas i anspråk för denna forskning och i vilken utsträckning nyanskaffning bör förekomma vid de tekniska högskolorna. Hit hör också frågan om användningen av denna utrustning inom undervisningen och utbildningen fram till civilingenjörsexamen, d. v. s. för laborationsövningar och examensarbeten, liksom frågan om möjligheterna att bereda plats för ett ökat antal licentiander och doktorander inom hithörande ämnesområden.

I samband med sina överväganden i dessa frågor har de sakkunniga funnit lämpligt att uppgöra en sammanställning över viss inom landet befintlig och under byggnad varande tyngre experimentutrustning med användningsmöjligheter inom atomenergiområdet, beträffande vilken sammanställning torde få hänvisas till betänkandet (s. 92).

Liksom fallet är med flertalet ämnen av experimentell art vid de tekniska högskolorna bör, anför de sakkunniga, utbildningen även omfatta laborationsövningar. Detta gäller i första hand ämnena kärnfysik, reaktorfysik, kärnkemi och reaktormateriallära. Erfarenheter från de tekniska högskolornas hittillsvarande verksamhet liksom från universitetsinstitutioner i Sverige och i utlandet ger enligt de sakkunniga vid handen, att laborationskurser kan anordnas inom vissa grenar av de nämnda ämnena med hjälp av apparatur, som icke är mer kostnadskrävande än den som förekommer inom andra områden av högskoleutbildningen. Erfarenheterna visar dock även, framhålles det, att i utbildningen om möjligt bör ingå vissa laborationer, som ger den studerande direkt kontakt med den större och dyrbarare forskningsutrustningen.

De sakkunniga har i förevarande sammanhang i första hand övervägt, huruvida det är möjligt och lämpligt att utnyttja reaktorn R 1 vid AB Atomenergi för utbildningsändamål. Därvid har befunnits, att studerandena från både KTH och CTH bör beredas tillfälle att utföra vissa laborationer vid R 1 till en omfattning motsvarande ett par dagars arbete per studerande. Till en början bör enligt de sakkunniga denna anordning förbehållas tekniska fysiker, men i den mån R 1 kan frigöras från andra uppgifter bör laborationsprogrammet utsträckas till att omfatta även andra avdelningar för studerande med ämnet reaktorfysik vid de båda högskolorna.

Vad beträffar utbildningen i ämnet reaktorfysik, vilket är av central betydelse för beräkning och konstruktion av reaktorer, är tillgång till annan utrustning än den som nu nämnts av stor vikt, framhåller de sakkunniga. För rena beräkningsuppgifter kommer här i första hand matematikmaskiner av digitaltyp i fråga. Såväl i Stockholm som i Göteborg finns numera tillgång till dylika. De sakkunniga erinrar om att atombolaget tills vidare kommer att ha sin stora matematikmaskin placerad vid KTH, där särskilda lokaler iordningställts för ändamålet. Såsom kompen-sation härför får KTH utnyttja maskinen vissa timmar per år.

För studiet av reaktordrift användes, erinrar de sakkunniga, speciella analogmaskiner, s. k. reaktorsimulatorer, vilka, om de har tillräcklig kapacitet, är synnerligen användbara exempelvis för studier av dynamiska förlopp i samband med värmeöverföringsproblem i reaktorer. De sakkunniga finner det nödvändigt att framlägga förslag om anskaffande av reaktorsimulatorer vid båda tekniska högskolorna. Kostnaderna för en reaktorsimulator med tillbehör av rimlig standard beräknas till 125 000 kronor.

Då det gäller direkt experiment- och utvecklingsarbete för reaktorer inom reaktorfysiken kommer s. k. exponential- och kriticitetsexperiment i fråga. De sakkunniga erinrar om att AB Atomenergi som ett led i utvecklingsarbetet inom den svenska atomenergiverksamheten dels byggt den s. k. Zebraanläggningen i Stockholm, dels uppfört en särskild O-effektreaktor, R O, vid bolagets anläggningar i Studsvik. De sakkunniga anser, att dylika anläggningar och experimentanordningar bör så långt det är möjligt utnyttjas även för forsknings- och utbildningsändamål vid de tekniska högskolorna.

Under hänvisning till att i direktiven för de sakkunnigas arbete särskilt berörts frågan om uppförande av en reaktor i Göteborg i anslutning till uttalandena rörande behovet av samband och samordning mellan undervisning och forskning anlägger de sakkunniga följande synpunkter på denna fråga.

Vid sina överväganden huruvida särskilda lågeffektsreaktorer bör ställas till de tekniska högskolornas förfogande har de sakkunniga funnit, att utbytet för undervisningen är alltför ringa i förhållande till kostnaderna för dessa typer av reaktorer. De sakkunniga vill därför inte från ren undervisningssynpunkt förorda, att en lågeffektreaktor nu ställs till CTH:s förfogande. Om det däremot befinnes motiverat att med hänsyn till andra omständigheter uppföra en reaktor för forskning och exempelvis isotopproduktion i Göteborg, är det enligt de sakkunnigas mening uppenbart, att reaktorn även skulle bli en utomordentligt värdefull tillgång för i första hand den högre utbildningen i samband med examens-, licentiat- och doktorsarbeten, i andra hand direkt och indirekt för undervisningen på civilingenjörstadiet.

De sakkunniga begränsar sig alltså till uttalandet att en reaktor ej är en nödvändighet, men givetvis i hög grad en tillgång för utbildningen på högskolestadiet, främst den mer kvalificerade.

Den tyngre utrustning, som redan finns eller avses bli tillgänglig inom landet, bör givetvis framhåller de sakkunniga, i den mån så är möjligt utnyttjas för högre utbildning på atomenergiområdet liksom för forskning, till vilken de tekniska högskolorna tar initiativ. Vad särskilt beträffar vetenskapsakademiens forskningsinstitut för experimentell fysik, har — såsom tidigare framhållits — befintliga cyklotronanläggningar sedan länge utnyttjats för viss högre utbildning, licentiat- och doktorandstudier men även för sådana studerande, som fullgör examensarbeten, ävensom för praktikanter. Institutet mottar licentianter och doktorander i kärnfysik från Stockholms högskola och från de tekniska högskolorna. De sakkunniga finner, att den vid nämnda institut befintliga experimentutrustningen i första hand bör komma ifråga för forskning och experiment i samband med högre utbildning. Den torde enligt de sakkunnigas mening inte få någon väsentlig betydelse för den grundläggande atomenergiutbildningen.

5. Forskningen på atomenergiområdet

Det är enligt de sakkunniga inte möjligt att dra upp några bestämda riktlinjer för forskningen inom atomenergiområdet vid de tekniska högskolorna. Omfattningen och inriktningen av forskningsarbetet vid en viss institution blir, framhålles det, t. ex. i hög grad beroende av vederbörande professors inriktning och av hans uppläggning av ämnet. De sakkunniga har därför begränsat sig till att beröra vissa principiella frågor i sammanhanget, som har nära samband med utbildningsfrågorna.

Det föreligger ett utomordentligt stort behov av forskning på de olika specialområdena inom atomenergitekniken, anför de sakkunniga. Detta är enligt dem naturligt med tanke på atomenergiens rika och till stor del ännu outforskade användningsmöjligheter för en mångfald tekniska, medicinska m. fl. ändamål. Vad som redan uppnåtts torde utgöra endast inledningen till en ny utveckling inom den grundläggande fysiken och kemien och dess tillämpningsområden.

Såsom universitetsutredningen framhållit behövs, anser de sakkunniga, för en framgångsrik forskning och forskarutbildning i första hand ett tillräckligt antal högt kvalificerade forskar- och lärarkrafter med goda möjligheter till såväl forskarhandledning som eget forskningsarbete. Det är mot bakgrunden av bland annat detta som de sakkunniga principiellt förordat inrättande av professorsbefattningar för de nya ämnena. De sakkunniga anser att specialläraryrkesbefattningar från denna synpunkt inte är lämpliga, då de har deltidskaraktär och inte är förenade med möjlighet till forskning.

Om forskningens behov i fråga om personella och materiella resurser framhåller de sakkunniga, att atomenergiämnen i princip inte skiljer sig från övriga ämnen i detta hänseende. De speciella anordningar, som erfordras vid arbeten med radioaktiva ämnen, medför dock enligt de sakkunniga att kostnaderna ofta blir väsentligt högre än vid övrigt experimentellt arbete. Forskningsresurserna förutsättes sålunda bli av normal omfattning såväl vad beträffar utrustning som basorganisation. Om större och dyrbarare utrustning för vissa forskningsändamål inte kan inrymmas inom den normala ramen, bör de statliga forskningsråden beredas tillfälle att främja den ifrågavarande forskningen.

De sakkunniga har i sina kostnadsberäkningar för atomenergiutbildningen i första hand tagit sikte på det för undervisningen erforderliga personal- och materielbehovet, i andra hand på behovet av basorganisation för forskningen.

De sakkunniga erinrar i detta sammanhang om att deras förslag till organisation av atomenergiutbildningen ger gott utrymme för seminarieövningar och föreläsningar på licentiatstadiet. Vidare framhålles, att den

omständigheten, att undervisningen på atomenergiområdet i stort sett synes kunna förläggas till en termin, ger goda möjligheter till forskning.

De sakkunniga förutsätter, att den forskning, som kräver tillgång till tyngre och dyrbarare utrustning, i möjligaste mån förlägges till de platser, där den berörda utrustningen finnes. För forskningen inom reaktormateriallärans ämnesområde förutses sålunda, att arbetet i stor utsträckning kommer att anknyta till AB Atomenergis forskningsprojekt vid dess materialprovsningsreaktor. Även i reaktorteknologi och i reaktorfysik finns enligt de sakkunniga ett ackumulerat intresse för licentiatarbeten. Dessa synes, framhålls det, i huvudsak komma att omfatta olika konstruktions- och projekteringsuppgifter, som bör bedrivas i nära kontakt med atombolaget eller andra industriföretag.

Utvecklingen hittills har enligt de sakkunnigas uppfattning visat, att inställningen från AB Atomenergis sida, när det gäller att bereda tillfälle för forskare och studerande att använda atombolagets experimentresurser, varit mycket positiv. Enligt vad de sakkunniga inhämtat är atombolaget också i fortsättningen berett att, där så kan ske utan hinder för bolagets egna arbeten, tillmötesgå rimliga önskemål i detta avseende.

Det forskningslaboratorium, som skall uppföras i anslutning till AB Atomenergis anläggning i Studsvik finner de sakkunniga bli av stort värde för den forskning från högskolornas sida, som icke bedrives vid atombolagets anläggningar eller vid övriga institutioner med tillgång till tyngre utrustning.

I detta sammanhang framhålls också, att möjligheter föreligger för såväl licentianter som färdiga civilingenjörer att erhålla stipendier för arbete vid utländska utbildningsinstitutioner.

6. Sammanfattande kostnadsberäkningar

De av de sakkunniga beräknade årliga kostnaderna vid full utbyggnad av atomenergiutbildningen framgår av följande sammanställning.

Anslagsrubrik	Årskostnader vid full utbyggnad	
	KTH	CTH
Avlöningar	567 000	489 300
Omkostnader	45 000	36 000
Materiel	175 000	135 000
Nyanskaffning av apparater ..	25 000	25 000
Resebidrag till studerande	5 000	10 000
Summa	817 000	695 300
	1 512 300	

Den slutliga årliga kostnaden, sålunda i runt tal 1 500 000 kronor, utgör enligt de sakkunniga omkring en procent av det för budgetåret 1959/60 beräknade anslaget för atomenergiprogrammets genomförande. Till de beräknade årskostnaderna kommer *engångskostnader* för nya lokaler och för inredning och utrustning av dessa. Totalkostnaderna för sistnämnda ändamål har, såsom tidigare redovisats, beräknats till 2 000 000 respektive 1 295 000 kronor för KTH:s del samt till 1 300 000 respektive 965 000 kronor för CTH:s del.

De sakkunniga lämnar bland andra följande kommentarer till kostnadsberäkningarna.

K T H. Vid bedömningen av totalkostnaderna bör observeras, att atomkommittén bestrider vissa lönekostnader m. m. ur anslaget till atomforskning vid bland andra institutionen för fysikalisk kemi vid KTH. Den del av ifrågavarande anslagsmedel, som vid KTH berör det nya utbildningsprogrammet, uppgår till 43 000 kronor. Detta anslag från atomkommittén förutsättes kunna upphöra att utgå i samband med att medel för motsvarande ändamål uppföres på högskolans stat.

Beträffande *omkostnadsanslaget* bör under delposten till reseersättningar upptas ett belopp av 4 000 kronor för nödvändiga kontaktkonferenser mellan lärarpersonalen vid de båda högskolorna. Sådana konferenser blir behövliga för uppläggning av studieprogram och kursplaner etc. berörande atomenergiundervisningen samt för behandling av andra principiella frågor på detta område, i vilka samråd bör förekomma högskolorna emellan. Vidare bör under denna post beräknas medel för lärarpersonalens resor till atombolagets anläggningar och forskningslaboratoriet i Studsvik, ävensom till de nordiska grannländernas motsvarande anläggningar. Härför beräknas 5 000 kronor. Med ledning av de erfarenheter rörande medelsåtgången för omkostnader i övrigt, varom de sakkunniga kunnat inhämta informationer särskilt från KTH, torde denna kunna beräknas till 33 000 kronor. Sammanlagt bör första budgetåret under omkostnader uppföras ($4\,000 + 5\,000 + 33\,000 =$) 42 000 kronor.

Under anslaget till *nyanskaffning av apparater m. m.* bör beräknas ett belopp av 25 000 kronor för inköp av experimentutrustning, avsedd huvudsakligen för laborationer i reaktorfysik.

Medel bör även beräknas för reseersättningar åt de studerande vid resor till anläggningarna i Studsvik. För detta ändamål bör beräknas ett belopp av 5 000 kronor under anslaget till *resebidrag till studerande*.

C T H. Det bör observeras, att atomkommittén för närvarande bestrider vissa lönekostnader m. m. ur anslaget till atomforskning vid bland andra institutionen för kärnkemi i Göteborg. Den del av ifrågavarande anslagsmedel, som vid CTH berör det nya utbildningsprogrammet, uppgår till 119 000 kronor. Detta anslag från atomkommittén förutsättes kunna upphöra att utgå i samband med att medel för motsvarande ändamål uppföres på högskolans driftkostnadsstat. Vidare utgår för närvarande av statsmedel arvode med 6 100 kronor till en speciallärare i tillämpad kärnkemi vid CTH. Vid genomförandet av den nya utbildningsorganisationen beräknas även detta arvode kunna indragas.

I likhet med vad som anförts under motsvarande post för KTH föreslår de sakkunniga beträffande *omkostnadsanslaget*, att under delposten till reseersättningar uppföres ett belopp av 4 000 kronor för kontaktkonferenser. Under förevarande delpost bör vidare upptas ett belopp av 5 000 kronor för reseersättningar åt lärare från annan ort än Göteborg (biträdande lärare). Här bör även beräknas medel för reseersättningar åt lärarpersonalen för de resor, som blir nödvändiga för besök vid atomenergianläggningar etc. i Stockholm, Studsvik eller de nordiska grannländerna. Härför bör beräknas 6 000 kronor. Omkostnaderna i övrigt beräknar de sakkunniga till 18 000 kronor. Sammanlagt bör sålunda under denna delpost första budgetåret uppföras (4 000 + 5 000 + 6 000 + 18 000 =) 33 000 kronor.

Institutionen för reaktorfysik vid CTH har inte samma möjligheter som motsvarande institution vid KTH att utnyttja den experimentutrustning på atomenergiområdet, som finns i Stockholm — R 1 — eller dess närhet. De sakkunniga anser det därför motiverat, att under anslaget till *nyanskaffning av apparater m. m.* medel anvisas redan under det första utbyggnadsåret till anskaffande av en reaktorsimulator jämte viss annan utrustning. Medelsbehovet för dessa ändamål beräknas till 125 000 kronor.

Under anslaget till resebidrag till studerande bör enligt de sakkunniga beräknas ett belopp av 10 000 kronor för reseersättningar åt de studerande vid resor till Stockholm, Studsvik, Danmark eller Norge för studium av reaktoranläggningar, experimentarbeten m. m.

C. Remissyttranden

De sakkunnigas förslag har i väsentliga delar fått ett gynnsamt mottagande. Flertalet remissmyndigheter har understrukit angelägenheten av att åtgärder nu vidtages för att främja utbildningen på atomenergiområdet. Någon invändning mot att denna utbildning förlägges till båda de tekniska högskolorna eller att den anordnas inom ramen för nu förefintliga fackavdelningar har inte framkommit.

Blott på en av huvudpunkterna i förslaget har rått mera delade meningar. Såsom framgått av redogörelsen för betänkandet, har de sakkunniga förordat en utbildning, byggd på i huvudsak valfria kurser i olika kombinationer. *Med valfri kurs avses sålunda en kurs som kan utväljas bland ett obligatoriskt antal.* I det föregående har detta utbildningssystem kallats *alternativlinjen*. Denna linje stöddes — mer eller mindre uttalat — av följande remissinstanser, nämligen överstyrelsen för de tekniska högskolorna, vattenfallsstyrelsen, delegationen för atomenergifrågor, atomkommittén, statens tekniska forskningsråd, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, universitetsutredningen, överstyrelsen för yrkesutbildning, atomkraftkonsortiet och Sveriges förenade studentkårer.

Å andra sidan har vissa remissorgan — försvarets forskningsanstalt, ingenjörsvetenskapsakademien, vetenskapsakademien, AB Atomenergi,

Jernkontoret, Sveriges industriförbund och svenska teknologföreningen — gått emot alternativlinjen och i stället förordat en atomenergiutbildning, som med hänsyn till sin karaktär torde kunna betecknas *frivilliglinjen*. Som företrädare för denna linje står två grupper, dels de som uttalat sig för ett utbildningsprogram, i huvudsak baserat på frivilliga kurser, dels de som hävdar, att utbildningen väsentligen bör infogas inom ramen för nu befintliga ä m n e n.

I detta sammanhang kan nämnas, att *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* visserligen i princip uttalat sig för alternativlinjen men därvid framhållit, att om avgörande svårigheter skulle visa sig föreligga att inom ramen för den fyraåriga studietiden i erforderlig utsträckning tillgodose behovet av lärostoff inom skilda ämnen, det framdeles synes kunna övervägas att i något större omfattning än de sakkunniga avsett ge till atomenergiområdet hörande ämnen frivillig karaktär.

Ur remissyttranden, där frivilliglinjen förordas, kan återgivas följande.

Försvarets forskningsanstalt framhåller, att förhållandena givetvis varierar inom olika fackavdelningar men att det principiellt kan vara ändamålsenligt att under en övergångsperiod göra de speciella atomenergiämnen frivilliga. Forskningsanstalten anför, att detta visserligen kan medföra att studietiden något förlänges för de studerande, som tar med dessa ämnen i sina studier, men att man å andra sidan inte behöver riskera en otillräcklig utbildning inom respektive fackområde till men även för atomenergiområdet. Allteftersom erfarenhet vinnes och undervisningen i sin helhet kan anpassas efter teknikens utveckling, bör dock klart eftersträvas, att utbildningstiden ej förlänges, till nackdel för såväl arbetsmarknadens som teknologernas intressen.

Ingenjörsvetenskapsakademien uttalar sig i liknande riktning och anför bland annat följande.

Det har från flera håll uttryckts stark oro över att man genom att införa de för atomenergiutbildningen erforderliga ämnen som valfria skulle på ett olyckligt sätt slå ut andra viktiga ämnen eller skära ner det mera djupgående studiet av de tillämpade ämnen. Man skulle på så sätt få en utbildning som varken ger en god ingenjör inom det egna facket eller en god atomteknisk ingenjör. Som en utväg föreslås att de atomtekniska ämnen görs frivilliga. Härigenom blir det möjligt för intresserade och duktiga elever att taga med dessa ämnen under eller möjligen efter sin utbildning utan att denna behöver beskäras. Om denna anordning skulle föranleda att några studerande får något förlänga sin utbildningstid torde detta böra betraktas som en mindre olägenhet än om deras utbildning inom fackområdet beskäres. — Vad som här anföres gäller icke undervisningen vid fackavdelningarna F.

Sveriges industriförbund finner det inte blott från industriens utan även från de studerandes egen synpunkt önskvärt, att atomenergiutbildningen

förlägges till tiden efter de ordinarie studiernas fullföljande — i den mån den inte kan inhämtas på frivillighetens grund under de fyra ordinarie studieåren.

Svenska teknologföreningen kan inte tillstyrka de sakkunnigas förslag om särskilda studieriktningar för kärnteknik inom andra fackavdelningar än den för teknisk fysik. Däremot anser föreningen det självfallet, att utblickar mot kärnteknikområdet skall inläggas i alla de för respektive fackavdelningar nu förekommande undervisningsämnena, där så kan anses påkallat. Detta bör enligt föreningen tills vidare kunna ske utan nämnvärd ändring av den för respektive ämne disponerade tiden.

Vissa enskildheter i sakkunnigförslaget har föranlett uttalanden från remissmyndigheternas sida. Här må framhållas följande.

De sakkunnigas förslag till *personalorganisation* lämnas i huvudsak utan erinran. Flera av remissmyndigheterna föreslår emellertid inrättande av ytterligare lärartjänster utöver dem som förordats av de sakkunniga. Sålunda föreslår *statens tekniska forskningsråd* att en professur i strålskyddslära, helst en nionde, kommer till stånd. Några remissinstanser anser att inte bara Chalmers tekniska högskola, såsom de sakkunniga föreslagit, utan även tekniska högskolan i Stockholm bör få en speciallärarybefattning i strålskyddsfysik. *Vattenfallsstyrelsen* framhåller som önskvärt, att särskilda speciallärarybefattningar inrättas i ämnena värmeteknik vid reaktoranläggningar och instrumentering vid reaktoranläggningar.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna biträder i stort sett förslaget till personalorganisation. Överstyrelsen anser emellertid att den av de sakkunniga förordade professuren i reaktormateriallära vid tekniska högskolan i Stockholm tills vidare bör ersättas av en befattning som tillfällig lärare i ämnet. Överstyrelsen erinrar i detta sammanhang om sitt förslag i årets petita om en professur i fasta tillståndets fysik. Med hänsyn till kärnkemiens karaktär av grundläggande ämne bör professuren i kärnkemi inrättas före den i reaktorteknologi. — För båda högskolorna gäller enligt överstyrelsens mening att samtliga ifrågakommande befattningar som speciallärare och biträdande lärare synes böra tills vidare ersättas med befattningar som tillfälliga lärare. Det är, anför överstyrelsen, lämpligt att avvakta närmare erfarenheter, innan här avsedda befattningar gives en mera permanent karaktär. Det är inte heller möjligt att fixera med befattningarna förenade arvoden, innan läro- och timplaner fastställts.

Utbyggnadsprogrammet på atomenergiområdet bör enligt överstyrelsens förslag genomföras successivt under tre budgetår, med början budgetåret 1960/61.

Överstyrelsens förslag beträffande personalförstärkningen under en första etapp, sålunda budgetåret 1960/61, framgår av efterföljande sammanställning.

Ämne, tjänster m. m.	KTH	Ämne, tjänster m. m.	CTH
<i>Matematisk fysik</i>			
Tillfällig lärare	1 (arv. 5 500)		
<i>Reaktorfysik</i>		<i>Reaktorfysik</i>	
Professor	1	Professor	1
Assistent	1	Assistent	1
Institutionstekniker Ae 9	1	Institutionstekniker Ae 9	1
Tekniskt biträde Ag 7	1	Tekniskt biträde Ag 7	1
Kanslibitråde Ae 7	1	Kanslibitråde Ae 7	1
<i>Kärnkemi</i>		<i>Kärnkemi</i>	
Professor	1	Professor	1
Assistent	1	Assistenter	2
Tekniskt biträde Ag 7	1	Institutionstekniker Ae 9	1
Kanslibitråde Ae 7	1	Tekniskt biträde Ag 7	1
		Kanslibitråde Ae 7	1
<i>Reaktormateriallära</i>			
Tillfällig lärare	1 (arv. 5 120)		
Assistent	1		
<i>Reaktorteknologi</i>		<i>Reaktorteknologi</i>	
Tillfällig lärare	1 (arv. 4 140)	Tillfälliga lärare	3 (arv. 6 040, 1 880 o. 1 880)
Assistent	1	Assistent	1
		<i>Strålskyddsfysik</i>	
		Tillfällig lärare	1 (arv. 2 725)
Övningsassistenter	arv. 27 600	Övningsassistenter	arv. 18 400

Vid inrättandet av en professur i kärnkemi vid CTH skall enligt överstyrelsens förslag den nuvarande befattningen som speciallärare i tillämplig kärnkemi — med ett arvode av 6 100 kronor — indragas. Till övningsassistenter beräknade medel har överstyrelsen avsett för fortbildning av redan utexaminerade civilingenjörer, vilka antagits komma att såsom specialstuderande — till ett antal av 30 vid KTH och 20 vid CTH — följa den ordinarie atomenergiundervisningen.

Vetenskapsakademien understryker i sitt yttrande önskvärdheten av att kortfattade men tillräckligt vägledande program föreligger redan då professurerna inrättas, varigenom besvärande oklarhet undviks. Liknande synpunkter anföres av *ingenjörsvetenskapsakademien*.

Beträffande de föreslagna lärarbefattningarna ger enligt vetenskapsakademien vissa detaljer anledning till tveksamhet. Akademien finner det sålunda angeläget med en omprövning av samordningen av den allmänna experimentella kärnfysiken och den speciella reaktorfysiken. Därvid bör också omfattningen och begränsningen av det senare ämnet något klarläggas.

I detta sammanhang kan nämnas, att atomkommittén funnit benämningen »reaktorfysik» alltför snäv. Benämningen bör enligt kommittén utbytas mot »experimentell kärnfysik».

Blott få remissmyndigheter kommenterar vad de sakkunniga anfört om *lokalfrågorna* vid de båda tekniska högskolorna. *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna* har beträffande tekniska högskolan i Stockholm inte något att erinra mot en av högskolans byggnadskommitté framlagd plan att den nya huvudbyggnaden för de flygtekniska institutionerna utökas med en femte våning, avsedd för atomenergiutbildningen. Det är enligt överstyrelsen angeläget, att högskolans byggnadskommitté nu anförtros uppdraget att vidtaga erforderliga åtgärder för en provisorisk lösning.

Vad gäller Chalmers tekniska högskola bör det enligt överstyrelsen ankomma på byggnadsstyrelsen, som omhänderhar planerande av högskolans utbyggnad, att i samråd med de lokala högskolemyndigheterna närmare pröva vilka möjligheter som kan visa sig lämpliga och vidtaga erforderliga åtgärder. Slutliga lösningar av byggnadsfrågorna torde, framhåller överstyrelsen, endast kunna vinnas i samband med den allmänna planeringen av högskolornas utbyggnad.

Vetenskapsakademien framhåller, att de till akademien knutna institutionerna för kärnfysik och kärnkemi redan i stor utsträckning stått till förfogande för mera avancerade demonstrationer, laborationsövningar och forskningsarbeten. Akademien vill för sin del gärna medverka till att det samarbete som upptagits mellan akademiens institutioner och tekniska högskolan i Stockholm skall kunna fortsätta. Det synes emellertid enligt akademien vara nödvändigt att de inledande laborationsövningarna i kärnfysik förläggas till högskolorna.

De sakkunnigas kostnadsberäkningar har detaljgranskats av *överstyrelsen för de tekniska högskolorna*. Därest överstyrelsens förslag om personalförstärkningar följes, erfordras enligt överstyrelsen under budgetåret 1960/61 en ökning av tekniska högskolans avlöningsanslag med 257 000 kronor och Chalmers tekniska högskolas avlöningsanslag med 246 700 kronor. Överstyrelsen tillstyrker de sakkunnigas förslag om en uppräkningsanslag av högskolornas omkostnadsanslag med 42 000 respektive 33 000 kronor. Beträffande anslagen till materiel föreslås uppräkningsanslag med respektive 75 000 kronor och 95 000 kronor. De sakkunnigas förslag om höjning av anslagen till nyanskaffning av apparater m. m. — 25 000 respektive 125 000 kronor — tillstyrkes. Anslagen till resebidrag till studerande föreslås uppräknade med 4 000 respektive 10 000 kronor. De sakkunniga hade här föreslagit 5 000 respektive 10 000 kronor.

Överstyrelsen framhåller — liksom de sakkunniga — att inte oväsentliga begränsningar synes kunna vidtagas av de bidrag till undervisningen och forskningen på förevarande område, som lämnas av atomkommittén, främst såvitt gäller den kärnkemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola.

Atomkommittén framhåller i detta sammanhang, att det normalt bör ingå i utvecklingen att forskningsgrupper, som från början bekostats av forskningsråd, överföres till lärosätenas stater, när de tenderar att få permanent karaktär. Forskningsrådets medel bör därvid i motsvarande grad frigöras för nya uppgifter.

1955 års universitetsutredning understryker i anledning av vad de sakkunniga anfört om forskningen på atomenergiområdet vid de tekniska högskolorna nödvändigheten av att de föreslagna forskningsresurserna blir tillgängliga även för forskare från andra läroanstalter än de tekniska högskolorna.

D. Departementschefen

Vetskapen om atomenergiens möjligheter att omgestalta kraft- och värmeförsörjningen har blivit en drivfjäder, som med utomordentlig styrka påverkar det tekniska forsknings- och utvecklingsarbetet på detta fält i hela den industrialiserade världen. Jag har i min inledande redogörelse för de sakkunnigas betänkande rekapitulerat huvuddragen av det svenska atomenergiprogrammet. Här torde jag endast få erinra om att det upptar följande fyra delprogram, nämligen ett värmereaktorprogram, ett kraftreaktorprogram, ett råvaruprogram — huvudsakligen för uranframställning och utveckling av metoder för en eventuell framställning i landet av tungt vatten — samt slutligen ett forsknings- och utvecklingsprogram. Jag vill i detta sammanhang också erinra om att de statliga insatserna för atomenergiändamål — förutom till aktieteckning i AB Atomenergi — från och med budgetåret 1946/47 till och med innevarande budgetår uppgått till nära en halv miljard kronor. Den årliga insatsen för innevarande budgetår, fördelad på verksamheten inom AB Atomenergi, vattenfallsstyrelsen, statens råd för atomforskning och internationella sammanslutningar — belöper sig till i runt tal 150 miljoner kronor.

Tillkallandet av särskilda sakkunniga med uppgift att utreda frågan om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet och därmed sammanhängande spörsmål var en naturlig konsekvens av beslutet om ett svenskt handlingsprogram på detta område. Det står sålunda utan vidare klart, att möjligheterna att förverkliga de svenska intentionerna är avhängiga av de atomenergitekniska kunskaper som våra civilingenjörer kommer att besitta. Enligt min mening är det en brådskande angelägenhet, att en fast utbildningsorganisation av den omfattning som föreliggande behov kräver, kommer till stånd. Jag anser mig därför böra föreslå, att genomförandet av sådan organisation påbörjas från och med budgetåret 1960/61.

Jag har i det föregående redogjort för de sakkunnigas undersökningar av behovet av civilingenjörer med kunskaper inom atomenergiområdet samt för de sakkunnigas förslag till utbildningsorganisation. Jag begränsar mig därför nu till en sammanfattning av huvudpunkterna.

Det årliga utbildningsbehovet för de närmaste åren har uppskattats till minst 50 s. k. kärningenjörer, d. v. s. civilingenjörer med grundutbildning inom någon eller några delar av atomenergiområdet, samt minst 10 specialister. Härtill kommer ett årligt behov av minst 50 redan examinerade civilingenjörer med en kompletterande utbildning — fortbildning — efter examen.

De sakkunnigas förslag till utbildningsorganisation innebär att utbildning på atomenergiområdet skall bedrivas vid båda de tekniska högskolorna. Utbildningen föreslås ske tills vidare genom utbyggnad av kursplanerna inom nuvarande högskoleavdelningar. Undervisningen bör enligt förslaget schemamässigt koncentreras till en termin samt förläggas till näst sista eller sista studieåret. De sakkunniga understryker, att utbildningens inordnande inom ramen för den nuvarande organisationen icke får föranleda en förlängning av den nominella studietiden. Detaljutformningen av studieplaner och kursprogram föreslås skola ankomma på vederbörande högskolemyndigheter. Fortbildningen av redan verksamma civilingenjörer skall enligt förslaget ske i direkt anslutning till grundutbildningskurserna vid de båda högskolorna. Personalorganisationen föreslås omfatta åtta nya professurer och till dessa knutna hjälpkrafter och bör enligt de sakkunniga — om genomförandet av reformen sker från och med budgetåret 1960/61 — vara fullt utbyggd budgetåret 1961/62. Lokalfrågorna måste enligt de sakkunniga till en början lösas provisoriskt men, så snart förutsättningar därtill finns, permanent. De årliga kostnaderna vid utbildningsreformens fulla utbyggnad har beräknats till cirka 1,5 miljoner kronor. Därtill kommer engångskostnader för byggnadsarbeten samt för inredning och utrustning av nya lokaler, av de sakkunniga uppskattade till sammanlagt cirka 5,6 miljoner kronor.

Vad beträffar de sakkunnigas förslag rörande undervisningens uppläggning vill jag här konstatera, att jag finner grundtankarna bakom förslaget riktiga och att jag följaktligen accepterar huvudpunkterna, nämligen att undervisning inom atomenergiområdet skall anordnas vid både tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, att den skall organiseras inom ramen för de befintliga fackavdelningarna — sålunda inte inom en självständig atomteknisk avdelning — samt att den skall genomföras utan förlängning av teknologernas nominella studietid.

Såsom framgått av min redogörelse för remissbehandlingen av de sakkunnigas betänkande råder delade meningar beträffande de sakkunnigas förslag, att utbildningen skall baseras på huvudsakligen valfria kurser i olika kombinationer (den s. k. alternativlinjen; jfr s. 309). Från bl. a. industrihåll har gjorts gällande, att de sakkunnigas förslag skulle innebära, att man, genom att göra de för atomenergiutbildningen erforderliga ämnena valfria, riskerade ett försämrat utbildningsresultat inom sådana andra för civilingenjörsutbildningen väsentliga ämnen, som genom de studerandes val av atomenergiämnen skulle slås ut. Risken har uttryckts så, att följden